

พฤติกรรมกรบรีโศค ภายใต้อู่พื้นฐานแนวคิอความเคยชินในการบรีโศค

นางสาว นีรติศััย ทุมวงษา

ศูนย์วิทย์ทรพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONSUMPTION BEHAVIOR UNDER INTERNAL HABIT FORMATION

Miss Niratsai Toomwongsa

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

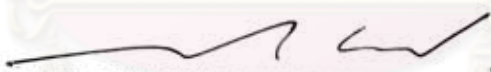
หัวข้อวิทยานิพนธ์	พฤติกรรมกรรการบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคชชิน ในการบริโภค
โดย	นางสาว นีรติศัย ทุมวงษา
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ

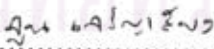
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

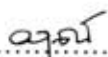

.....คณะบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริณ พงศ์มพัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จารุมา อัชกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จูน เจริญเสียง)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์)

นิรติศัย ทูมวงษา : พฤติกรรมการบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภค (CONSUMPTION BEHAVIOR UNDER INTERNAL HABIT FORMATION) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ.ดร. สมประวิณ มั่นประเสริฐ, 154 หน้า.

การศึกษานี้ ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคน โดยได้ทดสอบเบื้องต้นในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และทดสอบในกลุ่มที่มีรายได้น้อย กับกลุ่มที่มีรายได้มาก เพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบระหว่างกัน ทั้งนี้พิจารณาจากค่าใช้จ่ายทั้งหมด และค่าใช้จ่ายในสินค้า 9 ประเภท ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย ยารักษาโรค อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา การศึกษา และการเดินทาง โดยสร้างข้อมูลที่มีลักษณะเป็น Pooled Cross-Section จากฐานข้อมูล Cross-Section ตั้งแต่ปี 2531 - 2549 ที่ได้จากการสำรวจเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ทั้งนี้จัดทำโดยนำข้อมูลของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเกิดปีเดียวกัน ถิ่นที่อยู่อาศัย (ภาค) สถานภาพครัวเรือน อาชีพ การศึกษา และเพศที่เหมือนกัน ในแต่ละปีมาจับคู่กัน เพื่อให้สามารถอธิบายอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทระหว่างช่วงเวลา

เนื่องจากผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภค พบว่า การสะสมนิสัยเคยชินของการบริโภคในอดีต ไม่ส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในครัวเรือนไทย ทั้งจากการอธิบายการบริโภคผ่านค่าใช้จ่ายทั้งหมด และค่าใช้จ่ายในสินค้า 9 ประเภท นอกจากนี้เมื่อแยกประเด็นศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีรายได้น้อย และกลุ่มที่มีรายได้มาก ตลอดจนนำมาแยกปัจจัยทางการศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย(ภาค) อาชีพ เพศ และสถานภาพครัวเรือน พบว่า อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในทุกกลุ่มที่จำแนกออกนั้น ไม่แสดงถึงความเคยชินในการบริโภคเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงได้ศึกษาอีกประเด็นหนึ่ง คือ ข้อจำกัดสภาพคล่องทางการเงินที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภค อันเป็นปัจจัยหนึ่งนี้อาจทำให้ครัวเรือนไทยไม่สามารถรักษาระดับการบริโภคมิให้ต่ำกว่าเดิม ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดความเคยชินในการบริโภค ทั้งนี้ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนไทยโดยรวมมีข้อจำกัดสภาพคล่องทางการเงิน จึงเป็นเหตุให้ไม่พบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของครัวเรือนไทย ที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคนในอดีต โดยพบข้อจำกัดสภาพคล่องที่มีต่อการบริโภคผ่านอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เครื่องแต่งกาย และการศึกษา

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2551.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*Nit*.....

ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..........

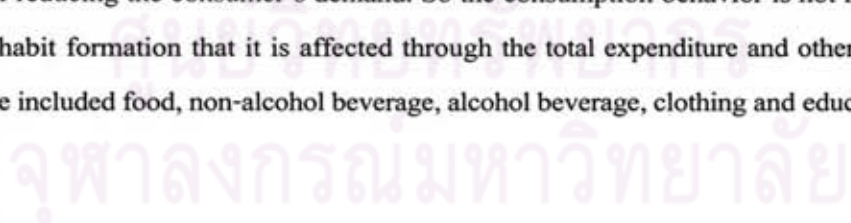
4985565229 : MAJOR ECONOMICS

KEYWORDS : INTERNAL HABIT FORMATION / POOLED CROSS-SECTION DATA

NIRATSAI TOOMWONGSA : CONSUMPTION BEHAVIOR UNDER INTERNAL HABIT FORMATION. ADVISOR : SOMPRAWIN MANPRASERT, Ph.D., 154 pp.

The main purpose of this paper is to study the presence of internal habit formation in consumption behavior of Thai household through the total expenditure and other expenditures, including expenditures on food, non-alcohol beverage, alcohol beverage, tobacco, clothing, medicine, recreation equipment, education and transportation. The empirical tests are compared the consumption behavior under internal habit formation model in the middle class of Thai household, low income household and high income household. The estimated process uses Social-Economic Survey data over the period 1988 to 2006, and this data type is the cross-section data that it is adjusted to be the pooled cross-section data by matching the same type of household.

The main results can be concluded that there is no existence of internal habit formation in the Thai economy. In addition, comparing between low income household and high income household, there are also no evidence of the internal habit formation. The analysis of the internal habit formation hypothesis that Thai household are divided from the education, the region, the socio-economy, the gender and the household status; moreover, they do not have the result of internal habit formation. Consequently, the second purpose is to test the credit constrained hypothesis in Thai consumption behavior. The conclusion of this research is to constraint the credit results in the main reason of reducing the consumer's demand. So the consumption behavior is not influenced by the internal habit formation that it is affected through the total expenditure and other expenditures, in which are included food, non-alcohol beverage, alcohol beverage, clothing and education.

Field of Study :.....Economics.....

Academic Year :.....2008.....

Student's Signature*Nit*.....

Advisor's Signature*[Signature]*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของ อาจารย์ ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา ความรู้ คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จารุมา อึ้งกุล ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จูน เจริญเสียง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณี ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ภายนอกมหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น รวมถึงสละเวลาอันมีค่าเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อำนวยความสะดวกทุกด้าน

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณนายอดิษฐ์ และนางบุญยรัถย์ ทุมวงษา บิดา มารดาของผู้เขียน รวมทั้งคุณตา คุณยาย คุณปู่ และคุณย่า เป็นอย่างยิ่งในการสนับสนุน และคอยให้กำลังใจแก่ผู้เขียน ตลอดเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมถึงณัฐ บัณฑิตวัฒนาวงศ์ ไพบูลย์ พงษ์ไพเชษฐ มนต์ชัย จึงตระกูล และเพื่อนสม.ทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ตลอดจนจากินี ณัฐพงษ์ ศศิมา และกิตติพร ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขแก่ผู้เขียนเสมอมา ตลอดจนเพื่อนสนิทที่สตรีวิทยา 2 ที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้เขียน

คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบให้แก่บิดา มารดา และอาจารย์ในสถาบันการศึกษาที่ผู้เขียนได้ศึกษามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และหากวิทยานิพนธ์มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิจัยเศรษฐพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	7
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	7
1.5 นิยามศัพท์.....	8
1.6 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์.....	9
2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และวรรณกรรมปริทัศน์.....	10
2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	10
2.1.1 แนวคิดพฤติกรรมการบริโภคระหว่างช่วงเวลา (Intertemporal Choice).....	10
2.1.2 ที่มาและพัฒนาการของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (Habit Formation).....	12
2.1.3 แนวคิด และทฤษฎีความเคยชินในการบริโภค.....	17
2.2 วรรณกรรมปริทัศน์	32
3 วิธีการศึกษา และโครงสร้างแบบจำลอง.....	49
3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	49
3.2 โครงสร้างแบบจำลอง	54
3.2.1 รูปแบบสมการ (Internal Habit Formation Model).....	54
3.2.2 การวิเคราะห์ และกระบวนการทดสอบ.....	59
3.2.3 สมมติฐานการศึกษา และรายละเอียดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	64

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา.....	73
4.1 รายละเอียดการจัดข้อมูลของครัวเรือนไทย.....	73
4.1.1 การจัดครัวเรือนตามแบบ Age Cohort Data และมีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน.....	73
4.1.2 การจัดข้อมูลเพื่อการประมาณการ.....	74
4.2 ผลการทดสอบ และการวิเคราะห์.....	78
4.2.1 ผลการทดสอบ และการวิเคราะห์ความเคยชินในการบริโภค.....	78
4.2.2 ผลการทดสอบและการวิเคราะห์ข้อจำกัดสภาพคล่องที่มีต่อการบริโภค.....	90
5 สรุปผลการศึกษา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ.....	99
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	99
5.2 ข้อจำกัด.....	101
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	102
รายการอ้างอิง.....	103
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก.....	108
ภาคผนวก ข.....	114
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	154

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ลักษณะและรูปแบบของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค.....	31
2.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคสินค้าคงทน และพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค.....	40
2.3 พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง.....	42
2.4 เปรียบเทียบวิธี MLE และ GMM ในการประมาณการ พฤติกรรมเคยชิน ในการบริโภค.....	45
3.1 การบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง (Age Cohort) ที่จำแนกตามอายุ ตั้งแต่ปี 2531 – 2549	51
3.2 เปรียบเทียบข้อดี และข้อเสียของ Pooled Cross-Section Data ที่สร้างตามวิธี Cohort	53
4.1 รูปแบบการจัดข้อมูล Pooled Cross-Section Data	74
4.2 เส้นความยากจนจำแนกตามภาคและพื้นที่อาศัย.....	75
4.3 เกณฑ์ 4 เท่าของเส้นความยากจน จำแนกตามพื้นที่อาศัย.....	76
4.4 การประมาณการเบื้องต้นของพฤติกรรมเคยชิน ในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภท.....	78
4.5 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงรสนิยมที่มีต่อ การบริโภคในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด.....	80
4.6 การประมาณการเบื้องต้นของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก.....	83
4.7 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงรสนิยมที่มีต่อการบริโภค ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก.....	85
4.8 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่าย ทุกประเภทในกลุ่มครัวเรือนที่มีและไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง กรณีที่มีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ด้อย.....	91

4.9 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงรสนิยมที่มีต่อการบริโภค ในกลุ่มครัวเรือนที่มี ข้อจำกัดสภาพคล่อง และ กลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง.....	94
4.10 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทใน กลุ่มครัวเรือนทั้งหมดกรณีที่มีอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง.....	96
4.11 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงรสนิยมในการทดสอบ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กรณีที่มีอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง.....	98

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 เส้นงบประมาณและเส้นความพึงพอใจในการบริโภค ระหว่าง 2 ช่วงเวลา.....	10
2.2 เส้นงบประมาณและเส้นความพึงพอใจที่แสดงถึงลักษณะ ของผู้กู้และผู้ออม.....	11
3.1 การทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค.....	60

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

คนทั่วไปมักเข้าใจว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคคือ ราคาสินค้าหรือบริการ และรายได้ของแต่ละคน แต่ในทางเศรษฐศาสตร์ยังต้องคำนึงถึง ปริมาณเงินทุนหมุนเวียนที่อยู่ในมือ ปริมาณของสินค้าในตลาดที่มีในขณะนั้น และการคาดคะเนราคาของสินค้าหรือบริการในอนาคต ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ถ้าผู้บริโภคคาดการณ์ว่าราคาของสินค้าหรือบริการ ในอนาคตมีค่าสูงขึ้น ผู้บริโภคก็จะตัดสินใจเพิ่มระดับการบริโภคในปัจจุบัน และถ้าสามารถผ่อนซื้อได้ในระยะยาว ก็จะทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ รสนิยม ฤดูกาล เทศกาล และปัจจัยทางประชากรศาสตร์ (เช่น เพศ อายุ และ ระดับการศึกษา) จึงกล่าวได้ว่า การตัดสินใจบริโภค หรือพฤติกรรมการบริโภคของคน ต้องคำนึงถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นข้างต้น นอกเหนือจากรายได้ที่ตนพึงมี เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบการพิจารณา และก่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดของแต่ละคน ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด

ทั้งนี้ในทางเศรษฐศาสตร์ ได้อธิบายลักษณะพฤติกรรมการบริโภค ผ่านทฤษฎีการบริโภคทั้งหมด 4 ทฤษฎี (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ, 2549) ดังนี้

1) ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้สัมบูรณ์ (Keynesian Absolute Income Hypothesis) พัฒนาขึ้นโดย John Maynard Keynes อธิบายได้ว่า การบริโภคในช่วงเวลาหนึ่ง เกี่ยวข้องกับระดับรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income) ในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการบริโภคที่เพิ่มขึ้น จะน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของรายได้สัมบูรณ์ที่เพิ่มขึ้นเสมอ

2) ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis) พัฒนาขึ้นโดย Jame S. Duesenberry ได้แย้งทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้สัมบูรณ์ตรงที่ นอกจากการบริโภคมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สัมบูรณ์ การบริโภคยังมีความสัมพันธ์กับ ระดับรายได้เปรียบเทียบหรือรายได้สัมพัทธ์ (Relative income) ซึ่งอธิบายได้ว่าแต่ละคนจะพยายามรักษาระดับการบริโภคของตัวเองให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคเฉลี่ยของคนในสังคม ทำให้ค่าการบริโภคเฉลี่ย (Average Propensity to Consume : APC) ของคนที่มีรายได้ต่ำกว่าคนอื่นในสังคมอยู่ในระดับสูง ส่วนคนที่มีรายได้สูง ก็จะมีค่าการบริโภคเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ลักษณะเช่นนี้จึงก่อให้เกิดการบริโภค

ที่เปรียบเทียบกับความเป็นอยู่ของผู้อื่นและพยายามบริโภคในรูปแบบเดียวกับผู้ที่มีรายได้สูงกว่า อันนำมาซึ่งผลกระทบของการเลียนแบบหรือลัทธิบริโภคนิยม นอกจากนี้ Duesenberry ยังเชื่อว่าการบริโภค ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคในช่วงเวลาที่ผ่านมา ซึ่งจัดได้ว่าเป็นความเคยชินกับระดับการบริโภคในอดีต ทั้งนี้แต่ละคนจะพยายามรักษาระดับการบริโภคหรือความหลากหลายในประเภทสินค้าที่บริโภคไม่ให้ต่ำกว่าที่ตนเคยเผชิญมา

3) ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis) พัฒนาขึ้นโดย Milton Friedman อธิบายได้ว่า การบริโภคมีความสัมพันธ์ในสัดส่วนคงที่กับรายได้ถาวร (Permanent income) ซึ่งจัดได้ว่าเป็นรายได้ประจำและรายได้ที่มาจากผลตอบแทนของทรัพย์สิน ทั้งนี้รายได้ถาวรสามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคโดยไม่กระทบถึงทรัพย์สินที่สะสมไว้

4) ทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) พัฒนาขึ้น โดย Albert Ando และ Franco Modigliani อธิบายได้ว่า การบริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในช่วงเวลาปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับคาดคะเนรายได้ตลอดช่วงอายุ (Life - time) ของแต่ละคน

จากทั้ง 4 ทฤษฎีข้างต้น พบว่านักเศรษฐศาสตร์ส่วนมาก ได้ยอมรับว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดการบริโภค คือ ระดับรายได้ โดยนักเศรษฐศาสตร์แต่ละท่าน มีความเชื่อเกี่ยวกับที่มาของรายได้แตกต่างกันไป ทั้งนี้ Duesenberry เป็นนักเศรษฐศาสตร์ท่านหนึ่งที่มีความเชื่อแตกต่างจากนักเศรษฐศาสตร์ท่านอื่น ตรงที่เชื่อว่าการบริโภคในปัจจุบันไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของผู้อื่น แต่ยังเกิดขึ้นจากการหล่อหลอมนิสัยการบริโภคจากระดับการบริโภคที่ผ่านมาของตัวเอง ซึ่งพบว่าแนวคิดนี้สอดคล้องกับ แนวคิดของนักจิตวิทยาท่านหนึ่ง คือ Hull (1943, cited in Behavior-Neobehaviorism 1930-1950, 2007) ผู้ที่ได้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ของมนุษย์ ในปี 1943 ไว้ในหนังสือชื่อ “Principles of Behavior: An Introduction to Behavior Theory with complex equations” โดยอธิบายถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์จะเรียนรู้พฤติกรรมของตัวเองในอดีต เพื่อกำหนดพฤติกรรมหรือสร้างนิสัยของตัวเองในปัจจุบัน ซึ่งได้เรียกพฤติกรรมเช่นนี้ว่า พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (Habit Formation) ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมบริโภคที่น่าสนใจ ในอีกประเด็นหนึ่งก็คือ พฤติกรรมบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภค

เห็นได้ว่า ผลงานศึกษาพฤติกรรมบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่ผ่านมา ได้แยกแยะการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ **ประเด็นที่หนึ่ง** ศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภค โดยแบ่งออกเป็น การอธิบายพฤติกรรมการบริโภคในรูปของอุปสงค์การบริโภคหรือความต้องการบริโภค และการอธิบายพฤติกรรมการบริโภคในรูปของอรรถประโยชน์ หรือความพึงพอใจในการบริโภค **ประเด็นที่สอง** ศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ พฤติกรรมเคยชินในการ

บริโภคที่เชื่อว่าเกิดจากนิสัยเคยชินมนุษย์ที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต (Internal Habit Formation) พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เชื่อว่าเกิดจากนิสัยเคยชินของคนในสังคมในอดีต (External Habit Formation) และพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เชื่อว่าเกิดจากทั้งนิสัยเคยชินที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเองและคนในสังคมในอดีต (Mixed Habit Formation)

ทั้งนี้ Gorman (1967) และ Pollak (1970) เป็นนักเศรษฐศาสตร์ในระยะแรก และนับว่าเป็นต้นแบบให้แก่ักเศรษฐศาสตร์อีกหลายท่านในยุคต่อมา ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคภายใต้พื้นฐานแนวความคิดความเคยชินในการบริโภคผ่านฟังก์ชันอรรถประโยชน์ โดยเชื่อถึงเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของแต่ละคนนั้นมาจากการหล่อหลอมนิสัยเคยชินของตัวเองในอดีต ซึ่งงานของ Pollak มีจุดเด่นตรงที่เขาเชื่อว่านิสัยเคยชินในการบริโภค (Habit Level) เป็นการสะสมความต้องการสินค้าหรือบริการ และ Pollak ยังเชื่อว่าความต้องการของมนุษย์นั้นเกิดจากความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ อาจเปรียบได้ว่า ถ้าคนเรามีความอยากได้ของบางอย่างในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ถ้าสิ่งนั้นไม่เหมาะสมกับสภาพร่างกายของเรา ก็ย่อมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานได้ นอกจากนี้ Pollak ยังนำค่าอรรถประโยชน์ มากำหนดค่าอุปสงค์อีกทอดหนึ่ง เพื่ออธิบายพฤติกรรมการบริโภคให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ส่วนงานศึกษาทางด้านพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เชื่อว่าเกิดจากนิสัยเคยชินของคนในสังคมในอดีตที่สำคัญเป็นของ Abel (1990) และ Campbell and Cochrane (1999) และในส่วนของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เชื่อว่าเกิดจากทั้งนิสัยเคยชินที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเองและคนในสังคมในอดีตที่น่าสนใจเป็นของ Grishchenko (2005) Ravina (2005) และ Korniotis (2007) ซึ่งผู้วิจัยกลุ่มแรกนั้น มีความคิดเห็นทางด้านสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคตรงกันข้ามกับ Gorman (1967) และ Pollak (1970) โดยยังคงยึดมั่นว่า พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของแต่ละคน จะเกิดขึ้นได้นั้นต้องพิจารณาจากข้อมูลของคนในสังคม เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริโภคในปัจจุบัน การนำเพียงข้อมูลของตัวเองในอดีตมาพิจารณา อาจไม่เพียงพอที่จะใช้อธิบายพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยกลุ่มท้าย กลับเชื่อว่าอาจมีความเป็นไปได้ที่พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคจะเกิดจากทั้งพฤติกรรมที่เคยกระทำมาในอดีตของตัวเองและคนในสังคม เนื่องจากการหล่อหลอมนิสัยเคยชินของแต่ละคน อาจเกิดจากประสบการณ์ที่แต่ละคนเคยเผชิญมา ประกอบกับการสังเกตและเลียนแบบการกระทำของผู้อื่นในสังคม ที่มีการปฏิบัติต่อกันเรื่อยมา จนทำให้คนในสังคมเกิดความเคยชินที่จะปฏิบัติเหมือนกัน

นับว่า Abel (1990) ได้สร้างผลงานต้นแบบที่สำคัญในการศึกษาถึงพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่เกิดจากการหล่อหลอมนิสัยเคยชินของคนในสังคม โดยเรียกพฤติกรรมเช่นนี้ว่า

“Catching up with the Joneses” ซึ่งโดยทั่วไปเรียกว่า “External Habit Formation” ทั้งนี้ Abel เชื่อว่า ความพึงพอใจในการบริโภคเกิดจากระดับการบริโภคในช่วงเวลาที่ผ่านมา ซึ่งอาจเกิดจากระดับการบริโภคภายในของแต่ละคน หรือคนในสังคม โดยขึ้นอยู่กับค่าความเป็นไปได้ของตัวแปรที่กำหนดนิสัยเคยชิน ว่ามีความโน้มเอียงในทิศทางใดมากกว่ากัน และยังได้นำการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงมา กำหนดความพึงพอใจในการบริโภค ทำให้ในระยะต่อมาได้มีผลงานที่ศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ภายใต้การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงมากมาย อาทิเช่น ผลงานของ Constantinides (1990) ผลงานของ Ferson and Constantinides (1991) ผลงานของ Campbell and Cochrane (1999) ผลงานของ Fuhrer (2000) ผลงานของ Grishchenko (2005) และ ผลงานของ Korniotis (2007)

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาลักษณะของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคในอีกแง่มุมหนึ่ง คือ การตอบสนองแบบ Hump-Shaped (Hump-Shaped Response) ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Shock) อย่างค่อยเป็นค่อยไป (Smooth) ทั้งนี้ ผลงานของ Campbell and Cochrane (1999) กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคมี 3 ส่วนคือ หนึ่ง พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของมนุษย์เกิดจากนิสัยเคยชินของคนในสังคม ซึ่งมีความเชื่อเหมือนกับ Abel (1990) สอง เมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด จะมีผลให้การบริโภคเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป (Smooth Consumption) และสาม การปรับตัวของความเคยชินจากอดีตจะไม่ได้อยู่ในรูปเชิงเส้นตรง ทั้งนี้ผลงานของ Fuhrer ก็เป็นอีกชิ้นหนึ่งที่นำ Hump-Shaped Response มาเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่เชื่อว่าเกิดจากนิสัยเคยชินที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเอง (Internal Habit Formation) โดยได้นำข้อมูลมหภาค (Macro data) ใช้ในการทดสอบ ซึ่งได้แย้งแนวคิดพฤติกรรมการบริโภคของ Campbell and Mankiw (1989, 1990, 1991) ไว้ว่า พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคจะตอบสนองอย่างค่อยเป็นค่อยไปและเปลี่ยนแปลงค่อนข้างช้า เพราะผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคจะพยายามรักษาระดับการบริโภคของตัวเอง ขณะที่ Campbell and Mankiw เชื่อว่าผู้บริโภคจะตอบสนองต่อสิ่งที่ไม่คาดคิดอย่างทันทีทันใด (Jump Consumption) ซึ่งเป็นไปตามหลักการบริโภคที่ตอบสนองต่อสิ่งที่ไม่คาดคิดของ ทฤษฎีการบริโภค รายได้ถาวร

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น เห็นว่าการเกิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของมนุษย์ ควรเกิดจากการหล่อหลอมนิสัยเคยชินของตัวเอง ตามแนวคิดของ Gorman (1967) Pollak (1970) และ Dynan (2000) ที่ได้กล่าวไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์ที่แต่ละคนต้องเผชิญล้วนแตกต่างกัน การศึกษาครั้งนี้ จึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากนิสัยเคยชินที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเอง (Internal Habit Formation) โดยใช้ข้อมูลจุลภาค (Micro data) ตามการทดสอบพฤติกรรมการบริโภคตามแนวคิดของ Dynan ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่พบว่าการใช้ข้อมูลมหภาค

(Macro data) ในการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค จะทำให้เกิดปัญหา Autocorrelation หรือปัญหาจากการประมาณการเบี่ยงเบนจากสมมติฐานเดิม อันจะเป็นปัญหาต่อเนื่องไปยังการอธิบายพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภค

นอกจากนี้ จากผลงานวิจัยของสมชัย จิตสุชน (2543) ซึ่งเป็นผู้หนึ่ง ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมที่ไม่พอเพียงกับผลกระทบทางเศรษฐกิจในประเทศไทย ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมไม่พอเพียงประเภทหนึ่งก็คือ ความไม่พอประมาณ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือพฤติกรรมแบบลอกเลียนบริโภค (Emulation) และ พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (Habit Formation) ซึ่งพบว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนไทยเกิดความไม่พอประมาณ หรือมีการใช้จ่ายเกินตัว คือ คนไทยมีรสนิยมสูง และมักบริโภคเลียนแบบคนในสังคม ถึงแม้เป็นครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ จึงเป็นบ่อเกิดให้มีการใช้จ่ายมากกว่ารายได้ ทั้งนี้ สมชัย จิตสุชน ได้นำแนวคิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคมาใช้อธิบายในประเด็นนี้ และจากข้อมูลของเขาทำให้ทราบถึง ความผันผวนของการบริโภคภาคเอกชน ในกรณีที่ปรับฤดูกาลแล้ว มีแนวโน้มค่อยๆปรับตัวเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี 2536-2540 ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า พฤติกรรมการบริโภคของคนไทย อาจพยายามรักษาระดับการบริโภคของตนเองไม่ให้ต่ำกว่าในอดีต เนื่องจากเกิดความเคยชินจากการบริโภคที่ผ่านมา ซึ่งลักษณะเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการบริโภคของคนไทยอาจอยู่ในรูปของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

ดังนั้นการศึกษานี้ จึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาถึง ความเป็นไปได้ที่พฤติกรรมการบริโภคระดับครัวเรือนในประเทศไทยจะมีลักษณะเป็นพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค และศึกษาประเภทสินค้าที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมการบริโภค ในรูปของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ซึ่งในที่นี้จะศึกษาเฉพาะกลุ่มสินค้าทั่วไป และบริการ รวมถึงศึกษาความแตกต่างทางด้านรสนิยม และความมั่งคั่งของแต่ละครัวเรือนผ่านทางด้านรายได้ ว่ามีอิทธิพลต่อการบริโภคเช่นเดียวกับ พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคหรือไม่

จากผลงานศึกษาที่เกี่ยวข้องส่วนมาก พบว่า ได้เน้นศึกษาข้อมูลจากสินค้าบริโภคประเภททั่วไป กึ่งคงทน และบริการ อาทิเช่น ผลงานของ Pope, Green, and Eales (1980) ผลงานของ Heien and Durham (1991) ผลงานของ Guha (2004) ผลงานของ Fuhrer (2000) ผลงานของ Dynan (2000) ผลงานของ Carrasco, Labeaga and Lopez-Salido (2002) ผลงานของ Campbell and Cochrane (1999) และ ผลงานของ Abel (1990) โดยที่ Guha Dynan และ Pope, Green, and Eales ศึกษาแต่เพียงสินค้าทั่วไปเท่านั้น ซึ่งเห็นได้ว่านักเศรษฐศาสตร์ข้างต้นได้ให้ความสำคัญต่อการบริโภคสินค้าทั่วไปมากกว่าสินค้าคงทน เนื่องจากพวกเขา เชื่อว่าการใช้ประโยชน์ของสินค้าคงทน ไม่สามารถหมดไปในครั้งเดียว ทั้งนี้เมื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในระยะแรก

ระยะต่อไปก็อาจมีความต้องการลดลงหรือไม่มีความต้องการเลย เช่น นายเอ ซื่อรยณต์ปีนี้ ดังนั้นปีหน้าเขาอาจตัดสินใจไม่ซื่อรยณต์อีก เห็นได้ว่า กรณีนี้เป็นไปได้ยากที่จะอธิบายให้เห็น พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคได้อย่างชัดเจน เพราะลักษณะพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค จะพยายามรักษาระดับการบริโภคของตัวเองไม่ให้ต่ำกว่าในอดีต

แต่ยังมีผลงานของ Green, Hassan, and Johnson (1980) ผลงานของ Ferson and Constantinides (1991) และ ผลงานของ Ravina (2005) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค สามารถอธิบายได้ในสินค้าประเภทคงทน เนื่องจากสินค้าคงทน ก็เป็นสิ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการ อันนำมาซึ่งความพึงพอใจในการบริโภค อย่างไรก็ตามการศึกษารัั้งนี้ ได้ศึกษาเฉพาะสินค้าทั่วไป และบริการ เนื่องจากเป็นการยากที่จะวิเคราะห์พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคในสินค้าประเภทคงทน ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้รับจากการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคครั้งนี้ อาจเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือคาดการณ์พฤติกรรมกรบริโภคภาคครัวเรือนของประเทศไทยในอนาคตด้วย

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อทดสอบลักษณะการบริโภคภาคครัวเรือนของประเทศไทย ว่าสามารถอธิบายตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค (Internal Habit Formation) ได้หรือไม่ หากพบว่าพฤติกรรมกรบริโภคภาคครัวเรือนไทย มีส่วนที่เกิดจากความเคยชินในการบริโภคแล้ว จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคของแต่ละครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่
2. เพื่อทดสอบความเคยชินในการบริโภค ของแต่ละครัวเรือนที่มีความแตกต่างทางด้านรายได้
3. เพื่อทดสอบว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านรสนิยม(Taste) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคของแต่ละครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หากพบว่ามีผลต่อการบริโภคแล้ว จะให้ผลที่แตกต่างจากพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคหรือไม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาที่ได้ทำให้ทราบว่า พฤติกรรมกรบริโภคภาคครัวเรือนไทย มีลักษณะเป็นพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคหรือไม่

2. ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำแนวคิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ใช้เป็นเครื่องมือคาดการณ์ลักษณะพฤติกรรมกรรมการบริโภคภาคครัวเรือนของประเทศไทย

3. ผลการศึกษาที่ได้สามารถเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนนโยบายอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะการณ์ต่างๆ

4. ผลการศึกษาที่ได้สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคในมุมมองอื่นๆ เช่น พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคจะมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างไร

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1. ฐานข้อมูลที่นำมาใช้ในแบบจำลองพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (Habit Formation Model) รวบรวมมาจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ที่สำรวจทุกๆ 2 ปี ซึ่งการศึกษานี้จะนำมาใช้สร้าง Pooled Cross-Section Data ทำให้ข้อมูลแบ่งระยะเวลาการศึกษาออกเป็น 9 ช่วง ได้แก่ ปี 2531-2533, ปี 2533-2535, ปี 2535-2537, ปี 2537-2539, ปี 2539-2541, ปี 2541-2543, ปี 2543-2545, ปี 2545-2547 และ ปี 2547-2549

2. ค่าใช้จ่ายที่นำมาศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค/บริโภคทั้งหมด และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำแนกออกเป็น 9 ประเภท จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ดังนี้

- (1) อาหาร (อาหารปรุงที่บ้าน และปรุงสำเร็จ)
- (2) เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์
- (3) เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (ดื่มที่บ้าน และนอกบ้าน)
- (4) สินค้าเสพติด (บุหรี่ ซิการ์ ยาเส้น หมาก พลุ ยานัตถ์)
- (5) เครื่องแต่งกาย (ผ้า เสื้อผ้า และรองเท้า)
- (6) ยารักษาโรค (ยา และเวชภัณฑ์)
- (7) อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา
- (8) การศึกษา
- (9) การเดินทาง (การเดินทางตามปกติ การเดินทางในโอกาสพิเศษ และท่องเที่ยว)

1.5 นิยามศัพท์

1. พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (Habit Formation) หมายถึง พฤติกรรมหนึ่งของมนุษย์ที่ได้รับหรือหล่อหลอมจากอดีต อันนำมาซึ่งพฤติกรรมในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเกิดจากนิสัยเคยชินของแต่ละคนหรือนิสัยเคยชินของคนในสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งกล่าวได้ว่า คนเรามักจะพยายามรักษาการกระทำสิ่งต่างๆของคนในระดับที่ตนเคยเผชิญมา โดยการกระทำในการศึกษานี้ ก็คือ การบริโภค ดังนั้นการบริโภคที่มีรูปแบบเป็นพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค จะพยายามรักษาระดับการบริโภคของตน หรือความหลากหลายในประเภทสินค้าที่บริโภคไม่ให้ต่ำกว่าในระดับเดิม ซึ่งกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ผู้บริโภคจะพยายามบริโภคมากขึ้น หลังจากที่เริ่มเคยชินกับระดับการบริโภคที่ผ่านมา

2. สินค้าทั่วไป (Nondurable goods consumption) หมายถึง “การบริโภคสิ่งของชนิดใดชนิดหนึ่งแล้วสิ่งของชนิดนั้นจะสิ้นเปลืองหรือใช้หมดไป การบริโภคลักษณะนี้เรียกว่า Destruction เช่น การบริโภคน้ำ อาหาร ยารักษาโรค น้ำมันเชื้อเพลิง ฯลฯ”

3. สินค้าคงทน (Durable goods consumption) หมายถึง “การบริโภคสิ่งของอย่างใด อย่างหนึ่งโดยสิ่งของนั้นยังคงใช้ได้อีก การบริโภคลักษณะนี้เรียกว่า Diminution เช่น การอาศัยบ้านเรือน การใช้รถยนต์ พัดลม โทรทัศน์ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสินค้าคงทนเหล่านี้จะใช้แล้วไม่หมดไปในทีเดียว แต่ก็ค่อยๆสึกหรอไป จนในที่สุดจะไม่สามารถนำมาใช้ได้” (มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, คณะวิทยาการจัดการ, 2549)

4. บริการ (Service or Intangible goods) หมายถึง “หน้าที่หรือการงานใดๆ ที่เป็นการอำนวยความสะดวกหรือสร้างผลผลิตที่ไม่มีตัวตนให้แก่บุคคลอื่น โดยที่ผู้รับบริการนั้นมักจะบริโภคผลผลิตดังกล่าวในช่วงเวลาเดียวกันกับการผลิตหรือให้บริการ”

5. สินค้าฟุ่มเฟือย (Luxury goods) หมายถึง “สินค้าหรือบริการที่อุปสงค์สำหรับสินค้า หรือบริการนั้นตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในรายได้ค่อนข้างสูง คือ ถ้ารายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ปริมาณซื้อสินค้าชนิดนี้จะเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง สินค้าฟุ่มเฟือยคือ สินค้าที่ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้มีค่ามากกว่า 1”

6. สินค้าจำเป็น (Necessity goods) หมายถึง “สินค้าหรือบริการที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพของผู้บริโภค ในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง สินค้าหรือบริการที่ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้มีค่าน้อยกว่า 1 กล่าวคือ หากกำหนดให้ราคาสินค้านั้นคงอยู่ที่ระดับหนึ่ง หากรายได้

เปลี่ยนแปลงไป ปริมาณซื้อสินค้าจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในอัตราที่น้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงในรายได้” (กรราดร ปรีดาศักดิ์, 2549: 375)

7. การตอบสนองแบบ Hump-Shape (Hump-Shape Response) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งที่ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งอธิบายกราฟมิใช่เส้นตรง ทั้งนี้บ่งบอกถึงความใกล้เคียงกับความเป็นจริง เช่น เพิ่มระดับการบริโภคหรือความหลากหลายในการบริโภคอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น จากการที่ภาครัฐปรับลดภาษีกะทันหัน โดยที่ไม่ได้คาดการณ์ล่วงหน้า (Fuhrer, 2000: 367-390)

1.6 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์

ส่วนที่เหลือของวิทยานิพนธ์มีโครงสร้างดังนี้ บทที่ 2 อธิบายถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและวรรณกรรมปริทัศน์ บทที่ 3 อธิบายถึงวิธีการศึกษาและโครงสร้างแบบจำลอง รวมถึงสมมติฐานในการศึกษา บทที่ 4 อธิบายถึงผลการศึกษา และบทที่ 5 อธิบายถึงผลสรุป ข้อจำกัดทางด้านข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และวรรณกรรมปริทัศน์

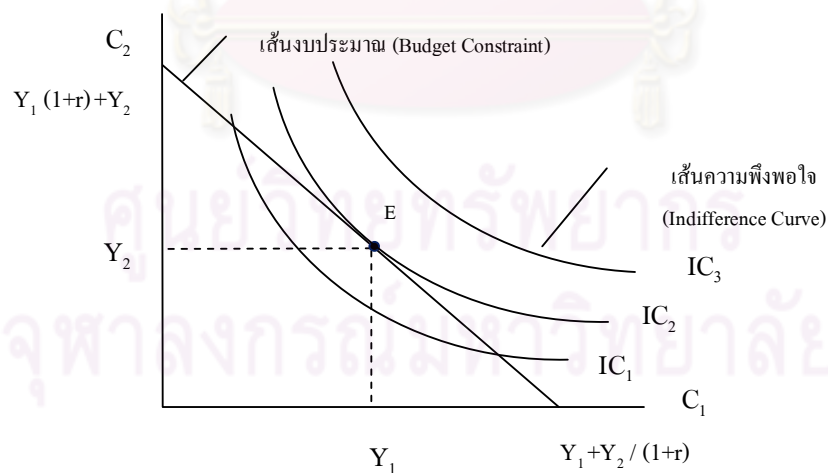
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ส่วนของแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนี้ ประกอบด้วย แนวคิดพฤติกรรมกรรมการบริโภค ระหว่างช่วงเวลา ที่มาและพัฒนาการของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค รวมถึงแนวคิดและทฤษฎี ความเคยชินในการบริโภค ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 แนวคิดพฤติกรรมกรรมการบริโภคระหว่างช่วงเวลา (Intertemporal Choice)

ทฤษฎีการบริโภคข้ามเวลา หรือการบริโภคระหว่างช่วงเวลา (Intertemporal Choice) พัฒนาขึ้นโดย Irving Fisher (Mankiw, 2000) กำหนดให้ช่วงชีวิตของคนเรามีอายุ 2 ปีเท่านั้น โดยในปีแรกเป็นคนหนุ่ม ส่วนปีที่สองเป็นคนแก่ ดังนั้นการบริโภคของคนเราจะพยายามแลกเปลี่ยน การบริโภคระหว่าง 2 ช่วงเวลา ให้สมดุลกับงบประมาณที่มีอยู่

ภาพที่ 2.1 เส้นงบประมาณและเส้นความพึงพอใจในการบริโภคระหว่าง 2 ช่วงเวลา

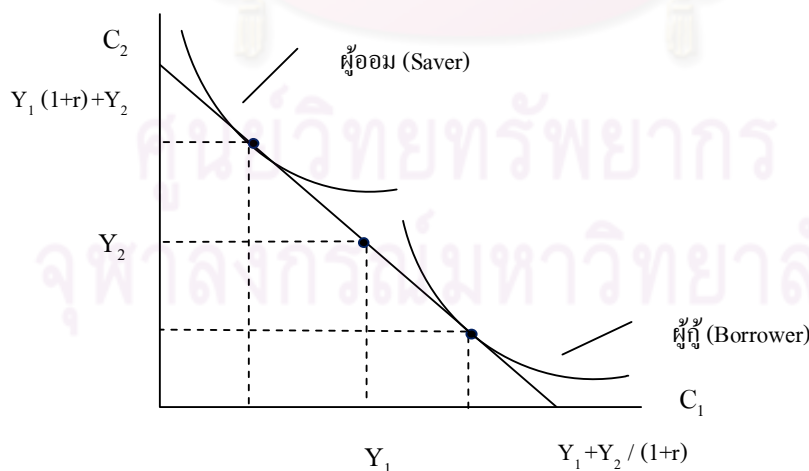
ที่มา: Macroeconomics (Mankiw, 2000)

จากภาพที่ 2.1 อธิบายได้ว่า การบริโภคของคนเราที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดตั้งแต่ ช่วงเวลาที่ 1 ถึงช่วงเวลาที่ 2 คือจุดที่เส้นงบประมาณสัมผัสกับเส้นความพึงพอใจในการบริโภค หรือ IC_3 ซึ่งเป็นจุดที่การบริโภคในแต่ละช่วงเวลามีค่าเท่ากับรายได้ของช่วงเวลานั้นๆ นอกจากนี้ยัง

เห็นได้ว่า ถ้าตอนหนุ่มมีรายได้ในปีแรกมากกว่าตอนแก่ จะทำให้การบริโภคในปีแรกมากกว่าการบริโภคในปีที่สองเช่นเดียวกัน ทั้งนี้การบริโภคทั้งสองปี ขึ้นอยู่กับรายได้และเงินออม โดยที่เงินออมเท่ากับรายได้ในปีแรกลบด้วยการบริโภคในปีแรกเช่นกัน ($S = Y_1 - C_1$) ส่วนการบริโภคในปีที่สองเท่ากับเงินออมที่สะสมตั้งแต่ปีแรกบวกกับรายได้ในปีที่สอง ($C_2 = (1+r)S + Y_2$) ซึ่งเห็นได้ว่าการบริโภคในช่วงเวลาที่สองนั้น ขึ้นอยู่กับรายได้และการบริโภคในปีแรกด้วย ดังนั้นเมื่อรวมการบริโภคระหว่างสองช่วงเวลา พบว่า $(1+r)C_1 + C_2 = (1+r)Y_1 + Y_2$ โดยที่ C คือการบริโภค ส่วน Y คือรายได้ แสดงให้เห็นว่าการบริโภคตลอดช่วงชีวิต หรือการบริโภคระหว่างสองช่วงเวลานี้ ขึ้นอยู่กับรายได้ของทั้งสองช่วงเวลาเช่นกัน ซึ่งถ้าไม่มีการบริโภคในปีที่สอง ทำให้การบริโภคในปีแรกมีค่าเท่ากับ $Y_1 + Y_2/(1+r)$ ในทางกลับกันถ้าไม่มีการบริโภคในปีแรก ทำให้การบริโภคในปีที่สองมีค่าเท่ากับ $(1+r)Y_1 + Y_2$

นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ในแต่ละช่วงเวลา ยังแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคว่ามีลักษณะเป็นผู้กู้หรือผู้ออมได้ ซึ่งจากภาพที่ 2.1 ณ จุด E แสดงถึงพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่มีใช้ผู้กู้และผู้ออม ทั้งนี้กล่าวได้ว่า ถ้าการบริโภคในปีแรกมีมากกว่ารายได้ในปีแรก ผู้บริโภคจะต้องหาแหล่งเงินทุนส่วนหนึ่งในการชดเชยการบริโภคในส่วนที่รายได้ไม่เพียงพอ ลักษณะการบริโภคนี้จึงชี้ให้เห็นถึง พฤติกรรมของผู้กู้ ในทางกลับกัน ถ้าการบริโภคในปีแรกมีน้อยกว่ารายได้ในปีแรก ผู้บริโภคก็จะเหลือเงินเพื่อนำไปบริโภคในปีที่สองได้มากขึ้น ลักษณะการบริโภคนี้จึงชี้ให้เห็นถึง พฤติกรรมของออม ซึ่งอธิบายได้จากภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 เส้นงบประมาณและเส้นความพึงพอใจที่แสดงถึงลักษณะของผู้กู้และผู้ออม

ที่มา: Macroeconomics (Mankiw, 2000)

จากภาพที่ 2.2 อธิบายได้ว่า เส้นความพึงพอใจในการบริโภคที่แสดงถึงการบริโภคในปีแรกมีน้อยกว่ารายได้ที่มีอยู่ จะทำให้มีเงินเหลือไปบริโภคในปีที่สองขึ้น พฤติกรรมลักษณะนี้

ชี้ให้เห็นถึงลักษณะการบริโภคของผู้ออม ซึ่งจัดได้ว่าเป็นผู้บริโภคที่มีความสามารถเพียงพอในการรักษาระดับการบริโภคของตนได้ ในทางกลับกัน ถ้าปีแรกมีการบริโภคมากกว่ารายได้ในปีแรก ทำให้มีการบริโภคในปีที่สองน้อยกว่ารายได้ในปีที่สอง พฤติกรรมลักษณะนี้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะการบริโภคของผู้กู้ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นผู้บริโภคที่ไม่มีความสามารถเพียงพอในการรักษาระดับการบริโภคของตนได้ จึงต้องมีการกู้ยืมเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจในการบริโภคมากที่สุด ทั้งนี้ถ้าผู้บริโภคมี่ความสามารถในการกู้ยืมได้ จะถือได้ว่าเป็นผู้ที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องทางการเงิน ขณะที่ถ้าผู้บริโภค ไม่มีความสามารถในการกู้ยืมได้ จะถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีข้อจำกัดสภาพคล่องทางการเงิน นอกจากนี้แนวคิดทางการบริโภคที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการบริโภคระหว่างช่วงเวลา ยังมีแนวคิดของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ซึ่งจะแสดงรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

2.1.2 ที่มาและพัฒนาการของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (Habit Formation)

ตามธรรมชาติของมนุษย์ล้วนมีความเห็นแก่ตัว พยายามทำทุกสิ่งเพื่อตอบสนองต่อความต้องการตนเอง และยังมีความต้องการที่ไม่สิ้นสุด Hull (1943, cited in Behavior-Neobehaviorism 1930-1950, 2007) นักจิตวิทยาท่านหนึ่ง ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์มีการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อความต้องการจากสิ่งกระตุ้นต่างๆ ในสภาพแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ และจะพัฒนาการตอบสนองอย่างต่อเนื่องจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ตนได้เผชิญ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สิ่งกระตุ้นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของมนุษย์ และเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมการสร้างสรรค์ของมนุษย์

Hull ได้ให้นิยามการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้น จากประสบการณ์ในอดีตนี้ว่า “นิสัยเคยชิน หรือ Habit Formation” ทั้งนี้พฤติกรรมของมนุษย์ที่ทำมาอย่างต่อเนื่อง อาจทำให้เกิดความเคยชินจนกลายเป็นนิสัยติดตัวได้ และอาจส่งผลต่อมนุษย์ให้พิจารณาสิ่งต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการตนเอง จากผลประโยชน์หรือความพึงพอใจที่ตนได้รับในอดีต

พฤติกรรมการบริโภคของมนุษย์ จัดว่าเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการตามความพึงพอใจที่ตนได้รับ ซึ่ง Duesenberry (1949: 17-28) นักเศรษฐศาสตร์ที่เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดการบริโภคที่มีลักษณะตามหลักการของความเคยชินในการบริโภค ได้อธิบายไว้ในหนังสือชื่อ “Income, Saving and The Theory of Consumer Behavior” ว่า ตามธรรมชาติของมนุษย์มีการเลียนแบบการบริโภคตามผู้อื่น (Interdependent) แม้ว่าคนในสังคมจะมีฐานะไม่เท่าเทียมกัน แต่คนกลุ่มหนึ่งที่มีรายได้ต่ำกลับไม่ยอมบริโภคตามรายได้ที่ตนสามารถหาได้ ยังพยายามรักษาระดับการบริโภคของตน

ให้ทัดเทียมกับคนอื่น นอกจากนี้เขายังกล่าวอีกลักษณะหนึ่งของพฤติกรรมการบริโภค คือ การตัดสินใจบริโภคของมนุษย์บางครั้งมักไม่มีการวางแผนอย่างมีเหตุผล แม้ว่าตนจะมีงบประมาณใช้จ่ายอย่างจำกัด แต่กลับเลือกที่จะบริโภคจากสิ่งที่ตนเคยเรียนรู้มาแต่อดีต ซึ่งยากที่จะเข้าใจได้ เนื่องจากสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่แต่ละคนได้เรียนรู้และสะสมจนเกิดเป็นความเคยชินตั้งแต่เยาว์วัย

จึงกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการบริโภคตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค คือ การสร้างอุปนิสัยของมนุษย์ในการบริโภค โดยกำหนดจากพฤติกรรมการบริโภคในอดีต เนื่องจากมนุษย์มีความเคยชินในการตอบสนองต่อการบริโภคของตน จึงส่งผลต่อการตัดสินใจของมนุษย์ให้พยายามเลือกบริโภคในระดับเดิม หรือเพิ่มขึ้นเท่านั้น

อรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจที่มีต่อการบริโภค เป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริโภคของมนุษย์ และมนุษย์จะยังบริโภคในระดับคงที่หรือเพิ่มขึ้นได้ ก็ย่อมเป็นไปตามระดับความพึงพอใจที่ได้รับตอบสนองต่อความต้องการ ซึ่งความพึงพอใจนั้นก็ถูกกำหนดจากการบริโภคที่มนุษย์ได้รับเช่นกัน ทั้งนี้ Gorman (1967) ได้กล่าวว่า อรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจขึ้นอยู่กับนิสัยและทางเลือกในการบริโภคของแต่ละคน ซึ่งมนุษย์มักเลือกบริโภคตามรสนิยมของตนเอง และเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจในการบริโภคตามนิสัยของตนจากช่วงเวลาที่ผ่านมา ดังนั้นมนุษย์จึงต้องพิจารณาความชอบและระดับการบริโภคของตนในอดีต เพื่อใช้ในการตัดสินใจบริโภคในปัจจุบัน

Gorman (1967) กล่าวถึงสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมการบริโภคคล้ายกับ Duesenberry (1949: 17-28) ตรงที่ระดับการบริโภคของมนุษย์ในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคในปัจจุบัน แต่ Duesenberry กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการตัดสินใจบริโภคในปัจจุบันก็คือ พฤติกรรมการบริโภคของผู้อื่น ขณะที่ Gorman ไม่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า มนุษย์พิจารณาการบริโภคในอดีตจากของตนเองหรือของผู้อื่น เพียงแต่กล่าวโดยรวมว่า พฤติกรรมการบริโภคในปัจจุบัน กำหนดจากพฤติกรรมการบริโภคในอดีต

ทั้งนี้เพื่อให้การอธิบายพฤติกรรมการบริโภคตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้น งานวิจัยต่อมาจึงมีผู้สนใจศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคมากขึ้น โดยแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคในปัจจุบันที่ขึ้นอยู่กับนิสัยการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวตนเองในอดีต (Internal Habit Formation) ซึ่งผลงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับคือ งานวิจัยของ Pollak (1970) และ Constantinides (1990) ส่วนการศึกษา

พฤติกรรมกรรมการบริโภคในปัจจุบันที่ขึ้นอยู่กับนิสัยการบริโภคของคนในสังคมในอดีต (External Habit Formation) มีงานวิจัยชิ้นสำคัญเป็นของ Abel (1990) และ Campbell and Cochrane (1999)

Pollak (1970) เชื่อว่า Habit Formation คือ พฤติกรรมการบริโภคในอดีตของมนุษย์แต่ละคน ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความต้องการบริโภคในปัจจุบันของตัวเอง และการที่ระดับการบริโภคในอดีตสูงขึ้น ก็ย่อมส่งผลให้การบริโภคในปัจจุบันปรับตัวสูงขึ้น ทั้งนี้ Pollak ได้อธิบายพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ว่าเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบจากอดีตที่มีต่ปัจจุบันเท่านั้น มิได้มองการณ์ไกลถึงอนาคต ซึ่งชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมการบริโภคในปัจจุบัน ไม่ได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในความพึงพอใจและความต้องการบริโภคในอนาคต

ในขณะที่ Constantinides (1990) กลับมองว่า การที่พฤติกรรมการบริโภคในปัจจุบันไม่สามารถมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความต้องการบริโภคในอนาคตได้นั้น เป็นสิ่งที่ไม่สมเหตุสมผล และเป็นแนวคิดที่ไม่มองผลในระยะยาว จึงได้เสนอแนวคิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ผสมผสานกับหลักการของการคาดการณ์อย่างมีเหตุผล (Rational Expectations)¹ โดยปรับรูปแบบฟังก์ชันอรรถประโยชน์ จากผลงานระยะแรกกำหนดให้ขึ้นอยู่กับช่วงระยะเวลาหนึ่ง กลายเป็นระยะเวลาที่ไม่สิ้นสุด ซึ่งหมายถึงว่า ในระยะแรกตามแนวคิดของ Pollak (1970) ความพึงพอใจในการบริโภคของมนุษย์ในปัจจุบัน กำหนดจากนิสัยการบริโภคที่ผ่านมาจนถึงระยะเวลาที่กำหนด (t) ขณะที่ Constantinides กำหนดจากนิสัยการบริโภคที่ผ่านมาจนถึงระยะเวลาที่ไม่สิ้นสุด (∞) ซึ่งได้พยายามอธิบายว่า เมื่อความพึงพอใจในการบริโภคปัจจุบันกำหนดจากช่วงเวลาที่ผ่านมา ดังนั้นความพึงพอใจในอนาคตก็อาจสามารถกำหนดจากปัจจุบันได้เช่นเดียวกัน

ส่วนงานที่ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคในปัจจุบันที่ขึ้นอยู่กับนิสัยการบริโภคของคนในสังคมในอดีต (External Habit Formation) Abel (1990) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการบริโภคของมนุษย์สามารถแบ่งแยกตามประเภทของอรรถประโยชน์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- (1) อรรถประโยชน์ที่แบ่งแยกตามช่วงเวลา (Time-separable utility function)
- (2) อรรถประโยชน์ที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมที่ผ่านมา (Catching up with the Joneses)

¹ ในงานวิจัยของ Constantinides จะกล่าวถึง Habit Persistence ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการบริโภคนั้นกำหนดจากอดีต โดยมีความหมายเช่นเดียวกับ Habit Formation หรือพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

(3) อรรถประโยชน์ที่แสดงได้จากระดับการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเอง ในช่วงเวลาที่ผ่านไป

ทั้งนี้งานวิจัยของ Constantinides (1990) และ Abel (1990) สอดคล้องกันตรงที่พยายามนำความเคยชินหรือนิสัยเคยชิน มาใช้อธิบายผลตอบแทนในตลาดหุ้น โดยที่ Constantinides พยายามทดสอบการแก้ไขปัญหาในผลตอบแทนของหุ้น อันเกิดจากนักลงทุนคาดการณ์ผลตอบแทนในตลาดแตกต่างกันเกินไป โดยกำหนดให้ลักษณะของนักลงทุนส่วนใหญ่เป็นพวกกลัวความเสี่ยง (Risk Aversion) ดังนั้น การตัดสินใจลงทุนแต่ละครั้ง จึงต้องใช้หลักการที่มีเหตุผลประกอบการพิจารณา พร้อมกับความเคยชินในการลงทุนที่ผ่านมา (Habit Level)

อย่างไรก็ตาม Abel (1990) ก็มีส่วนที่แตกต่างจาก Constantinides (1990) ตรงที่ Abel พิจารณารูปแบบความพึงพอใจในการบริโภค 2 ประเภท คือ การบริโภคที่ขึ้นอยู่กับนิสัยการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต กับ การบริโภคที่ขึ้นอยู่กับนิสัยการบริโภคของคนในสังคมในอดีต เพื่อใช้ทดสอบว่า การตั้งราคาหลักทรัพย์ที่เหมาะสมควรได้รับอิทธิพลจากรูปแบบความพึงพอใจในลักษณะใดมากกว่ากัน ขณะที่ Constantinides สนใจการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับนิสัยการบริโภคของตนในอดีตเท่านั้น

งานวิจัยของ Campbell and Cochrane (1999) ก็เป็นอีกหนึ่งผลงานที่เป็นที่ยอมรับและนำมาเป็นต้นแบบในการศึกษาพฤติกรรมเคยชินที่ขึ้นอยู่กับนิสัยการบริโภคของคนในสังคมในอดีต โดยได้ศึกษาต่อจากผลงานของ Abel (1990) และ Constantinides (1990) ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของแนวคิดความเคยชิน จำแนกออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

(1) พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ได้บ่งบอกถึงความพึงพอใจในการบริโภคในปัจจุบัน กำหนดจากนิสัยการบริโภคของคนในสังคมในอดีต มากกว่าจะขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของตัวเองเพียงคนเดียว และจากพื้นฐานการคาดการณ์ที่มีเหตุผลในการมองการณ์ไกล จะเห็นได้ว่าการบริโภคที่เพิ่มขึ้นในวันนี้ก็ย่อมมีผลต่อการตัดสินใจบริโภคในอนาคตด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ Abel (1990) มีมุมมองเกี่ยวกับแนวคิดพฤติกรรมเคยชินที่ขึ้นอยู่กับนิสัยการบริโภคของคนในสังคมในอดีต ในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับผลจากอดีตที่มีต่อปัจจุบันเท่านั้น (Myopia) โดยไม่ได้มองผลจากปัจจุบันว่าจะเกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างไร

(2) ชี้ให้เห็นว่าความเคยชินในการบริโภค ตอบสนองต่อการบริโภคก่อนข้างเช้า เพราะเมื่อจะตัดสินใจบริโภคก็ต้องพิจารณาจากนิสัยที่เคยทำมา ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะก่อให้เกิดความถดถอยในผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนในระยะยาว

(3) พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค มีรูปแบบสมการในลักษณะไม่ใช่เส้นตรง (Nonlinearity) ซึ่งทำให้ต้องพยายามรักษานิสัยเคยชินให้อยู่ภายใต้การบริโภคที่ผ่านมา และทำให้อรรถประโยชน์หน่วยท้ายมีที่สิ้นสุดและมีค่าเป็นบวก อันหมายความว่า ถ้าการบริโภคเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย แล้วความพึงพอใจในการบริโภคก็ย่อมปรับตัวเพิ่มขึ้นเช่นกัน

นอกจากนี้ลักษณะของอรรถประโยชน์หน่วยท้ายของ Campbell and Cochrane (1999) ก็ต่างจาก Abel (1990) เนื่องจาก Abel กำหนดให้ $u(C - X)$ เป็น $u(C/X)$ โดยที่ C เป็นระดับการบริโภคในปัจจุบัน ส่วน X เป็นระดับนิสัยเคยชิน ซึ่งเป็นการมองอรรถประโยชน์คนละมุมมอง กล่าวคือ Abel ต้องการให้อยู่ในรูปของการบริโภคสุทธิ ที่มีการถ่วงน้ำหนักการบริโภคด้วยระดับของนิสัยเคยชินในอดีต ส่วน Campbell and Cochrane ต้องการให้อยู่ในรูปของการบริโภคส่วนเกิน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (สมชัย จิตสุชน, 2543) ยังได้ศึกษาถึงพฤติกรรมที่ไม่พอเพียงกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ซึ่งพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค จัดได้ว่าเป็นหนึ่งในพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความไม่พอเพียงผ่านทางกรบริโภค และการลงทุน ทั้งนี้ในงานของสมชัย จิตสุชน ได้ให้คำจำกัดความของ Habit Formation เป็น พฤติกรรมจมไม่ลง โดยที่ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมกรบริโภค และการลงทุน ภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่มีความเสี่ยง ซึ่งสมมติให้พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความไม่พอประมาณมี 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมแบบลอกเลียนบริโภค (Emulation) และพฤติกรรมจมไม่ลง (Habit Formation) กล่าวได้ว่า การที่มนุษย์เห็นคนรอบข้างมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่า จะทำให้ตนรู้สึกอิจฉา จนต้องพยายามตอบสนองต่อความต้องการของตัวเองด้วยการเลียนแบบผู้อื่น ทั้งนี้ไม่ประมาณตนว่ามีความสามารถในการใช้จ่ายในระดับเดียวกับผู้อื่นหรือไม่ จึงเรียกพฤติกรรมเช่นนี้ว่า พฤติกรรมแบบลอกเลียนบริโภค (Emulation)

ส่วนอีกแนวคิดหนึ่ง สมชัย จิตสุชน (2543) เชื่อว่ามนุษย์จะยังคงรักษาระดับความพึงพอใจในการบริโภคของตนได้ โดยบริโภคในระดับที่ตนเคยชิน และเมื่อระบบเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น หรือมีรายได้เพิ่มขึ้น จะทำให้เขารู้สึกว่าตนสมควรที่จะค่อยๆบริโภคเพิ่มขึ้นตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป และจะสะสมไปเรื่อยๆ จนคิดเป็นนิสัย ทำให้เป็นการยากที่จะลดระดับการบริโภคลง แม้ว่าอรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจในการบริโภคหน่วยท้ายจะต่ำกว่าการบริโภคหน่วยแรกๆ ก็ตาม แนวคิดนี้จึงเรียกว่า พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ซึ่งสมชัยได้นำแนวคิดนี้จาก Constantinides (1990) และ Abel (1990) หรืออาจเรียกได้อีกชื่อว่า พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต มาปรับใช้ในการอธิบายพฤติกรรมกรบริโภค และการลงทุนที่ไม่พอประมาณว่าจะมีผลต่อระบบเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้ภาวะความเสี่ยงได้อย่างไร

ทั้งนี้สมัชช จิตสุชน (2543) เห็นด้วยกับ Constantinides (1990) และ Abel (1990) ในแนวคิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค นั้นควรหมายถึง ความพึงพอใจในการบริโภคลักษณะหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากระดับการบริโภคของคนในสังคมที่ผ่านมา มากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเอง เนื่องจากจะทำให้การวิเคราะห์พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ สมัชช จิตสุชน จึงเชื่อว่า พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ควรมีลักษณะแบบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต มากกว่าพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต และได้แย้งว่าแนวคิดนี้อาจจะเป็นไปได้ในบางสถานการณ์ กล่าวคือ ลักษณะของอรรถประโยชน์ตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค มีลักษณะลดน้อยถอยลง ซึ่งหมายความว่า การบริโภคในหน่วยท้ายจะได้รับความพึงพอใจน้อยกว่าหน่วยแรกๆ แต่ในบางสถานการณ์เช่น ช่วงภาวะเศรษฐกิจดีขึ้น มนุษย์จะมีลักษณะเป็นพวกชอบความเสี่ยงมากขึ้น โดยยินดีที่จะลงทุนและบริโภคเพิ่มขึ้นและนำมาซึ่งความพอใจเพิ่มขึ้น แนวคิดนี้จึงเทียบได้กับหลักการของอรรถประโยชน์เพิ่มขึ้น (Increasing Marginal Utility) ซึ่งอรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจของผู้ที่มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคจะต้องมีความพึงพอใจในการบริโภคหน่วยท้ายลดลง ทำให้ในช่วงระบบเศรษฐกิจดีขึ้น อาจเป็นการยากที่จะวัดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

นอกจากนี้ยังมองว่าพฤติกรรมที่ไม่พอเพียง อาจมาจากพฤติกรรมที่ไม่มีเหตุผลอีก พฤติกรรมหนึ่งคือ พฤติกรรมแห่ตามกันไป (Herding Behavior) หมายถึงการเลือกบริโภคหรือลงทุนตามผู้อื่น เนื่องจากเห็นว่าเขาได้ประสบความสำเร็จ ตนจึงอยากจะทำประสบความสำเร็จตาม จึงบริโภคหรือลงทุนตามผู้อื่น นับว่าเป็นพฤติกรรมที่ขาดเหตุผลในการพิจารณา และเป็นเพียงการประเมินค่าความน่าจะเป็นแบบเข้าข้างตัวเอง จากการคิดว่าตนน่าจะเป็นอีกคนหนึ่งที่จะประสบความสำเร็จ โดยไม่พิจารณาปัจจัยแวดล้อมที่มีความเสี่ยงก่อนที่จะได้รับความสำเร็จ

2.1.3 แนวคิด และทฤษฎีความเคยชินในการบริโภค

จากการพิจารณาที่มาของแนวคิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค หรือ Habit Formation กล่าวได้ว่า เป็นการแสดงถึงพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคในช่วงเวลาหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ และลักษณะการบริโภคในช่วงเวลาถัดไป ซึ่งแนวคิดดั้งเดิมของความเคยชินในการบริโภค ได้คำนึงถึงผลจากอดีตที่มีต่อปัจจุบันเท่านั้น โดยไม่มองถึงอนาคตว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับปัจจุบันหรือไม่

ทั้งนี้พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค มีลักษณะเด่นที่แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเราในอดีต และพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเคยชินในการบริโภค ผ่านระดับนิสัยเคยชิน หรือ Habit Level² ที่สามารถอธิบายในรูปของแบบจำลองพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค โดยองค์ประกอบของแบบจำลองแสดงได้จากลักษณะของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ ซึ่งกำหนดให้ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภค ทั้งนี้สิ่งที่กำหนดการบริโภค ก็คือ ระดับนิสัยเคยชินของมนุษย์ที่มีต่อการบริโภค หรือที่เรียกว่า Habit Level อันเป็นตัวกำหนดความพึงพอใจ หรืออรรถประโยชน์อีกทอดหนึ่ง

แต่จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ผู้วิจัยหลายท่านมีมุมมองในลักษณะของระดับนิสัยเคยชินของมนุษย์ และลักษณะของความพึงพอใจในการบริโภค หรืออรรถประโยชน์ ไม่เหมือนกัน เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการศึกษาของผู้วิจัยแต่ละท่านต่างกัน ดังนั้นการกำหนดแบบจำลองพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค จึงขึ้นอยู่กับลักษณะของรูปแบบระดับนิสัยเคยชิน และลักษณะของความพึงพอใจในการบริโภค ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

(1) รูปแบบของระดับนิสัยเคยชินในการบริโภค (Habit Level)

ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภค เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดอรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจในการบริโภค ซึ่งได้พิจารณาแยกแยะประเภทของระดับนิสัยเคยชิน ตามลักษณะของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคนในอดีต

แม้ว่า Gorman (1967) ไม่ได้บ่งบอกชัดเจนถึงประเภทของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค แต่เขาได้อธิบายถึงระดับนิสัยเคยชิน ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดอรรถประโยชน์ (Utility) หรือความพึงพอใจในการบริโภคของมนุษย์ ซึ่งแสดงสมการได้ว่า

$$u = f(c, x) = f(c_t, \dots, c_n, x_t, \dots, x_n) \quad ; t < n \quad (1)$$

$$\text{และ } x_r = b_r(c) \quad ; r = 1, \dots, t \quad (2)$$

² Habit Level เป็นระดับการบริโภคของมนุษย์ที่พอเพียงชีพได้ ซึ่งมีการหล่อหลอมการบริโภคมาตั้งแต่อดีต อันแสดงถึงนิสัยเคยชินในการบริโภคของมนุษย์ (Constantinides 1990)

โดยที่ c เป็น อุปสงค์ต่อสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือระดับการบริโภคสินค้าและบริการ
 x เป็น ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภค

สมการที่ (1) แสดงถึงความสัมพันธ์ของอรรถประโยชน์ของสินค้าอย่างหนึ่ง (U) ที่กำหนดจากอุปสงค์ (c) และระดับนิสัยเคยชินในการบริโภค (x) โดยที่ระดับนิสัยเคยชินนี้ กำหนดให้ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคในอดีต แต่ Gorman (1967) ก็ไม่อธิบายให้ชัดเจนว่าระดับการบริโภคในอดีตที่มีผลต่อความพึงพอใจในปัจจุบันนั้น กำหนดจากระดับการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคน หรือของคนในสังคม ทั้งนี้ Pollak (1970) และ Constantinides (1990) ได้ศึกษาต่อมา และกำหนดอย่างชัดเจนว่า ความพึงพอใจในการบริโภคของมนุษย์ เป็นไปตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต โดย Pollak เชื่อว่า ความพึงพอใจในการบริโภคของมนุษย์ กำหนดจากความต้องการบริโภคที่ผ่านมา 2 ประเภทคือ ความต้องการทางด้านจิตใจ และความต้องการทางด้านร่างกาย ซึ่งความต้องการทั้งสองนี้ จะได้รับการตอบสนองเรื่อยมา จนเกิดความเคยชิน และกลายเป็นนิสัยติดตัว ทั้งนี้สามารถอธิบายผ่านอรรถประโยชน์และระดับนิสัยเคยชินดังนี้

$$U(c) = \sum_{k=1}^n a_k \log(c_k - x_k), \quad a_i > 0, \quad x_i > 0, \quad (c_k - x_k) > 0, \quad \sum_k a_k = 1 \quad (3)$$

$$x_{it} = x_i^* + \beta_i c_{it-1} \quad ; \quad 0 \leq \beta_i < 1 \quad (4)$$

โดยที่ a = ค่าคงที่

X = พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต

c = ระดับการบริโภค

β = ค่าสัมประสิทธิ์ของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

จะเห็นได้ว่าอรรถประโยชน์ดังสมการที่ (3) แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในการบริโภคสินค้า n จำนวนในปัจจุบัน ที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคในปัจจุบัน และนิสัยการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเองที่ผ่านมา หรือพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต โดยที่ระดับนิสัยเคยชิน ประเภทนี้กำหนดจาก x_i^* ซึ่งเป็นความเคยชินทางด้านร่างกาย ส่วน $\beta_i c_{it-1}$ เป็นความเคยชินทางด้านจิตใจหรือความรู้สึก และเมื่อนำระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต จากสมการที่ (4) ใส่ในสมการที่ (3) จะได้สมการที่ (5) ดังนี้

$$U^t(c_t) = \sum_{k=1}^n a_{kt} \log(c_{kt} - x_{kt}), \quad a_i > 0, \quad (c_k - x_k) > 0, \quad \sum_k a_k = 1 \quad (5)$$

อธิบายได้ว่า อรรถประโยชน์ในปัจจุบัน หรือ ณ เวลา t ขึ้นอยู่กับการบริโภคสินค้า n จำนวน และนิสัยการบริโภคที่เคยชินทางด้านร่างกาย และนิสัยการบริโภคที่เคยชินทางด้านจิตใจในอดีต ทั้งนี้เห็นได้ว่า Gorman (1967) ไม่ได้แยกประเภทของนิสัยความเคยชินในการบริโภคที่ผ่านมา และอธิบายความพึงพอใจในการบริโภคได้เพียงสินค้าชนิดเดียว

ส่วน Constantinides (1990) มีแนวคิดเดียวกับ Gorman (1967) ตรงที่ความพึงพอใจในการบริโภคขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการบริโภคที่ผ่านมา โดยไม่จำเป็นต้องแยกพฤติกรรมว่ามาจากการตอบสนองทางด้านร่างกาย หรือจิตใจ แต่ก็สร้างแบบจำลองซึ่งอธิบายเหมือน Pollak (1970) ตรงที่ความพึงพอใจในการบริโภค ณ เวลาหนึ่ง กำหนดได้จากพฤติกรรมการบริโภคสินค้าของแต่ละคนที่เกิดจากปัจจัยภายในตัวเองที่ผ่านมา หรือที่เรียกว่า Internal Habit Level

อย่างไรก็ตาม Constantinides (1990) ไม่เห็นด้วยกับ Pollak (1970) ที่กำหนดให้พฤติกรรมการบริโภคในอดีต มีอิทธิพลกับความพึงพอใจในปัจจุบันเท่านั้น ขณะที่พฤติกรรมการบริโภคในปัจจุบันไม่ส่งผลต่ออนาคตเลย ซึ่ง Constantinides เห็นว่าเป็นแนวคิดที่ไม่มีเหตุผล จึงได้กำหนดอรรถประโยชน์ที่คาดการณ์อย่างมีเหตุผลของตน ดังนี้

$$U(c) = E_0 \int_0^{\infty} e^{-\rho t} \gamma^{-1} [c(t) - x(t)]^{\gamma} dt, \quad (6)$$

$$\text{กำหนดให้ } x(t) = e^{-at} x_0 + b \int_0^t e^{a(s-t)} c(s) ds. \quad ; s < t \quad (7)$$

โดยที่ e = อัตราส่วนลด (Discount rate)

γ = ตัวกำหนดความระดับความเสี่ยง

c = ระดับการบริโภค

x = ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต

$c(s)$ = ระดับการบริโภคที่ผ่านมา

s = ระยะเวลา (Time)

t = ระยะเวลา (Time)

E_0 = การคาดการณ์การบริโภคในช่วงเวลาเริ่มต้น ($t = 0$)

เห็นได้ว่าระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต $[x(t)]$ ณ t นี้ กำหนดจากนิสัยการบริโภคพื้นฐาน (x_0) ที่ผ่านการแปลงเป็นช่วงเวลาปัจจุบัน บวกกับระดับการบริโภคที่ผ่านมา $[c(s)]$ ที่ผ่านการแปลงเป็นช่วงเวลาปัจจุบันเช่นกัน โดยอธิบายได้ว่าการ

เปลี่ยนแปลงการบริโภคในอดีต ไม่ได้มีผลต่อนิสัยเคยชินในการบริโภคเวลาถัดไปเท่านั้น แต่ยังมีผลต่ออนาคตข้างหน้าอีกด้วย

Constantinides (1990) ยังได้นำแนวคิดนี้อธิบายการลงทุน เพราะถือว่าการลงทุนก็คือการบริโภคอย่างหนึ่งของนักลงทุน ซึ่งได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการนำความเคยชิน มาใช้อธิบายพฤติกรรมมนุษย์นั้น มีข้อจำกัด 4 ข้อ ดังนี้

- (1) การตัดสินใจบริโภคหรือลงทุนในช่วงเวลาปัจจุบัน จะต้องใช้ข้อมูลในช่วงเวลาปัจจุบันเสมอ ซึ่งนิสัยการบริโภคในอดีตจะแสดงในรูปของระดับนิสัยเคยชินในช่วงเวลาปัจจุบัน (t)
- (2) การบริโภคต้องมีค่าเป็นบวกเสมอ โดยจะไม่ลดต่ำกว่าระดับการบริโภคที่พอยังชีพ (Habit Level) และพิจารณาการบริโภคได้ในช่วงเวลาจำกัด $[\int_0^t c(s)ds < \infty]$
- (3) การลงทุนทั้งที่ให้ผลตอบแทนคงที่ และให้ผลตอบแทนที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา ต้องมีค่าเป็นบวกเสมอ
- (4) ทุนที่ใช้เป็นบวกเสมอ

2) พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต

พฤติกรรมบริโภคที่ได้รับอิทธิพลจากผู้อื่น นับว่าเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นครั้งแรกในผลงานของ Duesenberry (1949) ซึ่งกล่าวว่า ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของมนุษย์ขึ้นอยู่กับรายได้เฉลี่ยของคนในสังคม และปรากฏชัดเจนในงานวิจัยของ Abel (1990) ที่เรียก External Habit Formation ว่า “พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากนิสัยเคยชินของคนในสังคมในอดีต (Catching up with the Joneses)” อันหมายถึง พฤติกรรมบริโภคในปัจจุบัน ที่ขึ้นอยู่กับบริโภคของคนในสังคมในอดีต โดยการศึกษาของ Abel สมมติให้ พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค เป็นไปได้ที่จะขึ้นอยู่กับทั้งปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต และระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต แต่ต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่กำหนดดังนี้

$$U(c_t, x_t) = [c_t/x_t]^{1-\alpha} / (1-\alpha), \alpha > 0 \quad (8)$$

$$\text{และ } x_t \equiv [c_{t-1}^D c_t^{1-D}]^\gamma, \gamma \geq 0 \text{ และ } D \geq 0 \quad (9)$$

โดยที่ c_t = ระดับการบริโภคปัจจุบัน

x_t = นิสัยเคยชินในปัจจุบัน

- α = ตัวกำหนดระดับความเสี่ยง
 c_{t-1}^D = ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต
 C_{t-1}^{1-D} = ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับคนในสังคม
 D = ค่าสัมประสิทธิ์ที่กำหนดลักษณะของ Habit Level
 γ = ค่าสัมประสิทธิ์ที่กำหนดลักษณะของความพึงพอใจในการบริโภค หรืออรรถประโยชน์ ทั้งนี้ในกรณีที่เป็นพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ต้องมีค่ามากกว่าศูนย์เสมอ เพราะถ้า $\gamma = 0$ ทำให้การบริโภคระหว่างสองช่วงเวลาไม่มีความเชื่อมโยงกัน (Time Separable Preference)

จากสมการที่ (8) และ (9) แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในการบริโภค อาจกำหนดจากระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต หรือระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่า γ และ D กล่าวคือ ถ้า $\gamma > 0$ และ $D = 0$ แล้ว $x_t \equiv [C_{t-1}^{1-D}]^\gamma$ อธิบายได้ว่านิสัยความเคยชินในการบริโภคก็จะกำหนดจากการบริโภคของคนในสังคมในอดีต อันเป็นรูปแบบของระดับนิสัยเคยชินที่ขึ้นอยู่กับคนในสังคม แต่ถ้า $\gamma > 0$ และ $D = 1$ แล้ว $x_t \equiv [c_{t-1}^D]^\gamma$ อธิบายได้ว่านิสัยความเคยชินในการบริโภค จะขึ้นอยู่กับการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของแต่ละคนในอดีตเท่านั้น ซึ่งเป็นรูปแบบของระดับนิสัยเคยชินที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต

Campbell and Cochrane (1999) ได้ศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต ต่อจาก Abel (1990) ซึ่งชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า นิสัยเคยชินในการบริโภค ควรขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต มากกว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต เนื่องจากคนเราขอมมองอดีตทั้งของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เข้าข้างตัวเองว่าตนก็ทัดเทียมกับผู้อื่นเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้เขาจึงกำหนดค่า X เป็นระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภค และนิสัยเคยชินผ่านอัตราส่วนการบริโภคส่วนเกิน ซึ่งแสดงสมการได้ว่า

$$S_t \equiv [C_t - X_t]/C_t \quad (10)$$

โดยที่ S_t = อัตราส่วนการบริโภคส่วนเกิน

C_t = ระดับการบริโภคปัจจุบัน

X_t = External Habit Level

อธิบายได้ว่า ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต (X_t) จะสะสมระดับการบริโภคเรื่อยมา ผ่านระดับการบริโภคของคนในสังคมที่ผ่านมา ซึ่งถ้า $S_t = 0$ แสดงว่า $C_t = X_t$ ซึ่งหมายความว่า อย่างน้อยคนเราจะพยายามบริโภคให้เท่ากับนิสัยที่ตนเคยได้รับมา นับว่าเป็นสิ่งที่แย่มากแล้ว

3) พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของตัวเองและคนในสังคมในอดีต

ระยะต่อมามีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านที่เริ่มให้ความสนใจในการทดสอบระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต และระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต โดยนำทั้งสองแนวคิดมาอธิบายในฟังก์ชันอรรถประโยชน์เดียวกัน ดังเช่นวิถีทางของ Abel (1990) แต่ในระยะหลังได้มีการปรับปรุงปัจจัยในการกำหนดระดับนิสัยเคยชิน เพื่อให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น ซึ่งผลงานที่น่าสนใจเป็นของ Grishchenko (2005), Ravina (2005) และ Korniotis (2007)

เริ่มต้นจากงานวิจัยของ Grishchenko (2005) ได้นำแนวคิดของ Abel (1990) มาพัฒนา และได้สร้างแบบจำลองพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับทั้งปัจจัยภายในของตัวเองและคนในสังคมในอดีต ซึ่งเป็นการรวบรวมแนวคิดความเคยชินในการบริโภคทั้งสองประเภท จึงก่อให้เกิดแนวคิดใหม่คือ พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ ที่กำหนดจากทั้งพฤติกรรมของตัวเองและของคนในสังคมในอดีต ซึ่งแสดงสมการได้ดังสมการที่ (11)

$$X_t = X(cs; Cs : s < t) \quad (11)$$

โดยที่ X_t = ระดับนิสัยเคยชินที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของตัวเองและคนในสังคมในอดีต

cs = พฤติกรรมการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของแต่ละคนในอดีต

Cs = พฤติกรรมการบริโภคที่กำหนดจากคนในสังคมในอดีต

จากสมการที่ (11) จะได้ว่าพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ณ ปัจจุบัน (ณ เวลา t) กำหนดจากการบริโภคของตัวเองในอดีต (Cs ณ เวลา s) และการบริโภคของคนในสังคมในอดีตเช่นกัน (Cs ณ เวลา s) ทั้งนี้ยังสามารถแสดงสมการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต ได้ดังนี้

$$b_{t,j} = \frac{\partial x_{t+j}}{\partial c_t} > 0 \quad ; \quad j > 0 \quad (12)$$

ส่วนพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับบริโภคของคนในสังคมในอดีต คือ

$$B_{t,j} = \frac{\partial X_{t+j}}{\partial c_t} > 0, \quad ; \quad j > 0 \quad (13)$$

โดยที่ $b_{t,j}$ = สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง ณ เวลา $t+j$ ต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคของแต่ละคน ณ เวลา t

$B_{t,j}$ = สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับคนในสังคมในอดีต ณ เวลา $t+j$ ต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคของคนในสังคม ณ เวลา t

x_{t+j} = ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต

X_{t+j} = ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับคนในสังคมในอดีต

c_t = การบริโภคของแต่ละคน

C_t = การบริโภคของคนในสังคม

จากสมการที่ (12) และ (13) เห็นได้ว่า $b_{t,j}$ และ $B_{t,j}$ เป็นค่าที่แสดงการเปลี่ยนแปลงนิสัยการบริโภคต่อระดับการบริโภคที่ผ่านมา ซึ่งในพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต อธิบายได้ว่า ถ้าระดับการบริโภคของแต่ละคนในอดีตเพิ่มขึ้น แล้วจะส่งผลให้นิสัยการบริโภคที่เคยชินเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ส่วนในพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับบริโภคของคนในสังคมในอดีต ก็เป็นไปตามนั้นเช่นกัน ทั้งนี้แนวคิดนี้มีความเป็นไปได้ต่อสินค้าทั่วไปเท่านั้น แต่ถ้าเป็นกรณีสินค้าคงทน แล้ว $b_{t,j}$ หรือ $B_{t,j}$ จะต้องมีค่าติดลบ เนื่องจากสินค้าคงทนสามารถคงอยู่ให้บริโภค/อุปโภคได้เป็นระยะเวลานาน จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องการสินค้าคงทนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่น ถ้าซื้อบ้านในปีที่แล้ว ก็จะได้รับผลตอบแทนต่อความต้องการแล้ว ทำให้ไม่มีความต้องการที่จะซื้อบ้านอีกในปีนี้ ดังนั้นเมื่อระดับการบริโภคในอดีตเพิ่มขึ้น จะทำให้นิสัยการบริโภคปัจจุบันลดลง หรือกล่าวได้ว่า ถ้ามีการบริโภคเพิ่มขึ้น ความพึงพอใจในการบริโภคเฉพาะสินค้าคงทนก็จะลดลง

Grishchenko (2005) กำหนดระดับนิสัยเคยชิน ต่างจาก Abel (1990) ตรงที่ Grishchenko มองว่าปัจจัยที่มีผลในการกำหนดระดับนิสัยเคยชิน นอกเหนือจากระดับการบริโภคของแต่ละคนและของคนในสังคมแล้ว ก็คือ Habit Stock หรือการสะสมนิสัยเคยชินในการบริโภคมาตั้งแต่อดีต ซึ่ง Abel "ไม่ได้" นำประเด็นนี้มาศึกษา จึงทำให้ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคของ Grishchenko แสดงในรูปของสมการดังนี้

$$x_{t+1} = b \sum_{j=0}^J (1 - \alpha)^j \{ \omega c_{t-j} + (1 - \omega) C_{t-j} \} + b \sum_{j=J+1}^{\infty} (1 - \alpha)^j C_{t-j} \quad (14)$$

กำหนดให้ $0 < b < \alpha < 1$ และ $J \geq 0$

โดยที่ x_{t+1} = ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของตัวเอง และคนในสังคม ณ เวลา $t+1$

b = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกระดับความสำคัญของระดับนิสัยเคยชินที่มีต่อระดับการบริโภคในปัจจุบัน

α = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกสัดส่วนของการสะสมนิสัยเคยชิน

ω = ค่าสัมประสิทธิ์ที่กำหนดค่าของระดับการบริโภคของแต่ละคนและคนในสังคม

c_{t-j} = ระดับการบริโภคของแต่ละคน ณ เวลา $t-j$

C_{t-j} = ระดับการบริโภคของคนในสังคม ณ เวลา $t-j$

J = ช่วงเวลาสุดท้ายที่ศึกษา

j = ช่วงเวลาแรกที่ศึกษา

อธิบายได้ว่า x_{t+1} เป็นระดับนิสัยเคยชินในการบริโภค ณ เวลา $t+1$ โดย $b \sum_{j=0}^J (1 - \alpha)^j \{ \omega c_{t-j} + (1 - \omega) C_{t-j} \}$ แสดงถึงระดับการบริโภคของแต่ละคน (ωc_{t-j}) กับระดับการบริโภคของทุกคน ($(1 - \omega) C_{t-j}$) ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ส่วน $b \sum_{j=J+1}^{\infty} (1 - \alpha)^j C_{t-j}$ แสดงถึงการสะสมนิสัยเคยชินในการบริโภคมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นระดับการบริโภคที่สะสมมาเรื่อยๆ โดยพิจารณาจากระดับการบริโภคของทุกคน เนื่องจากเป็นข้อมูลที่สมบูรณ์กว่าการพิจารณาระดับการบริโภคของตัวเองเพียงคนเดียว และจากสมการที่ (14) สามารถอธิบายถึงสาเหตุที่ Abel (1990) ไม่นำการสะสมนิสัยเคยชินในการบริโภคมาตั้งแต่อดีตมาศึกษา ได้ว่า Abel พิจารณาค่าเฉลี่ยการบริโภคที่ผ่านมาช่วงเวลาเดียวเท่านั้น จึงกำหนดให้ $J = 0$ ซึ่งค่า J เป็นค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกช่วงเวลาสุดท้ายที่มีผลต่อการบริโภค ณ เวลาถัดไป ด้วยเหตุนี้ Abel จึงพิจารณาแค่วันนี้กับพรุ่งนี้ และทำให้ไม่พิจารณาการสะสมนิสัยเคยชินในการบริโภคมาตั้งแต่อดีต ในการกำหนดระดับนิสัยเคยชินในปัจจุบัน

Ravina (2005) ก็เป็นนักเศรษฐศาสตร์อีกท่านหนึ่งที่ทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ผ่านฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต และระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต โดยมีแนวคิดเหมือนกับ Grishchenko (2005) ตรงที่ความพึงพอใจในการบริโภค กำหนดจากทั้งสองปัจจัยข้างต้น แต่แตกต่างจาก Grishchenko ตรงที่ Ravina เปลี่ยนจากความพึงพอใจส่วนบุคคล เป็นระดับครัวเรือน ทำให้ได้ศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของคนในสังคม โดยพิจารณาผ่านอิทธิพลการบริโภคจากครัวเรือนอื่นๆ

และระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับคนในสังคมนั้น กำหนดจากระดับการบริโภคของทุกครัวเรือนทั้งในปัจจุบันและอดีต ซึ่งแต่เดิมกำหนดจากการบริโภคในอดีตและนิสัยเคยชินตัวเท่านั้น นอกจากนี้ยังเพิ่มอีกหนึ่งปัจจัยที่มีต่อความพึงพอใจ คือ ลักษณะของประชากร ซึ่งแสดงได้จากข้อมูลทางด้าน อายุ ลักษณะของครอบครัว อาชีพการงาน และสถานภาพของผู้นำครอบครัวเป็นต้น

ต่อมา Korniotis (2007) ได้ศึกษาหลังจาก Grishchenko (2005) และ Ravina (2005) เพราะเชื่อว่าการกำหนดให้ความพึงพอใจในการบริโภค ได้รับอิทธิพลจากทั้งปัจจัยภายในของตัวเอง และคนในสังคมในอดีต ซึ่งอาจใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากกว่าที่จะเชื่อในประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยได้กำหนดฟังก์ชันอรรถประโยชน์ให้ขึ้นอยู่กับบริโภคตามความเป็นจริง ขณะที่ส่วนของระดับนิสัยเคยชินที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเอง และคนในสังคมในอดีต เหมือนกับงานของ Grishchenko และ Ravina

ทั้งนี้แนวคิดทางด้านระดับนิสัยเคยชินที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเอง และคนในสังคมในอดีต ของ Korniotis (2007), Grishchenko (2005) และ Ravina (2005) เห็นได้ว่าเป็นความเหมือนกันคือ เป็นนิสัยเคยชินในการบริโภคที่ได้รับอิทธิพลจากระดับการบริโภคที่ผ่านมา ในรูปของส่วนบุคคลและคนในสังคม ตามลำดับ แต่ Korniotis ได้กำหนดระดับนิสัยเคยชินที่กำหนดจากคนในสังคมในอดีต แตกต่างจาก Grishchenko และ Ravina ตรงที่ได้เพิ่มปัจจัยอีกหนึ่งปัจจัยในการกำหนดรูปแบบของระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคประเภทนี้ ก็คือ คุณสมบัติทางด้านภูมิศาสตร์ของกรณีศึกษาแต่ละประเทศ เช่น ระยะทางการเดินทางระหว่างชนบทกับเขตเมือง เพื่ออธิบายว่า ระดับนิสัยเคยชินที่กำหนดจากคนในสังคมในอดีตจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกทางการตัดสินใจบริโภคของผู้อื่นหรือด้านภูมิศาสตร์มากกว่ากัน

(2) ลักษณะของความพึงพอใจในการบริโภค (Preferences)

แนวคิดความเคยชินในการบริโภค กำหนดให้ความพึงพอใจในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคที่เคยชินในอดีต ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่ โดยกำหนดได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่จะศึกษา แต่ยังคงรูปแบบที่มีความเหมือนกันคือเป็นการแสดงอรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจ ให้ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภค ณ ช่วงเวลานั้น และระดับนิสัยเคยชินในการบริโภค อันกำหนดจากระดับการบริโภคในอดีต ทั้งนี้ระดับนิสัยเคยชิน มีอยู่ 3 ประเภท คือ นิสัยเคยชินที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง นิสัยเคยชินที่กำหนดจากคนในสังคม และนิสัยเคยชินที่กำหนดจากทั้งปัจจัยภายในของตัวเองและคนในสังคม จึงเป็นเหตุให้การแสดงถึง

รูปแบบของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ในแต่ละงานวิจัยแตกต่างกันตามลักษณะของระดับนิสัยเคยชินที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในการศึกษา

อย่างไรก็ตาม นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านกล่าวไว้ว่า การเกิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ไม่ว่าจะส่งผลต่อการบริโภคหรือการลงทุน ล้วนเกิดจากผู้บริโภคหรือนักลงทุนต้องการบริโภคหรือลงทุนต่อไปอย่างราบรื่น แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงอาจเป็นไปได้ยาก เพราะมีปัจจัยภายใน และภายนอกมากระทบต่อการบริโภคให้ยากที่จะเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ความเสี่ยงก็ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการบริโภคอย่างต่อเนื่อง และเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดรูปแบบของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ให้มีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้รูปแบบของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ส่วนมากที่ศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค จึงมีความเกี่ยวข้องกับระดับของความเสี่ยง

รูปแบบทั่วไปของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ในการศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ กำหนดให้ $U = C - X$ และ $U = C/X$ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิคการวิเคราะห์ และวัตถุประสงค์ในการศึกษาของแต่ละท่าน โดยเริ่มต้นจาก Abel ได้ศึกษาการตั้งราคาหลักทรัพย์ในตลาดหุ้น โดย Abel เชื่อว่านักลงทุนรู้ว่ามีความเสี่ยง จึงทำให้นักลงทุนมีลักษณะเป็นผู้กลัวความเสี่ยงหรือ Risk Aversion ซึ่งลักษณะของอรรถประโยชน์นี้แสดงอยู่ในรูปสมการที่ (8) ข้างต้น

ต่อมา Fuhrer (2000) ได้ศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค หลังจาก Abel (1990) โดยมีความเชื่อเหมือนกับ Abel ทางด้านความเสี่ยงที่มีต่อการบริโภค ทำให้รูปแบบของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ จึงมีลักษณะเหมือนกัน แต่ต่างกันตรงที่ Fuhrer เชื่อว่าความพึงพอใจในการบริโภคของมนุษย์ ได้รับอิทธิพลจากนิสัยเคยชินในการบริโภคของตัวเองจากช่วงเวลาที่ผ่านมา ทำให้ค่า X หรือ ระดับนิสัยเคยชิน ในสมการที่ (9) เปลี่ยนเป็น

$$X_t = \rho X_{t-1} + (1 - \rho)c_{t-1} \quad (15)$$

โดยที่ X_t = ระดับนิสัยเคยชินที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต ณ เวลา t

ρ = ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับนิสัยเคยชิน ณ เวลา t กับระดับนิสัยเคยชิน ณ เวลา $t-1$ และเป็นสัดส่วนการบริโภคที่เกิดจากนิสัยเคยชิน กับระดับการบริโภค ณ ช่วงเวลาเดียวกัน

c_{t-1} = ระดับการบริโภคของแต่ละคน ณ เวลา $t-1$

ทั้งนี้แตกต่างจาก Abel (1990) ในประเด็นแรกคือ นอกเหนือจากระดับการบริโภคที่ผ่าน มาจะเป็นตัวกำหนด ความเคยชินในการบริโภคในปัจจุบันแล้ว ยังต้องมีระดับนิสัยเคยชินในการ บริโภคที่ผ่านมา (ρx_{t-1}) เป็นปัจจัยกำหนดระดับนิสัยเคยชินในปัจจุบันด้วย ประเด็นที่สองคือ Abel ต้องการพิสูจน์ว่าพฤติกรรมกรบริโภคเป็นไปตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจาก ปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต หรือที่กำหนดจากระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต จึงทำ ให้รูปแบบของระดับนิสัยเคยชินในการศึกษานี้มีทั้งสองประเภท แต่ Fuhrer (2000) กลับเชื่อใน แนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต จึงทำให้ระดับนิสัยเคย ชินในการบริโภค ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในของแต่ละคนในอดีตเท่านั้น หรือกล่าวได้ว่า นิสัย เคยตัวในการบริโภคของมนุษย์ จะมาจากนิสัยเคยชินและระดับการบริโภคของแต่ละคนในอดีต ประการที่สาม คือ Fuhrer กล่าวว่า พฤติกรรมเคยชินในการบริโภคดั้งเดิมมีลักษณะเป็น Myopic ซึ่ง เชื่อว่า แนวคิดความเคยชินในการบริโภคสามารถคาดการณ์ระดับการบริโภคในอนาคตได้ ทั้งนี้ แนวคิดของ Abel ไม่เชื่อว่า ความเคยชินในการบริโภคในปัจจุบันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับ การบริโภคในอนาคตด้วย

Fuhrer (2000) จึงได้ตั้งสมมติฐานถึงลักษณะของความเคยชินในการบริโภค เพื่อสนับสนุน เหตุผลที่แตกต่างจาก Abel (1990) ทั้งสามประการข้างต้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1) จากสมการที่ (9) ค่า γ ซึ่งเป็นตัวแปรกำหนดนิสัยเคยชินและระดับการบริโภคที่ผ่าน มา ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และจะไม่มีค่ามากกว่า 1 เพราะจะทำให้ค่า x_t ปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ อร์รตประโยชน์มีค่าลดลง กล่าวได้ว่าอรรถประโยชน์มีลักษณะเป็นลดน้อยถอยลง ทำให้การ บริโภคในหน่วยท้ายมีความพึงพอใจต่ำกว่าหน่วยแรกๆ ทั้งนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1: ถ้า $\gamma = 0$ แล้ว อรรถประโยชน์จะขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคในปัจจุบันเท่านั้น เนื่องจาก ทำให้ค่า $U(c_t, x_t) = \frac{[c_t]^{1-\alpha}}{(1-\alpha)}$

กรณีที่ 2: ถ้า $\gamma = 1$ แล้ว อรรถประโยชน์จะขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคในอดีต เนื่องจากทำให้ค่า $U(c_t, x_t) = \frac{[c_t/\rho x_{t-1} + (1-\rho)c_{t-1}]^{1-\alpha}}{(1-\alpha)}$ เพราะจากสมการที่ (15) ค่า $x_t = \rho x_{t-1} + (1-\rho)c_{t-1}$ แล้วนำไปใส่ในสมการที่ (8) ก็จะได้อรรถประโยชน์ข้างต้น

2) ค่า ρ ในสมการที่ (15) เป็นตัววัดความดีร้นในนิสัยเคยชินในการบริโภค โดย กำหนดให้ $0 < \rho \leq 1$ ซึ่งถ้า $\rho = 0$ หมายความว่ามนุษย์ได้ให้ความสำคัญต่อระดับการบริโภคใน อดีต เนื่องจากทำให้ค่า x_t ในสมการที่ (15) มีค่าเท่ากับ c_{t-1}

นอกจากนี้นักเศรษฐศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งที่เน้นศึกษาแนวคิดการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง มักกำหนดรูปแบบของฟังก์ชันอรรถประโยชน์เป็น $U = C - X$ ซึ่งมีผลงานวิจัยที่สำคัญเป็นของ Constantinides (1990), Campbell and Cochrane (1999), Grishchenko (2005) และ Korniotis (2007) โดยได้ปรับลักษณะของฟังก์ชันอรรถประโยชน์จากเดิมเป็นสัดส่วนการบริโภคต่อนิสยเคซิน $[u(C/X)]$ เป็นการบริโภคส่วนเกิน $[u(C - X)]$ เนื่องจากต้องการลดระดับการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ซึ่ง Constantinides ได้กำหนดฟังก์ชันอรรถประโยชน์ดังสมการที่ (6) เมื่อเทียบกับแนวคิดของ Abel (1990) และ Fuhrer (2000) พบว่ามีความแตกต่างกันในผลของการเปลี่ยนแปลงค่า γ ที่มีต่อฟังก์ชันอรรถประโยชน์ โดยที่ ถ้า $\gamma = 0$ แล้วจะทำให้ไม่เกิดความพึงพอใจเลย แต่ถ้า $\gamma = 1$ พบว่า $U(c) = E_0 \int_0^\infty e^{-\rho t} [c(t) - x(t)] dt$ หมายความว่า ความพึงพอใจขึ้นอยู่กับบริโภคในปัจจุบัน นิสยเคซินการบริโภค และระดับการบริโภคที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม Constantinides ได้กำหนดให้ $\gamma \neq 0$ และต้องมีย่านน้อยกว่า 1 เนื่องจากระดับที่ $\gamma = 0$ จะทำให้ไม่เกิดความพึงพอใจส่วนกำหนดให้ $\gamma \neq 1$ เพราะจะทำให้การเปลี่ยนแปลงของระดับการบริโภคและนิสยเคซิน มีผลต่อเนื่องให้อรรถประโยชน์เปลี่ยนแปลงในสัดส่วนเดียวกัน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะขัดแย้งกับรากฐานทฤษฎีที่กล่าวว่า เมื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จะทำให้มนุษย์มีความพึงพอใจลดลง

ทั้งนี้ Campbell and Cochrane (1999) ได้กำหนดรูปแบบอรรถประโยชน์ต่างจาก Constantinides (1990) ตรงที่เปลี่ยนจาก $u(C - X)$ เป็น $u(C - X) - 1$ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ทำให้ความพึงพอใจระหว่างเวลาอิสระจากกันมากกว่ารูปแบบเดิม ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดง RRA (Relative Risk Aversion) ก็เปลี่ยนจาก γ เป็น $1 - \gamma$ ซึ่งแสดงรูปแบบสมการดังนี้

$$U = E \sum_{i=0}^{\infty} \delta^i \frac{(C_t - X_t)^{1-\gamma} - 1}{1-\gamma} \quad (16)$$

โดยที่ δ = อัตราส่วนลดข้ามช่วงเวลา

X_t = ระดับนิสยเคซินที่ขึ้นอยู่กับคนในสังคมในอดีต

C = ระดับการบริโภค

γ = ตัวกำหนดระดับความเสี่ยง

แม้ว่าได้สร้างรูปแบบฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของ Constantinides (1990) และ Campbell and Cochrane (1999) เพื่อลดระดับการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเหมือนกัน แต่วัตถุประสงค์ของการศึกษาพฤติกรรมเคซินในการบริโภคของ Campbell and Cochrane และ Constantinides แตกต่างกัน เนื่องจาก Campbell and Cochrane สนใจศึกษาพฤติกรรมเคซินในการบริโภคที่กำหนดจากระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต มากกว่าพฤติกรรมเคซินในการบริโภคที่เกิด

จากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต ขณะที่ Constantinides ศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ค่า X_t ของ Constantinides [สมการที่ (6)] กำหนดจากระดับนิสัยเคยชินที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคนเช่นกัน แต่ในส่วนของ Campbell and Cochrane [สมการที่ (16)] กำหนดจากพฤติกรรมบริโภคคนในสังคม

นอกจากนี้นักเศรษฐศาสตร์รุ่นหลังที่ศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากทั้งปัจจัยภายในของตัวเองและคนในสังคม ดังเช่น Grishchenko (2005) และ Korniotis (2007) ก็ได้ใช้รูปแบบฟังก์ชันอรรถประโยชน์เป็นแบบการบริโภคส่วนเกินเหมือนกับ Constantinides (1990) และ Campbell and Cochrane (1999) แต่แตกต่างกันตรงที่ Grishchenko และ Korniotis ได้กำหนดให้ค่าระดับนิสัยเคยชิน ขึ้นอยู่กับทั้งปัจจัยภายในของแต่ละคน และพฤติกรรมของคนในสังคม อีกทั้ง Constantinides และ Campbell and Cochrane ยังมีแนวคิดเหมือนกันตรงที่ กำหนดให้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์แสดงความพึงพอใจในการบริโภคตลอดช่วงชีวิต (Lifetime Utility) เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลในอดีต อธิบายผลที่มีต่อในอนาคตได้ ไม่เพียงแต่เป็นเวลาปัจจุบันเท่านั้น ซึ่ง Grishchenko และ Korniotis กำหนดให้อยู่ในช่วงเวลาที่จำกัด ไม่ได้เป็นระยะเวลาที่ไม่จำกัด ดังเช่นผลงานของ Constantinides และ Campbell and Cochrane ทั้งนี้อรรถประโยชน์ของ Korniotis กลับแตกต่างจาก Grishchenko ตรงที่ค่าของระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากคนในสังคมในอดีต ของ Korniotis กำหนดจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์เพิ่มเติม นอกเหนือจากนิสัยการบริโภคและระดับการบริโภคในอดีต

การศึกษาการบริโภคที่มีลักษณะเป็นพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคนั้น ต้องเริ่มต้นด้วยการวางเป้าหมายในการศึกษา เพื่อกำหนดลักษณะของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ ซึ่งจะนำมาซึ่งคำตอบของปัญหาที่จะศึกษา เมื่อกำหนดรูปแบบของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ และระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคได้แล้ว จึงนำมาหาค่าอรรถประโยชน์สูงสุด โดยที่ ณ จุดดุลยภาพ เราจะได้ค่าอรรถประโยชน์หน่วยท้ายของผลได้มีค่าเท่ากับอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายของผลเสีย ทั้งนี้วิธีที่นิยมทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคคือ กำหนดฟังก์ชันอรรถประโยชน์ให้เป็น Euler Equation จากนั้นจึงนำสมการที่ได้ไปประมาณการหาค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความเป็นไปได้ที่จะเกิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ผ่านกระบวนการทางเศรษฐมิติ (Econometric) ทั้งนี้ได้สรุปลักษณะและรูปแบบทั้งหมดของพฤติกรรมบริโภค ตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ลักษณะและรูปแบบของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

งานวิจัย	Internal Habit Formation	External Habit Formation	Mixed Habit Formation
1. Pollak, 1970	เชื่อว่านิสัยเคยชิน หล่อหลอมจากความต้องการตอบสนองการบริโภคที่สะสมแต่อดีตทางด้านจิตใจและร่างกาย โดยอธิบายผ่านฟังก์ชันอรรถประโยชน์ในรูปแบบ Log Form		
2.Constantinides,1990	เชื่อว่านิสัยเคยชิน หล่อหลอมจากอดีต โดยไม่จำเป็นว่าเกิดจากความต้องการทางร่างกายและใจ แต่รูปแบบฟังก์ชันอรรถประโยชน์แสดงให้เห็นว่าการบริโภคในอนาคตเกิดจากการสะสมความเคยชินตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน		
3. Fuhrer, 2000	มีความเชื่อเหมือนกับ Constantinides แต่ต่างกันตรงที่รูปแบบของฟังก์ชันอรรถประโยชน์กรณีนี้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุด ($\neq \infty$)		
4. Abel, 1990	กำหนดให้นิสัยเคยชินอาจเป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งต้องอยู่ในเงื่อนไขที่กำหนด ทั้งนี้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์อยู่ในรูป RRA Form		
5.Campbell and Cochrane, 1999		เชื่อว่าคนเราพยายามปรับการบริโภคให้ทัดเทียมกับคนอื่น จึงทำให้นิสัยเคยชินขึ้นอยู่กับคนในสังคม	

ตารางที่ 2.1 ลักษณะและรูปแบบของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (ต่อ)

งานวิจัย	Internal Habit Formation	External Habit Formation	Mixed Habit Formation
6. Grischenko, 2005			ทั้ง 3 งาน เชื่อตรงกันว่า นิสัยเคยชินในการบริโภค ของคนนั้น กำหนดจาก จากปัจจัยภายในของ ตัวเอง และการบริโภค ของคนในสังคม แต่ ต่างกันตรงรูปแบบของ ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่ อธิบายนิสัยเคยชิน
7. Ravina, 2005			
8. Korniotis, 2007			

หมายเหตุ: Internal Habit Formation เป็นความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง External Habit Formation เป็นความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากคนในสังคม และ Mixed Habit Formation เป็นความเคยชินในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับทั้งปัจจัยภายในของตัวเองและคนในสังคม

2.2 วรรณกรรมปริทัศน์

พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค หรือ Habit Formation เป็นลักษณะหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของตนตามนิสัยเคยชินที่เคยทำมา ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเช่นนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ พฤติกรรมที่ตนเคยกระทำมาในอดีต อันเป็นบ่อเกิดรูปแบบของพฤติกรรมในปัจจุบัน ซึ่งเรียกว่า “Internal Habit Formation” และ พฤติกรรมที่คนในสังคมเคยกระทำมาในอดีต อันเป็นบ่อเกิดรูปแบบของพฤติกรรมในปัจจุบัน ซึ่งเรียกว่า “External Habit Formation” ทำให้งานวิจัยที่ผ่านมา ได้แยกแยะประเด็นการศึกษาแตกต่างกันตามลักษณะของพฤติกรรมเคยชิน และส่วนมากได้ทดสอบพฤติกรรมบริโภคและการลงทุน

ทั้งนี้ ประเด็นการศึกษานี้ ต้องการจะทดสอบพฤติกรรมบริโภคของคนไทย ภายใต้กรอบแนวคิดของความเคยชินในการบริโภค ซึ่งได้มองว่า การตัดสินใจบริโภคของคนเรา อาจจะพิจารณาจากสิ่งที่ตนเคยบริโภคมาในอดีต เนื่องจากประสบการณ์ต่างๆที่แต่ละคนได้เผชิญมาไม่เหมือนกัน ดังนั้น การกำหนดการบริโภคของตัวเอง จึงควรพิจารณาจากประสบการณ์ของตนที่เคยบริโภคมาโดยตลอด จนกลายเป็นนิสัยติดตัว

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา เห็นได้ว่าการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ **ประเด็นการศึกษาแรก** ศึกษาพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต และ**ประเด็นการศึกษาที่สอง** ศึกษาการนำเทคนิค Generalized Method of Moments (GMM) Estimator เปรียบเทียบกับ Maximum Likelihood Estimation (MLE) ซึ่งเป็นวิธีประมาณการในกระบวนการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภค โดยในส่วนของการศึกษาพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต พบว่า งานวิจัยส่วนมาก มีวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน คือ ต้องการทดสอบว่า สมมติฐานตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคของมนุษย์จริงหรือไม่ แต่งานวิจัยเหล่านี้ ยังมีรายละเอียดในวัตถุประสงค์การศึกษาของแต่ละงานไม่เหมือนกัน จึงได้แบ่งประเด็นการศึกษาในส่วนนี้ออกเป็น 2 ประเด็นคือ การทดสอบสมมติฐานความเคยชินในการบริโภคอันเกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองที่มีต่ออุปสงค์ในการบริโภค และการทดสอบสมมติฐานความเคยชินในการบริโภค อันเกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองที่มีต่อความพึงพอใจในการบริโภค

ประเด็นการศึกษาแรก ที่ได้ทดสอบสมมติฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภคจากการบริโภคของมนุษย์ ว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์ต่อการบริโภคหรือไม่ ซึ่งผลงานวิจัยที่นำมาศึกษา ได้ใช้เทคนิค Maximum Likelihood Estimation ในการประมาณการสมการถดถอย ทั้งนี้ ได้ศึกษาจากผลงานของ Green, Hassan and Johnson (1980) ผลงานของ Pope, Green and Eales (1980) และผลงานของ Heien and Durham (1991)

จากการศึกษาพบว่า งานวิจัยของ Green, Hassan and Johnson และ Pope, Green and Eales ได้ทดสอบสมมติฐานความเคยชินในการบริโภคในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน และมีการใช้ Time series data ในการประมวลผลเหมือนกัน แต่กลับมีรายละเอียดในวิธีการศึกษาต่างกัน เนื่องจากงานวิจัยทั้งสองกลุ่ม มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาต่างกัน ทั้งนี้ Green, Hassan and Johnson มีเป้าหมายทดสอบว่า Habit Formation และ Autocorrelation ในประเทศแคนาดา ว่ามีอยู่จริงหรือไม่ โดยใช้ Linear Expenditure System (LES) ในการอธิบาย ภายใต้กระบวนการของ Likelihood ratio ซึ่งได้แบ่งโครงสร้างสมมติฐานในการศึกษาออกเป็น 6 กรณี ดังนี้

- (1) กรณีที่ไม่มี Autocorrelation
- (2) กรณีที่มี Autocorrelation

- (3) กรณีที่มี Habit Formation แต่ไม่มี Autocorrelation
- (4) กรณีที่มี Habit Formation และมี Autocorrelation
- (5) กรณีที่มี Linear Habit Formation แต่ไม่มี Autocorrelation
- (6) กรณีที่มี Linear Habit Formation และมี Autocorrelation

ทั้งนี้ได้นำ Consumption Expenditure Data ของประเทศแคนาดา เป็นรายปี ตั้งแต่ปี 1947 – 1972 มาใช้ในการประมวลผลการศึกษา โดยจำแนกสินค้าบริโภคออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ สินค้าคงทนและกึ่งคงทน สินค้าทั่วไป และบริการ ซึ่งสินค้าทั้ง 3 กลุ่มนี้ ถูกจัดให้ไปทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 กรณีข้างต้น และได้แบ่งการทดสอบออกเป็น การคำนวณการประมาณการสมการโครงสร้าง อันเป็นการพิสูจน์ว่าสมมติฐานทั้ง 6 กรณี จะเกิดขึ้นจริงต่อสินค้าทั้ง 3 กลุ่มหรือไม่ โดยนำโครงสร้างของ LES ใช้ร่วมกับ Maximum Likelihood Estimation และทดสอบค่าความยืดหยุ่นราคากับรายได้ของสินค้าทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อสมมติฐานทั้ง 6 กรณี

สรุปผลการศึกษาได้ว่า มีเพียงสินค้าคงทนและกึ่งคงทน ไม่ได้ตอบสนองต่อสมมติฐานที่มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ซึ่งแสดงว่าในประเทศแคนาดา พฤติกรรมการบริโภคในสินค้าประเภทดังกล่าว อาจไม่ถูกกำหนดโดยปัจจัยที่เกิดจากความเคยชิน และนิสัยติดตัวที่ผ่านมานอกจากนี้ยังพบว่า สินค้าทุกกลุ่มมีค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้เป็นบวก แสดงว่ารายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ต้องการบริโภคสินค้าเพิ่มขึ้น ซึ่งในกรณีของ สินค้าคงทนและกึ่งคงทน พบว่าค่าความยืดหยุ่นทางรายได้ของกรณีที่มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค มีค่ามากกว่า กรณีที่ไม่มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค เป็น 2 เท่า แสดงว่า สินค้าประเภทนี้จะเพิ่มความต้องการบริโภคมากขึ้นเป็น 2 เท่า ในกรณีที่มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ขณะที่ สินค้าไม่คงทน ของทั้งหกกรณีมีค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ใกล้เคียงกัน ส่วนค่าความยืดหยุ่นต่อราคา พบว่า สินค้าทุกกลุ่มมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาติดลบ แสดงว่า การบริโภคจะลดลง เมื่อราคาปรับตัวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า Autocorrelation สะท้อนถึงปัญหาความผิดพลาดในการบริโภคที่ไม่ได้อธิบายไว้อย่างเพียงพอในโครงสร้างของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค และกล่าวได้ว่า ถ้าพฤติกรรมการบริโภคมีลักษณะเป็นความเคยชินในการบริโภค แล้ว Autocorrelation จะไม่เกิดขึ้นจริง

ส่วน Pope, Green and Eales (1980) มีเป้าหมายในการทดสอบเงื่อนไขของ Homogeneity และสมมติฐานพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่มีต่อ Flexible Demand ในเนื้อสัตว์ 4 ชนิด คือ เนื้อวัว เนื้อหมู เนื้อเป็ดไก่ และเนื้อปลา โดยมีการใช้ Time Series Data ของประเทศอเมริกา เป็นรายปี ตั้งแต่ปี 1950-1975 ซึ่งมีการถ่วงน้ำหนักตัวแปรด้วย ดัชนีราคาผู้บริโภค และก่อนการสร้าง

แบบจำลองได้นำ Box-Cox Test มาใช้ทดสอบรูปแบบสมการว่าควรจะใช้รูปแบบใด ซึ่ง Box-Cox Test ในที่นี้ ได้ทดสอบระหว่างสมการที่มีรูปแบบเป็นเส้นตรง และสมการที่มีรูปแบบเป็น Logarithmic (Double Log Form) ทั้งนี้เนื่องจากคณะผู้วิจัย ต้องการแก้ปัญหาการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ของ Flexible Demand จึงต้องใช้ Box-Cox Test เพื่อเลือกรูปแบบสมการที่เหมาะสม และนับได้ว่าประเด็นนี้เป็นจุดเด่นของผลงานวิจัยชิ้นนี้ แต่มีความซับซ้อนและแตกต่างจากผลงานของ Green, Hassan and Johnson โดยเป็นงานวิจัยที่ไม่ได้ทดสอบสมการที่เหมาะสม ซึ่งมีการใช้ Linear Expenditure System ที่กำหนดมาจาก Stone-Geary Utility Function เท่านั้น

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังต้องการแก้ปัญหาอีก 2 ประเด็นคือ ปัญหาการหาค่าของราคาและรายได้ เนื่องจากคาดว่า อุปสงค์จะเป็น Homogenous of Degree Zero และปัญหาการแสดงความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภค ด้วยเหตุนี้จึงสร้างฟังก์ชันอุปสงค์ในรูปของ Homogenous of Degree Zero และนำ Maximum Likelihood Estimation มาใช้ทดสอบความสัมพันธ์ของอุปสงค์ที่มีต่อราคาและรายได้

จากการนำ Likelihood Ratio มาทดสอบพบว่า Box-Cox เป็นเครื่องมือที่ดีในการแบ่งลักษณะของ อุปสงค์ ตามระดับของ Degree อันแสดงให้เห็นถึงอุปสงค์ของเนื้อสัตว์แต่ละชนิดว่า จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางราคาและรายได้ต่างกันอย่างไร โดยในกรณีที่ระดับของฟังก์ชันอุปสงค์มีค่าเท่ากับ 1 จะกำหนดให้ค่า λ ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์ที่บอกเลขยกกำลังของสมการ เท่ากับ 1 ทำให้สมการมีรูปแบบเป็นสมการเชิงเส้น แต่ถ้าสมการในรูปของ Double-Log Form แล้วลักษณะของ Degree of Demand Function หรือ λ จะเท่ากับ 0 ซึ่งผลการศึกษพบว่า Homogeneity Conditions ไม่ได้รับการยอมรับใน Flexible Demand และมีค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (Habit Coefficient)³ ของเนื้อปลาเท่านั้น ที่มีค่าติดลบ แสดงว่าความต้องการบริโภคเนื้อปลาจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้ามกับ การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ส่วนค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาและรายได้จะมีค่าต่ำ เฉพาะเนื้อวัวและเนื้อหมู แสดงว่า เนื้อทั้งสองชนิดมีความจำเป็นต่อการบริโภค

แม้ Box-Cox Test ที่นำมาวิเคราะห์ผลการศึกษาร่วมกับ Likelihood Ratio Test เป็นสิ่งที่ดี แต่การวัดความสัมพันธ์ของอุปสงค์ ในกรณีที่ฟังก์ชันมีลักษณะเป็น Double-Log Form ไม่ได้มี

³ Habit coefficient คือ ผลของการเปลี่ยนแปลงความเคยชินที่มีต่อความต้องการสินค้า

ประสิทธิผล เนื่องจากสมการลักษณะนี้ทำให้ค่าความยืดหยุ่นคงที่ ทำให้อุปสงค์ไม่เปลี่ยนแปลงตามราคาและรายได้ อีกทั้งพฤติกรรมเลขชี้ในการบริโภค ก็ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการบริโภค

Heien and Durham (1991) เป็นคณะวิจัยอีกคณะหนึ่งที่ทดสอบสมมติฐานความเลขชี้ในการบริโภค แต่พวกเขาไม่ได้ใช้ Time Series Data เท่านั้น ยังได้นำ Cross-Section Data เข้ามาศึกษาเปรียบเทียบผลการทดสอบพฤติกรรมเลขชี้ในการบริโภค กับ Time Series Data โดยได้ศึกษาข้อมูลของแต่ละครัวเรือน (Individual Household data) ในประเทศอเมริกา จากกลุ่มสินค้าจำนวน 16 กลุ่ม ซึ่งจัดอยู่ในสินค้าประเภททั่วไป และบริการ เป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ปี 1960 – 1986 และนับว่าเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งในการศึกษานี้

แบบจำลองของ Heien and Durham (1991) แตกต่างจากงานวิจัยของ Green, Hassan and Johnson (1980) ตรงที่รูปแบบสมการอุปสงค์ ที่นำมาศึกษาเป็น Quadratic Expenditure System (QES) แทน Linear Expenditure System เนื่องจาก Heien and Durham ไม่ได้ใช้ข้อมูลทางด้านราคา และเพื่อประมาณ Complete Demand System⁴ ให้สามารถแสดงพฤติกรรมบริโภคได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง จึงต้องกำหนดให้อุปสงค์มีลักษณะเป็น QES

อย่างไรก็ตาม Heien and Durham (1991) ยังใช้วิธีประมาณค่าแบบ Maximum Likelihood เหมือนกับทั้งสองกลุ่มวิจัยข้างต้น โดยมีสมมติฐานคือ พฤติกรรมเลขชี้ในการบริโภค มีอิทธิพลต่อความต้องการบริโภคหรือไม่ นอกจากนี้ยังได้นำปัจจัยทางประชากรศาสตร์ และ Mills' Ratio หรือค่าความเป็นไปได้ในความต้องการบริโภคสินค้าที่ผ่านมา เพิ่มเติมในแบบจำลอง ทั้งนี้ประเด็นแรกจะศึกษาความสัมพันธ์ของอุปสงค์ จึงมีขั้นตอนการประมาณค่า 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก ได้คำนวณ Probit Regression อันเป็นตัวกำหนดค่าความเป็นไปได้ในการบริโภค ขั้นตอนที่สองได้นำ Probit Regression มาหาค่า Mills' Ratio อันเป็นเครื่องมือประมาณค่าความสัมพันธ์ของอุปสงค์ จากนั้นจึงหาค่าประมาณที่เหมาะสมตาม Maximum Likelihood เพื่อหาค่าตอบประเด็นการศึกษาต่อมา ที่ต้องการทดสอบว่า คนอเมริกามีความต้องการในการบริโภค ตามรูปแบบของพฤติกรรมเลขชี้ในการบริโภคหรือไม่

ผลการศึกษาพบว่า การใช้ Time Series Data และ Cross-Section Data ในการทดสอบพฤติกรรมเลขชี้ในการบริโภค ผลการประมาณค่ายอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

⁴ Complete demand system เป็นคุณสมบัติของ Homogeneity , Symmetry และ Adding up

แสดงว่า ความต้องการบริโภคสินค้าทั่วไป และการบริการ ในประเทศอเมริกา ได้รับอิทธิพลจากการตัดสินใจบริโภคช่วงเวลาที่ผ่านมา แต่การใช้ Time Series Data ทำให้เกิดผลสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้มากกว่า การใช้ Cross-Section Data

งานวิจัยข้างต้น ล้วนเป็นการศึกษาอุปสงค์ ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค ที่อธิบายถึงพฤติกรรมกรรมการบริโภคในปัจจุบัน อันได้รับอิทธิพลจากสิ่งที่ผ่านมาในอดีตเท่านั้น แต่ไม่ได้มองถึงพฤติกรรมกรรมการบริโภคในอนาคตเลย ทั้งนี้ Guha (2004) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของมนุษย์ ภายใต้ Rational Habit Formation ที่มีการอธิบายผ่านทางแบบจำลอง Almost Ideal Demand System (AIDS) และเป็นผู้วิจัยท่านหนึ่งที่เห็นว่า แนวคิดดั้งเดิมของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค มีลักษณะเป็น Myopic จึงต้องการปรับปรุงแบบจำลองให้มีเหตุผลมากขึ้น เพื่อสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยสร้างแบบจำลองพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ให้สามารถอธิบายพฤติกรรมในอนาคตได้ และกำหนดหลักการตัดสินใจในการบริโภคจากงบประมาณที่มีอยู่ 2 ขั้นตอน คือ จะกำหนดค่าใช้จ่ายทั้งหมดในแต่ละช่วงเวลา จากนั้นจึงจัดสรรค่าใช้จ่ายเหล่านี้ต่อสินค้าประเภทต่างๆ

Rational Habit Formation เป็นการคำนึงถึงรูปแบบการบริโภคในอดีตและอนาคต โดยที่ผู้บริโภคได้วางแผนการบริโภคของเขาในแต่ละช่วงเวลาให้ไม่สามารถเป็นอิสระจากกันได้ และจะไม่พิจารณาช่วงเวลาอดีตและปัจจุบันเท่านั้น ยังคำนึงถึงช่วงเวลาในอนาคตด้วยอธิบายได้ว่า ผู้บริโภคจะตัดสินใจบริโภคในอนาคต โดยคำนึงถึงการบริโภคของตน ในช่วงเวลาที่ผ่านมาเช่นกัน ซึ่งผู้ให้กำเนิดแนวคิดนี้ก็คือ Spinnewyn (1980) แต่การถ่ายทอด Rational Habit Formation ในแบบจำลองของ Guha (2004) ต่างจาก Spinnewyn ตรงที่ Guha ใช้ AIDS Model ซึ่งอยู่ในรูปของ Log Form

Guha (2004) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภค ภายใต้ Rational Habit Formation ในชนบทของประเทศอินเดีย จำนวน 4 มณฑล จากการบริโภคสินค้าไม่คงทน 8 ประเภท โดยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์ของความเคยชินในการบริโภค ใน AIDS Model ว่าแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เกิดจากความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiologically Necessary) และส่วนที่เกิดจากความต้องการทางด้านจิตใจ (Psychologically Necessary) จากนั้นจึงประมาณการสมการถดถอยด้วย Log Likelihood Test ซึ่งพบว่า ทั้ง 4 มณฑล ยอมรับสมมติฐานที่ว่าพฤติกรรมกรรมการบริโภค จะอยู่ภายใต้ แนวคิดความเคยชินในการบริโภค แสดงว่า แต่ละมณฑลผู้บริโภคมีพฤติกรรมตามลักษณะของ ความเคยชินในการบริโภค และการบริโภคในอนาคตก็สามารถอธิบายได้จากพฤติกรรมกรรมการบริโภคของแต่ละคนในอดีต

นับได้ว่า อุปสงค์เป็นตัวแปรสำคัญที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมกรรมการบริโภคของมนุษย์และการวัดพฤติกรรมกรรมการบริโภคอีกหนทางหนึ่ง ก็คือ การพิจารณาระดับความพึงพอใจในการบริโภค หรือ

อรรถประโยชน์ต่อสินค้า ซึ่ง Pollak (1969) กล่าวว่า “อุปสงค์ หรือ การบริโภคสินค้าใดสินค้านั้น ล้วนกำเนิดจากความพึงพอใจในการบริโภคสูงสุดต่อสินค้านั้น” ดังนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งอุปสงค์ในสินค้า ควรได้รู้ค่าความพึงพอใจต่อสินค้านั้นด้วย ด้วยเหตุนี้ประเด็นการศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคต่อมา จึงได้ศึกษางานวิจัยที่ทดสอบสมมติฐานความเคยชินในการบริโภค ที่มีแบบจำลองอธิบายพฤติกรรมการบริโภคในรูปของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ หรือความพึงพอใจในการบริโภค

Fuhrer (2000) เป็นผู้วิจัยท่านหนึ่งที่น่าฟังก์ชันอรรถประโยชน์มาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ ต้องการทดสอบพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต และทดสอบการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการบริโภคที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดว่าจะเป็นเกิดขึ้นในรายได้ อัตราดอกเบี้ย และอัตราเงินเฟ้อ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายทางการเงิน โดยพิจารณาจากข้อมูลสินค้าทั่วไปและการบริการ เป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ปี 1966 – 1995

งานวิจัยนี้ได้กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงในรายได้ อัตราดอกเบี้ย และอัตราเงินเฟ้ออย่างรวดเร็ว จนไม่สามารถคาดการณ์ได้ ซึ่งถ้าพฤติกรรมการบริโภค อยู่ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภค จะแสดงให้เห็นว่า การบริโภคจะเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่ไม่คาดว่าจะเป็นแบบ Hump-Shaped แต่ถ้าพฤติกรรมเป็นไปตามกฎทั่วไปของแนวคิดการบริโภค ในหลักการของสมมติฐานรายได้ถาวรแล้ว การบริโภคจะเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใดในลักษณะก้าวกระโดด เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ อัตราดอกเบี้ย หรืออัตราเงินเฟ้อ และนับได้ว่า การนำแนวคิดการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป และหลักการทั่วไปของการบริโภค มาใช้อธิบายพฤติกรรมการบริโภคร่วมกับแนวคิดความเคยชินในการบริโภคนั้น เป็นจุดเด่นของงานวิจัยนี้

การวิเคราะห์งานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การทดสอบพฤติกรรมการบริโภค ตามรูปแบบความเคยชินในการบริโภค และการอธิบายพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภคที่เกี่ยวข้องกับนโยบายทางการเงิน ทั้งนี้ในส่วนแรก มีกระบวนการทดสอบ 2 ขั้นตอน ซึ่งเริ่มต้นจากการทดสอบฟังก์ชันการบริโภค ตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค โดยใช้วิธีประมาณค่าทดสอบที่เหมาะสม 2 วิธี เปรียบเทียบกัน คือ Full Information Maximum Likelihood (FIML) Estimator และ Generalized Method of Moments (GMM) Estimator

ผลการศึกษาพบว่า การบริโภคมีพฤติกรรมเป็นไปตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค ซึ่งแสดงถึงความมีเหตุมีผล หรือกล่าวได้ว่า การบริโภคในปัจจุบัน จะหล่อหลอมมาจากพฤติกรรมที่

ผ่านมาของตน และการบริโภคในอนาคต ก็จะได้รับอิทธิพลจากช่วงเวลาที่ผ่านมาเช่นกัน ทั้งนี้ยังพบว่า การประมาณวิธี FIML ให้ค่าความผิดพลาด (Standard Error) ต่ำกว่า GMM ซึ่งนับว่าเป็นผลลัพธ์ที่ดี แต่ GMM กลับให้ค่าประมาณการที่เป็นตัวบ่งบอกความเป็นไปได้ในการเกิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (Habit Formation parameter) สูงกว่าการใช้วิธี FIML ในการประมวลผล นอกจากนี้ยังได้ใช้ VAR (Vector Autoregression) ในการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่มีลักษณะไม่เปลี่ยนแปลงไปอย่างทันทีทันใด เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่คาดคิดนั้น พบว่า เป็นไปตามที่กล่าวข้างต้น

ส่วนการอธิบายความเคยชินในการบริโภค ที่มีต่อนโยบายทางการเงิน ได้นำสิ่งที่ไม่คาดว่าจะเป็นเหตุขึ้นในรายได้ อัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ย มาศึกษาความสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค ซึ่งพบว่า พฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค จะเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป จากการได้รับผลกระทบของสิ่งที่ไม่คาดว่าจะเป็นเหตุขึ้น ทั้งนี้ยังเป็นการแก้ไขปัญหาคาการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวกระโดด

ในเบื้องต้นได้นำ VAR และ Vector Autocovariance Function เข้ามาใช้ในแบบจำลองการศึกษาในส่วนนี้ เพื่อทดสอบปฏิกริยาโต้ตอบของพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค ขณะที่เกิดสิ่งที่ไม่คาดว่าจะเป็นเหตุขึ้นทางระบบการเงิน และการศึกษาในส่วนนี้ยังได้เตรียม Likelihood Ratio Test เพื่อทดสอบค่า Autocorrelation ที่อาจเกิดขึ้นจากการสร้างแบบจำลองที่ไม่ชัดเจน หรือกำหนดตัวแปรผิดพลาด

กล่าวได้ว่า Ferson and Constantinides (1991) มีแนวคิดสอดคล้องกับ Fuhrer (2000) ตรงที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดว่าจะเป็นเหตุขึ้น (Shock) ผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค จะเปลี่ยนแปลงการบริโภคอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งทำให้ผู้บริโภคได้รับความพึงพอใจสูงสุดที่ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงการบริโภคอย่างทันทีทันใด ในกรณีนี้ Ferson and Constantinides จึงเรียกว่า ได้เกิด Positive Autocorrelation ในทางตรงกันข้าม ถ้าเกิด Negative Autocorrelation ผู้บริโภคจะได้รับพึงพอใจสูงสุดในการบริโภค ณ ระดับที่อรรถประโยชน์สูงสุด (Max Utility) ของแต่ละช่วงเวลา หรือ มีลักษณะเป็น Time Separable Preference กล่าวคือ การตัดสินใจบริโภคแต่ละช่วงเวลา จะไม่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งกรณีเช่นนี้มักเกิดกับสินค้าประเภทคงทน แต่ Ferson and Constantinides กลับมองว่า สินค้าประเภทคงทนอาจเป็นไปได้ในบางกรณี ที่ผู้บริโภคจะมีความพึงพอใจในการบริโภคเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามพฤติกรรมที่เคยทำมาในอดีต (Time Nonseparable Preference) นอกจากนี้ Ferson and Constantinides ยังแบ่งระยะเวลาศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเดือน ระหว่างไตรมาส และระหว่างปี แต่ Fuhrer ไม่ได้สนใจประเด็นการศึกษานี้

ด้วยเหตุดังกล่าว Ferson และ Constantinides (1991) จึงร่วมกันศึกษาพฤติกรรมเศรษฐกิจในการบริโภค ที่มีในสินค้าทั่วไปและคงทน เพื่อใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการบริโภคและการลงทุนในรูปแบบสมการมิใช่เส้นตรง จากข้อมูลทางด้านค่าใช้จ่ายในการบริโภคของคนในประเทศอเมริกา และผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนในตลาดหุ้น ซึ่งข้อมูลนี้ได้แบ่งออกเป็น ข้อมูลเป็นรายเดือน ตั้งแต่ปี 1958-1986 ข้อมูลเป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ปี 1948-1987 และข้อมูลเป็นรายปี ตั้งแต่ปี 1926-1986 และกำหนดให้การศึกษาในระบบเศรษฐกิจเป็นแบบ Single Good Economy

ตามพื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภคในระยะแรก พบว่า พฤติกรรมการบริโภค มักจะเกิดขึ้นจริงกับสินค้าทั่วไป และบริการ เนื่องจากสินค้าประเภทนี้ใช้แล้วก็หมดไป ทำให้มีความต้องการเพิ่มขึ้นหรือคงที่ ดังนั้นในงานวิจัยของ Ferson and Constantinides (1991) จึงอ้างถึงการศึกษาพฤติกรรมเศรษฐกิจในการบริโภคที่มีต่อสินค้าทั่วไป ส่วนพฤติกรรมการบริโภคสินค้าคงทน ก็อาจเป็นไปได้ที่จะแสดงพฤติกรรมบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค ทั้งนี้ทั้งสองประเด็นผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคสินค้าคงทน และพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

ประเภท	การบริโภคสินค้าคงทน	ความเคยชินในการบริโภค
1. ลักษณะความพึงพอใจ	Time Separable	Time Nonseparable
2. Autocorrelation	มีค่าเป็นลบ	มีค่าเป็นบวก
3. ข้อมูล	เป็นรายเดือน	เป็นรายไตรมาสและรายปี
4. ประเภทสินค้า	สินค้าคงทน	สินค้าไม่คงทน
5. Habit Coefficient (h)	$h = 0$	$h \neq 0$
6. Lagged Expenditures Coefficient	มีค่าเป็นบวก	มีค่าเป็นลบ

หมายเหตุ: Lagged Expenditures Coefficient แสดงถึงค่าใช้จ่ายในการบริโภคช่วงเวลาหนึ่ง มีผลต่อความพึงพอใจช่วงเวลาถัดไป เช่น ถ้ามี ค่าติดลบ แสดงว่า การเปลี่ยนการบริโภคปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความพึงพอใจในการบริโภคในอนาคต

จากตารางที่ 2.2 พบว่าการบริโภคสินค้าคงทน อยู่ในข้อมูลประเภทรายเดือน ส่วนความเคยชินในการบริโภค อยู่ในข้อมูลประเภทรายไตรมาสและรายปี และคุณสมบัติทางด้านอื่นๆของการบริโภคสินค้าคงทน จึงได้ชี้ให้เห็นว่า ไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภคได้ เช่น มีความพึงพอใจในการบริโภค ลักษณะ Time separable อันเนื่องมาจากค่า h ซึ่งเป็นตัวบ่งบอกความเคยชินในการบริโภคมีค่าเท่ากับ 0

อย่างไรก็ตาม การบริโภคสินค้าคงทนอาจเป็นไปได้ที่จะตอบสนองต่อความพึงพอใจในลักษณะ Time Nonseparable Preference หรืออธิบายพฤติกรรม ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค ซึ่งจะไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขของความเคยชินในการบริโภคดั้งเดิม ทั้งนี้ในบางกรณีสินค้าคงทน อาจมีลักษณะเป็นสินค้าทั่วไป ซึ่งก่อให้เกิดการทดแทน หรือ กลายเป็นสินค้าประกอบกันร่วมกับสินค้าทั่วไป ทำให้การตัดสินใจในการบริโภคสินค้าคงทนกรณีนี้ได้คำนึงถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต โดยจะบริโภคเพิ่มขึ้นหรือคงที่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุดในการบริโภคอย่างค่อยเป็นค่อยไป และมีความต่อเนื่อง

จากการศึกษางานวิจัยของ Fuhrer (2000) และ Ferson and Constantinides (1991) พบว่า ได้ใช้ข้อมูลมหภาค (Macro Data) ในการศึกษา ซึ่งทำให้เกิด Autocorrelation หรือเป็นปัญหาจากการประมาณการเบี่ยงเบนออกจากสมมติฐานเดิม อันเป็นปัญหาในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค

ดังนั้น Dynan (2000) จึงแก้ปัญหานี้ โดยใช้ข้อมูลจุลภาค แทนข้อมูลมหภาค และแม้ว่า Dynan จะมองว่าพฤติกรรมบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค ว่ามีลักษณะความพึงพอใจแบบ Time Nonseparable Preference และจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วอย่างค่อยเป็นค่อยไป อันแสดงถึงความเชื่อในการบริโภคที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว มากกว่าที่จะพึงพอใจบริโภคสูงสุด ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Max Utility) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fuhrer (2000) และ Ferson and Constantinides (1991) แต่ Dynan ยังเชื่อมั่นว่าพฤติกรรมเช่นนี้ มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นกับสินค้าทั่วไป และการบริการเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจาก Ferson and Constantinides

ด้วยเหตุนี้ Dynan (2000) จึงได้ศึกษาพฤติกรรมบริโภคที่แสดงถึงความเคยชินในการบริโภค จากพฤติกรรมบริโภคอาหารของแต่ละครัวเรือน อันมีลักษณะเป็น Panel Data ที่มีการสำรวจใน Panel Study on Income Dynamics (PSID) ประเทศอเมริกา ตั้งแต่ปี 1974-1987 โดยในส่วนของแบบจำลองการศึกษานี้ มีรูปแบบฟังก์ชันอรรถประโยชน์ ที่อยู่ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค แตกต่างจาก Fuhrer (2000) และ Ferson and Constantinides (1991) ตรงที่ใช้ Quadratic Form ขณะที่ Fuhrer และ Ferson and Constantinides ใช้ Exponential Form และมีปัจจัยกำหนดเพิ่มเติม โดยให้อรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงในรสนิยมสินค้า (Taste-Shift) นอกเหนือจากการบริโภคที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค

วิธีการศึกษานี้ ได้ใช้ GMM Estimator เป็นเครื่องมือในการประมาณการสมการถดถอย และเป็นวิธีที่เหมาะสมต่อการใช้ข้อมูลประเภท Panel Data ทั้งนี้การใช้ PSID ในการประมวลผลยัง

ข้อปัญหาในการประมาณการน้อยกว่าการใช้ข้อมูลการบริโภคเฉลี่ยทั้งหมด เนื่องจากการมองพฤติกรรมบริโภคของแต่ละครัวเรือน ซึ่งมีความละเอียดในการวิเคราะห์ผล นอกจากนี้ยังได้ใช้ Consumer Expenditure Survey (CES) เป็นข้อมูลด้านการค่าใช้จ่ายในการบริโภคอื่นๆ นอกเหนือจากอาหาร เนื่องจาก PSID มีข้อมูลทางด้านค่าใช้จ่ายของอาหารเท่านั้น

ผลการศึกษาพบว่า การบริโภคอาหารมีความเป็นไปได้ต่ำ ที่พฤติกรรมการบริโภคจะมีลักษณะตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค แต่เมื่อนำตัวแทนสินค้าทั่วไปและบริการมาศึกษาเปรียบเทียบ จึงพบว่า สินค้าเหล่านี้กลับมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้การบริโภคมีพฤติกรรมตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค มากกว่าอาหาร เนื่องจากอาหารเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ ด้วยเหตุนี้ การนำอาหารมาเป็นตัวแทนสินค้าอื่นๆ เพื่อใช้ในการอธิบายพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค อาจมีความเป็นไปได้ต่ำ เพราะคนเราอาจไม่สนใจที่จะพิจารณาดีที่ว่าเราเคยบริโภคอาหาร ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตมาในระดับเท่าไร

ตารางที่ 2.3 พฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง

งานวิจัย	รูปแบบฟังก์ชัน	วิธีการทดสอบ
1. Green, Hassan and Johnson, 1980	นำฟังก์ชันอุปสงค์มาอธิบายความเคยชินในการบริโภค ผ่านสินค้าคงทนและกึ่งคงทน สินค้าทั่วไปและบริการ	ใช้ MLE ทดสอบ โดยพิจารณาผ่านค่า Likelihood ratio
2. Pope, Green and Eales, 1980	อธิบายผ่านฟังก์ชันอุปสงค์ โดยต้องการทดสอบความเคยชิน และ Homogeneity ที่มีต่ออุปสงค์ของเนื้อสัตว์ 4 ประเภท	ใช้ MLE ทดสอบ โดยพิจารณาผ่านค่า Likelihood ratio และมีการทดสอบเครื่องมือโดย Box-Cox Test
3. Heien and Durham, 1991	เปรียบเทียบระหว่างข้อมูลที่เป็น Time Series กับ Cross Section	
4. Guha, 2004	ใช้ฟังก์ชันอุปสงค์ในรูปแบบ Almost Ideal Demand System โดยที่อุปสงค์ของคน กำหนดให้มาจากความต้องการด้านจิตใจและด้านร่างกาย	ใช้การทดสอบ Log Likelihood
5. Fuhrer, 2000	ใช้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ อธิบายความเคยชินในการบริโภค	ใช้เทคนิค GMM และ FIML ทดสอบเปรียบเทียบผลระหว่างกัน
6. Ferson and Constantinides, 1991	ใช้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่มีลักษณะเป็น Time Separable Preference	-
7. Dynan, 2000	ใช้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์แบบ Time Separable Preference แต่ต่างจาก Fuhrer กับ Ferson and Constantinides ตรงที่ใช้ Micro Data	ใช้เทคนิค GMM ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค มีลักษณะความพึงพอใจในการบริโภค แบบ Time Nonseparable Preference ซึ่งพบมากในสินค้าประเภทไม่คงทนและบริการ ทั้งนี้ได้แสดงสรุปงานวิจัยพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง ดังตารางที่ 2.3

จากสรุปงานวิจัยข้างต้น พบว่าในส่วนของวิธีการศึกษา นิยมใช้เทคนิคในการประมาณการสมการถดถอย 2 เทคนิค คือ Maximum Likelihood Estimator (MLE) และ Generalized Method of Moments (GMM) Estimator กล่าวได้ว่า ปัญหาการใช้ MLE คือ “MLE มีความอ่อนไหวในคุณสมบัติทางสถิติต่อข้อสมมติด้านการกระจายตัวของข้อมูล” (University of Pavia, 2007) เนื่องจากการเลือกวิธีนี้เหมาะสำหรับข้อมูลที่มีการกระจายตัวแบบปกติ ซึ่งจำเป็นต้องตรวจสอบเบื้องต้นทางด้านการกระจายตัวของข้อมูล ขณะที่ GMM ไม่มีข้อสมมติทางด้านนี้ จึงไม่จำเป็นต้องตรวจสอบการกระจายตัวของข้อมูล (University of Washington, 2007) นอกจากนี้ GMM ยังสามารถใช้ได้กับแบบจำลองที่มีลักษณะที่เป็นเส้นตรงและมีไม่เส้นตรง อีกทั้งยังสามารถใช้ได้กับข้อมูลรูปแบบ Panel Data Time Series Data และ Cross-Sectional Data แต่มักนิยมใช้กับ Panel Data ตัวอย่างเช่น ผลงานของ Ferson and Constantinides ได้ใช้เทคนิค GMM ในการอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริโภคแบบ Time-Nonseparable Preference ส่วน Dynan ได้ใช้เทคนิค GMM ทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคผ่านสมการเชิงเส้น โดยให้เหตุผลว่าถ้ากำหนดสมการที่มีไม่เส้นตรง อาจทำให้การประมาณการไม่น่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม GMM เป็นเทคนิคประมาณการที่ต้องมี Instrument Variable เพื่อให้การประมาณการคงเส้นคงวา เพราะเทคนิคนี้เหมาะสำหรับกรณีที่ตัวแปรภายนอกและตัวรบกวนมีความสัมพันธ์กัน

การศึกษารั้งนี้ ต้องการอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริโภคผ่านความพึงพอใจที่มีลักษณะ Time Nonseparable หรือการบริโภคระหว่างช่วงเวลาที่มีความสัมพันธ์กัน โดยหาจากค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความสัมพันธ์นี้ ซึ่งมีเทคนิคประมาณการ 2 เทคนิคที่ให้ความคงเส้นคงวาและเหมาะสมสำหรับการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Asymptotic) คือ MLE และ GMM Estimator จึงจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นนี้ เพื่อเลือกเทคนิคที่เหมาะสมในการประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้น ทำให้ทราบว่างานที่นำ MLE มาใช้ประมาณการได้แก่ Green, Hassan and Johnson (1980) ผลงานของ Pope, Green and Eales (1980) และผลงานของ Heien and Durham (1991) ส่วนทางด้าน GMM Estimator ได้แก่ Dynan (2000) และ Fuhrer (2000) ซึ่งผลงานของ Fuhrer ได้ใช้ทั้งสองเทคนิค เนื่องจากต้องการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคระหว่างการประมาณการ MLE กับ GMM ทั้งนี้ Hsiao (2003) ได้อธิบายว่า การประมาณการ

ทั้งสองเทคนิคนี้ต่างกันตรงที่ข้อจำกัดและลักษณะการประมาณการ เนื่องจาก MLE จะเหมาะสม และเป็นเทคนิคที่ให้ค่าประมาณการที่ดีกว่า GMM ได้ เมื่อทราบค่า Ω^* : Covariance Matrix of $\Delta u(\text{error})$ และไม่จำเป็นต้องมี Instrument Variable ที่เหมาะสมในการประมาณการ แต่ถ้าตัวแปรภายนอกและตัวรบกวนกลับมีความสัมพันธ์กันเอง ในกรณีนี้ควรเลือกใช้ GMM ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่จำเป็นต้องทราบค่า Ω^* : Covariance Matrix of $\Delta u(\text{error})$

นอกจากนี้ ยังมีผลงานที่ศึกษาความเคยชินในการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต และระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีต คือ ผลงานของ Ravina (2005) และ Grishchenko (2005) ได้ใช้เทคนิค GMM ในการประมาณสมการถดถอย ผ่าน Euler Equation โดย Grishchenko ต้องการทดสอบพฤติกรรมดังกล่าวที่มีต่อการตั้งราคาสินทรัพย์และผลตอบแทนในตลาดทุน โดยใช้ข้อมูลการบริโภครวม (Macro Data) ซึ่งผลการทดสอบ พบว่า อรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจในการบริโภค ได้รับอิทธิพลจากความเคยชินที่มีลักษณะเป็น Internal Habit Formation มากกว่า External Habit Formation

ขณะที่ Ravina (2005) พิจารณาความเคยชินที่ถูกกำหนดจากการตัดสินใจบริโภคในระดับครัวเรือน (Micro Data) โดยได้นำข้อมูลยอดการใช้บัตรเครดิตประกอบการทดสอบ พฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค ระหว่างกลุ่มผู้ออมเงิน (Non-borrowing) และกลุ่มผู้กู้เงิน (Borrowing) เนื่องจากต้องการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการบริโภค ระหว่างครัวเรือนที่สามารถ และไม่สามารถชำระยอดการใช้บัตรเครดิตได้เต็มจำนวน นอกจากนี้ยังคำนึงถึงผลกระทบของข้อจำกัดสภาพคล่อง (Credit Constraint) และการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน (Precautionary Saving) ซึ่งผลการทดสอบพบว่า ความเคยชินในการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตน (Internal Habit Formation) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคของแต่ละครัวเรือนมากกว่าความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากนิสัยเคยชินของคนในสังคมในอดีต (External Habit Formation) นอกจากนี้เมื่อทดสอบผลกระทบจากตัวแปรภายนอกอื่นๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของรายได้ในอดีตแล้ว ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมการบริโภคยังคงมีค่าใกล้เคียงกับผลการทดสอบที่ไม่มีตัวแปรภายนอกอื่นๆมากระทบ

ส่วนผลงานของ Chen and Ludvigson (2004) ได้มีประเด็นในการศึกษาความเคยชินในการบริโภคที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเองในอดีต และระดับการบริโภคของคนในสังคมในอดีตเช่นเดียวกัน โดยได้ผลการศึกษานับสนับสนุนผลงานของ Ravina (2005) และ Grishchenko (2005) ซึ่งให้เหตุผลว่า นอกจากค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมการบริโภคที่เกิดจากนิสัยเคยชินแล้ว ยังพบว่า ค่า Covariance ของค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าว อธิบายความเคยชินที่มีต่อการบริโภค

ในลักษณะที่กำหนดจากปัจจัยภายในของตนเองในอดีต ได้ดีกว่าที่กำหนดจากการบริโภคของคนในสังคมในอดีต ทั้งนี้จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้น ได้กล่าวถึงความเหมาะสมในการใช้เทคนิค MLE และ GMM Estimator จึงสรุปรายละเอียดดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 เปรียบเทียบวิธี MLE และ GMM ในการประมาณการพฤติกรรมเลขจีนในการบริโภค

ผู้วิจัย	MLE	GMM	คำอธิบาย
1.Fuhrer, 2000	-	Standard Error of $\gamma = 1.83$ Estimate of $\gamma = 0.9$	ค่า γ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมเลขจีนในการบริโภค ซึ่งเปรียบเทียบผลของ FIML แสดงค่า Error ต่ำกว่า แต่ค่า γ ของ GMM กลับสูงกว่า แสดงให้เห็นว่าการใช้ GMM พบความเลขจีน มากกว่า
2.Ferson and Constantinides , 1991	-	ใช้วิธีนี้	เหตุที่ใช้ GMM เพราะสมเหตุสมผลกับการกระจายตัวของข้อมูลขนาดใหญ่ (Asymptotic Distribution) ที่ผู้วิจัยศึกษา
3.Ferson and Harvey , 1992	-	ใช้วิธีนี้	สามารถใช้ GMM ทดสอบการบริโภคทั้ง Time Separable และ Time Nonseparable บนพื้นฐานของ Minimize Quadratic Form เหมือนกัน และเหตุที่ใช้ GMM คือเป็นวิธีที่คงเส้นคงวา ซึ่งมีรายละเอียดอื่น ๆ ดังนี้ 1) GMM อยู่บนพื้นฐานจุดต่ำสุดของ Quadratic Form ซึ่งอธิบายการกระจายตัวในรูป Chi-Square
3.Ferson and Harvey , 1992	-	ใช้วิธีนี้	2) มีความคงเส้นคงวา 3) มีความคงที่ในข้อมูล
4. Dynan, 2000	-	Standard Error=0.069 Habit Estimate = 0.039	เหตุที่ใช้ GMM เพราะเป็นเครื่องมือที่ดีในการแสดงความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงการบริโภคที่ผ่านมา
5. Hein and Durham, 1991	ใช้วิธีนี้	-	เหตุที่ใช้ MLE เพราะลดปัญหาความไม่คงเส้นคงวา และความอคติ ซึ่งงานนี้ นำ MLE ประมาณการพฤติกรรมเลขจีนในการบริโภคผ่านฟังก์ชันอุปสงค์
6. Green, Hassan and Johnson, 1980	ใช้วิธีนี้ โดยพิจารณาผ่านค่า Likelihood ratio	-	ไม่อธิบายถึงเหตุที่เลือกใช้ MLE ทั้งนี้ใช้ฟังก์ชันอุปสงค์ ในลักษณะ Linear Expenditure System ร่วมกับ MLE ในการประมาณการความเลขจีนในการบริโภค

ตารางที่ 2.4 เปรียบเทียบวิธี MLE และ GMM ในการประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค(ต่อ)

ผู้วิจัย	MLE	GMM	คำอธิบาย
7. Pope, Green and Eales, 1980	ใช้วิธีนี้ โดยพิจารณาผ่านค่า Likelihood ratio พร้อมทั้งมีการทดสอบเครื่องมือผ่าน Box-Cox Test	-	ไม่อธิบายถึงเหตุที่เลือกใช้ MLE แต่เน้นอธิบายการนำ Box-Cox Test มาใช้ประกอบการศึกษา เนื่องจากต้องการทดสอบรูปแบบสมการในการประมาณการว่ารูปแบบใดเหมาะสมในการนำมาใช้ประมาณการความเคยชินในการบริโภค
8. Heien and Durham, 1991	ใช้วิธีนี้ โดยพิจารณาผ่านค่าสัมประสิทธิ์	-	ไม่อธิบายถึงเหตุที่เลือกใช้ MLE แต่สรุปการทดสอบความเคยชินได้ว่า ใช้ข้อมูล Time Series ได้ผลที่ดีกว่า Cross Section
9. Ravina, 2005	-	ใช้วิธีนี้	นำเทคนิคประมาณการความเคยชินทั้งที่ กำหนดจากปัจจัยภายในของตัวเอง และคนในสังคม ซึ่งพบว่าเกิดจากปัจจัยภายในของตัวเองมากกว่า ทั้งนี้ นำ GMM มาใช้เพราะตัวแปรอิสระสัมพันธ์กับ Error Term
10. Chen and Ludvigson, 2004	-	ใช้วิธีนี้	ได้ทดสอบความเคยชินทั้งสองประเภท เช่นเดียวกับ Ravina โดยพบว่าความเคยชินเป็นประเภทที่เกิดจากปัจจัยภายในมากกว่าประเภทที่ขึ้นอยู่กับคนในสังคม

จากการทบทวนผลงานวิจัยข้างต้น จึงสนใจศึกษาพฤติกรรมกรบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภค ที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคน ซึ่งได้ทดสอบพฤติกรรมกรบริโภคของคนไทยว่า มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคหรือไม่ ทั้งนี้ งานของ Dynan (2000) และ Fuhrer (2000) เป็นงานศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่น่าสนใจ แต่สมการประมาณการในแบบจำลองของ Dynan ไม่ได้แสดงถึงปัจจัยทางรายได้ของครัวเรือน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมกรบริโภค ขณะที่งานของ Fuhrer ได้แสดงปัจจัยรายได้อย่างชัดเจน แต่กระบวนการวิเคราะห์ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค พบว่ามีปัญหาของตัวแปรอิสระที่ไม่ทราบค่ามีจำนวนน้อยกว่าสมการลดรูป ซึ่ง Fuhrer ไม่ได้ใช้วิธีประมาณการสมการ แต่แก้ปัญหาโดยใช้โปรแกรมคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์

เป้าหมายหลักของการศึกษาคั้งนี้ ต้องการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคจากข้อมูลภาคครัวเรือนไทย ด้วยเหตุนี้ โครงสร้างแบบจำลองนี้ จึงศึกษาตามแนวคิดของ Ravina (2005) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ศึกษาจากแบบจำลองของ Dynan (2000) และมีความตั้งใจที่จะเลือกใช้

วิธีประมาณการ GMM ตามแบบจำลองของ Ravina อีกทั้งจากการทบทวนงานวิจัยส่วนใหญ่ อธิบายไว้ว่า GMM เหมาะสมในการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค เนื่องจากการศึกษา ความสัมพันธ์ของระดับการบริโภคในแต่ละครัวเรือนระหว่างช่วงเวลา อาจทำให้ระดับการบริโภค ในอดีต ซึ่งจัดว่าเป็นตัวแปรภายนอก ณ ที่นี้ มีความสัมพันธ์กับ Error Term จึงจำเป็นต้องใช้ เทคนิค GMM มาใช้ในการประมาณค่า

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทดสอบข้อมูลการบริโภคของครัวเรือนไทยเบื้องต้น จากฐานข้อมูล Pooled Cross-Section Data กลับพบว่าข้อมูลระดับการบริโภคในอดีตทุกช่วงเวลา และตัวแปร ภายนอกอื่นๆไม่มีความสัมพันธ์กับ Error Term ด้วยเหตุนี้จึงไม่จำเป็นต้องเลือกใช้เทคนิค GMM การศึกษาครั้งนี้จึงได้เลือกใช้วิธีประมาณการ MLE ซึ่งจัดว่าเป็นวิธีประมาณการหนึ่งที่มีความคง เส้นคงวา (Consistent) โดยที่ค่าประมาณที่ได้จะใกล้เคียงกับค่าจริงและยังเป็นวิธีที่ทำให้ค่าเฉลี่ย ของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ยที่ได้จากประชากรซึ่งแสดงถึงคุณสมบัติความไม่ เอนเอียงหรือไม่เบี่ยงเบน (Unbiased) (Fox, 2005)

ส่วนข้อมูลที่น่ามาศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลจุลภาค (Micro Data) ตามแนวคิดของ Ravina (2005) เนื่องจากไม่ต้องการให้เกิดปัญหา Autocorrelation ในกระบวนการทางเศรษฐมิติ ตามที่ กล่าวในผลงานของ Dynan (2000) และยังสามารถใช้ข้อมูลประเภท Panel Data ตามแนวคิดของ Ravina ขณะที่ในประเทศไทยยังไม่มีเก็บข้อมูลทางด้านการบริโภคที่มีลักษณะเป็น Panel Data เหมือนกับ PSID และ CEX แต่มีข้อมูลการบริโภคระดับครัวเรือนจากสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ จัดเก็บในรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Household-Socio Economic Survey: SES) ในลักษณะที่เป็นข้อมูลจุลภาค (Micro Data) แต่มีรูปแบบเป็น Cross Section Data ที่ เก็บแบบปีเว้นปี ดังนั้นถ้าใช้ข้อมูลในการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคให้มีความใกล้เคียง กับ Panel Data ตามผลงานของ Ravina จึงต้องสร้างฐานข้อมูลใหม่ โดยรวบรวมข้อมูลจาก SES ซึ่งเป็นข้อมูลการบริโภคของแต่ละครัวเรือน จากเดิมที่เป็น Cross Section Data เป็น Pooled Cross- Section Data โดยใช้เกณฑ์การจับคู่ครัวเรือนที่มีลักษณะคล้ายกัน เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่มีความ คล้ายคลึงกับ Genuine Panel Data อันเป็นข้อมูลที่เก็บสำรวจจากแต่ละครัวเรือนตามข้อมูลจริง

ทั้งนี้งานวิจัยในประเทศไทยงานหนึ่งที่ได้สร้างฐานข้อมูลคล้ายคลึงกับ Panel Data จาก ฐานข้อมูล SES คือ ผลงานของสมประวิณ มันประเสริฐ และวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ (2549) โดยนำ ข้อมูล SES ตั้งแต่ปี 2531-2545 มาจับคู่ระหว่างปี 2531-2533 ปี 2533-2535 ปี 2535-2537 ปี 2537- 2539 ปี 2539-2541 ปี 2541-2543 ปี 2543-2545 จัดเป็นข้อมูลใหม่ทั้งหมด 7 ช่วง และมีการกำหนด ฐานข้อมูล ตามเงื่อนไขของคุณลักษณะและรายละเอียดที่สมมติขึ้น อันได้แก่ ถิ่นที่อยู่อาศัย

ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย ขนาดของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยรายละเอียดการจัดข้อมูลของการศึกษารั้งนี้ได้กล่าวในส่วนต่อไป และเห็นได้ว่าฐานข้อมูลใหม่ที่คล้ายคลึงกับ Panel Data นี้ สามารถใช้อธิบายพฤติกรรมกรรมการบริโภคนที่มีมิติเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง และแม้ว่าข้อมูลที่สร้างขึ้นใหม่นี้ ไม่ได้เก็บสำรวจจากข้อมูลของครัวเรือนในแต่ละปีอย่างแท้จริง (Genuine Panel Data) แต่เพื่อแก้ไขข้อจำกัดประเด็นนี้ จึงจำเป็นต้องสร้างข้อมูลของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมคล้ายกันเช่นนี้แทน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคนของครัวเรือนหนึ่ง ว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคนเมื่อเวลาผ่านไปอย่างไร

ครั้งนี้จึงได้ใช้ **Pooled Cross-Section Data** โดยทบทวนหลักการสร้างฐานข้อมูลจากผลงานของ สมประวิณ มั่นประเสริฐ และวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ (2549 อ้างอิงจาก Deaton, 1997) เพื่อใช้ทดสอบว่า ครัวเรือนไทยมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคน ในลักษณะที่เกิดจากความเคยชินในการบริโภคนที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคนหรือไม่ โดยใช้วิธีประมาณการ MLE

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีการศึกษา และโครงสร้างแบบจำลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ต้องการทดสอบพฤติกรรมการบริโภคของคนไทย ว่ามีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (Internal Habit Formation) ที่เกิดจากความเคยชินในการบริโภคของตัวเองหรือประสบการณ์ในอดีตที่ตนเคยเผชิญมาหรือไม่ โดยยึดหลักการศึกษาดังกล่าวตามแนวคิดของ Ravina (2005) ซึ่งมีรายละเอียดในการศึกษาดังนี้

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ต้องการทดสอบพฤติกรรมการบริโภคของแต่ละครัวเรือน ว่าได้กำหนดการบริโภคของตนจากประสบการณ์ของตัวเองในอดีตหรือไม่ (Internal Habit Formation) ซึ่งได้ใช้ข้อมูลจุลภาค (Micro Data) ตามแนวคิดของ Ravina (2005) โดยมีรูปแบบเป็น Pooled Cross-Section Data ทั้งนี้ได้ปรับจากข้อมูลทุกข้อมูที่มีลักษณะเป็น Cross-Section Data ของข้อมูลการสำรวจเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Household-Socio Economic Survey: SES) สำนักงานสถิติแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2531-2549 ที่มีการสำรวจข้อมูลแบบปีเว้นปี นำมาจัดข้อมูลใหม่ตามระยะเวลาที่ศึกษาออกเป็น 9 ช่วง ได้แก่ ปี 2531-2533, ปี 2533-2535, ปี 2535-2537, ปี 2537-2539, ปี 2539-2541, ปี 2541-2543, ปี 2543-2545, ปี 2545-2547 และ ปี 2547-2549 ซึ่งจะได้ข้อมูลครัวเรือนที่นำมาจัดใหม่อยู่ในรูป Pooled Cross-Section Data เปรียบได้ว่าเป็น ครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น ข้อมูลทางด้านราคาสินค้าจากกระทรวงพาณิชย์ และข้อมูลเกี่ยวกับเส้นความยากจนจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ได้ศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ผ่านค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค/บริโภคทั้งหมด และค่าใช้จ่ายประเภทอื่นที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สินค้าทั่วไปและบริการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) สินค้าทั่วไป ประกอบด้วย	อาหาร (อาหารปรุงที่บ้าน และปรุงสำเร็จ)
เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์
เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (ดื่มที่บ้าน และนอกบ้าน)
สินค้าเสพติด (บุหรี่ยี่ห้อ ชิการ์ ยาเส้น หมาก พลู และยานัตถ์)
เครื่องแต่งกาย (ผ้า เสื้อผ้า และรองเท้า) |
|-----------------------------|--|

- ยาธิกาโรค (ยา และเวชภัณฑ์)
อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา
การศึกษา
การเดินทาง (การเดินทางตามชีวิตประจำวัน การเดินทาง
ในโอกาสพิเศษ และท่องเที่ยว)
- (2) บริการ ประกอบด้วย

กล่าวได้ว่าข้อมูลสินค้าข้างต้น รวบรวมจากการสำรวจเศรษฐกิจ-สังคมของครัวเรือน (SES) ซึ่งแสดงในรูปแบบ Cross-Section Data แต่ครั้งนี้มีเป้าหมายในการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย ตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลแบบ Panel Data อันเป็นข้อมูลที่มีมิติเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ข้อมูลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนในประเทศไทยยังไม่มีเก็บสำรวจและรวบรวมข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบ Panel Data อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องจัดข้อมูล SES เดิมที่มีลักษณะเป็น Cross-Section Data ให้อยู่ในรูปแบบ Pooled Cross-Section Data ซึ่งเป็นข้อมูลประเภทเดียวกับ Panel Data ที่มีลักษณะเป็นทั้ง Time Series Data และ Cross-Section Data ทั้งนี้เดิมผลงานของ สมประวิณ มั่นประเสริฐ และวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ (2549) ได้สร้างฐานข้อมูลนี้ โดยกำหนดครัวเรือน ตามเงื่อนไขคุณลักษณะพื้นฐานของครัวเรือน ได้แก่ ถิ่นที่อยู่อาศัย ลักษณะของชุมชน ขนาดของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

แต่การสร้างฐานข้อมูล Pooled Cross-Section Data ครั้งนี้ ได้นำคุณลักษณะของครัวเรือน มาสร้างข้อมูลครัวเรือนที่มีลักษณะ (Characteristic) ทางกายภาพ หรือเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน โดยยัดนำข้อมูลของหัวหน้าครัวเรือนมาจัดแบ่งกลุ่มครัวเรือนไทย ทั้งนี้เพื่อนำมาทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่ต้องการพิจารณาพฤติกรรมต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของแต่ละครัวเรือน ซึ่ง Pooled Cross-Section Data ที่สร้างขึ้นใหม่นี้ ได้ใช้วิธี Cohort Data ตามการศึกษาของ Deaton (1997) และEvan (1959) อันเป็นการจัดกลุ่มครัวเรือนที่มีลักษณะทางกายภาพ หรือเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน ในแต่ละปีให้มีความต่อเนื่องกัน โดยให้เปรียบเสมือนว่าเป็นข้อมูลของกลุ่มครัวเรือนที่มีลักษณะเหมือนกัน ทั้งนี้อาจจำแนกออกตาม อายุ เพศ การศึกษา หรือ พื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

การศึกษานี้ได้จัดกลุ่มครัวเรือน ตามอายุ (Age Cohort) เปรียบได้ว่า เรากำลังศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเกิดปีเดียวกัน หรือมีอายุเท่ากัน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือน ณ ที่นี้ จัดได้ว่าเป็นสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้สูงที่สุดในแต่ละครัวเรือน โดยแบ่ง

ออกเป็น 9 กลุ่ม ดังนี้ (1) กลุ่มอายุ 20 ปี (2) กลุ่มอายุ 25 ปี (3) กลุ่มอายุ 30 ปี (4) กลุ่มอายุ 35 ปี (5) กลุ่มอายุ 40 ปี (6) กลุ่มอายุ 45 ปี (7) กลุ่มอายุ 50 ปี (8) กลุ่มอายุ 55 ปี (9) กลุ่มอายุ 60 ปี ทั้งนี้มิได้หมายความว่า เราศึกษาแต่เฉพาะกลุ่มอายุที่กำหนดไว้เท่านั้น เนื่องจากกลุ่มที่กำหนดนี้แสดงให้เห็นถึงอายุของหัวหน้าครัวเรือนที่เกิดปีเดียวกัน ณ ปีที่เริ่มต้นศึกษา จากนั้นระยะเวลาที่ศึกษาลำดับต่อมา จึงแสดงกลุ่มอายุลำดับต่อไป ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มอายุ 20 ปี ณ ปี 2531 ซึ่งกำหนดให้เป็นช่วงเวลาที่เริ่มต้นศึกษา เป็นครัวเรือนที่มีอายุ 22 ปี ณ ปี 2533 หรือมีอายุ 26 ปี ณ ปี 2537 ดังนั้น เมื่อจัดข้อมูลตามวิธี Age Cohort นี้แล้ว จึงทำให้สามารถศึกษาพฤติกรรมของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเกิดปีเดียวกัน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง (Age Cohort) ที่จำแนกตามอายุ ตั้งแต่ปี 2531 – 2549

ปี ปีเกิด	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549
2511	20 (115)	22 (150)	24 (249)	26 (517)	28 (616)	30 (712)	32 (640)	34 (811)	36 (942)	38 (929)
2506	25 (240)	27 (307)	29 (320)	31 (613)	33 (631)	35 (696)	37 (661)	39 (937)	41 (837)	43 (973)
2501	30 (375)	32 (326)	34 (329)	36 (709)	38 (708)	40 (773)	42 (713)	44 (785)	46 (853)	48 (952)
2496	35 (339)	37 (356)	39 (344)	41 (547)	43 (566)	45 (614)	47 (544)	49 (663)	51 (582)	53 (758)
2491	40 (315)	42 (366)	44 (269)	46 (488)	48 (554)	50 (499)	52 (444)	54 (502)	56 (487)	58 (522)
2486	45 (249)	47 (221)	49 (177)	51 (291)	53 (375)	55 (322)	57 (264)	59 (309)	61 (178)	63 (278)
2481	50 (209)	52 (232)	54 (190)	56 (355)	58 (300)	60 (305)	62 (190)	64 (198)	66 (172)	68 (166)
2476	55 (147)	57 (138)	59 (122)	61 (146)	63 (202)	65 (163)	67 (116)	69 (74)	71 (68)	73 (97)
2471	60 (135)	62 (92)	64 (68)	66 (103)	68 (98)	70 (55)	72 (69)	74 (44)	76 (43)	78 (36)

หมายเหตุ: เลขในวงเล็บ เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มครัวเรือนที่จำแนกตามปีเกิด

อธิบายตารางที่ 3.1 ได้ว่า สมมติศึกษาพฤติกรรมบริโภคอาหารของครัวเรือน ซึ่งนำข้อมูลของหัวหน้าครัวเรือนเป็นตัวแทนแสดงพฤติกรรมการบริโภคของแต่ละครัวเรือน โดยได้เลือกช่วงอายุในวัยทำงาน (20 – 60 ปี) ซึ่งแบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม ที่เกิด ณ ปี 2511 – 2471 ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือน ณ ที่นี้ กำหนดให้เป็นผู้ที่มีรายได้สูงสุดของครัวเรือนนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น การจัดข้อมูล Age Cohort ของกลุ่มที่มีหัวหน้าครัวเรือนเกิด ณ ปี 2511 ในการบริโภคอาหาร จะนำค่าใช้จ่ายการบริโภคอาหารของครัวเรือนที่มีอายุ 22 ปี ณ ปี 2533 อายุ 24 ปี ณ ปี 2535 และอายุ 26 ปี ณ ปี 2537 มารวมกับค่าใช้จ่ายการบริโภคอาหารของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีอายุ 20 ปี ณ ปี 2531 ให้เปรียบเสมือนว่าเป็นข้อมูลที่มีความต่อเนื่องทางด้านมิติเวลาในการบริโภคอาหารของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเกิดปี 2511 ตั้งแต่ปี 2531 - 2537 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่เริ่มศึกษา ก็คือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีอายุ 20 ปี ณ ปี 2531 มีจำนวน 115 ตัวอย่าง ส่วนปี 2533 2535 และ 2537 มีจำนวน 150 249 และ 517 ตัวอย่าง ตามลำดับ ซึ่งสามารถขจัดปัญหาจำนวนตัวอย่างไม่เท่ากันเช่นนี้ได้ โดยใช้การบริโภคอาหารของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีอายุ 22 24 และ 26 ปี โดยเฉลี่ยตามคุณลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมที่ตรงกัน ให้เปรียบเสมือนว่าเป็นครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน

นอกจากนี้ การกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำแนกตามปีที่เกิดจำนวน 9 กลุ่มตัวอย่างนี้ โดยเว้นช่วง ช่วงละ 5 ปี เนื่องจากผลงานศึกษาของ Deaton (1997) ได้กล่าวถึงการจัดข้อมูล Pooled Cross-Section ว่า เหตุที่ต้องแบ่งกลุ่มตามอายุ ให้มีระยะเวลาห่างระหว่างช่วงชั้นอายุ 5 ปี ดีกว่ากำหนดให้ห่างทุกปี คือ การกำหนดให้แบ่งกลุ่มอายุต่อเนื่องกันทุกปี จะแสดงถึงช่วงข้อมูลของคนที่มีอายุเท่ากันมีอัตราการเกิดทุกปี ซึ่งเป็นข้อมูลที่มากเกินไป ทำให้ยากต่อการคำนวณ ขณะที่การแบ่งกลุ่มให้มีระยะห่างกัน 5 ปี มีข้อดีตรงที่ข้อมูลที่นำมาใช้ไม่ได้เป็นผู้ที่เกิดในปีใกล้เคียงกันมากเกินไป ทำให้การคำนวณทางสถิติอาจจะดีกว่า

อย่างไรก็ตาม Pooled Cross-Section Data ที่สร้างตามวิธี Age Cohort นี้ ไม่ใช่ข้อมูลที่เก็บสำรวจจากครัวเรือนเดิมอย่างแท้จริงในแต่ละปี ดังเช่นข้อมูล Panel Data ที่แท้จริง นอกจากนี้ ข้อมูล SES ที่นำมาสร้าง Pooled Cross-Section Data ยังเป็นข้อมูลที่เก็บสำรวจ ทุกๆ 2 ปี ทำให้ข้อมูลที่นำมาใช้นี้ อาจไม่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของครัวเรือนเดิมอย่างแท้จริง และยังขาดความต่อเนื่องซึ่งประเด็นนี้ ถือได้ว่าเป็นข้อบกพร่องที่สำคัญต่อการนำ Pooled Cross-Section Data มาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคน (Internal Habit Formation) แต่เมื่อเทียบกับ Genuine Panel Data แล้ว Deaton ได้โต้แย้งว่า Pooled Cross-Section Data ที่สร้างตามวิธี Cohort ยังมีประโยชน์ต่อการนำมาศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบข้อดี และข้อเสียของ Pooled Cross-Section Data ที่สร้างตามวิธี Cohort

ข้อดี	ข้อเสีย
1. Cohort Data สามารถควบคุม Unobservable fixed effects ได้เทียบเท่ากับ Genuine Panel Data	1. กำหนดให้ประชากรตัวอย่างที่นำมาศึกษามีค่าคงที่ ซึ่งประชากรเหล่านั้นอาจเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพได้ตามกาลเวลา เช่น ผู้สูงอายุย้ายไปอาศัยอยู่กับลูกหลาน เมื่อนั้นครัวเรือนเดิมที่มีผู้สูงอายุนั้นเป็นหัวหน้าครัวเรือน ตาม Age Cohort ก็ถูกกำจัด
2. Data รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างใน Cross Section Data แต่ละปี ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างใหม่ทุกๆปี ทำให้รายละเอียดของข้อมูลในช่วงเวลาหลังไม่สูญหาย ขณะที่ Genuine Panel Data อาจสำรวจตัวอย่างเดิมในแต่ละปี แต่ข้อมูลที่ได้รับอาจสูญหายไปบ้างในช่วงเวลาหลังเนื่องจากสมาชิกบางครัวเรือนอาจแยกตัวออกไปอยู่ครัวเรือนอื่น หรือ ไปเกณฑ์ทหาร	2. บางกรณี กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาอาจมีขนาดใหญ่ ก่อให้เกิดความผิดพลาดจากการสุ่มตัวอย่างที่ศึกษา (Sampling Errors)
3. การใช้ Cohort Data มีโอกาสเกิด Measurement Error ต่ำกว่า Genuine Panel Data	
4. Cohort Data ไม่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากการสำรวจประเภทเดียว และครัวเรือนเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น Cohort Data อาจรวบรวมข้อมูลการออม ได้จากค่าเฉลี่ยการบริโภค และรายได้โดยรวม จากการสำรวจค่าใช้จ่าย และการสำรวจกำลังแรงงาน	

ที่มา: The Analysis of Household Surveys (Deaton, 1997)

จากตารางที่ 3.2 อธิบายได้ว่า แม้ว่า Cohort Data มีข้อจำกัดที่ต้องกำหนดให้ประชากรตัวอย่างมีค่าคงที่ และมีปัญหาผิดพลาดจากการสุ่มตัวอย่างที่ศึกษา (Sampling errors) แต่ค่า Sampling errors อาจมีค่าต่ำได้ ถ้ากลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษามีขนาดใหญ่มาก ดังนั้นจึงสามารถละเลยประเด็นนี้ได้ ซึ่งทำให้การสร้างฐานข้อมูล Pooled Cross-Section Data ตามวิธี Cohort Data มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้

3.2 โครงสร้างแบบจำลอง

สามารถอธิบายรายละเอียดดังนี้

3.2.1 รูปแบบสมการ (Internal Habit Formation Model)

การดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริงในปัจจุบันนี้ พบว่า มนุษย์ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนมากมาย โดยเฉพาะเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย อาจทำให้การบริโภคของคนไทยต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่คาดว่าจะเป็นขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยเสี่ยงก็ถือเป็นสิ่งหนึ่งที่ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริโภคในช่วงเวลาที่ศึกษาครั้งนี้ ด้วยเหตุนี้ จึงนำแนวคิดของ Ravina (2005) กำหนดแบบจำลองการบริโภค ภายใต้พื้นฐานแนวคิดความเคยชินในการบริโภค โดยอธิบายผ่านรูปแบบของอรรถประโยชน์ที่มีความสัมพันธ์ต่อปัจจัยเสี่ยง (Relative Risk Aversion)

กำหนดรูปแบบฟังก์ชันอรรถประโยชน์ ดังสมการที่ (17)

$$U(c_{i,t}, x_{i,t}) = \frac{(c_{i,t} - x_{i,t})^{1-\sigma}}{1-\sigma} \quad (17)$$

โดยที่ $X_{i,t} = \alpha C_{i,t-1}$ (18)

กำหนดให้ $U_{i,t}(c_{i,t}, x_{i,t})$ = อรรถประโยชน์ของครัวเรือน i ณ เวลา t

$c_{i,t}$ = ปริมาณการบริโภคของครัวเรือนที่ i ณ เวลา t

$x_{i,t}$ = ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภคของครัวเรือนที่ i ณ เวลา t
หรือเป็นระดับการบริโภคที่สะสมเฉลี่ยในอดีต

σ = ค่าสัมประสิทธิ์ที่วัดปัจจัยเสี่ยง (Coefficient of Relative Risk Aversion)

α = ค่าสัมประสิทธิ์ที่วัดความเคยชินที่มีต่ออรรถประโยชน์ ณ เวลา t

จากสมการที่ (17) อธิบายถึง อรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจ ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภค และระดับนิสัยเคยชินในการบริโภค (Habit Level: X) ของครัวเรือน i ณ เวลา t ซึ่งความเคยชินในการบริโภค ณ เวลา t กำหนดให้ขึ้นอยู่กับ ระดับการบริโภคในอดีต โดยที่ระดับนิสัยเคยชินนี้

เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อการเปลี่ยนแปลงในอรรถประโยชน์ ณ เวลา t ด้วย ซึ่งแสดงจากสมการที่ (18) กล่าวได้ว่า ความเคยชินในการบริโภค ณ เวลา t ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภค ณ เวลา $t-1$

ทั้งนี้ค่า α ต้องมีค่ามากกว่า 0 และยังมีค่ามาก ยิ่งแสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในการบริโภค ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ได้รับอิทธิพลจากความเคยชินในการบริโภคในอดีต (Internal Habit Formation) แต่ถ้าวัดค่า α มีค่าเท่ากับ 0 ทำให้ความพึงพอใจในการบริโภค หรืออรรถประโยชน์ได้รับอิทธิพลจากระดับการบริโภคในปัจจุบันเท่านั้น $\left[U_{i,t} = \frac{[c_{i,t}]^{1-\alpha}}{1-\alpha} \right]$ ด้วยเหตุนี้ ค่า α จึงมีค่ามากกว่า 0 และ ณ จุดเริ่มต้นของชีวิต หรือ ณ เวลา t เท่ากับ 0 เป็นช่วงเวลาที่คนเกิด จึงไม่มีการสะสมการบริโภคจากอดีต เป็นเหตุให้ค่า $X_{i,0} = 0$ เนื่องจากเมื่อแรกเกิด คนแต่ละคนไม่มีความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของตนได้ ดังนั้นความพึงพอใจในการบริโภค ณ แรกเกิดที่เหมาะสม จึงขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคที่ได้รับ ณ ช่วงเวลานั้น $\left[U_{i,0} = \frac{[c_{i,0}]^{1-\alpha}}{1-\alpha} \right]$

กล่าวได้ว่า ผู้บริโภคแต่ละครัวเรือนจะเลือกบริโภคในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ต้องได้รับความพึงพอใจสูงสุดจากฟังก์ชันอรรถประโยชน์ หรือ $\text{Max } E_t \sum_{t=0}^{T-1} \beta^t U(c_{i,t}, X_{i,t}, \theta_{i,t})$, โดยที่ β เป็นอัตราส่วนลดระหว่างช่วงเวลา ซึ่งเป็นตัววัดความสัมพันธ์ของอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายในอนาคตที่มีต่อปัจจุบัน ทั้งนี้แสดงอรรถประโยชน์ หรือความพึงพอใจในการบริโภคตลอดช่วงชีวิต (Lifetime Utility) ในรูป Bellman's Equation ดังสมการที่ (19)

$$V_{i,t}(Z_{i,t}, X_{i,t}) = \max U(c_{i,t}, x_{i,t}) + \beta \left[\int_Y V_{i,t+1}(Z_{i,t+1}, X_{i,t+1}) f(Y) dY \right] \quad (19)$$

กำหนดให้

$$Z_{i,t+1} = Z_{i,t}R_{t+1} - C_{i,t}R_{t+1} + Y_{i,t+1}^1 \quad (20)$$

$$X_{i,t+1} = \alpha C_{i,t} \quad (21)$$

$$A_{i,t+1} = [A_{i,t} + Y_{i,t} - C_{i,t}]R_{t+1} \quad (22)$$

$$C_{i,t} \leq A_{i,t} + Y_{i,t} \quad (23)$$

¹ ให้ $Z_{i,t} = A_{i,t} + Y_{i,t}$ จะได้ว่า $Z_{i,t+1} = A_{i,t+1} + Y_{i,t+1}$ ซึ่ง $A_{i,t+1} = [A_{i,t} + Y_{i,t} - C_{i,t}R_{t+1}]$ ดังนั้น $Z_{i,t+1} = A_{i,t} + Y_{i,t} - C_{i,t}R_{t+1} + Y_{i,t+1}$ หรือ $Z_{i,t+1} = Z_{i,t}R_{t+1} + Y_{i,t+1} - C_{i,t}R_{t+1}$

$$A_{i,t} \geq 0 \quad , \quad C_{i,t} > 0 \quad (24)$$

- โดยที่ $V_{i,t}$ = อรรถประโยชน์ตลอดช่วงชีวิตของครัวเรือน i (Indirect utility)
 $U_{i,t}$ = อรรถประโยชน์ของครัวเรือน i ณ เวลา t
 $V_{i,t+1}$ = อรรถประโยชน์ของครัวเรือน i ในอนาคต จนถึงสิ้นอายุขัย
 $f(Y)dY$ = ความน่าจะเป็นในการกระจายรายได้
 $Z_{i,t+1}$ = จำนวนเงินที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อใช้ในการบริโภค ณ เวลา $t+1$
 $X_{i,t+1}$ = ระดับการบริโภคที่เคยชิน (Habit Level) ของครัวเรือนที่ i ณ เวลา $t+1$
 หรือเป็นระดับการบริโภคที่สะสมเฉลี่ย จากช่วงเวลาที่ผ่านมา
 $A_{i,t+1}$ = เงินออมสะสมตั้งแต่อดีต เพื่อนำมาใช้บริโภคของครัวเรือน i ณ เวลา $t+1$
 $Y_{i,t}$ = รายได้จากการประกอบอาชีพของครัวเรือน i ณ เวลา t
 $C_{i,t}$ = การบริโภคของครัวเรือน i ณ เวลา t
 R_{t+1} = อัตราดอกเบี้ย ณ เวลา $t+1$
 β = อัตราส่วนลด (Discount factor)
 $\int_Y^{\bar{Y}} V_{i,t+1}$ = ความพึงพอใจในการบริโภคของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด (Y) จนถึงครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด (\bar{Y}) ซึ่งอธิบายผ่าน Value function ($V_{i,t+1}$) หรือ Indirect Utility

Value function หรือ Indirect Utility ในสมการที่ (19) เป็นสมการที่อธิบายถึงความพึงพอใจในการบริโภค ของครัวเรือน i ตลอดช่วงชีวิต โดยกำหนดให้ขึ้นอยู่กับ อรรถประโยชน์สูงสุด ณ เวลาปัจจุบัน บวกกับ Expected Value ตลอดช่วงอายุขัยในอนาคต โดยถ่วงน้ำหนักด้วย β หรือ อัตราส่วนลด (Discount Factor) ให้อธิบายในปัจจุบัน ทั้งนี้การกำหนดค่า Expected Value ได้ศึกษาความพึงพอใจในการบริโภคตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่ กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำที่สุด ถึงกลุ่มผู้มีรายได้สูงที่สุด โดยทดสอบพฤติกรรมกรบริโภคของทุกกลุ่มก่อน จากนั้นจึงแยกประเด็นศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Unconstrained Household) และกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Credit Constrained Household) ซึ่งอธิบายรายละเอียดในส่วนของกรทดสอบสมมติฐาน

ทั้งนี้ค่า $Z_{i,t+1}$ เป็นผลรวมของจำนวนเงินที่มีอยู่ทั้งหมด ณ เวลา $t+1$ ประกอบด้วย เงินออมที่สะสมมาจากอดีต ถ่วงน้ำหนักด้วยอัตราดอกเบี้ย $[A_{i,t} + Y_{i,t} - C_{i,t}]R_{t+1}$ และรายได้ที่มาจากกรประกอบอาชีพ ณ เวลา $t+1$ $[Y_{i,t+1}]$

ทางด้านลักษณะของฟังก์ชันอรรถประโยชน์ Ravina (2005) พยายามจัดรูปให้อยู่ในรูปสมการเชิงเส้น เพื่อให้สะดวกต่อการประมาณการสมการทางเศรษฐมิติ ดังนั้นจึงต้องแปลงสมการการบริโภคที่ (17) ให้อยู่ในรูปของสมการเชิงเส้นตรง ด้วยเหตุนี้จึงจัดรูปอรรถประโยชน์สูงสุดตลอดช่วงชีวิต ให้อยู่ในรูป Bellman's Equation ข้างต้น เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมบริโภค และความเคยชินในการบริโภค (Internal Habit Formation) ซึ่งจากสมการที่ (19) ต้องนำมาจัดรูปสมการให้อยู่ในรูป Euler Equation เพื่อนำมาทดสอบสมมติฐาน ดังสมการที่ (25)

ภายใต้เงื่อนไข First-order-condition เพื่อเลือกระดับการบริโภคที่เหมาะสม ในสมการที่ (19) ซึ่งจะได้ว่า

$$u_t^c = \beta E_t \left\{ \left[R_{t+1} \frac{\partial V_{t+1}}{\partial z_{t+1}} - \alpha \frac{\partial V_{t+1}}{\partial x_{t+1}} \right] \int_Y^{\bar{Y}} f(y) dy \right\} \quad (25)$$

จากนั้นจึงทำ Envelope Theorem สมการที่ (25) และจัดรูปสมการใหม่ จะได้ Euler Equation ดังนี้

$$u_t^c = \beta E_t \{ [(u_{t+1}^c + \beta \alpha \cdot u_{t+2}^x) [1 + (R_{t+1} - 1) \text{Pr}(Y_{t+1})] - \alpha u_{t+1}^x] \} \quad (26)$$

ทำ Second Difference Equation สมการที่ (26) ซึ่งอธิบายรายละเอียดในภาคผนวก จะได้สมการที่ (27)

$$u_t^c = \beta E_t \{ [u_{t+1}^c [1 + (R_{t+1} - 1) \text{Pr}(Y_{t+1})]] \} \quad (27)$$

จะได้ว่า

$$E_t \left[(1 + r) \beta \frac{MU_{i,t+1}}{MU_{i,t}} \right] = 1$$

หา Marginal Utility จากสมการที่ (17) จะได้ว่า

$$\beta \frac{E_t [(c_{i,t} - x_{i,t})^{-\sigma}]}{(c_{i,t-1} - x_{i,t-1})^{-\sigma}} (1 + (R_t - 1) \text{Pr}(Y_t)) = 1 \quad (28)$$

เมื่อเพิ่มปัจจัยการเปลี่ยนแปลงรสนิยม [$\exp\Delta(\psi_{i,t})$] จะได้ว่า

$$\beta \frac{E_t[(c_{i,t}-x_{i,t})^{-\sigma}]}{(c_{i,t-1}-x_{i,t-1})^{-\sigma}} (1 + (R_t - 1) \Pr(Y_t)) \exp\Delta(\psi_{i,t}) = 1$$

จัดรูปใหม่

$$\because (c_{i,t-1} - x_{i,t-1})^{-\sigma} = \beta E_t (c_{i,t} - x_{i,t})^{-\sigma} (1 + (R_t - 1) \Pr(Y_t)) \exp\Delta(\psi_{i,t}) \quad (29)$$

กล่าวได้ว่า $(c_{i,t} - x_{i,t})^{-\sigma} = u_t^c$ เมื่อนำไปแทนในสมการที่ (27) และ Take Natural Logarithm จะได้ว่า

$$\Delta \ln c_t = \frac{\beta}{\sigma} + \frac{k}{\sigma} + \Delta \ln x_t + \frac{1}{\sigma} \ln(1 + (R_t - 1) \Pr(Y_t)) + \exp\Delta(\psi_{i,t}) + \varepsilon_t$$

จัดรูป [$\exp\Delta(\psi_t)$] ใหม่ จึงได้สมการสำหรับประมาณการ คือ

$$\Delta \ln C_{i,t} = K + \alpha \Delta \ln C_{i,t-1} + \gamma \ln R + \theta_1 \text{age}_{i,t} + \theta_2 \text{age}_{i,t}^2 + \theta_3 \text{educ}_i + \theta_4 \text{local}_i + \theta_5 \text{reg}_i + \theta_6 \text{sex}_i + \theta_7 \text{socio}_i + \theta_8 \text{HH stat}_i + \varepsilon_{i,t} \quad (30)$$

- โดยที่
- C = ระดับการบริโภคของครัวเรือน
 - R = ผลตอบแทนของดอกเบี้ยซึ่งถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนของช่วงชั้นรายได้ของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกันต่อครัวเรือนที่มีระดับอายุเดียวกัน $[1+(R_t-1)\Pr(Y_t)]$ หรือเท่ากับ $1+r*\Pr(Y_t)$
 - α = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง
 - γ = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของดอกเบี้ยกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภค และอธิบายได้ว่า $\gamma = \frac{1}{\sigma}$ อันแสดงถึงความยืดหยุ่นแห่งการทดแทนทางการบริโภคระหว่างช่วงเวลา
 - age = อายุของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้สูงสุดและตัวแทนครัวเรือน
 - age² = การเจริญเติบโตของอายุหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งเป็นตัวแทนของครัวเรือน
 - educ = ระดับชั้นการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน
 - local = ลักษณะของพื้นที่อยู่อาศัยของหัวหน้าครัวเรือน ประกอบด้วย (1) ในเทศบาล และ (2) นอกเทศบาล

- reg = ภาค ประกอบด้วย (1) เหนือ (2) ตะวันออกเฉียงเหนือ (3) กลาง (4) กรุงเทพฯ และ (5) ใต้
- sex = เพศ แบ่งออกเป็น ชายและหญิง
- socio = ลักษณะทางการประกอบอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน ประกอบด้วย (1) ผู้ถือครองทำการเกษตร (2) ผู้ดำเนินธุรกิจเองที่ไม่ใช่การเกษตร และ (3) ลูกจ้าง
- HH stat = ลักษณะของครัวเรือน ประกอบด้วย (1) ครัวเรือนที่มีแต่สามีและภรรยา (2) ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ และเด็ก (3) ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา (4) ครัวเรือนที่มีเด็กและคนชรา (5) ครัวเรือนที่มีเพียงคนชรา เท่านั้น และ (6) ครัวเรือนแบบอื่น
- $\epsilon_{i,t}$ = ค่าผิดพลาดในการประมาณการ (Error)
- K = ค่าคงที่

ทั้งนี้ค่าความเคยชินในการบริโภค (Habit Formation: $\Delta \ln x_{i,t}$) แสดงได้จาก $\alpha \Delta \ln C_{i,t-1}$ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย จะมีอิทธิพลจากความเคยชินในการบริโภคของตนหรือไม่ สามารถวัดได้จาก α ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความเคยชินในการบริโภค (Internal Habit Formation)

3.2.2 การวิเคราะห์ และกระบวนการทดสอบ

การวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคครั้งนี้ ได้นำฟังก์ชันการบริโภคที่อธิบายในสมการที่ (30) ซึ่งหาค่าได้จากการประมาณการสมการ Euler Equation ตามแนวคิดของ Ravina (2005) ได้แสดงรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้วัด และการทดสอบสมมติฐานดังนี้

(1) เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์

การทดสอบพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภค เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภค กับความเคยชินในการบริโภค โดยมีเทคนิคที่ใช้ในการทดสอบคือ Maximum Likelihood Estimation (MLE) เนื่องจากเป็นวิธีประมาณการที่คงเส้นคงวา (Consistent) เหมาะแก่กรณีนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Asymptotic) และมีการกระจายตัวของข้อมูลแบบปกติ (Normal Distribution)

(2) การทดสอบ

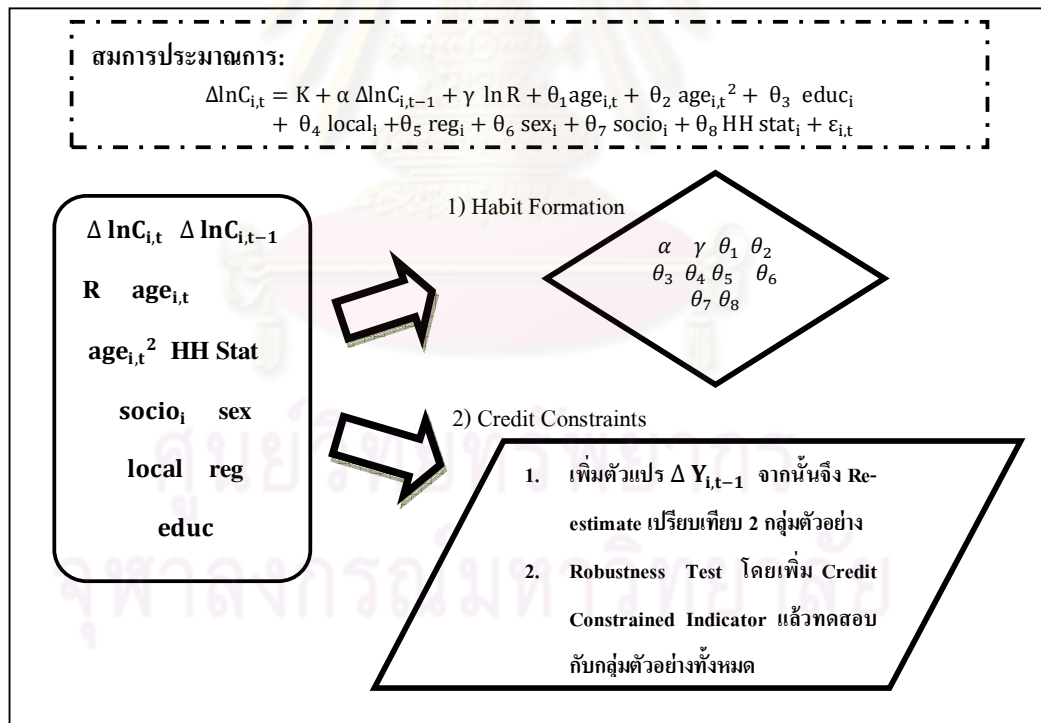
นำข้อมูลมาประมาณการทางเศรษฐมิติด้วย MLE ในสมการที่ (30) คือ

$$\Delta \ln C_{i,t} = K + \alpha \Delta \ln C_{i,t-1} + \gamma \ln R + \theta_1 \text{age}_{i,t} + \theta_2 \text{age}_{i,t}^2 + \theta_3 \text{educ}_i + \theta_4 \text{local}_i + \theta_5 \text{reg}_i + \theta_6 \text{sex}_i + \theta_7 \text{socio}_i + \theta_8 \text{HH stat}_i + \varepsilon_{i,t}$$

ทั้งนี้ได้แบ่งการทดสอบสมมติฐานออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
- 2) ทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค โดยแยกพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย (กลุ่มที่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง: Credit Constrained Household) กับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก (กลุ่มที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง: Unconstrained Household)

ภาพที่ 3.1 การทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

อธิบายภาพที่ 3.1 ได้ว่าการทดสอบสมมติฐานนี้ ได้ประมาณการค่าสัมประสิทธิ์จากตัวแปรข้างต้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคเบื้องต้น โดยประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค (α) ผลตอบแทนของ

อัตราดอกเบี้ยและระสนิยมการบริโภคจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ซึ่งจัดว่าเป็นครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง กับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก ซึ่งจัดว่าเป็นครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง 2) ทดสอบสมมติฐานด้านข้อจำกัดสภาพคล่องแบบที่ 1 โดยเพิ่มตัวแปรอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในครัวเรือน ($\Delta Y_{i,t-1}$) เข้าไปในการประมาณการ เพื่อทดสอบว่าอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ของแต่ละคนในอดีต มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคที่มีลักษณะนิสัยเคยชินอันเกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคนหรือไม่ ทั้งนี้จะทดสอบระหว่างกลุ่มที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Unconstrained Household) กับกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Credit Constrained Household) จากนั้นจึงทดสอบแบบที่ 2 โดยเพิ่มตัวแปรอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่องแทนตัวแปรอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในครัวเรือนในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3) ทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคเปรียบเทียบระหว่างการทดสอบเบื้องต้น และกรณีที่มีปัจจัยด้านข้อจำกัดสภาพคล่อง โดยนำค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ซึ่งได้จากการประมาณการในการทดสอบเบื้องต้น และการทดสอบสมมติฐานด้านข้อจำกัดสภาพคล่องมาเปรียบเทียบกัน เพื่อพิจารณาผลของข้อจำกัดสภาพคล่องที่มีต่อพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ทั้งนี้ทดสอบในกรณีที่มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

ทั้งนี้แสดงรายละเอียดการทดสอบ และสมมติฐาน ทั้ง 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ทดสอบความเคยชินในการบริโภคเบื้องต้น โดยใช้ MLE ประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของระดับความเคยชินในการบริโภค (α) พร้อมปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยการเปลี่ยนแปลงระสนิยม ซึ่งความเคยชินในการบริโภค จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคได้ ก็ต่อเมื่อ $\alpha > 0$

2) ทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่องที่มีต่อความเคยชินในการบริโภค โดยทดสอบแบบที่ 1: การเพิ่มตัวแปรอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในครัวเรือนในการประมาณการ และทดสอบแบบที่ 2: เพิ่มตัวแปรอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่องในการประมาณการกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทั้งนี้การทดสอบแบบที่ 1 ได้ใช้ MLE ประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ตามข้อ 1) ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Unconstrained Household) กับกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Credit Constrained Household) ซึ่งกำหนดสมมติฐานไว้ว่า

แบบที่ 1Ho: $a = 0$ Ha: $a < 0$ แบบที่ 2Ho: $b = 0$ Ha: $b > 0$

โดยที่ a = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในปัจจุบัน

b = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง (Credit Constrained Indicator) กับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในปัจจุบัน

อธิบายได้ว่า ขั้นตอนแรกต้องการทดสอบว่า อัตราการเจริญเติบโตในการบริโภคของแต่ละครัวเรือน ได้รับอิทธิพลจากข้อจำกัดสภาพคล่องหรือไม่ โดยทดสอบแบบที่ 1 จากอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราการเจริญเติบโตในการบริโภคครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง แต่จะไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง เนื่องจากครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง จะนำรายได้ส่วนหนึ่งเพิ่มขึ้นในอดีตมาใช้บริโภคในอดีต ทำให้อัตราการเจริญเติบโตในการบริโภคปัจจุบันลดลง ทั้งนี้บางครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่องมาก จนอาจมีการกู้ยืมเงินอันนำมาซึ่งการผ่อนปรนข้อจำกัดสภาพคล่อง ก็จะนำรายได้ส่วนหนึ่งเพิ่มขึ้นในอดีต มาใช้หนี้ในปัจจุบัน อันเป็นเหตุให้อัตราการเจริญเติบโตในการบริโภคปัจจุบันลดลง ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง พฤติกรรมการบริโภคจะไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต อย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนการทดสอบแบบที่ 2 จะนำอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่องมาทดสอบในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เพื่อตรวจสอบโดยรวมว่าพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยได้รับอิทธิพลจากข้อจำกัดสภาพคล่องหรือไม่ ซึ่งปัจจุบันจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราการเจริญเติบโตของ

การบริโภคครัวเรือนในปัจจุบัน ทั้งนี้อัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่องนำมาจาก การเปลี่ยนแปลงหนี้ ปัจจุบันกับอดีตต่อหนี้ทั้งหมดในอดีต $[(Debt_t - Debt_{t-1}) / Debt_{t-1}]$ กล่าวได้ว่าการมีหนี้ในอัตราส่วน ที่มากขึ้น ก็เปรียบเสมือนว่าคนเรามีความสามารถในการใช้จ่ายใช้สอยมากขึ้น ดังนั้นเมื่ออัตราส่วน ข้อจำกัดสภาพคล่องเพิ่มขึ้น เปรียบได้กับข้อจำกัดสภาพคล่องได้รับการผ่อนคลายมากขึ้น จึงทำให้ อัตราการเจริญเติบโตในการบริโภคปัจจุบันเพิ่มขึ้น

3) ทดสอบว่าข้อจำกัดสภาพคล่องมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคหรือไม่ โดย พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกพฤติกรรมเคยชิน (α) ว่าแตกต่างจากกรณีที่ไม่ได้เพิ่มตัวแปร แทนปัจจัยข้อจำกัดสภาพคล่อง (อัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต และอัตราส่วนข้อจำกัด สภาพคล่อง) หรือไม่ ทั้งนี้จะทดสอบลำดับนี้ในกรณีที่พบว่าพฤติกรรมบริโภคของครัวเรือน ไทย มีลักษณะเกิดจากความเคยชินในการบริโภคจากปัจจัยภายในของแต่ละคนในอดีต โดยมีลำดับ การทดสอบ 2 ลำดับ เหมือนกับการทดสอบว่าอัตราการเจริญเติบโตในการบริโภคของแต่ละครัวเรือน ได้รับอิทธิพลจากข้อจำกัดสภาพคล่องหรือไม่ ซึ่งกำหนดสมมติฐานได้ว่า

$$H_0 : \alpha_\lambda^{LQ} = \alpha^{LQ}$$

$$H_a : \alpha_\lambda^{LQ} > \alpha^{LQ}$$

โดยที่ α_λ^{LQ} = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความเคยชินในการบริโภคของกลุ่มตัวอย่างที่มี ข้อจำกัดสภาพคล่องกรณีที่เพิ่มตัวแปรแทนปัจจัยข้อจำกัดสภาพคล่อง (λ) ในการทดสอบ

α^{LQ} = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความเคยชินในการบริโภคของกลุ่มตัวอย่างที่มี ข้อจำกัดสภาพคล่อง ในการประมาณการเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 1 พิจารณาผลการทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่องว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเคยชิน ในการบริโภคหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความเคยชินในการบริโภคเฉพาะ กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง เมื่อได้เพิ่มตัวแปรอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในการ ประมาณการ ทั้งนี้กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง จะยิ่งบริโภคมากขึ้น เมื่อได้รับการผ่อน ปรนข้อจำกัดสภาพคล่อง เปรียบได้กับว่ามีความสามารถในการใช้จ่ายมากขึ้น ดังนั้นถ้าข้อจำกัด สภาพคล่องมีอิทธิพลให้เกิดพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคยิ่งขึ้น จะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอก

ความเคชชินการบริโภคในกรณีที่มีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตมีค่าเป็นบวก และมีค่ามากกว่ากรณีที่ไม่มีการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตในการประมาณการ ขณะที่ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความเคชชินการบริโภคในกรณีที่มีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตมีค่าเป็นบวก แต่มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับกรณีที่ไม่มีการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตในการประมาณการ แสดงว่าอิทธิพลจากข้อจำกัดสภาพคล่องไม่ได้ส่งผลให้เกิดความเคชชินในการบริโภคเพิ่มขึ้น แต่ถ้ามีค่าเป็นลบ แสดงว่าไม่มีพฤติกรรมเคชชินในการบริโภค

ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาผลการทดสอบสมมติฐานข้อจำกัดสภาพคล่องแบบที่ 2 ที่ได้นำอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่องทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เพื่อตรวจสอบว่าข้อจำกัดสภาพคล่องมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคในภาพรวมหรือไม่ ทั้งนี้ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความเคชชินในการบริโภคกรณีนี้มีค่าเป็นบวก และมีค่ามากกว่าการทดสอบพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคเบื้องต้น แสดงว่าครัวเรือนไทยส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มีพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคและได้รับอิทธิพลจากข้อจำกัดสภาพคล่อง ซึ่งทำให้มีความเคชชินในการบริโภคมากขึ้น แต่ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความเคชชินในการบริโภคกรณีนี้มีค่าเป็นบวก แต่มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าทดสอบพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคเบื้องต้น แสดงว่าครัวเรือนไทยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเคชชินในการบริโภค แต่ไม่ได้รับอิทธิพลจากข้อจำกัดสภาพคล่องให้เกิดความเคชชินในการบริโภคยิ่งขึ้น

3.2.3 สมมติฐานการศึกษา และรายละเอียดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

(1) สมมติฐานการศึกษา มีดังนี้

1) พฤติกรรมเคชชินในการบริโภค เกิดจากนิสัยหรือระดับการบริโภคของแต่ละคนในอดีต ที่พยายามรักษาระดับการบริโภคไม่ให้ต่ำกว่าเดิม ได้อธิบายผ่านฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่มีลักษณะมีความเสี่ยง (Relative Risk Aversion: RRA) โดยนำมาปรับให้อยู่ในรูปสมการเชิงเส้นตรง (Log-Linear) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในปัจจุบัน กับช่วงเวลาที่ผ่านมา ทั้งนี้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่มีความเสี่ยงคือ $U(c_{i,t}, x_{i,t}) = \frac{(c_{i,t} - x_{i,t})^{1-\sigma}}{1-\sigma}$ แล้วนำมาจัดรูปเป็นสมการลดรูป (Reduced Form) ได้ว่า

$$\begin{aligned} \Delta \ln C_{i,t} = & K + \alpha \Delta \ln C_{i,t-1} + \gamma \ln(1 + (R_t - 1) \Pr(Y_t)) + \theta_1 \text{age}_{i,t} + \\ & \theta_2 \text{age}_{i,t}^2 + \theta_3 \text{educ}_i + \theta_4 \text{local}_i + \theta_5 \text{reg}_i + \theta_6 \text{sex}_i + \\ & \theta_7 \text{socio}_i + \theta_8 \text{HH stat}_i + \varepsilon_{i,t} \end{aligned}$$

โดยที่ $\gamma = 1/\sigma$ แสดงถึงความยืดหยุ่นแห่งการทดแทนการบริโภคระหว่างช่วงเวลา หรือ ส่วนกลับของค่าสัมประสิทธิ์ของ Relative Risk Aversion ซึ่งกำหนดให้มีค่าเท่ากันในทุกครัวเรือน

2) กำหนดให้ การเปลี่ยนแปลงในรสนิยมการบริโภคมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภค จึงได้นำแบบจำลองของ Ravina (2005) มาเป็นแนวทางในกำหนดรสนิยมการบริโภค โดยเพิ่มปัจจัยการศึกษา ซึ่งแสดงดังสมการนี้

$$\exp\Delta(\psi_{i,t}) = \theta_1 \text{age}_{i,t} + \theta_2 \text{age}_{i,t}^2 + \theta_3 \text{educ}_i + \theta_4 \text{local}_i + \theta_5 \text{reg}_i + \theta_6 \text{sex}_i + \theta_7 \text{socio}_i + \theta_8 \text{HH stat}_i + \varepsilon_{i,t}$$

อธิบายได้ว่า รสนิยมการบริโภค ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ (1) อายุของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้สูงสุดในครัวเรือน (Age) (2) การเจริญเติบโตของอายุ (Age^2) (3) ระดับชั้นการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน (Educ) (4) ลักษณะของพื้นที่อยู่อาศัยของหัวหน้าครัวเรือน (Local ประกอบด้วย ในเทศบาล และนอกเทศบาล) (5) ภาค (Reg ประกอบด้วย เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ กลาง กรุงเทพ และใต้) (6) เพศ (Sex ประกอบด้วย ชาย และหญิง) (7) ลักษณะทางการประกอบอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน (Socio ประกอบด้วย ผู้ถือครองทำการเกษตร ผู้ดำเนินธุรกิจเองที่ไม่ใช่การเกษตร และลูกจ้าง) (8) ลักษณะของครัวเรือน (HH stat ประกอบด้วย ครัวเรือนที่มีแต่สามีและภรรยา ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ และเด็ก ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา ครัวเรือนที่มีเด็กและคนชรา ครัวเรือนที่มีเพียงคนชราเท่านั้น และครัวเรือนแบบอื่น) และ (9) ปัจจัยอื่นที่ไม่สามารถสังเกตได้ แต่มีผลต่อการบริโภคในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ($\varepsilon_{i,t}$)

3) ข้อจำกัดสภาพคล่อง (Credit Constraints) กำหนดให้เพิ่มปัจจัยชี้วัดข้อจำกัดสภาพคล่องในสมการประมาณการในภายหลัง เพื่อทดสอบสภาพคล่องที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้ความเคยชินในการบริโภค ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า การที่แต่ละครัวเรือนต้องมีการก่อหนี้ เนื่องจากมีความต้องการบริโภคมากกว่ารายได้ที่มีอยู่ ดังนั้นการก่อหนี้ จึงเป็นการเพิ่มสภาพคล่องให้ครัวเรือนได้มีความสามารถในการบริโภคเพิ่มขึ้น ทั้งนี้กำหนดให้ตัวแปรแทนปัจจัยข้อจำกัดสภาพคล่องที่ใช้ในการทดสอบครั้งนี้มี 2 รูปแบบ คือ อัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต ($\Delta Y_{i,t-1}$) ซึ่งจะนำมาทดสอบระหว่างกลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่องกับกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง และอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง (Credit Constrained Indicator)

(2) รายละเอียดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

จากสมการประมาณการบริโภคน่าสนใจ ทำให้ทราบถึงตัวแปรที่จะนำมาใช้ทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ซึ่งแสดงรายละเอียดดังนี้

1) อัตราการเจริญเติบโตในค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน ($\Delta C_{i,t}$)

นำข้อมูลค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค/บริโภคทั้งหมด และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประเภทอื่นที่จำแนกเป็น 9 ประเภท ได้แก่ (1) อาหาร (อาหารปรุงที่บ้านและปรุงสำเร็จ) (2) เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ (3) เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (ดื่มที่บ้าน และนอกบ้าน) (4) สินค้าเสพติด (บุหรี่ ซิการ์ ยาสูบ หมาก พลุ ยานต์ตุ้) (5) เครื่องแต่งกาย (ผ้า เสื้อผ้า และรองเท้า) (6) ยารักษาโรค (ยา และเวชภัณฑ์) (7) อุปกรณ์การบันเทิงและกีฬา (8) การศึกษา (9) การเดินทาง (การเดินทางตามปกติ การเดินทางในโอกาสพิเศษ และท่องเที่ยว) จากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน มาปรับให้เป็น Pooled Cross- Section Data โดยรวบรวมระดับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเพื่อการอุปโภค/บริโภคในแต่ละประเภท ของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเกิดปีเดียวกัน และมีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกันในแต่ละปี ให้เปรียบเทียบเป็นข้อมูลการบริโภคค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกันตลอดตั้งแต่ปี 2531-2549

เมื่อได้ข้อมูลระดับการบริโภคสินค้าของครัวเรือนทั้งหมดแล้ว จึงปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค เพื่อแสดงถึงระดับการบริโภคที่แท้จริง จากนั้นจึงนำมา Take Natural Logarithm แล้วหาส่วนต่างระหว่างระดับการบริโภค ณ เวลา t กับระดับการบริโภค ณ เวลา $t-1$ จึงจะได้ค่าอัตราการเจริญเติบโตในค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคแต่ละประเภท

2) ระดับนิสัยเคยชินในการบริโภค ที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละครัวเรือน ($x_{i,t}$)

วัดจากอัตราการเจริญเติบโตในค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคแต่ละประเภท จากช่วงเวลาในอดีตที่อยู่ในรูป Pooled Cross- Section Data ซึ่ง ณ ที่นี้ คือ 5 ช่วงเวลาที่ผ่านไป ได้แก่ $\Delta C_{i,t-1}$ $\Delta C_{i,t-2}$ $\Delta C_{i,t-3}$ $\Delta C_{i,t-4}$ และ $\Delta C_{i,t-5}$

3) ผลตอบแทนของดอกเบี้ย [$1+(R_t-1)Pr(Y_t)$]

เป็นผลตอบแทนของดอกเบี้ยซึ่งถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนของช่วงชั้นรายได้ของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกัน ต่อครัวเรือนที่มีระดับอายุเดียวกัน [$1+(R_t-1)Pr(Y_t)$ หรือเท่ากับ $1+ r*Pr(Y_t)$] โดยสร้างจากฐานข้อมูลด้านรายได้จากการประกอบอาชีพของแต่ละครัวเรือน เริ่มต้นจากจัดครัวเรือนตามระดับรายได้ออกเป็น 20 กลุ่ม ซึ่งระดับรายได้ ณ ที่นี้ ได้นำ

รายได้ของแต่ละครัวเรือนมาปรับค่าด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคเพื่อให้ได้รายได้ที่แท้จริง จากนั้นจึงจับคู่ให้ครัวเรือนที่มีกลุ่มรายได้ ปีเกิด ภาค สถานภาพครัวเรือน ลักษณะการประกอบอาชีพ การศึกษา และเพศเหมือนกันให้เปรียบเทียบเป็นความสามารถในการหารายได้ของกลุ่มคนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน ทำให้ได้ระดับชั้นที่ครัวเรือนนั้นจะมีรายได้ในช่วงชั้นเดียวกัน สุดท้ายจึงนำช่วงชั้นของรายได้แต่ละครัวเรือนหารด้วยจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่มีปีเกิดเดียวกัน ซึ่งทำให้ได้ค่าของสัดส่วนของช่วงชั้นรายได้ของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกัน ต่อครัวเรือนที่มีระดับอายุเดียวกัน

จากนั้นจึงนำค่าที่ได้ไปคูณกับอัตราดอกเบี้ย (r) และบวกด้วย 1 [(1+(Rt-1).Pr(Yt) หรือ 1+rt.Pr(Yt)] ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (r) สร้างจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ระยะเวลา 1 ปีเฉลี่ยตามธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง ตามผลงานของสมประวิณและวิฑูรย์ (2549) และหักออกด้วยอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งทำให้ได้ผลตอบแทนของดอกเบี้ยซึ่งถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนของช่วงชั้นรายได้ของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกัน ต่อครัวเรือนที่มีระดับอายุเดียวกัน

4) รสนิยมการบริโภค

ได้นำแนวคิดจากงานศึกษาของ Ravina (2005) เป็นแนวทางในการกำหนดข้อสมมติของการเปลี่ยนแปลงในรสนิยมการบริโภค ให้ขึ้นอยู่กับอายุของหัวหน้าครัวเรือน การเจริญเติบโตของอายุ ระดับการศึกษา ลักษณะของพื้นที่ ภาค เพศ ลักษณะทางการประกอบอาชีพ สถานภาพครัวเรือน และปัจจัยอื่นที่ไม่สามารถสังเกตได้ ซึ่งแสดงรายละเอียดจากสมการดังนี้

$$\exp(\psi_{i,t}) = \theta_1 \text{age}_{i,t} + \theta_2 \text{age}_{i,t}^2 + \theta_3 \text{educ}_i + \theta_4 \text{local}_i + \theta_5 \text{reg}_i + \theta_6 \text{sex}_i + \theta_7 \text{socio}_i + \theta_8 \text{HH stat}_i + \varepsilon_{i,t}$$

ทั้งนี้ จากแนวทางการศึกษาของ Ravina (2005) กำหนดให้ อายุ (Age) เป็นอายุที่แท้จริงของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้สูงสุดในครัวเรือน และต้องเป็นผู้ที่มีช่วงอายุอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดดังตารางที่ 3.1 และการเจริญเติบโตของอายุเป็นการยกกำลังสองของอายุที่แท้จริงของหัวหน้าครัวเรือน (Age^2) เพื่อแสดงถึงการเจริญเติบโตของช่วงอายุ กล่าวได้ว่าการเพิ่มตัวแปรการเจริญเติบโตของอายุทำให้สมการมีรูปแบบเป็น Nonlinear in Variable ซึ่งอธิบายได้ว่า ถ้าปัจจัยทางด้านอายุมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้การบริโภคเจริญเติบโตในอัตราลดลง

ส่วนปัจจัยอื่นกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ได้แก่ (1) ระดับชั้นการศึกษา (Educ) เป็นระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน (2) ลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยของหัวหน้าครัวเรือน (Local) (3) ภาควิชาที่ครัวเรือนอาศัย (Reg) (4) เพศ (Sex) (5) ลักษณะทางการประกอบอาชีพ (Socio) และ (6) ลักษณะของครัวเรือน (HH stat) ส่วน $e_{i,t}$ เป็นปัจจัยอื่นที่ไม่สามารถสังเกตได้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดตัวแปรหุ่น ดังนี้

4.1) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (Educ)

กำหนดให้ในแต่ละปี ครัวเรือนจะมีการศึกษาตั้งแต่ระดับประถม ระดับมัธยม ระดับปริญญาตรี และระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี แต่ไม่นำครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษาเข้ามาใช้ เนื่องจากข้อมูลครัวเรือนในปี 2549 พบว่าไม่มีครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษา เมื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น ดังนั้นเพื่อสามารถสร้างฐานข้อมูล Pooled Cross-Section Data และให้ข้อมูลของครัวเรือนมีลักษณะสอดคล้องกันทางการศึกษา จึงต้องตัดครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษาในปี 2531-2547 อย่างไม่คำนึงในประเด็นนี้ก็ไม่เป็นปัญหาต่อการประมาณการ เพราะกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนน้อย และเมื่อนำมาจับคู่พร้อมกับนำข้อมูลมาต่อกันเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลา ทั้งนี้ในท้ายที่สุดพบว่าไม่มีครัวเรือนที่จะนำมาประมาณการนั้น มีลักษณะที่ไม่มีการศึกษา (No Education) นอกจากนี้การเชื่อมโยงข้อมูลให้แต่ละครัวเรือนเปรียบเสมือนเป็นครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน และมีความต่อเนื่องระหว่างช่วงเวลา พบว่าหัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นตัวแทนพฤติกรรมของครัวเรือน มีการศึกษาระดับประถม ระดับมัธยม และระดับปริญญาตรีเท่านั้น จึงกำหนดให้ตัวแปรหุ่นของระดับการศึกษา ประกอบด้วย

4.1.1) ระดับประถม : Educ 1

หมายความว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถม Educ1 = 1

แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถม Educ1 = 0

4.1.2) ระดับมัธยม : Educ 2

หมายความว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับมัธยม Educ2 = 1

แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับมัธยม Educ2 = 0

4.1.3) ระดับปริญญาตรี

หมายความว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี แสดงว่า Educ 1

และ Educ 2 มีค่าเท่ากับ 0

4.2) ลักษณะของพื้นที่อยู่อาศัยของหัวหน้าครัวเรือน (Local)

กำหนดให้เป็นพื้นที่ในเทศบาลและนอกเทศบาล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หมายความว่า ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเทศบาล	Local = 1
แต่ถ้าอาศัยอยู่นอกเทศบาล	Local = 0

4.3) ภาค (Reg)

ประกอบด้วย เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ กลาง กรุงเทพ และใต้ ซึ่งในส่วนของกรุงเทพได้เพิ่มจังหวัดที่เป็นปริมณฑลไว้ด้วย ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ซึ่งแสดงรายละเอียดตัวแปรหุ่นปัจจัยภาคดังนี้

4.3.1) เหนือ	: Reg 1
หมายความว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคเหนือ	Reg1 = 1

แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคเหนือ Reg1 = 0

4.3.2) ตะวันออกเฉียงเหนือ	: Reg 2
---------------------------	---------

หมายความว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ Reg2 = 1

แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ Reg2 = 0

4.3.3) กลาง	: Reg 3
-------------	---------

หมายความว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคกลาง Reg3 = 1

แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคกลาง Reg3 = 0

4.3.4) กรุงเทพ	: Reg 4
----------------	---------

หมายความว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพ Reg4 = 1

แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพ Reg4 = 0

4.3.5) ภาคใต้

หมายความว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคใต้ แสดงว่า Reg1 Reg2 Reg3 และ Reg4 มีค่าเท่ากับ 0

4.4) เพศ (Sex)

ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง ซึ่งเมื่อจัดข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบ Pooled Cross-Section Data ที่พิจารณาความสัมพันธ์ในอดีต 5 ช่วงเวลา พบว่าสินค้าเสพติดเป็นค่าใช้จ่ายประเภทเดียวที่มีเพียงเพศชายบริโภค ส่วนอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงเท่ากับสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น ซึ่งได้พบว่าในลักษณะสถานภาพครัวเรือนแบบอื่นเป็นครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิงที่โสดและเป็นหม้าย ดังนั้นปัจจัยต่างๆของครัวเรือนในการทดสอบค่าใช้จ่าย

ประเภทสินค้าเสพติด และอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา จึงไม่นำตัวแปรเพศมาวิเคราะห์ร่วมด้วย ทั้งนี้ แสดงรายละเอียดตัวแปรหุ่นปัจจัยทางเพศดังนี้

หมายความว่า คริวเรือนที่มีหัวหน้าคริวเรือนเป็นเพศชาย	Sex = 1
แต่ถ้าคริวเรือนที่มีหัวหน้าคริวเรือนเป็นเพศหญิง	Sex = 0

4.5) ลักษณะการประกอบอาชีพของหัวหน้าคริวเรือน (Socio)

กำหนดจากสถานภาพการทำงานและสถานที่ทำงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 อาชีพ ดังนี้

อาชีพเกษตร เป็นคริวเรือนที่มีหัวหน้าคริวเรือนซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้สูงสุดเป็นผู้ประกอบการในธุรกิจเกษตร ประมง และเหมืองแร่

อาชีพไม่ใช่เกษตร เป็นคริวเรือนที่มีหัวหน้าคริวเรือนซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้สูงสุดเป็นผู้ประกอบการในทุกธุรกิจ เว้นแต่ธุรกิจเกษตร ประมง และเหมืองแร่

อาชีพลูกจ้าง เป็นคริวเรือนที่มีหัวหน้าคริวเรือนซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้สูงสุดเป็นลูกจ้างภาครัฐและเอกชนในทุกธุรกิจ

โดยแสดงรายละเอียดตัวแปรหุ่นของปัจจัยลักษณะการประกอบอาชีพ ดังนี้

4.5.1) อาชีพเกษตร : Socio 1

หมายความว่า คริวเรือนที่เป็นผู้ถือครองทำการเกษตร Socio 1 = 1

แต่ถ้าไม่ใช่คริวเรือนที่เป็นผู้ถือครองทำการเกษตร Socio 1 = 0

4.5.2) อาชีพลูกจ้าง : Socio 2

หมายความว่า คริวเรือนที่เป็นลูกจ้าง Socio 2 = 1

แต่ถ้าไม่ใช่คริวเรือนที่เป็นลูกจ้าง Socio 2 = 0

4.5.3) อาชีพไม่ใช่เกษตร

หมายความว่า กรณีที่คริวเรือนเป็นผู้ดำเนินธุรกิจเองที่ไม่ใช่การเกษตร แสดงว่า Socio 1 และ Socio 2 มีค่าเท่ากับ 0

4.6) สถานภาพคริวเรือน (HH stat)

การศึกษาครั้งนี้ได้นำปัจจัยสถานภาพคริวเรือนมาใช้วิเคราะห์ เนื่องจากต้องการชี้ให้เห็นถึงการแบกรับภาระรับผิดชอบของแต่ละคริวเรือนว่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคอย่างไร ซึ่งประกอบด้วยคริวเรือนที่มีแต่สามีและภรรยา คริวเรือนที่มีพ่อ แม่ และเด็ก คริวเรือนที่มีพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา คริวเรือนที่มีแต่เด็กและคนชรา รวมถึงคริวเรือนที่มีแต่คนชราเท่านั้น ทั้งนี้ ได้สร้างตัวแปรนี้โดยกำหนดให้สมาชิกในคริวเรือนแต่ละคนมีลักษณะเป็นพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา

ก่อน จากนั้นจึงกำหนดเงื่อนไขสถานภาพครัวเรือน เช่นครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ และเด็ก จะต้องเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกเป็นพ่อ แม่ และเด็ก ซึ่งได้กำหนดลักษณะของพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา ดังนี้

- พ่อ และแม่กำหนดลักษณะเหมือนกันแต่เพียงมีเพศที่ต่างกัน ทั้งนี้ต้องเป็นสมาชิกในครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรส มีอายุระหว่าง 15-59 ปี และมีความสัมพันธ์ในครัวเรือนเป็นหัวหน้าครอบครัว คู่สมรสของหัวหน้าครอบครัว บุตรชายหรือบุตรสาว ลูกเขยหรือลูกสะใภ้ และหลาน แต่ยกเว้นความสัมพันธ์อื่นๆ เช่น พี่หรือน้อง เนื่องจากบางครัวเรือนมีผู้ที่แต่งงานแล้วแต่เป็นพี่น้องกัน จึงไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นครัวเรือนที่มีสามีและภรรยา นอกจากนี้พ่อและแม่ยังเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีได้ ในกรณีที่ยังเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือคู่สมรสของหัวหน้าครอบครัว และมีบุตรที่อาจจะแต่งงานแล้วหรือยังไม่แต่งงานแต่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายอยู่

- เด็ก กำหนดให้เป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งตามกฎหมายยังถือว่าเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะ

- คนชรา กำหนดให้เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ที่อยู่ในวัยเกษียณอายุจากการทำงาน ทั้งนี้มีลักษณะความสัมพันธ์ในครัวเรือนเป็นญาติ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตาและยาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงคนชราที่เป็นภาระรับผิดชอบของครอบครัว

ทั้งนี้ได้แสดงรายละเอียดตัวแปรหุ่นของปัจจัยสถานภาพครัวเรือนดังนี้

4.6.1) ครัวเรือนที่มีแต่สามีและภรรยา	: HH stat 1
หมายความว่า ครัวเรือนที่มีแต่สามีและภรรยา	HH stat 1 = 1
แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่มีแต่สามีและภรรยา	HH stat 1 = 0
4.6.2) ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ และเด็ก	: HH stat 2
หมายความว่า ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ และเด็ก	HH stat 2 = 1
แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ และเด็ก	HH stat 2 = 0
4.6.3) ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา	: HH stat 3
หมายความว่า ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา	HH stat 3 = 1
แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา	HH stat 3 = 0
4.6.4) ครัวเรือนที่มีเด็กและคนชรา	: HH stat 4
หมายความว่า ครัวเรือนที่มีเด็ก และคนชรา	HH stat 4 = 1
แต่ถ้าไม่ใช่ครัวเรือนที่มีเด็ก และคนชรา	HH stat 4 = 0

4.6.5) คริวเรือนที่มีเพียงคนชราเท่านั้น : HH stat 5

หมายความว่า กรณีที่คริวเรือนมีเพียงคนชราเท่านั้น HH stat 5 = 1

แต่ถ้าไม่ใช่คริวเรือนที่มีเพียงคนชราเท่านั้น HH stat 5 = 0

4.6.6) คริวเรือนที่มีลักษณะแบบอื่น

หมายความว่า กรณีที่คริวเรือนเป็นแบบอื่น แสดงว่า HH stat 1 HH stat 2 HH stat 3 HH stat4 และ HH stat 5 มีค่าเท่ากับ 0

5) อัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตของคริวเรือน ($\Delta Y_{i,t-1} : \lambda$)

เป็นรายได้ที่มาจากประกอบอาชีพของหัวหน้าคริวเรือน ซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้สูงสุดในคริวเรือน ถ่วงน้ำหนักด้วยดัชนีราคา แล้วจึงนำมา Take Ln แล้วหาส่วนต่างระหว่างรายได้ ณ เวลา t กับรายได้ ณ เวลา t-1 ทั้งนี้จะนำข้อมูลเฉพาะคริวเรือนที่มีรายได้เท่านั้น เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้จ่ายของคริวเรือน

6) ปัจจัยชี้วัดข้อจำกัดสภาพคล่อง (Credit Constrained Indicator: Debt Growth หรือ λ)

จากผลงานของ Ravina (2005) กำหนดให้ จำนวนหนี้บัตรเครดิตต่อวงเงินทั้งหมดของแต่ละคริวเรือน เป็นตัวแปรแทนปัจจัยชี้วัดข้อจำกัดสภาพคล่อง ขณะที่ผลงานของ สมประวิณ มั่นประเสริฐ และวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ (2549) ที่ทำการทดสอบสภาพคล่องของคริวเรือนไทยเช่นกัน ได้นำตัวแปรรายได้สุทธิ เป็นตัวแปรแทน λ (ราคาเงา) หรือสิ่งที่ใช้ชี้วัดสภาพคล่องของคริวเรือน

แต่ในการศึกษานี้ ได้ใช้การเปลี่ยนแปลงของหนี้ ณ เวลา t กับหนี้ ณ เวลา t-1 ต่อจำนวนหนี้ ณ เวลา t-1 $[(Debt_t - Debt_{t-1}) / Debt_{t-1}]$ ของแต่ละคริวเรือนในแต่ละปีเป็นตัวแปรแทนของ λ เพื่อแสดงให้เห็นถึงอัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงหนี้ระหว่างช่วงเวลา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น รายละเอียดการจัดข้อมูลของครัวเรือนไทยกับผลการทดสอบและการวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 รายละเอียดการจัดข้อมูลของครัวเรือนไทย

เนื่องจากข้อมูลที่น่ามาใช้มาจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Socio-Economic Survey: SES) ซึ่งมีลักษณะข้อมูลแบบ Cross-Section Data แต่การศึกษาพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลที่มีความต่อเนื่องระหว่างช่วงเวลา จึงทำให้ต้องมีการปรับฐานข้อมูลเดิมให้มีลักษณะเป็น Pooled Cross-Section Data โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1.1 การจัดครัวเรือนตามแบบ Age Cohort Data และมีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน

เนื่องจากข้อมูลของรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน มีการรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ข้อมูลที่รวบรวมเป็นรายครัวเรือนและข้อมูลที่รวบรวมเป็นรายสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งในส่วนของค่าใช้จ่ายในการบริโภคประเภทต่างๆ และส่วนที่บ่งบอกถึงลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคม อาทิ พื้นที่อาศัย ภาค และหนี้ เป็นต้น ได้จัดเป็นข้อมูลรายครัวเรือน ดังนั้นลำดับแรกจึงต้องเลือกหัวหน้าครัวเรือนเพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละครัวเรือน ซึ่งมีคุณสมบัติคือ เป็นสมาชิกที่มีรายได้สูงสุดในครัวเรือนจากข้อมูลที่รวบรวมเป็นรายสมาชิก นำมาจับคู่กับข้อมูลที่รวบรวมเป็นรายครัวเรือนอื่นๆ โดยกำหนดให้ครัวเรือนที่จับคู่กันต้องเป็นครัวเรือนที่มีภาค จังหวัด พื้นที่อาศัย หมู่บ้าน รายไตรมาสที่เก็บข้อมูล และลำดับที่การเก็บสำรวจของครัวเรือนเหมือนกัน

ลำดับต่อมา นำข้อมูลตั้งแต่ปี 2531-2549 ที่จัดในลำดับแรกมาเลือกเฉพาะครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเกิดในปี 2511 2506 2501 2496 2491 2486 2481 2476 และ 2471 ดังตารางที่ 3.1 นอกจากนี้ยังเลือกเฉพาะครัวเรือนที่ประกอบอาชีพในเชิงเศรษฐกิจ อีกนัยหนึ่งคือการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้เลือกครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพที่มีก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ครัวเรือน เช่น แม่บ้าน หรือคนรับใช้

เมื่อจัดข้อมูลของครัวเรือนในแต่ละปีเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจึงนำข้อมูลของค่าใช้จ่ายแต่ละประเภท รายได้ และหนี้ของแต่ละปีมาจับคู่กัน โดยหาค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายแต่ละประเภท รายได้ และหนี้ของแต่ละครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีปีเกิด ภาค สถานภาพครัวเรือน ลักษณะการประกอบอาชีพ การศึกษา และเพศเหมือนกันในแต่ละปี แล้วจึงนำมาจับคู่กันระหว่างปี อย่างเช่น ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเกิดปี 2511 ตั้งแต่ปี 2549-2531 นำมาจับคู่ระหว่างกัน โดยนำข้อมูลของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเกิดปี 2511 และมีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมคล้ายกัน ระหว่างปี 2549-2531 จับคู่กัน ทั้งนี้ให้ข้อมูลของปี 2549 เป็นข้อมูลจริง ส่วนปีอื่นเป็นค่าเฉลี่ย ก็จะได้อข้อมูลการบริโภคเฉลี่ย รายได้เฉลี่ย และหนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน ในช่วงปี 2531-2549 ซึ่งจะได้ข้อมูลที่มีลักษณะเป็น Pooled Cross-Section ช่วงเวลา 2531-2549 แสดงได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 รูปแบบการจัดข้อมูล Pooled Cross-Section Data

Δt	$\Delta t-1$	$\Delta t-2$	$\Delta t-3$	$\Delta t-4$	$\Delta t-5$	$\Delta t-6$	$\Delta t-7$	$\Delta t-8$
2549-2547 (3,991)	2547-2545 (3,663)	2545-2543 (3,341)	2543-2541 (3,174)	2541-2539 (2,978)	2539-2537 (2,775)	2537-2535 (2,217)	2535-2533 (1,829)	2533-2531 (1,470)
2547-2545 (3,453)	2545-2543 (3,030)	2543-2541 (2,840)	2541-2539 (2,628)	2539-2537 (2,403)	2537-2535 (1,908)	2535-2533 (1,567)	2533-2531 (1,256)	
2545-2543 (3,546)	2543-2541 (3,269)	2541-2539 (3,030)	2539-2537 (2,787)	2537-2535 (2,233)	2535-2533 (1,825)	2533-2531 (1,457)		
2543-2541 (3,043)	2541-2539 (2,710)	2539-2537 (2,449)	2537-2535 (1,921)	2535-2533 (1,597)	2533-2531 (1,357)			
2541-2539 (3,396)	2539-2537 (3,026)	2537-2535 (2,411)	2535-2533 (2,041)	2533-2531 (1,733)				
2539-2537 (3,315)	2537-2535 (2,537)	2535-2533 (2,175)	2533-2531 (1,853)					
2537-2535 (2,656)	2535-2533 (2,243)	2533-2531 (1,921)						
2535-2533 (1,522)	2533-2531 (1,286)							

หมายเหตุ: เลขในวงเล็บ เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มครัวเรือนที่จำแนกตาม Pooled Cross-Section

4.1.2 การจัดข้อมูลเพื่อการประมาณการ

เมื่อจัดข้อมูลทั้งหมดให้อยู่ในรูป Pooled Cross-Section Data แล้ว จึงแบ่งแยกข้อมูลของค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทออกมา และจัดให้อยู่ในรูปการเปลี่ยนแปลงของลอการิทึม โดยเลือกเฉพาะครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทมีค่ามากกว่าศูนย์ เนื่องจากต้องการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของครัวเรือนที่มีการบริโภคในค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทต่อเนื่องระหว่างช่วงเวลา จากนั้น

จะได้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนทั้งหมด แล้วจึงแยกกลุ่มตัวอย่างในค่าใช้จ่ายแต่ละประเภท ออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีรายได้น้อย หรือกลุ่มที่มีรายได้เท่ากับ/น้อยกว่าเส้นความยากจน ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดสภาพคล่องและมีความสามารถในการรักษาระดับการบริโภคให้อยู่ ณ ระดับเดิมต่ำ และกลุ่มที่มีรายได้มาก หรือกลุ่มที่มีรายได้มากกว่าเส้นความยากจน ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง และมีความสามารถในการรักษาระดับการบริโภคให้อยู่ ณ ระดับเดิมสูง เพื่อนำไปทดสอบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค เมื่อต้องการทราบความแตกต่างของพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มที่มีความแตกต่างทางด้านรายได้ ซึ่งเส้นความยากจนได้จำแนกตามภาค และพื้นที่อาศัย แสดงดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 เส้นความยากจนจำแนกตามภาคและพื้นที่อาศัย

(หน่วย : บาท/คน/เดือน)

ภาค	เขตพื้นที่	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549
กรุงเทพ	ในเขตเทศบาล	980 (384)	1,105 (444)	1,227 (421)	1,346 (266)	1,502 (316)	1,696 (267)	1,736 (220)	1,801 (229)	1,853 (213)	2,020 (246)
	นอกเขตเทศบาล	813 (142)	886 (121)	990 (121)	1,044 (193)	1,173 (273)	1,368 (264)	1,389 (313)	1,457 (706)	1,525 (681)	1,678 (709)
กลาง	ในเขตเทศบาล	645 (355)	703 (353)	791 (318)	822 (757)	934 (757)	1,132 (754)	1,142 (651)	1,184 (519)	1,243 (494)	1,383 (557)
	นอกเขตเทศบาล	708 (99)	762 (99)	860 (87)	913 (261)	1,023 (259)	1,178 (240)	1,199 (256)	1,252 (565)	1,294 (635)	1,425 (725)
เหนือ	ในเขตเทศบาล	578 (317)	623 (329)	705 (354)	729 (582)	835 (616)	984 (663)	974 (511)	1,032 (438)	1,089 (376)	1,227 (488)
	นอกเขตเทศบาล	644 (93)	692 (108)	787 (75)	836 (289)	952 (302)	1,128 (310)	1,131 (319)	1,181 (720)	1,229 (725)	1,365 (828)
ตะวันออก	ในเขตเทศบาล	500 (414)	538 (405)	645 (376)	684 (820)	784 (855)	973 (945)	966 (733)	1,009 (433)	1,043 (394)	1,215 (507)
	นอกเขตเทศบาล	684 (77)	748 (108)	837 (92)	903 (199)	1,029 (194)	1,197 (201)	1,201 (214)	1,265 (389)	1,313 (351)	1,448 (400)
ใต้	ในเขตเทศบาล	560 (243)	618 (221)	694 (224)	745 (420)	860 (478)	986 (495)	985 (424)	1,041 (324)	1,116 (293)	1,304 (251)
	นอกเขตเทศบาล										

ที่มา: สถิติข้อมูลความยากจนและการกระจายรายได้ ปี 2531-2549 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551)

หมายเหตุ: เลขในวงเล็บ เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มครัวเรือนใน SES Data ที่จำแนกตามเส้นความยากจน

การศึกษาความเคยชินในการบริโภค ทำโดยหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในปัจจุบัน กับช่วงเวลาในอดีต จึงสามารถนำข้อมูล Pooled Cross-Section มาต่อกัน เพื่อให้มีข้อมูลการเจริญเติบโตของบริโภคในปัจจุบันมากกว่า 1 ช่วงเวลา ยกตัวอย่างเช่น Pooled Cross-Section ช่วงปี 2531-2549 กับ 2531-2547 นำมาต่อกัน ก็จะได้ข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภค 2 ช่วงเวลาดังกล่าว ทั้งนี้จากการประมาณการเบื้องต้น ทำให้ทราบว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมคือ

ในช่วง Δ 2549-2547 ถึง Δ 2543-2541 ซึ่งมีข้อมูลในอดีตเป็นอัตราการเจริญเติบโตการบริโภคของค่าใช้จ่ายประเภทเดียวกันเป็นจำนวน 5 ช่วงเวลาที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นช่วงที่มีกลุ่มตัวอย่างเพียงพอในการประมาณการ เมื่อแยกกลุ่มตัวอย่างทดสอบทางด้านรายได้ และยังมีค่า Adjust R-Squared สูงกว่าช่วงเวลาอื่นที่มีกลุ่มตัวอย่างเพียงพอในการประมาณการเช่นกัน

นอกจากนี้เกณฑ์แบ่งกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและรายได้มาก กำหนดให้กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ต้องเป็นครัวเรือนที่มีรายได้เท่ากับหรือน้อยกว่า 4 เท่าของเส้นความยากจน ส่วนกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก ต้องเป็นครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่า 4 เท่าของเส้นความยากจน เนื่องจากการกำหนดตามเส้นความยากจนในทุกช่วง ที่ระดับต่ำกว่า 4 เท่าของเส้นความยากจน ได้ให้ผลการทดสอบใกล้เคียงกับเกณฑ์ 4 เท่าของเส้นความยากจน แต่เกณฑ์ที่ต่ำกว่า 4 เท่าของเส้นความยากจน ทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของค่าใช้จ่ายในบางประเภทที่เดิมมีจำนวนน้อย ยังมีจำนวนน้อยลง จึงทำให้เป็นปัญหาต่อการประมาณการ ทั้งนี้การใช้เกณฑ์ 4 เท่าของเส้นความยากจนได้สอดคล้องกับการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคของครัวเรือนที่มีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องต่างกัน ในงานของ สมประวิณ มั่นประเสริฐ และวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ (2549) ที่สรุปไว้ว่าครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่า 5 เท่าของเส้นความยากจน ถือได้ว่าเป็นครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องทางการเงิน แต่การศึกษาครั้งนี้ใช้เกณฑ์แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่มี และไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องเป็น 4 เท่าของเส้นความยากจน เนื่องจากการทดสอบเบื้องต้นพบว่า ผลการทดสอบระหว่างเกณฑ์ 5 เท่าของเส้นความยากจน กับเกณฑ์ 4 เท่าของเส้นความยากจนมีค่าเท่ากัน ดังนั้นการศึกษานี้จึงเลือกช่วงเวลา Δ 2549-2547 ถึง Δ 2543-2541 และแบ่งกลุ่มครัวเรือนที่มีความแตกต่างกันทางด้านรายได้ โดยใช้เกณฑ์ 4 เท่าของเส้นความยากจน ซึ่งแสดงดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 เกณฑ์ 4 เท่าของเส้นความยากจน จำแนกตามพื้นที่อาศัย

ภาค	พื้นที่ เทศบาล	รายได้/ จำนวน	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549
			กรุงเทพ	ใน	เกณฑ์ 4 เท่า	47,040	53,040	58,896	64,608	72,096	81,408	83,328
		รายได้เฉลี่ย	38,462	59,723	88,621	131,459	189,766	216,749	246,571	291,241	292,722	434,246
		ดย.รายได้ต่ำ	292	297	229	109	72	49	35	40	29	27
		ดย.รายได้สูง	92	147	192	157	244	218	185	189	184	219
กลาง	ใน	เกณฑ์ 4 เท่า	39,024	42,528	47,520	50,112	56,304	65,664	66,672	69,936	73,200	80,544
		รายได้เฉลี่ย	32,808	69,334	83,367	106,792	137,553	149,629	177,516	188,148	219,088	249,518
		ดย.รายได้ต่ำ	113	70	50	78	70	67	83	166	173	140
		ดย.รายได้สูง	29	51	71	115	203	197	230	540	508	569

ตารางที่ 4.3 เกณฑ์ 4 เท่าของเส้นความยากจน จำแนกตามพื้นที่อาศัย (ต่อ)

ภาค	พื้นที่ เทศบาล	รายได้/ จำนวน	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549	
กลาง	นอก	เกณฑ์ 4 เท่า	30,960	33,744	37,968	39,456	44,832	54,336	54,816	56,832	59,664	66,384	
		รายได้เฉลี่ย	17,454	29,148	32,931	60,637	81,690	111,139	103,862	127,087	171,670	178,056	
		คย.รายได้ต่ำ	288	245	203	383	284	275	238	190	137	153	
		คย.รายได้สูง	67	108	115	374	473	479	413	329	357	404	
เหนือ	ใน	เกณฑ์ 4 เท่า	33,984	36,576	41,280	43,824	49,104	56,544	57,552	60,096	62,112	68,400	
		รายได้เฉลี่ย	17,454	76,393	157,686	93,083	152,535	178,732	145,768	136,302	176,796	214,425	
		คย.รายได้ต่ำ	68	49	32	101	64	56	71	218	222	212	
		คย.รายได้สูง	31	50	55	160	195	184	185	347	413	513	
เหนือ	นอก	เกณฑ์ 4 เท่า	27,744	29,904	33,840	34,992	40,080	47,232	46,752	49,536	52,272	58,896	
		รายได้เฉลี่ย	14,393	26,633	26,176	37,901	53,552	76,044	73,764	76,461	102,086	113,684	
		คย.รายได้ต่ำ	277	240	253	396	349	330	268	241	173	202	
		คย.รายได้สูง	40	89	101	186	267	333	243	197	203	286	
ตะวันออก		รายได้เฉลี่ย	14,393	26,633	26,176	37,901	53,552	76,044	73,764	76,461	102,086	113,684	
		คย.รายได้ต่ำ	277	240	253	396	349	330	268	241	173	202	
		คย.รายได้สูง	40	89	101	186	267	333	243	197	203	286	
		คย.รายได้สูง	40	63	44	188	235	247	248	474	489	591	
	เลี้ยงหมู	นอก	เกณฑ์ 4 เท่า	24,000	25,824	30,960	32,832	37,632	46,704	46,368	48,432	50,064	58,320
			รายได้เฉลี่ย	36,023	17,473	20,433	27,469	48,450	57,874	57,531	57,642	67,237	92,458
			คย.รายได้ต่ำ	351	328	283	554	499	487	430	259	200	263
			คย.รายได้สูง	63	77	93	266	356	458	303	174	194	244
ใต้	ใน	เกณฑ์ 4 เท่า	32,832	35,904	40,176	43,344	52,992	57,456	57,648	60,720	63,024	69,504	
		รายได้เฉลี่ย	33,319	42,403	65,955	86,193	144,819	163,051	179,733	179,059	205,225	333,426	
		คย.รายได้ต่ำ	43	63	44	65	36	30	35	93	66	52	
		คย.รายได้สูง	34	45	48	134	158	171	179	296	285	348	
	นอก	เกณฑ์ 4 เท่า	26,880	29,664	33,312	35,760	41,280	47,328	47,280	49,968	53,568	62,592	
		รายได้เฉลี่ย	14,383	24,741	32,200	47,919	77,066	84,731	83,202	99,708	124,198	183,744	
		คย.รายได้ต่ำ	197	153	130	197	155	182	145	101	72	59	
		คย.รายได้สูง	46	68	94	205	323	313	279	223	221	192	

ที่มา: คำนวณมาจากตารางที่ 4.2 (ในส่วนของเกณฑ์ 4 เท่า)

หมายเหตุ: เกณฑ์ 4 เท่า และรายได้เฉลี่ย มีหน่วยเป็นบาทต่อปี ทั้งนี้ คย.รายได้ต่ำ แสดงถึงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ส่วน คย.รายได้สูง เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้มาก โดยมีหน่วยเป็นครัวเรือน

4.2 ผลการทดสอบและการวิเคราะห์

4.2.1 ผลการทดสอบและการวิเคราะห์ความเคยชินในการบริโภค แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

(1) ผลการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แสดงดังนี้

ตารางที่ 4.4 การประมาณการเบื้องต้นของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภท

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln$	-0.77***	-0.69***	-0.77***	-0.80***	-0.82***	-0.89***	-0.77***	-0.96***	-0.75***	-0.79***
C_{it-1}	(-38.35)	(-35.87)	(-29.58)	(-18.93)	(-24.23)	(-33.31)	(-31.69)	(-12.51)	(-24.43)	(-27.27)
$\Delta \ln$	-0.55***	-0.40***	-0.51***	-0.54***	-0.62***	-0.67***	-0.63***	-0.90***	-0.51***	-0.58***
C_{it-2}	(-23.68)	(-17.70)	(-19.27)	(-10.78)	(-15.80)	(-18.61)	(-20.62)	(-8.87)	(-13.61)	(-15.91)
$\Delta \ln$	-0.39***	-0.16***	-0.33***	-0.44***	-0.49***	-0.47***	-0.45***	-0.70***	-0.32***	-0.51***
C_{it-3}	(-17.44)	(-7.37)	(-12.19)	(-8.92)	(-11.27)	(-12.01)	(-13.50)	(-6.47)	(-7.84)	(-13.62)
$\Delta \ln$	-0.24***	-0.13***	-0.19***	-0.41***	-0.33***	-0.30***	-0.27***	-0.47***	-0.23***	-0.29***
C_{it-4}	(-11.54)	(-6.03)	(-7.14)	(-8.43)	(-8.24)	(-8.20)	(-8.73)	(-5.39)	(-6.37)	(-9.00)
$\Delta \ln$	-0.11***	-0.04***	-0.10***	-0.22***	-0.12***	-0.13***	-0.10***	-0.19***	-0.06**	-0.17***
C_{it-5}	(-7.15)	(-2.70)	-5.35	(-6.93)	(-4.37)	(-4.58)	(-4.26)	(-3.18)	(-2.06)	(-6.94)
R	-0.21 (-0.89)	1.46*** (7.66)	-1.51 (-1.44)	1.03 (0.72)	2.29*** (2.70)	4.21*** (4.50)	0.36 (0.39)	5.56* (1.93)	4.80*** (4.43)	-6.33*** (-6.71)
Adj. R. ²	0.23	0.20	0.46	0.40	0.29	0.31	0.37	0.53	0.21	0.34
Obs.	5,540	5,532	1,463	702	1,949	2,431	1,862	243	2,434	1,759

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน

EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BV=เครื่องคัมนี่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคัมนี่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทั้งนี้ R เป็นผลตอบแทนของคอกเบี่ย

จากตารางที่ 4.4 อธิบายได้ว่าพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยที่อธิบายผ่านอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และค่าใช้จ่ายประเภทอื่น 9 ประเภท ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอาหาร เครื่องคัมนี่ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องคัมนี่มีแอลกอฮอล์ สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย ยารักษาโรค อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา การศึกษา และการเดินทาง พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคภาคครัวเรือนไทยในค่าใช้จ่ายทุกประเภทข้างต้น ไม่ได้รับอิทธิพลจากการสะสมนิสัยเคยชินที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคน เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคสินค้าแต่ละชนิดจากช่วงเวลาที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคสินค้าแต่ละชนิด ณ ปัจจุบัน ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภค ว่ามีลักษณะแลกเปลี่ยนระดับการบริโภคระหว่าง

ช่วงเวลา (Intertemporal Consumption Trade-Off) กล่าวคือ ถ้าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในอดีตต่ำ จะทำให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภค ณ ปัจจุบันปรับตัวเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบผลตอบแทนของดอกเบี้ยในครัวเรือนไทย พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และค่าใช้จ่ายในประเภทเครื่องคัมที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ รวมถึงยารักษาโรค อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายในประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาและการศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของดอกเบี้ยในทิศทางเดียวกัน ส่วนอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทาง กลับมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของดอกเบี้ยในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญ **ทั้งนี้ผลตอบแทนของดอกเบี้ยจัดว่าเป็นรายได้ส่วนหนึ่งของครัวเรือน** แสดงให้เห็นว่า อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และค่าใช้จ่ายอื่นๆข้างต้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านรายได้ เนื่องจากในส่วนของยารักษาโรคอาจมีการปรับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภค ด้วยเหตุที่มีความเจ็บป่วย ขณะที่เครื่องคัมที่ไม่มีแอลกอฮอล์เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ส่วนเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ อาจขึ้นอยู่กับความพึงพอใจส่วนบุคคล ซึ่งจัดได้ว่าเป็นสินค้าที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

เมื่อแบ่งแยกพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทที่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของดอกเบี้ย อย่างมีนัยสำคัญ พบว่า อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาและการศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของดอกเบี้ยในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคมีความมั่นใจที่จะบริโภคเพิ่มขึ้น เมื่อคาดว่าตนจะมีรายได้ในอนาคตสูงขึ้น แต่กลับมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทาง ที่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของดอกเบี้ยในทิศทางตรงกันข้าม เพราะค่าใช้จ่ายการเดินทางในที่นี้ เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางในชีวิตประจำวัน จึงวิเคราะห์ได้ว่า ผู้บริโภคมีความต้องการพักผ่อนมากขึ้น หรือนำผลตอบแทนของดอกเบี้ยไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประเภทอื่น ทดแทนการเดินทางไปทำงานหรือเรียนหนังสือ เมื่อผลตอบแทนของดอกเบี้ยของตนปรับตัวเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านผลตอบแทนของดอกเบี้ยในครัวเรือน สะท้อนให้เห็นถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงของเงินฝาก ซึ่งจากแบบจำลองที่มีอรรถประโยชน์ในรูปแบบ $U(c_{i,t}, x_{i,t}) = \frac{(c_{i,t} - x_{i,t})^{1-\sigma}}{1-\sigma}$ โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกผลตอบแทนของดอกเบี้ยในครัวเรือนเท่ากับ γ หรือ $1/\sigma$ ซึ่งจากสมการทำให้ทราบว่าค่าของ $1/\sigma$ แสดงถึงความยืดหยุ่นแห่งการทดแทนทางการบริโภคระหว่างช่วงเวลา (Elasticity of Intertemporal Substitution) ทั้งนี้พบว่า

ค่าของ $1/\sigma$ ในอัตราการเจริญเติบโตของค่าใช้จ่ายในประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา การศึกษา และการเดินทาง มีค่ามากกว่า 1 จึงวิเคราะห์ได้ว่าถ้าผลตอบแทนจากอัตราดอกเบี้ยปรับตัวเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายข้างต้น ณ ปัจจุบันปรับตัวลดลง

ตารางที่ 4.5 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงรสนิยมที่มีต่อการบริโภคในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Age		- ***							- ***	
Age ²		+ **							+ ***	
Primary		+ *	+ ***		- ***	+ *	- ***	- *	+ **	
Secondary								- **		+ ***
Non Municipal	- ***	- ***			- ***		- **		- ***	- ***
North	- ***	- ***	+ ***			- ***	- ***	+ **		+ ***
North-East	- ***	- ***		+ ***	- *	- ***	- ***		+ *	+ ***
Central	- ***	- ***	- ***			- ***	- ***	+ **		
Bangkok	- ***		- ***				- **		+ **	- ***
Male							+ **			+ ***
Farm	+ ***		+ ***			- ***	- ***			
Employee	+ ***		+ ***				- **			
Dad+Mum			- ***				- ***			- ***
Dad Mum & Child	+ ***	+ ***					- ***		- ***	- **
Dad Mum Child &Old			+ **				- ***		- *	

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 ซึ่งแสดงรายละเอียดข้อมูลทางสถิติในตารางที่ ผ.1 ภาคผนวก ข ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BV=เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

จากตารางที่ 4.5 แสดงถึงผลการทดสอบการเปลี่ยนแปลงรสนิยมการบริโภค ซึ่งวัดจากปัจจัยต่างๆของครัวเรือนได้แก่ อายุ การเจริญเติบโตของอายุ ระดับการศึกษา พื้นที่อาศัย ภาค เพศ ลักษณะการประกอบอาชีพ และสถานภาพครัวเรือน พบว่าปัจจัยทางด้านอายุมีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร และการศึกษาเท่านั้น ซึ่งมี

ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้บริโภคมียุมาก จะมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารและการศึกษาลดลง แต่ในปัจจุบันทางการเจริญเติบโตของอายุ กลับมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน จึงชี้ให้เห็นว่า เมื่อผู้บริโภคมียุมากขึ้น ณ ระดับหนึ่ง จะมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารและการศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้วิเคราะห์ได้ว่า เมื่อครัวเรือนมีอายุมากขึ้น ณ ระดับหนึ่ง ที่เริ่มมีความสามารถในการหารายได้ลดน้อยถอยลง แต่กลับมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารและการศึกษามากขึ้น อาจเนื่องจากอาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต จึงยังเป็นที่ต้องการ ส่วนการศึกษาอาจเป็นสิ่งจำเป็นมากขึ้น สำหรับกลุ่มคนที่กำลังมีความสามารถในการหารายได้ลดน้อยถอยลง เมื่ออายุมากขึ้น ด้วยเหตุที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถตนเอง

ปัจจัยทางการศึกษา อธิบายได้ว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษา ระดับประถม มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องแต่งกาย และการศึกษา มากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี ขณะที่อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทสินค้าเสพติด ยา รักษาโรค และอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา น้อยกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี แสดงให้เห็นว่า สินค้าเสพติด ยา รักษาโรค และอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา มีความจำเป็นต่อครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถม น้อยกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนระดับมัธยมศึกษา พบว่ามีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา น้อยกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่กลับมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทาง มากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ปัจจัยพื้นที่อยู่อาศัย ซึ่งแบ่งออกเป็น ในเทศบาล และนอกเทศบาล พบว่าครัวเรือนที่อาศัยนอกเทศบาล มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร สินค้าเสพติด ยา รักษาโรค การศึกษา และการเดินทาง น้อยกว่าครัวเรือนที่อาศัยในเทศบาล อาจเนื่องจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเทศบาลมีค่าครองชีพต่ำกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเทศบาล

ปัจจัยภาค ได้แก่ เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ กลาง กรุงเทพ และได้ พบว่าผลการศึกษาเป็นดังนี้

ภาคเหนือ: พบว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคนี้ มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด ค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องแต่งกาย และยา รักษาโรค น้อยกว่าครัวเรือนที่อาศัย

อยู่ภาคใต้ แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องคัมที่ไม่มีแอลกอฮอล์ อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และการเดินทาง มากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคใต้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: พบว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคนี้ มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด ค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย และยารักษาโรคน้อยกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคใต้ แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ การศึกษา และการเดินทางในภาคเหนือ มากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคใต้

กลาง: พบว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคนี้ มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด ค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องคัมที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องแต่งกาย และยารักษาโรค น้อยกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคใต้ ทั้งนี้มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาในภาคเหนือ มากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคใต้

กรุงเทพฯ: พบว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคนี้ มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด ค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องคัมที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ยารักษาโรค และการเดินทาง น้อยกว่าครัวเรือนที่อยู่ภาคใต้ แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการศึกษา มากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภาคใต้

ปัจจัยทางเพศ พบแต่เพียง ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทยารักษาโรค และการเดินทาง มากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพศชายมีสรีระทางร่างกายที่สะดวกแก่การเดินทางมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้สามารถเดินทางได้คล่องตัวมากกว่า

ปัจจัยทางด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ การเกษตร มิใช่เกษตร และลูกจ้างทั่วไป พบว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตร มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องคัมที่ไม่มีแอลกอฮอล์ มากกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตร แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องแต่งกาย และยารักษาโรค น้อยกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตร ขณะที่ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพลูกจ้าง มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องคัมที่ไม่มีแอลกอฮอล์ มากกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตร แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทยารักษาโรค น้อยกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตร

ปัจจัยทางสถานภาพครัวเรือน ได้แก่ ครัวเรือนที่มีแต่สามีและภรรยา ครัวเรือนที่มีพ่อแม่และเด็ก ครัวเรือนที่มีพ่อแม่ เด็ก และคนชรา และครัวเรือนแบบอื่น พบว่าครัวเรือนที่มีภาระเลี้ยงดูเด็กอย่างเดียว หรือเลี้ยงดูทั้งเด็กและคนชรา มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่าย

ประเภทการรักษาโรค และการศึกษา น้อยกว่าครัวเรือนแบบอื่น เนื่องจากครัวเรือนแบบอื่นส่วนมากเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกครัวเรือนเป็น โสด ดังนั้นครัวเรือนลักษณะนี้จึงมีเวลาในการศึกษามากกว่าครัวเรือนที่มีภาระเลี้ยงดูเด็ก และคนชรา

(2) ผลการทดสอบพฤติกรรมเคยชินในกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มาก และรายได้น้อย จากผลการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่าครัวเรือนไทยไม่มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างโดยรวมของครัวเรือนไทยมีสภาพคล่องทางการเงินไม่เพียงพอที่จะสามารถรักษาระดับการบริโภคให้เท่าเดิม หรือมากกว่าในอดีต ซึ่งจัดว่าเป็นลักษณะหนึ่งของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค ด้วยเหตุนี้จึงทดสอบแยกกลุ่มระหว่างกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้มาก กับกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้น้อย โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.6 การประมาณการเบื้องต้นของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln$	-0.73***	-0.68***	-0.81***	-0.80***	-0.83***	-0.95***	-0.83***	-0.90***	-0.74***	-0.79***
C_{it-1}	-0.79***	-0.68***	-0.74***	-0.80***	-0.81***	-0.88***	-0.73***	-0.98***	-0.79***	-0.81***
$\Delta \ln$	-0.48**	-0.37***	-0.62***	-0.62***	-0.68***	-0.70***	-0.64***	-0.94***	-0.50***	-0.59***
C_{it-2}	-0.55***	-0.40***	-0.47***	-0.52***	-0.56***	-0.67***	-0.62***	-0.86***	-0.53***	-0.58***
$\Delta \ln$	-0.34***	-0.03	-0.37***	-0.57***	-0.44***	-0.48***	-0.44***	-0.75***	-0.32***	-0.60***
C_{it-3}	-0.40***	-0.21***	-0.31***	-0.38***	-0.52***	-0.46***	-0.46***	-0.70***	-0.32***	-0.50***
$\Delta \ln$	-0.20***	-0.10***	-0.21***	-0.42***	-0.28***	-0.32***	-0.27***	-0.64***	-0.27***	-0.36***
C_{it-4}	-0.23***	-0.13***	-0.18***	-0.41***	-0.33***	-0.29***	-0.28***	-0.44***	-0.24***	-0.29***
$\Delta \ln$	-0.09***	-0.05*	-0.11***	-0.28***	-0.09**	-0.17***	-0.11***	-0.27	-0.18***	-0.26***
C_{it-5}	-0.09***	-0.02	-0.09***	-0.19***	-0.13***	-0.10***	-0.09***	-0.16**	-0.03	-0.15***
R	0.42*	1.40***	1.47	4.59**	2.39***	4.34***	1.21	4.97	6.24***	-4.05***
	-0.14	2.06***	-2.00	0.49	3.19*	6.19***	0.21	5.74	5.25***	-6.35***
Adj. R. ²	0.30	0.24	0.60	0.38	0.29	0.33	0.37	0.49	0.23	0.38
	0.26	0.21	0.43	0.44	0.30	0.32	0.36	0.51	0.24	0.37
Obs.	2,213	2,208	395	336	1,016	905	856	71	972	630
	3,327	3,324	1,068	365	932	1,526	1,005	172	1,462	1,129

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 ทั้งนี้ตัวเลขบาง เป็นของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ส่วนตัวเลขหนาเป็นของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BV=เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทั้งนี้ R เป็นผลคอบแทนของดอกเบี้ย และปัจจัยอื่นอยู่ในตารางที่ ผ.1 ของภาคผนวก ข

จากตารางที่ 4.6 อธิบายได้ว่าเมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างทางด้านรายได้ ได้แก่กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในอดีตทุกช่วงเวลา มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราการเจริญเติบโตของค่าใช้จ่ายทุกประเภท ณ ช่วงเวลาปัจจุบัน ซึ่งให้เห็นว่าพฤติกรรมบริโภคของ

กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละคน อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริโภคไม่มีความสามารถเพียงพอในการรักษาระดับการบริโภคของตนมิให้ต่ำกว่าอดีตได้ นอกจากนี้ รูปแบบการบริโภคของครัวเรือน ยังแสดงถึงลักษณะแลกเปลี่ยนระดับการบริโภคระหว่างช่วงเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบความเคยชินในการบริโภคของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของดอกเบี้ย กับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภค พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย การศึกษา และการเดินทาง มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของดอกเบี้ยในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ซึ่งล้วนแต่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทิศทางเดียวกัน เว้นแต่อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทางที่มีความสัมพันธ์กับ ผลตอบแทนของดอกเบี้ยในทิศทางตรงข้าม ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการทดสอบในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทั้งนี้ผลการศึกษาประเด็นนี้ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก พบว่าสอดคล้องกับการทดสอบในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เช่นกัน โดยที่อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย และการศึกษา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลตอบแทนของดอกเบี้ย ขณะที่อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทางมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครัวเรือนไทยเลือกที่จะพักผ่อน มากกว่าเลือกเดินทางไปทำงานหรือเรียน เมื่อผลตอบแทนของดอกเบี้ย ซึ่งจัดว่าเป็นรายได้ส่วนหนึ่งของครัวเรือนเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวยังสะท้อนถึงค่าความยืดหยุ่นแห่งการทดแทนในการบริโภคระหว่างเวลา ซึ่งพบว่าผลการทดสอบในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการทดสอบในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กล่าวคือ ผลการทดสอบทั้ง 2 กลุ่ม พบว่ามีค่าของ $1/\sigma$ ในอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย การศึกษา และการเดินทาง มีค่ามากกว่า 1 จึงวิเคราะห์ได้ว่า ถ้าอัตราผลตอบแทนจากอัตราดอกเบี้ยปรับตัวเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายข้างต้น ณ ปัจจุบันปรับตัวลดลง

จากตารางที่ 4.7 แสดงถึงผลการทดสอบสมมติฐานการบริโภคจากอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และครัวเรือนที่มีรายได้มาก จากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ อายุ การเจริญเติบโตของอายุ ระดับการศึกษา พื้นที่อาศัย ภาค เพศ ลักษณะการประกอบอาชีพ และสถานภาพครัวเรือน พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องแต่งกาย และการศึกษาของกลุ่ม

ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปัจจัยด้านอายุ หมายความว่า ถ้าผู้บริโภคมียุ่มากขึ้น ทำให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเหล่านี้ลดลง ขณะที่ด้านปัจจัยการเจริญเติบโตของอายุ มีผลการศึกษาสวนทางกัน ทั้งนี้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร และการศึกษาเพิ่มขึ้น เมื่อผู้บริโภคมียุ่มากขึ้น ณ ระดับหนึ่ง ซึ่งในส่วนของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย พบว่าผลการทดสอบสอดคล้องกับ ในส่วนของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย โดยที่อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร และการศึกษาจะลดลง เมื่ออายุมากขึ้น แต่จะปรับตัวเพิ่มขึ้น เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ณ ระดับหนึ่ง

ตารางที่ 4.7 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงรสนิยมที่มีต่อการบริโภคในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Age	- ***	- ***				- **			- ***	
		- ***							- ***	
Age ²	+ **	+ ***							+ ***	
		+ ***							+ ***	
Primary	+ ***	+ ***			- *				+ **	
	+ ***	+ ***	+ ***	+ **	- ***	+ ***	- ***		+ ***	
Secondary	+ ***								+ *	
	+ **							- **		+ ***
Non Municipal	- ***	- ***				- **			- *	
	- ***	- ***			- ***		- *		- ***	- ***
Male			- **							+ ***
							+ *			+ ***
North	- **		+ **				- **		+ **	+ ***
		- **	+ ***				- ***	- ***	+ **	+ ***
North-East				+ **			- **		+ ***	+ ***
				+ ***			- *	- ***	+ *	+ ***
Central	- **	- *	- ***				- **			
	- **	- ***	- ***				- **	- ***	+ *	+ **
Bangkok	- **				+ *				+ *	
	- **		- ***				- **		+ *	- ***
Farm	+ ***	+ ***	+ ***				- *		+ ***	
	+ ***		+ ***				- ***			
Employee	+ ***	+ ***	+ ***						+ **	
	+ ***	+ ***	+ ***				- *			
Dad+Mum	+ **	+ ***								- ***
			- ***			+ *	- ***		+ **	
Dad Mum & Child	+ ***					- *			- *	- ***
		+ **	- *				- ***		- ***	

ตารางที่ 4.7 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงของ สนิมที่มีต่อการบริโภคในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก (ต่อ)

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Dad Mum	+ **									
Child & Old			+ *						- ***	
Only Old		+ **								

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 ซึ่งแสดงรายละเอียดข้อมูลทางสถิติในตารางที่ ผ.2 ภาคผนวก ข ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BV=เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ตัวอักษรบางเป็นครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ส่วนตัวอักษรหนาเป็นครัวเรือนที่มีรายได้มาก

ปัจจัยทางการศึกษา พบว่าในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการศึกษาของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถม และมีชมมากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถม ก็มีมากกว่าของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่กลับมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทสินค้าเสพติดน้อยกว่า ทั้งนี้ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องแต่งกาย และการศึกษาของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถม มีมากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทสินค้าเสพติด และรักษาโรคของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถม มีน้อยกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทางของครัวเรือนที่มีรายได้มาก และมีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับมัธยม มีมากกว่าของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่กลับมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอุปกรณ์บันเทิง-กีฬาน้อยกว่า

ปัจจัยพื้นที่อยู่อาศัยในครัวเรือนที่มีรายได้น้อย พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องแต่งกาย และการศึกษาของครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเทศบาล มีน้อยกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ใน

น้อยกว่าในภาคใต้ ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้มากในกรุงเทพและปริมณฑล มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ยารักษาโรค และการเดินทาง น้อยกว่าครัวเรือนที่มีรายได้มากในภาคใต้ แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการศึกษา มากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้มากในภาคใต้

ปัจจัยทางเพศ พบว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ น้อยกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทางมากกว่า ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้มากและมีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทยารักษาโรค และการเดินทางมากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง อาจเนื่องจากเพศชายมีความคล่องตัวมากกว่าเพศหญิง

ปัจจัยทางด้านการประกอบอาชีพ พบว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและประกอบอาชีพเกษตร มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ และการศึกษา มากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและประกอบอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกร ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้มากและประกอบอาชีพเกษตร มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ มากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้มากและประกอบอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกร อย่างไรก็ตามทั้งครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและรายได้มากในอาชีพเกษตร มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทยารักษาโรค น้อยกว่าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพไม่ใช่เกษตรกร ส่วนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพถูกจ้างทั่วไป พบว่าทั้งครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและครัวเรือนที่มีรายได้มากมีการศึกษาสอดคล้องกัน ตรงที่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์มากกว่าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพไม่ใช่เกษตรกร

ปัจจัยทางสถานภาพครัวเรือน พบว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีแต่สามีและภรรยา มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร มากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทาง น้อยกว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้มากและมีแต่สามีและภรรยา มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ และยารักษา

โรค น้อยกว่าครัวเรือนที่มีรายได้มากและมีสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องแต่งกาย และการศึกษา มากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้มาก และมีสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น นอกจากนี้ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ซึ่งมีทั้งสถานภาพครัวเรือนที่มีพ่อ แม่และเด็ก กับครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา พบว่ามีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด มากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น แต่สำหรับครัวเรือนที่มีรายได้น้อยซึ่งมีแต่พ่อ แม่และเด็กมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องแต่งกาย การศึกษา และการเดินทาง น้อยกว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้มากและมีพ่อ แม่ และเด็ก มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องค้ำที่มีไม่มีแอลกอฮอล์ ยารักษาโรค และการเดินทาง น้อยกว่าครัวเรือนที่มีรายได้มากและมีสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น แต่กลับมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารมากกว่า นอกจากนี้ครัวเรือนที่มีรายได้มาก และมีพ่อ แม่ เด็ก และคนชรา มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องค้ำที่ไม่มีแอลกอฮอล์ มากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้มากและมีสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการศึกษาน้อยกว่า

จากการทดสอบพฤติกรรมเศรษฐินในการบริโภคของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างทางด้านรายได้ ซึ่งจำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้มาก และกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้น้อย สรุปได้ว่าไม่มีพฤติกรรมเศรษฐินในการบริโภคในอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอื่นอีก 9 ประเภท อันได้แก่ อาหาร เครื่องค้ำที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องค้ำที่มีแอลกอฮอล์ สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย ยารักษาโรค อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา การศึกษา และการเดินทาง แต่กลับมีรูปแบบการบริโภคที่มีลักษณะแลกเปลี่ยนระดับการบริโภค ระหว่างช่วงเวลา หมายความว่า ถ้าคนเรากินวันนี้มาก ก็จะกินวันพรุ่งนี้น้อยลง และยังแสดงให้เห็นว่าครัวเรือน ไม่มีความสามารถทางการเงินเพียงพอในการรักษาระดับการบริโภคมิให้ต่ำกว่าเดิมได้

ดังนั้นจึงได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ ได้แก่ ภาคการศึกษา เพศ ลักษณะการประกอบอาชีพ และสถานภาพครัวเรือน ทั้งนี้การนำคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเหล่านี้มาแบ่งกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือน เพื่อทดสอบว่าจะมีพฤติกรรมเศรษฐินในการบริโภคหรือไม่นั้น เนื่องมาจากคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกันระหว่างช่วงเวลา ซึ่งยังเป็นปัจจัยที่บ่งบอกถึงความแตกต่างทางด้านกายภาพของแต่ละครัวเรือน โดยที่แสดงรายละเอียดการจำแนกกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด: นำมาแบ่งแยกกลุ่มตาม ภาค (5 ภาค) การศึกษา (3ระดับ) เพศ (2เพศ) ลักษณะการประกอบอาชีพ (3ลักษณะ) และสถานภาพครัวเรือน (5แบบ)

- กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้มาก: นำทั้งสองกลุ่มมาแบ่งแยกกลุ่มตาม ภาค (5 ภาค) การศึกษา (3ระดับ) เพศ (2เพศ) ลักษณะการประกอบอาชีพ (3ลักษณะ) และสถานภาพครัวเรือน (5แบบ)

ผลการศึกษาจากการแบ่งกลุ่มข้างต้นนี้ พบว่าพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่ได้รับอิทธิพลจากความเคยชินในการบริโภค อย่างมีนัยสำคัญ แต่กลับมีรูปแบบการบริโภคที่มีลักษณะแลกเปลี่ยนระดับการบริโภคระหว่างช่วงเวลา (Intertemporal Consumption Trade-Off) ทั้งนี้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับการทดสอบในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันทางด้านรายได้ ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของผลการศึกษาในภาคผนวก ข ตั้งแต่ตารางที่ ผ.6 - ผ.20 ทั้งนี้เนื่องจากการนำข้อมูล Pooled Cross-Section มาใช้ เป็นการจับคู่ข้อมูลการบริโภคเฉลี่ยระหว่างช่วงเวลา ซึ่งจัดว่าไม่ใช่ข้อมูลที่แท้จริงของครัวเรือน ที่แสดงถึงอัตราการเจริญเติบโตของบริโภค ระหว่างช่วงเวลา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุให้ผลการทดสอบไม่พบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค

4.2.2 ผลการทดสอบ และการวิเคราะห์ข้อจำกัดสภาพคล่องที่มีต่อการบริโภค

จากผลการศึกษาที่ไม่พบพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค จึงได้ทบทวนถึงสาเหตุที่ไม่พบความเคยชินในการบริโภค ซึ่งสมมติฐานหนึ่งก็คือ ข้อจำกัดสภาพคล่อง เนื่องจากคนเราจะไม่สามารถรักษาระดับการบริโภคของตนได้ ถ้ามีสภาพคล่องทางการเงินต่ำหรือขาดสภาพคล่องทางการเงิน จึงได้ทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่องที่มีต่อการบริโภค โดยแบ่งการทดสอบออกเป็น 2 กรณีดังนี้

(1) ผลการทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่องแบบที่ 1 จากกลุ่มตัวอย่างที่มีและไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง ผ่านอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างข้อจำกัดสภาพคล่องกับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยจากตารางที่ 4.8 พบว่าในกลุ่มครัวเรือนไทยที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง มีเพียงอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร ที่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตในทิศทางตรงข้าม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน แสดงให้เห็นว่าถ้ารายได้ในอดีตเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารลดลง เนื่องจากส่วนของรายได้ที่เพิ่มขึ้น นำไปใช้จ่ายบริโภคอาหารในอดีต และนำไปใช้หนี้ที่ก่อขึ้น จึงส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภท

อาหาร ณ ปัจจุบันลดลง ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการศึกษา และการเดินทาง กับอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หมายความว่าถ้าอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายเหล่านี้เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดสภาพคล่องที่มีต่ออัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายดังกล่าว ส่วนอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอื่นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต อย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.8 การประมาณการพฤติกรรมเศรษฐกิจในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม

ครัวเรือนที่มีและไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง กรณีที่มีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln$	-0.76***	-0.66***	-0.81	-0.80***	-0.83***	-0.95***	-0.83***	-0.90***	-0.74***	-0.80***
C_{it-1}	-0.77***	-0.66***	-0.75***	-0.80***	-0.81***	-0.88***	-0.73***	-0.95***	-0.79***	-0.81***
$\Delta \ln$	-0.49***	-0.37***	-0.62	-0.62***	-0.67***	-0.70***	-0.64***	-0.92***	-0.49***	-0.60***
C_{it-2}	-0.55***	-0.40***	-0.47***	-0.52***	-0.56***	-0.67***	-0.61***	-0.88***	-0.52***	-0.58***
$\Delta \ln$	-0.34***	-0.03	-0.37	-0.57***	-0.43***	-0.48***	-0.44***	-0.75***	-0.31***	-0.58***
C_{it-3}	-0.40***	-0.22***	-0.31***	-0.38***	-0.52***	-0.46***	-0.46***	-0.72***	-0.32***	-0.50***
$\Delta \ln$	-0.20***	-0.10***	-0.21	-0.41***	-0.28***	-0.32***	-0.27***	-0.63**	-0.26***	-0.36***
C_{it-4}	-0.24***	-0.13***	-0.18***	-0.41***	-0.33***	-0.29***	-0.28***	-0.47***	-0.24***	-0.29***
$\Delta \ln$	-0.09***	-0.05**	-0.11	-0.28***	-0.09**	-0.17***	-0.11***	-0.25	-0.18***	-0.24***
C_{it-5}	-0.09***	-0.03	-0.09***	-0.20***	-0.13***	-0.10***	-0.09***	-0.18***	-0.03	-0.15***
R	0.44* -0.15	1.38*** 2.04***	1.48 -1.98	4.40* 0.38	2.36*** 3.17*	4.33*** 6.21***	1.19 0.23	4.15 4.35	6.19*** 5.21***	-4.01*** -6.32***
ΔY_{t-1}	0.04* -0.03	-0.03** -0.04***	0.03 0.02	0.11 -0.10	0.06 -0.02	-0.03 0.01	0.03 0.08	-0.24 -0.50**	0.15** -0.01	0.32*** 0.02
Adj. R. ²	0.30 0.26	0.24 0.21	0.59 0.43	0.38 0.44	0.29 0.30	0.32 0.32	0.37 0.37	0.48 0.52	0.23 0.24	0.39 0.37
Obs.	2,213 3,327	2,208 3,324	395 1,068	336 365	1,016 932	905 1,526	856 1,005	71 172	972 1,462	630 1,129

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 ทั้งนี้ตัวเลขบาง เป็นของกลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง (ครัวเรือนรายได้น้อย) ส่วนตัวเลขหนาเป็นของกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง (ครัวเรือนรายได้นอก) EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD= อาหาร BV=เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยาโรครักษาโรค EDU= ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ΔY_{t-1} คืออัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต R เป็นผลตอบแทนของดอกเบี้ย และบ่งชี้ข้อมูลอยู่ในตารางที่ ผ. 3 ของภาคผนวก ข

ส่วนกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีระดับรายได้นอกกว่า 4 เท่าของเส้นความยากจน พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตอย่างมีนัยสำคัญ และนับได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานเนื่องจากในกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องมีความสามารถในการใช้จ่ายเพียงพอ จึงทำให้

ไม่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในอดีตที่มีต่อการบริโภค เว้นแต่อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร และอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่อง

เมื่อนำผลการทดสอบระหว่างกลุ่มที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง กับกลุ่มที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง มาพิจารณาร่วมกันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่ามีเพียงอาหารเท่านั้น ที่ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต กับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร ทั้งในกลุ่มครัวเรือนที่มีและไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง เป็นไปในทิศทางตรงข้ามกัน อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน จึงทำให้ทราบว่าพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย ที่อธิบายผ่านอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร ไม่ได้รับอิทธิพลจากข้อจำกัดสภาพคล่อง อาจเนื่องจากอาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้ผลการทดสอบอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอื่นที่มีใช้อาหาร กับอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต ซึ่งเป็นการทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่องแบบที่ 1 พบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อจำกัดสภาพคล่อง จึงทำให้ทราบว่าพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยจากอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายข้างต้นนั้น ไม่ได้รับอิทธิพลจากข้อจำกัดสภาพคล่อง

ทั้งนี้สำหรับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารของกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง ได้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดให้กลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง จะต้องไม่มีความสัมพันธ์กับการบ่งชี้ทางด้านรายได้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก ยังมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง จึงทำให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารของกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องกับกลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่องเหมือนกัน

ทั้งนี้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาในกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนกลุ่มนี้มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาลดลง ถ้าหากอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตเพิ่มขึ้น ขณะที่อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาในกลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง กลับไม่มีความสัมพันธ์

อย่างมีนัยสำคัญ อาจเนื่องจากผู้บริโภคนในกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องได้ให้ความสำคัญกับอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา จึงทำให้มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทนี้ในอดีตเพิ่มขึ้น แต่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทนี้ในปัจจุบันลดลง เมื่อรายได้ในอดีตมีการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.504 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารเท่ากับ -0.0401 แสดงให้เห็นว่าการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตเพิ่มขึ้น จะทำให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารลดลง ในสัดส่วน 0.0401 แต่ทำให้อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาลดลง ในสัดส่วนมากกว่าที่ 0.504 ทำให้วิเคราะห์เพิ่มเติมได้ว่า สำหรับการบริโภคของกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องได้มองว่า อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาเปรียบเสมือนเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยเมื่อเทียบกับอาหาร

เมื่อวิเคราะห์ถึงผลของอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ หรือข้อจำกัดสภาพคล่องที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภค พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอื่นในช่วงเวลาที่ผ่านมา จากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด¹ และจากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีและไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องในตารางที่ 4.8 ยังคงมีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเดียวกัน ณ ช่วงเวลาปัจจุบันในทิศทางตรงข้าม อย่างมีนัยสำคัญ และยังพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกถึงอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายในอดีตที่มีต่อปัจจุบัน ในแต่ละประเภทจากการทดสอบที่เพิ่มปัจจัยอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต อันมีอิทธิพลต่ออัตราการเจริญเติบโตของการบริโภค เปรียบเทียบกับการทดสอบความเคยชินในการบริโภคเบื้องต้นจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในตารางที่ 4.4 และการทดสอบความเคยชินในการบริโภคเบื้องต้นจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างทางด้านรายได้ในตารางที่ 4.6 พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน จึงทำให้ทราบว่าการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต ไม่มีอิทธิพลต่อรูปแบบพฤติกรรมการบริโภคที่มีลักษณะแลกเปลี่ยนระดับการบริโภคระหว่างช่วงเวลา ให้เปลี่ยนแปลงไปจากการทดสอบความเคยชินเบื้องต้นได้

ส่วนผลการทดสอบผลตอบแทนของดอกเบี้ยในครัวเรือน ทั้งกลุ่มครัวเรือนที่มีและไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องจากตารางที่ 4.8 พบว่าสอดคล้องกับการทดสอบเบื้องต้นในตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.6 กล่าวคือ อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทางมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของดอกเบี้ยในทิศทางตรงข้าม สำหรับอัตราการเจริญเติบโตของการ

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในตารางที่ ผ.4 ภาคผนวก ข หน้า 118-119

บริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอื่นในกลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง พบว่าผลตอบแทนของดอกเบี้ย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย และการศึกษา ส่วนกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง พบว่าผลตอบแทนของดอกเบี้ย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย และการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญเชิงวิเคราะห์ได้ว่า ถึงแม้ครัวเรือนไทยจะได้รับหรือไม่ได้รับผลกระทบจากการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต แต่กลุ่มครัวเรือนไทยที่มีความแตกต่างทางด้านรายได้หรือมีความแตกต่างทางด้านสภาพคล่องทางการเงิน ยังคงมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย และการศึกษาเพิ่มขึ้น เมื่อคาดว่าตนจะได้รับรายได้จากผลตอบแทนของดอกเบี้ยในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเปรียบค่าใช้จ่ายเหล่านี้ได้ว่าเป็นสินค้าปรกติ เพราะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้จากผลตอบแทนของดอกเบี้ย

ตารางที่ 4.9 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงรสนิยมที่มีต่อการบริโภคในกลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง และกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Age	- ***	- *** - ***				- **			- *** - ***	
Age ²	+ **	+ *** + ***							+ *** + ***	
Primary	+ *** + ***	+ *** + ***	+ ***	+ **	- * - ***	+ ***	- ***	- *	+ ** + ***	
Secondary	+ *** - **							- **	+ *	+ ***
Non Municipal	- *** - **	- *** - ***				- ** - ***	- *		- * - ***	- ***
North	- **	- ** + ***	+ ***			- *** - ***	- ** - ***	+ **	+ **	+ *** + ***
North-East				+ ** + ***		- *	- ** - ***	+ *	+ ** + *	+ *** + ***
Central	- ** - **	- * - ***	- ***			- **	- ** - ***	+ **		+ **
Bangkok	- ** - **		- ***		+ *		- **		+ * + *	- ***
Male							+ *			+ *** + ***
Farm	+ *** + ***	+ *** + *	+ ***				- * - ***		+ ***	

ตารางที่ 4.9 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงรสนิยมที่มีต่อการบริโภคในกลุ่มครัวเรือนที่มี
ข้อจำกัดสภาพคล่อง และกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง (ต่อ)

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Employee	+ ***	+ **							+ **	
	+ ***	+ ***	+ ***				- *	- *		
Dad+Mum	+ **									- ***
			- ***			+ *	- ***		+ **	
Dad+Mum and Child	+ ***					- *			- *	- ***
		+ *	- *				- ***		- ***	
Dad Mum Child and Old	+ *									
			+ *						- ***	
Only Old										
		+ **								

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 ทั้งนี้ตัวเลขบาง เป็นของกลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง (ครัวเรือนรายได้น้อย) ส่วนตัวเลขหนาเป็นของกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง (ครัวเรือนรายได้มาก) EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD= อาหาร BV=เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ชารักษาโรค EDU= ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และปัจจัยอื่นอยู่ในตารางที่ ผ. 3 ของภาคผนวก ข

ผลการทดสอบรสนิยมการบริโภคของทั้งสองกลุ่มครัวเรือนจากตารางที่ 4.9 พบว่า โดยรวมปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมต่างๆของกลุ่มครัวเรือนที่มีและไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องมีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆ เหมือนกับการทดสอบความเคยชินในการบริโภคเบื้องต้นในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มากดังตารางที่ 4.7 ทั้งนี้เมื่อเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตในแบบจำลอง ทำให้มีผลการทดสอบเพิ่มเติมแตกต่างจากการทดสอบความเคยชินเบื้องต้นในตารางที่ 4.7 ดังนี้

ปัจจัยทางการศึกษา พบว่ากลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องและจบการศึกษา ระดับประถม มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬาน้อยกว่าครัวเรือนที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่องและจบการศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ยังพบว่าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพลูกจ้าง มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา น้อยกว่าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพไม่ใช่เกษตรกร ขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่องและประกอบอาชีพเกษตรกร กลับมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร มากกว่าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพไม่ใช่เกษตรกร ขณะที่ครัวเรือนที่มีสถานภาพครัวเรือนที่มีแต่เพียงคนชรา มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภท

อาหาร มากกว่าครัวเรือนที่มีสถานภาพครัวเรือนแบบอื่น ทั้งนี้กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดสภาพคล่องไม่มีผลการทดสอบเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงจากการทดสอบความเคยชินในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก ในตารางที่ 4.7

(2) ผลการทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่องแบบที่ 2 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผ่านอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง (Credit Constrained Indicator)

ตารางที่ 4.10 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่มครัวเรือนทั้งหมดกรณีที่มีอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln$	-0.77***	-0.69***	-0.77***	-0.81***	-0.82***	-0.89***	-0.77***	-0.97***	-0.74***	-0.80***
C_{it-1}	(-38.44)	(-35.86)	(-29.63)	(-18.83)	(-24.24)	(-33.53)	(-31.70)	(-12.76)	(-24.13)	(-27.32)
$\Delta \ln$	-0.55***	-0.40***	-0.50***	-0.55***	-0.62***	-0.67***	-0.63***	-0.90***	-0.50***	-0.58***
C_{it-2}	(-23.72)	(-17.68)	(-19.30)	(-10.70)	(-15.80)	(-18.46)	(-20.61)	(-8.94)	(-13.52)	(-15.90)
$\Delta \ln$	-0.40***	-0.16***	-0.34***	-0.45***	-0.49***	-0.47***	-0.45***	-0.69***	-0.31***	-0.51***
C_{it-3}	(-17.3)	(-7.47)	(-12.25)	(-9.04)	(-11.32)	(-11.93)	(-13.50)	(-6.45)	(-7.66)	(-13.64)
$\Delta \ln$	-0.25***	-0.13***	-0.20***	-0.41***	-0.33***	-0.30***	-0.27***	-0.47***	-0.23***	-0.29***
C_{it-4}	(-11.72)	(-6.19)	(-7.24)	(-8.56)	(-8.30)	(-8.06)	(-8.74)	(-5.41)	(-6.31)	(-9.01)
$\Delta \ln$	-0.11***	-0.04***	-0.10***	-0.22***	-0.12***	-0.13***	-0.10***	-0.19***	-0.06**	-0.17***
C_{it-5}	(-7.24)	(-2.76)	(-5.38)	(-6.88)	(-4.45)	(-4.58)	(-4.26)	(-3.21)	(-1.99)	(-6.98)
R	-0.22	1.45***	-1.57	1.24	2.28***	4.14***	0.35	5.09*	4.70***	-6.35***
	(-0.96)	(7.63)	(-1.50)	(0.89)	(2.69)	(4.44)	(0.38)	(1.77)	(4.35)	(-6.72)
Debt growth	0.00***	0.00***	0.00**	0.02**	0.00	0.00***	0.00	0.02	0.00***	0.00
	(28.07)	(11.34)	(2.15)	(2.40)	(0.53)	(3.06)	(0.67)	(1.13)	(3.41)	(0.66)
Adj. R. ²	0.23	0.20	0.46	0.40	0.29	0.32	0.37	0.53	0.22	0.34
Obs.	5,540	5,532	1,463	702	1,949	2,431	1,862	243	2,434	1,759

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BV=เครื่องมือที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องมือที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ส่วน R เป็นผลตอบแทนจากอัตราดอกเบี้ย Debt growth คืออัตราส่วนของข้อจำกัดสภาพคล่อง และปัจจัยอื่นอยู่ในตารางที่ ผ.5 ของภาคผนวก ข

จากการทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่องแบบที่ 1 ในความสัมพันธ์ระหว่างข้อจำกัดสภาพคล่องกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในครัวเรือนไทย พบว่าไม่มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทใด ที่สอดคล้องกับสมมติฐาน แต่เมื่อพิจารณาผลการทดสอบแบบที่ 2 โดยการเพิ่มตัวแปรอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่องดังตารางที่ 4.10 พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องมือที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องมือที่มีแอลกอฮอล์ เครื่องแต่งกาย และ

การศึกษา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่กำหนดให้ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่องกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ทราบว่าครัวเรือนไทยโดยรวมมีข้อจำกัดสภาพคล่องจากการพิจารณา อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เครื่องแต่งกาย และการศึกษา เมื่อทดสอบผลของข้อจำกัดสภาพคล่องแบบที่ 2

เมื่อนำข้อจำกัดสภาพคล่องมาพิจารณาร่วมกับพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค จากตารางที่ 4.10 พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทุกประเภท ไม่มีลักษณะที่เกิดจากความเคยชินในปัจจุบันของแต่ละคน เพราะอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆในอดีต มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเดียวกัน ณ ปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย จึงมีลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนระดับการบริโภคระหว่างช่วงเวลา ทั้งนี้เมื่อพฤติกรรมการบริโภค ได้รับอิทธิพลจากข้อจำกัดสภาพคล่อง ก็ไม่ได้ส่งผลให้พฤติกรรมการบริโภคในลักษณะนี้เปลี่ยนแปลงไปจากการทดสอบความเคยชินเบื้องต้น ซึ่งเห็นได้จากค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆในอดีตกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเดียวกัน ณ ปัจจุบันในตารางที่ 4.10 และค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความสัมพันธ์เช่นเดียวกันนี้ในตารางที่ 4.4 พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ปัจจัยด้านผลตอบแทนของดอกเบี้ยที่มีต่ออัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆ ณ ปัจจุบัน ในกรณีที่มีอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง กับการประมาณการเบื้องต้น โดยที่ไม่ได้พิจารณาข้อจำกัดสภาพคล่อง พบว่าผลการทดสอบเหมือนกัน กล่าวคืออัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และการศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของดอกเบี้ยในทิศทางเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทาง ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์ของทั้ง 2 กรณี ยังได้แสดงค่าเท่ากันด้วย ทำให้ยังเป็นการยืนยันว่า ผลของข้อจำกัดสภาพคล่องไม่ได้มีอิทธิพลต่อผลตอบแทนซึ่งเป็นรายได้ของดอกเบี้ยที่จะได้รับจากการออมเงิน

ตารางที่ 4.11 การประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงรสนิยมในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กรณีที่มีอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Age		- ***							- ***	
Age ²		+ **							+ ***	
Primary		+ *	+ ***		- ***	+ *	- ***	- **	+ *	
Secondary	+ ***							- **		+ ***
Non-municipal	- ***	- ***			- ***		- **		- ***	- ***
North	- ***	- ***	+ ***			- ***	- ***	+ **		+ ***
North-East	- ***	- ***		+ ***	- *	- ***	- ***		+ *	+ ***
Central	- ***	- ***	- ***			- **	- ***	+ **		
Bangkok	- **		- ***				- ***		+ **	- ***
Male							+ **			+ ***
Farm	+ ***		+ ***			- ***	- ***		+ *	
Employee	+ ***		+ ***				- **			
Dad+Mum			- ***				- ***		+ **	- ***
Dad Mum Child	+ **	+ ***					- ***		- ***	- **
Dad Mum Child &Old			+ **				- ***		- **	

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BV=เครื่องคัมที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทั้งนี้รายละเอียดทางสถิติอยู่ในตารางที่ ๘.5 ของภาคผนวก ข

เมื่อพิจารณาผลของรสนิยมการบริโภคจากปัจจัยต่างๆในตารางที่ 4.11 พบว่าผลการทดสอบเหมือนกับการประมาณการเบื้องต้นดังตารางที่ 4.4 ซึ่งมีส่วนเพิ่มเติมตรงที่ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับมัธยม มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด มากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตร มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการศึกษามากกว่าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพไม่ใช่เกษตรกร

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการทดสอบพฤติกรรมการบริโภค ภายใต้แนวคิดความเคยชินในการบริโภคครั้งนี้ ได้แบ่งผลการทดสอบออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

5.1.1 ผลการทดสอบพฤติกรรมการเคยชินในการบริโภคและรสนิยมการบริโภค

เมื่อทดสอบพฤติกรรมการเคยชินในการบริโภคในกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนทั้งหมด พบว่ารูปแบบการบริโภคของครัวเรือนไทยที่ทดสอบผ่านทางอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอื่นอีก 9 ประเภท อันประกอบด้วยสินค้าจำเป็น (อาหาร เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องแต่งกาย ยา วิชาโรค การศึกษา และการเดินทาง) และสินค้าฟุ่มเฟือย (เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สินค้าเสพติด และอุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา) ไม่ได้รับอิทธิพลจากความเคยชินในการบริโภคตั้งแต่อดีต แต่มีลักษณะแลกเปลี่ยนระดับการบริโภคระหว่างช่วงเวลาแทน

เนื่องจากไม่พบพฤติกรรมการเคยชินในการบริโภคในกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนทั้งหมด จึงได้พิจารณาข้อจำกัดสภาพคล่องทางการเงินในแต่ละครัวเรือน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้แต่ละครัวเรือนไม่สามารถรักษาระดับการบริโภคมิให้ต่ำกว่าเดิมได้ จนทำให้ครัวเรือนไทยไม่มีพฤติกรรมการเคยชินในการบริโภค ด้วยเหตุนี้จึงได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างทางด้านรายได้ เพื่อทดสอบพฤติกรรมการเคยชินในการบริโภค ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้น้อย กับกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้มาก เพื่อทดสอบถึงพฤติกรรมการเคยชินในการบริโภค ทั้งนี้ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่มีพฤติกรรมการเคยชินในการบริโภค ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้แต่ละครัวเรือนจะมีระดับรายได้ต่างกัน แต่รูปแบบการบริโภคของทั้งสองกลุ่มยังคงมีลักษณะแลกเปลี่ยนระดับการบริโภคระหว่างช่วงเวลาแทน อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่นำมาทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่อง ยังไม่สามารถรักษาระดับการบริโภคมิให้ต่ำกว่าเดิมได้

นอกจากนี้ยังได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามคุณลักษณะที่กำหนดรูปแบบของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกัน ได้แก่ ภาค (5 ภาค) การศึกษา (3 ระดับ) เพศ (2 เพศ) ลักษณะการประกอบอาชีพ (3 ลักษณะ) และสถานภาพครัวเรือน (5 แบบ) ซึ่งได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้มาก พบว่าทุกกลุ่มครัวเรือนที่จำแนกตามคุณลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคม ไม่มีพฤติกรรมเคยชินในการบริโภค จากการวัดโดยอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภททั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอื่น อันประกอบด้วยสินค้าจำเป็นและสินค้าฟุ่มเฟือย

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบผลตอบแทนของดอกเบี้ย พบว่าทั้งจากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้มาก มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร สินค้าเสพติด เครื่องแต่งกาย และการศึกษามากขึ้น トラバドที่แต่ละครัวเรือนคาดว่าจะระดับรายได้ของเขาเทียบกับระดับรายได้ของคนที่อยู่ในวัยเดียวกันเพิ่มขึ้น หรือผลตอบแทนของดอกเบี้ยที่ถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนของช่วงชั้นรายได้ครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกันต่อครัวเรือนที่มีระดับอายุเดียวกันเพิ่มขึ้น แต่กลับมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทางลดลง อาจเนื่องมาจากแต่ละครัวเรือนต้องการพักผ่อนมากกว่าเดินทางไปทำงาน ถ้าเขาคาดว่าผลตอบแทนของดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น

ส่วนปัจจัยรสนิยมการบริโภค ที่วัดจากอายุ การเจริญเติบโตของอายุ การศึกษา พื้นที่อาศัย ภาค เพศ ลักษณะการประกอบอาชีพ และสถานภาพครัวเรือน พบว่าทั้งกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่มีรายได้มาก มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร และการศึกษาลดลง เมื่อมีอายุมากขึ้น แต่ถ้าอายุมากขึ้น ณ ระดับหนึ่ง จะมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งสองประเภทนี้มากขึ้น ซึ่งในครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถม จะมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร และการศึกษามากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ขณะครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเทศบาล จะมีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด อัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหารและการศึกษา น้อยกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเทศบาล นอกจากนี้ครัวเรือนที่อยู่ภาคเหนือ มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ และการเดินทาง มากกว่าครัวเรือนที่อยู่ภาคใต้ และครัวเรือนที่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การศึกษา และการเดินทาง

มากกว่าครัวเรือนที่อยู่ภาคใต้ ขณะที่ครัวเรือนที่อยู่ภาคกลางและกรุงเทพฯ มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด น้อยกว่าครัวเรือนที่อยู่ภาคใต้

ทั้งนี้ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการเดินทาง มากกว่าเพศหญิง ซึ่งสำหรับครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรและลูกจ้าง มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ มากกว่าครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตร นอกจากนี้ครัวเรือนที่มีพ่อ แม่ และเด็ก มีอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทการศึกษา น้อยกว่าครัวเรือนแบบอื่น

5.1.2 ผลการทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่อง

การทดสอบข้อจำกัดสภาพคล่อง ทำโดยเพิ่มตัวแปรแทนปัจจัยข้อจำกัดสภาพคล่องในสมการประมาณการ แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกข้อจำกัดสภาพคล่อง ซึ่งตัวแปรแทนในที่นี้มี 2 แบบ เพื่อตรวจสอบผลการทดสอบ ได้แก่ แบบที่ 1: อัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต ที่ใช้ทดสอบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อย (กลุ่มที่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มาก (กลุ่มที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง) และแบบที่ 2: อัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง ที่ใช้ทดสอบในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ผลการทดสอบแบบที่ 1 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงสรุปได้ว่าไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง เมื่อใช้อัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีตวัด ขณะที่ผลการทดสอบแบบที่ 2 พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนไทยมีข้อจำกัดสภาพคล่องทางการเงินผ่านทางอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภคในค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เครื่องแต่งกาย และการศึกษา

5.2 ข้อจำกัด

เนื่องจากข้อมูลของพฤติกรรมการบริโภคในครัวเรือนไทยในรูปแบบ Pooled Cross-Section ที่แท้จริง ยังมีไม่เพียงพอในการนำมาใช้ในการประมาณการ จึงจำเป็นต้องจัดข้อมูลที่มีอยู่ในรูป Cross Section ให้อยู่ในรูปแบบ Pooled Cross-Section ทั้งนี้สามารถนำมาศึกษาความเคยชินในการบริโภคในครั้งนี้ได้ ภายใต้ข้อสมมติการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนที่มีลักษณะทาง

เศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกันในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งข้อมูลการบริโภคของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมเหมือนกันนี้ จัดได้ว่าเป็นข้อมูลการบริโภคเฉลี่ย จึงอาจทำให้ผลการศึกษาไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุนี้การศึกษาครั้งนี้จึงมีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลที่สร้างขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษา

ในส่วนนี้ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังนี้

(1) จากผลการศึกษาปัจจัยด้านอายุ การศึกษา พื้นที่อาศัย ภาค เพศ อาชีพ และสถานภาพ ครัวเรือนที่มีต่อการบริโภค ทำให้ทราบถึงรสนิยมการบริโภคที่แตกต่างกันในแต่ละครัวเรือน ด้วยเหตุนี้ภาครัฐจึงสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนส่งเสริมการบริโภคแก่ครัวเรือน หรือการออม ซึ่งแตกต่างกันตามปัจจัยข้างต้น เช่น ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย มีอัตราการเจริญเติบโตในค่าใช้จ่ายเดินทาง มากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง ดังนั้นภาครัฐสามารถกำหนดนโยบายกระตุ้นค่าใช้จ่ายเดินทาง เพื่อเพิ่มรายได้ของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเพศชาย

(2) จากผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนไทยมีข้อจำกัดสภาพคล่องทางการเงิน จึงไม่สามารถรักษาระดับการบริโภคของตนมิให้ต่ำกว่าเดิมได้ ด้วยเหตุนี้ภาครัฐจึงสามารถออกนโยบาย เพื่อเป็นการส่งเสริมสภาพคล่องทางการเงินให้แก่ครัวเรือนไทย เช่น การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ หรือการช่วยเหลือเงินทุนกู้ยืม เพื่อการประกอบอาชีพ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป มีดังนี้

(1) ควรศึกษาถึงสาเหตุอื่น นอกเหนือจากปัจจัยด้านข้อจำกัดสภาพคล่องทางการเงิน ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภค อันมิได้มีลักษณะตามแนวคิดความเคยชินในการบริโภค ที่เกิดจากการสะสมความเคยชินของปัจเจกภายในตัวเองในช่วงเวลาที่ผ่านมา

(2) ควรศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นทางเศรษฐกิจและสังคม ที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2550. สถิติข้อมูลความยากจนและการกระจายรายได้ปี2531-2549[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://poverty.nesdb.go.th/poverty_new/doc/news/wanee_20071129054053.xls[30 ตุลาคม 2551]

จันทร์เกษม, มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยาการจัดการ, คณะ. 2549. บทที่ 4 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://msci.chandra.ac.th/econ/ch4consumer.doc>[12 ธันวาคม 2549]

ภราดร ปริดาศักดิ์. 2549. พจนานุกรมเศรษฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2549. หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมชัย จิตสุชน. 2543. พฤติกรรมที่ไม่พอเพียงกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ. รายงานที่ตีอาร์ไอ 24: 1-15.

สมประวิณ มั่นประเสริฐ และวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์. 2549. การบริโภคภาคครัวเรือนของไทย ภายใต้แบบจำลองรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง. ในการประชุมวิชาการ ระดับชาตินักเศรษฐศาสตร์ครั้งที่2 หัวข้อ เศรษฐกิจที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย, 27 ตุลาคม 2549 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.

ภาษาอังกฤษ

Abel, A. B. 1990. Asset Prices under Habit Formation and Catching up with the Joneses. American Economic Review 80, 2: 38-42.

- Campbell, J. Y. and Cochrane, J. H. 1999. By Force of Habit: A Consumption-Based Explanation of Aggregate Stock Market. Journal of Political Economy 107, 2: 205-251.
- Carrasco, R., Labeaga, J. M. and Lopez-Salido, J. D. 2002. Consumption and Habits: Evidence from Panel Data. Economics Working Papers we023415: 1-33.
- Chen, X. and Ludvigson, S. C. 2004. Land of Addicts? An Empirical Investigation of Habit-Based Asset Pricing Behavior. NBER Working Paper 10503: 1-57.
- Constantinides, G. M. 1990. Habit Formation: A Resolution of the Equity Premium Puzzle. The Journal of Political Economy 98, 3: 519-543.
- Deaton, A. 1997. The Analysis of Household Surveys. United States: The Johns of Hopkins University Press.
- Duesenberry, J. S. 1949. Income, Saving and The Theory of Consumer Behavior. Cambridge, MC: Harvard University Press.
- Dynan, K. E. 2000. Habit Formation in Consumer Preferences: Evidence from Panel Data. The American Economic Review 90, 3: 391-406.
- Evan, W. M. 1959. Cohort Analysis of Survey Data: A Procedure for Studying Long-Term Opinion Change. The Public Opinion Quarterly 23, 1: 63-72.
- Ferson, W. E. and Constantinides, G. M. 1991. Habit persistence and durability in aggregate consumption. Journal of Financial Economics 29: 199-240.
- Ferson, W. E. and Harvey, C. R. 1992. Seasonality and Consumption-Based Asset Pricing. The Journal of Finance 47: 511-552.

- Fox, J. 2005. Maximum-Likelihood Estimation: Basic Ideas. York Summer Programme in Data Analysis[Online]. Available from: <http://socserv.mcmaster.ca/jfox/Courses/SPIDA/MLE-basic-ideas.pdf>[March 2009]
- Fuhrer, J. C. 2000. Habit Formation in Consumption and Its Implications for Monetary Policy Models. American Economic Review 90: 367-390.
- Gorman, W. M. 1967. Tastes, Habits and Choices. International Economics Review 8, 2: 218-222.
- Green, R. D., Hassan, Z. A. and Johnson, S. R. 1980. Testing for Habit formation, Autocorrelation and Theoretical Restrictions in Linear Expenditure Systems. Southern Economic Journal 47, 2: 433-443.
- Grishchenko, O. V. 2005. Internal vs External Habit Formation: The Relative Importance for Asset Pricing Job Market Paper. Proceeding of Finance Seminar Series Spring 2005: 1-40. New York.
- Guha, P. 2004. Habit Formation Consumption: A Case Study of Rural India. Econometrics 0412012: 1-24.
- Heaton, J. 1995. An Empirical Investigation of Asset Pricing with Temporally Dependent Preference Specifications. Econometrica 63, 3: 681-717.
- Heien, D. and Durham, C. 1991. A Test of the Habit Formation Hypothesis Using Household Data. The Review of Economics and Statistics 33, 2: 189-199.
- Hsiao, C. 2003. Estimation of Random-Effects Models. Analysis of Panel Data. 2nd ed. United Kingdom: Cambridge University Press.

- Hull, C. L. 1943. Principles of Behavior: An Introduction to Behavior Theory. New York: Appleton Century Crofts. Cited in 2007. Behavior-Neobehaviorism 1930-1950[Online]. Available from: <http://science.jrank.org/pages/8448/Behaviorism-Neobehaviorism-1930-1950.html>[2007, August 1]
- Korniotis, G. M. 2007. Estimating Panel Models with Internal and External Habit Formation [Online]. Available from: <https://www.ssrn.com/abstract=986726>[2007, July 28]
- Mankiw, G. N. 2000. Macroeconomics. 4th ed. New York: Worth Publisher.
- Pavia, University. Economics, Faculty. 2007. [Online]. Available from: http://economia.unipiav.it/pagp/pagine_personali/erossi/macroeconometria_GMM_2007.pdf[2007, September 30]
- Pollak, R. A. 1969. Conditional Demand Functions and Consumption Theory. The Quarterly Journal of Economics 68, 1: 60-78.
- Pollak, R. A. 1970. Habit Formation and Dynamic Demand Functions. The Journal of Political Economy 78, 4: 745-763.
- Pope, R., Green, R. and Eales, J. 1980. Testing for Homogeneity and Habit Formation in a Flexible Demand Specification of U.S. Meat Consumption. American Journal of Agricultural Economics 62, 4: 778-784.
- Ravina, E. 2005. Keeping up with the Joneses: Evidence from Micro Data. Society for Economic Dynamics 2005 Meeting Paper 557: 1-71.
- Spinnewyn, F. 1981. Rational Habit Formation. European Economic Review 15: 91-109.
- Washington, University. 2007. Generalized Method of Moments[Online]. Available from: <http://faculty.washington.edu/ezivot/econ583/gmm.pdf>[2007, September 30]

ภาคผนวก

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายละเอียดแบบจำลอง

Lifetime Utility and Subject to เป็นดังนี้

$$\text{Max } E_t \sum_{t=0}^{T-1} \beta^t U(c_{i,t}, X_{i,t}, \theta_{i,t})$$

เงินที่เหลือจาก ณ เวลา t ถ่วงน้ำหนักด้วย R_{t+1}

Subject to:

$$\begin{aligned} A_{i,t+1} &= [A_{i,t} + Y_{i,t} - C_{i,t}]R_{t+1} \\ X_{i,t+1} &= \alpha C_{i,t} \\ C_{i,t} &\leq A_{i,t} + Y_{i,t} \\ A_{i,t} &\geq 0, \quad C_{i,t} > 0 \end{aligned}$$

โดยที่ $A_{i,t+1}$ = เงินออมสะสมตั้งแต่อดีต นำมาใช้บริโภค ณ เวลา $t+1$

$Y_{i,t}$ = รายได้จากการประกอบอาชีพของแต่ละครัวเรือน ณ เวลา t

$C_{i,t}$ = การบริโภคของแต่ละครัวเรือน ณ เวลา t

R_{t+1} = อัตราดอกเบี้ย ณ เวลา $t+1$

State variable:

$$\begin{aligned} Z_{i,t} &= A_{i,t} + Y_{i,t}^1 \\ X_{i,t+1} &= \alpha C_{i,t} \end{aligned}$$

Set Up Bellman's equation:

$$V_t(Z_t, X_t) = \max u(c_t, x_t) + \beta \left[\int_{\underline{Y}}^{\bar{Y}} V_{t+1}(Z_{t+1}, X_{t+1}) f(Y) dY \right] \quad (1)$$

Subject to:

$$Z_{i,t+1} = Z_{i,t}R_{t+1} - C_{i,t}R_{t+1} + Y_{i,t+1}^2 \quad (2)$$

¹ Z คือ Cash on hand ซึ่งหมายถึง ปริมาณเงินที่มากที่สุด ณ เวลาหนึ่ง ที่สามารถนำมาใช้บริโภคในเวลานั้นได้ หรือ เงินออม บวกกับรายได้ที่มีอยู่ขณะนั้น (Deaton, 1992)

² ถ้า $Z_{i,t} = A_{i,t} + Y_{i,t}$ จะได้ว่า $Z_{i,t+1} = A_{i,t+1} + Y_{i,t+1}$ ซึ่ง $A_{i,t+1} = [A_{i,t} + Y_{i,t} - C_{i,t}]R_{t+1}$ ดังนั้น $Z_{i,t+1} = [A_{i,t} + Y_{i,t} - C_{i,t}]R_{t+1} + Y_{i,t+1}$ หรือ $Z_{i,t+1} = Z_{i,t}R_{t+1} + Y_{i,t+1} - C_{i,t}R_{t+1}$

$$X_{i,t+1} = \alpha C_{i,t} \quad (3)$$

โดยที่ $Z_{i,t+1}$ = เงินที่มีอยู่เพื่อใช้ในการบริโภค ณ เวลา $t+1$

$$X_{i,t+1} = \text{Habit Level}$$

เมื่อเทียบกับรูปแบบ Bellman's Equation ในแบบจำลองของ Ravina (2005) กำหนดว่า

$$\begin{aligned} V_t^{\bar{B}}(Z_t, h_t) = & \max u(c, h) \\ & + \beta E_t \left\{ \int_{-Z_t R_t^f + c_t}^{\bar{Y}} V_{t+1}^{\bar{B}}(Z_{t+1}, h_{t+1}) f(y) dy \right. \\ & \left. + \int_{\underline{Y}}^{-Z_t R_t^f + c_t} V_{t+1}^B(Z_{t+1}, h_{t+1}) f(y) dy \right\} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{หรือ } V_t^B(Z_t, h_t) & = \max u(c, h) \\ & + \beta E_t \left\{ \int_{(-Z_t + c_t)R_t^C}^{\bar{Y}} V_{t+1}^{\bar{B}}(Z_{t+1}, h_{t+1}) f(y) dy \right. \\ & \left. + \int_{\underline{Y}}^{(-Z_t + c_t)R_t^C} V_{t+1}^B(Z_{t+1}, h_{t+1}) f(y) dy \right\} \end{aligned}$$

ทั้งนี้จาก Subject to ทำให้ทราบว่า $-Z_t R_t^f + c_t$ และ $(-Z_t + c_t)R_t^C$ เท่ากับ $-Z_{t+1} + Y_{t+1}$ เมื่อจัดรูปใหม่จะได้ว่า

$$\begin{aligned} -Z_t R_t^f + c_t & = B_{t+1} - A_{t+1} \\ (-Z_t + c_t)R_t^C & = B_{t+1} - A_{t+1} \end{aligned}$$

กล่าวได้ว่า การบริโภคตลอดช่วงชีวิตของคนเรา จะเท่ากับรายได้ และสินทรัพย์ที่สะสมตลอดมา จึงเป็นเหตุให้

$$A_{t+1} + Y_{t+1} = C_{t+1} \quad \text{หรือ} \quad Y_{t+1} = C_{t+1} - A_{t+1}$$

ทั้งนี้แบบจำลองของ Ravina กำหนดให้ B เป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภค ผ่านบัตรเครดิต จึงกล่าวได้ว่า $-Z_t R_t^f + c_t$ และ $(-Z_t + c_t)R_t^C$ แสดงถึง Y_{t+1} โดยแบบจำลองข้างต้น แสดงให้เห็นถึง ระดับรายได้ของผู้บริโภคสองกลุ่ม ได้แก่ ผู้บริโภคที่มีรายได้เพียงพอในการชำระบัตรเครดิตเต็มจำนวน (ผู้ออม) และผู้บริโภคที่มีรายได้ไม่เพียงพอในการชำระบัตรเครดิตเต็มจำนวน

(ผู้กู้) เพราะฉะนั้น พจน์ที่สองของ Bellman's Equation แสดงถึง Expected Value ของกลุ่มผู้ออม ที่มีรายได้ขั้นต่ำเพียงพอแก่การชำระหนี้ $[-Z_t R_t^f + c_t; (-Z_t + c_t)R_t^c]$ ขณะที่พจน์ที่สาม แสดงถึง Expected Value ของกลุ่มผู้กู้ ที่รายได้สูงสุดที่สุดในกลุ่มนี้ยังไม่เพียงพอแก่การชำระหนี้ $[-Z_t R_t^f + c_t; (-Z_t + c_t)R_t^c]$

แต่การศึกษานี้ กำหนดให้ Bellman's equation เป็นดังนี้

$$V_t(Z_t, X_t) = \max u(c_t, x_t) + \beta \left[\int_{\underline{Y}}^{\bar{Y}} V_{t+1}(Z_{t+1}, X_{t+1}) f(Y) dY \right]$$

ซึ่งได้กำหนดค่า Expected Value ให้ศึกษาความพึงพอใจในการบริโภคตลอดช่วงชีวิตของแต่ละคน ตั้งแต่ กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำที่สุด ถึงกลุ่มผู้มีรายได้สูงที่สุด โดยการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคโดยรวมของทุกกลุ่มก่อน จากนั้นจึงแยกประเด็นศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Unconstrained Household) และกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Credit Constrained Household)

F O C wrt C (Control variable):

$$\begin{aligned} \therefore 0 &= u_t^c + \beta E_t \left\{ \left[\frac{\partial V_{t+1}}{\partial Z_{t+1}} \frac{\partial Z_{t+1}}{\partial c_t} + \frac{\partial V_{t+1}}{\partial X_{t+1}} \frac{\partial X_{t+1}}{\partial c_t} \right] \int_{\underline{Y}}^{\bar{Y}} f(y) dy \right\} \\ 0 &= u_t^c + \beta E_t \left\{ \left[\frac{\partial V_{t+1}}{\partial Z_{t+1}} (-R_{t+1}) + \frac{\partial V_{t+1}}{\partial X_{t+1}} (\alpha) \right] \int_{\underline{Y}}^{\bar{Y}} f(y) dy \right\} \\ u_t^c &= \beta E_t \left\{ \left[R_{t+1} \frac{\partial V_{t+1}}{\partial Z_{t+1}} - \alpha \frac{\partial V_{t+1}}{\partial X_{t+1}} \right] \int_{\underline{Y}}^{\bar{Y}} f(y) dy \right\} \end{aligned} \quad (4)$$

Envelope Theorem

$$\begin{aligned} \frac{\partial V_t}{\partial Z_t} &= \frac{\partial V_t}{\partial Z_t} + \frac{\partial V_t}{\partial c_t} \frac{\partial c_t}{\partial Z_t} \\ &= \beta E_t \left(R_{t+1} \frac{\partial V_{t+1}}{\partial Z_{t+1}} \right) \end{aligned}$$

$$\frac{\partial V_{t+1}}{\partial Z_{t+1}} = \frac{1}{\beta R_{t+1}} \frac{\partial V_t}{\partial Z_t}$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial V_t}{\partial X_t} &= \frac{\partial V_t}{\partial X_t} + \frac{\partial V_t}{\partial c_t} \frac{\partial c_t}{\partial X_t} \\ &= u_t^x \end{aligned}$$

\therefore Up Period

$$\frac{\partial V_{t+1}}{\partial X_{t+1}} = u_{t+1}^x$$

ดังนั้น

$$\begin{aligned} u_t^c &= \beta E_t \left\{ \left[\frac{1}{\beta R_{t+1}} \frac{\partial V_t}{\partial Z_t} R_{t+1} - \alpha u_{t+1}^x \right] \int_{\underline{Y}}^{\bar{Y}} f(y) dy \right\} \\ \therefore \frac{\partial V_t}{\partial Z_t} &= u_t^c + \beta \alpha u_{t+1}^x \end{aligned}$$

Up Period
$$\frac{\partial V_{t+1}}{\partial Z_{t+1}} = u_{t+1}^c + \beta \alpha \cdot u_{t+2}^x$$

แทนค่า Up Period ที่ได้ทั้งหมดใน (4)

$$u_t^c = \beta E_t \left\{ \int_{\underline{Y}}^{\bar{Y}} [(u_{t+1}^c + \beta \alpha \cdot u_{t+2}^x) R_{t+1} - \alpha u_{t+1}^x] f(y) dy \right\}$$

$$\because \int_{\underline{Y}}^{\bar{Y}} f(y) dy = \Pr(Y)$$

$$u_t^c = \beta E_t \{ [(u_{t+1}^c + \beta \alpha \cdot u_{t+2}^x) R_{t+1} \Pr(Y_{t+1}) - \alpha u_{t+1}^x] \}$$

ดังนั้น Euler Equation จะได้ว่า

$$u_t^c = \beta E_t \{ [(u_{t+1}^c + \beta \alpha \cdot u_{t+2}^x) [1 + (R_{t+1} - 1) \Pr(Y_{t+1})] - \alpha u_{t+1}^x] \} \quad (5)$$

จากนั้น จึง Take partial derivatives of Value (V_t) wrt. Asset (Z) และ Habit Formation (X) ซึ่งเป็น State variable พร้อมกับ Up period จะได้ว่า

$$\frac{\partial V_{t+1}}{\partial Z_{t+1}} = u_{t+1}^c + \beta \alpha \cdot u_{t+2}^x$$

$$\frac{\partial V_{t+1}}{\partial X_{t+1}} = u_{t+1}^x$$

ตามแนวคิดของ Dynan กล่าวถึงการหา Second difference equation โดยกำหนดให้ Partial Derivative of Utility wrt. Habit Formation $\left(\frac{\partial u}{\partial X}\right)$ เท่ากับ 0 ซึ่งทำให้

$$\frac{\partial V_{t+1}}{\partial Z_{t+1}} = u_{t+1}^c$$

$$\frac{\partial V_{t+1}}{\partial X_{t+1}} = 0$$

จากนั้น แทนค่าในสมการที่ 4 (Euler equation) จะได้สมการ Second Order Difference คือ

$$u_t^c = \beta E_t \{ [u_{t+1}^c [1 + (R_{t+1} - 1) \Pr(Y_{t+1})]] \}$$

Take Ln

$$\ln u_t^c = \ln \beta + k + \ln u_{t+1}^c + \ln [1 + (R_{t+1} - 1) \Pr(Y_{t+1})]$$

ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ในรูปแบบ RRA (Relative Risk Aversion) จะได้ว่า

$$U(c_t, x_t) = \frac{(c_t - x_t)^{1-\sigma}}{1-\sigma}$$

$$u_t^c = u(c_t - x_t)^{-\sigma}$$

$$u_{t-1}^c = u(c_{t-1} - x_{t-1})^{-\sigma}$$

Lag period

$$u_t^c = \beta E_t[(u_{t+1}^c)(1 + (R_{t+1} - 1) \Pr(Y_{t+1}))]$$

$$\therefore u_{t-1}^c = \beta E_{t-1}[u_t^c(1 + (R_t - 1) \Pr(Y_t))]$$

จะได้ว่า

$$E_t \left[(1+r) \beta \frac{MU_{i,t+1}}{MU_{i,t}} \right] = 1$$

จากนั้นเพิ่ม รสนิยมการบริโภค (Taste) ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภค เข้าไปในสมการ จึงทำให้

$$\beta \frac{E_t[(c_{i,t+1} - x_{i,t+1})^{-\sigma}]}{(c_{i,t} - x_{i,t})^{-\sigma}} (1 + (R_{t+1} - 1) \Pr(Y_{t+1})) \exp\Delta(\psi_{t+1}) = 1$$

ถ้า Lag Period จะได้ว่า

$$\beta \frac{E_t[(c_{i,t} - x_{i,t})^{-\sigma}]}{(c_{i,t-1} - x_{i,t-1})^{-\sigma}} (1 + (R_t - 1) \Pr(Y_t)) \exp\Delta(\psi_t) = 1$$

$$\therefore \beta E_t (c_{i,t} - x_{i,t})^{-\sigma} (1 + (R_t - 1) \Pr(Y_t)) \exp\Delta(\psi_t) = (c_{i,t-1} - x_{i,t-1})^{-\sigma}$$

Take Ln

$$\ln \beta - \ln \sigma (c_t - x_t) + \ln(1 + (R_t - 1) \Pr(Y_t)) + \exp\Delta(\psi_t) = -\sigma \ln(c_{t-1} - x_{t-1})$$

$$\Delta \ln c_t = \frac{\beta}{\sigma} + \frac{k}{\sigma} + \Delta \ln x_t + \frac{1}{\sigma} \ln(1 + (R_t - 1) \Pr(Y_t)) + \exp\Delta(\psi_t) + \varepsilon_t$$

จัดรูปใหม่ จึงได้สมการสำหรับประมาณการ คือ

$$\Delta \ln C_{i,t} = K + \alpha \Delta \ln C_{i,t-1} + \gamma \ln R + \theta_1 age_{i,t} + \theta_2 age_{i,t}^2 + \theta_3 educ_i$$

$$+ \theta_4 local_i + \theta_5 reg_i + \theta_6 sex_i + \theta_7 socio_i + \theta_8 HH stat_i + \varepsilon_{i,t}$$

- โดยที่ R = ผลตอบแทนของดอกเบี้ยซึ่งถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนของช่วงชั้นรายได้ของครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกันต่อครัวเรือนที่มีระดับอายุเดียวกัน $[1+(R_t-1)Pr(Y_t)]$ หรือเท่ากับ $1+r*Pr(Y_t)$
- α = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคที่เกิดจากปัจจัยภายในของตัวเอง
- γ = ค่าสัมประสิทธิ์ที่บ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของดอกเบี้ยกับอัตราการเจริญเติบโตของการบริโภค
- age = อายุของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้มีรายได้สูงสุดและตัวแทนครัวเรือน
- age² = การเจริญเติบโตของอายุหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งเป็นตัวแทนของครัวเรือน
- educ = ระดับชั้นการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน
- local = ลักษณะของพื้นที่อยู่อาศัยของหัวหน้าครัวเรือน ประกอบด้วย (1) ในเทศบาล และ (2) นอกเทศบาล
- reg = ภาค ประกอบด้วย (1) เหนือ (2) ตะวันออกเฉียงเหนือ (3) กลาง (4) กรุงเทพฯ และ (5) ใต้
- sex = เพศ แบ่งออกเป็น ชายและหญิง
- socio = ลักษณะทางการประกอบอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน ประกอบด้วย (1) ผู้ดำเนินธุรกิจเกษตร (2) ผู้ดำเนินธุรกิจเองที่ไม่ใช่เกษตร และ (3) ลูกจ้าง
- HH stat = ลักษณะของครัวเรือน ประกอบด้วย (1) ครัวเรือนที่มีแต่สามีและภรรยา (2) ครัวเรือนที่มีพ่อแม่และเด็ก (3) ครัวเรือนที่มีพ่อแม่ เด็ก และคนชรา (4) ครัวเรือนที่มีเด็กและคนชรา (5) ครัวเรือนที่มีเพียงคนชราเท่านั้น และ (6) ครัวเรือนแบบอื่น

ภาคผนวก ข

ผลการศึกษา แสดงรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ผ.1 การประมาณการเบื้องต้นของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภท

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln$	-0.77***	-0.69***	-0.77***	-0.80***	-0.82***	-0.89***	-0.77***	-0.96***	-0.75***	-0.79***
$C_{i,t-1}$	(-38.35)	(-35.87)	(-29.58)	(-18.93)	(-24.23)	(-33.31)	(-31.69)	(-12.51)	(-24.43)	(-27.27)
$\Delta \ln$	-0.55***	-0.40***	-0.51***	-0.54***	-0.62***	-0.67***	-0.63***	-0.90***	-0.51***	-0.58***
$C_{i,t-2}$	(-23.68)	(-17.70)	(-19.27)	(-10.78)	(-15.80)	(-18.61)	(-20.62)	(-8.87)	(-13.61)	(-15.91)
$\Delta \ln$	-0.39***	-0.16***	-0.33***	-0.44***	-0.49***	-0.47***	-0.45***	-0.70***	-0.32***	-0.51***
$C_{i,t-3}$	(-17.44)	(-7.37)	(-12.19)	(-8.92)	(-11.27)	(-12.01)	(-13.50)	(-6.47)	(-7.84)	(-13.62)
$\Delta \ln$	-0.24***	-0.13***	-0.19***	-0.41***	-0.33***	-0.30***	-0.27***	-0.47***	-0.23***	-0.29***
$C_{i,t-4}$	(-11.54)	(-6.03)	(-7.14)	(-8.43)	(-8.24)	(-8.20)	(-8.73)	(-5.39)	(-6.37)	(-9.00)
$\Delta \ln$	-0.11***	-0.04***	-0.10***	-0.22***	-0.12***	-0.13***	-0.10***	-0.19***	-0.06**	-0.17***
$C_{i,t-5}$	(-7.15)	(-2.70)	-5.35	(-6.93)	(-4.37)	(-4.58)	(-4.26)	(-3.18)	(-2.06)	(-6.94)
R	-0.21	1.46***	-1.51	1.03	2.29***	4.21***	0.36	5.56*	4.80***	-6.33***
	(-0.89)	(7.66)	(-1.44)	(0.72)	(2.70)	(4.50)	(0.39)	(1.93)	(4.43)	(-6.71)
Age	0.00	0.019**	0.02	0.03	-0.03	0.00	-0.03	0.14	-0.32***	0.02
	(0.16)	(-2.96)	(0.48)	(0.62)	(-1.16)	(0.02)	(-1.08)	(0.70)	(-7.53)	(0.71)
Age ²	-0.00	0.00**	-0.00	-0.00	0.00	-0.00	0.00	-0.00	0.00***	-0.00
	(-1.14)	(2.10)	(-0.12)	(-0.66)	(0.95)	(-0.37)	(1.03)	(-0.91)	(7.15)	(-0.99)
Primary	0.00	0.04*	0.31***	0.19	-1.10***	0.16*	-1.04***	-0.81*	0.15**	-0.07
	(0.10)	(1.82)	(4.14)	(1.23)	(-5.96)	(1.76)	(-6.51)	(-1.93)	(1.73)	(-0.73)
Secondary	0.04	-0.01	0.17	-0.11	-0.32	0.00	-0.21	-2.39**	0.10	0.69***
	(0.83)	(-0.31)	(1.62)	(-0.35)	(-1.31)	(0.02)	(-0.62)	(-2.19)	(0.64)	(3.13)
Non Municipal	-0.12***	-0.08***	-0.02	-0.03	-0.19***	-0.05	-0.12**	-0.16	-0.22***	-0.18***
	(-7.16)	(-5.74)	(-0.47)	(-0.33)	(-3.55)	(-0.80)	(-2.25)	(-0.81)	(-4.12)	(-2.96)
North	-0.12***	-0.12***	0.34***	0.10	-0.07	-0.40***	-0.51***	1.36**	0.05	0.60***
	(-4.68)	(-4.88)	(3.82)	(0.95)	(-0.82)	(-4.74)	(-6.31)	(2.30)	(0.62)	(6.17)
North -East	-0.11***	-0.07***	-0.08	0.37***	-0.14*	-0.24***	-0.65***	0.61	0.14*	0.44***
	(-4.24)	(-3.18)	(-1.02)	(3.54)	(-1.81)	(-3.04)	(-8.29)	(1.24)	(1.90)	(5.25)
Central	-0.09***	-0.10***	-0.71***		-0.02	-0.21***	-0.56***	1.62**	0.08	0.14
	(-3.68)	(-4.30)	(-10.93)		(-0.29)	(-2.58)	(-6.90)	(2.23)	(1.02)	(1.58)
Bangkok	-0.11***	-0.05	-0.39***		0.50	-0.13	-0.50**	-0.07	0.34**	-0.51***
	(-2.58)	(-1.19)	(-3.73)		(1.59)	(-0.74)	(-2.77)	(-0.12)	(2.25)	(-4.06)
Male	0.03	0.00	-0.05	-0.26		0.05	0.40**		0.15	0.71***
	(0.81)	(0.14)	(-0.48)	(-0.45)		(0.37)	(2.00)		(1.11)	(4.06)
Farm	0.07***	0.01	0.64***	0.17	0.11	-0.29***	-0.44***	0.53	0.12	-0.18
	(3.07)	(0.39)	(9.50)	(0.50)	(0.89)	(-3.50)	(-6.00)	(1.00)	(1.53)	(-1.40)
Employ	0.07***	0.03	0.26***	0.28	-0.08	-0.04	-0.18**	-0.86	0.07	-0.09
	(3.25)	(1.45)	(3.85)	(0.80)	(-0.66)	(-0.44)	(-2.24)	(-1.44)	(0.87)	(-0.67)
Stat 1	0.03	0.03	-0.54***	0.03	0.18	0.23	-0.63***		0.95	-0.56***
	(0.74)	(0.88)	(-4.05)	(0.19)	(0.63)	(1.32)	(-3.05)		(2.55)	(-2.67)
Stat 2	0.09***	0.08***	-0.16		0.12	-0.05	-0.82***	0.91	-0.64***	-0.43**
	(2.65)	(2.84)	(-1.33)		(0.41)	(-0.30)	(-3.99)	(1.10)	(-3.68)	(-2.32)

ตารางที่ ผ.1 การประมาณการเบื้องต้นของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภท

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Stat 3	0.04 (0.51)	0.08 (1.25)	0.76** (2.20)		040 (1.22)	0.26 (1.00)	-0.90*** (-2.77)		-0.55* (-2.51)	0.26 (0.80)
Stat 4	0.09 (0.79)	-0.00 (-0.04)			0.21 (0.47)					
Adj. R. ²	0.23	0.20	0.46	0.40	0.29	0.31	0.37	0.53	0.21	0.34
Obs.	5,540	5,532	1,463	702	1,949	2,431	1,862	243	2,434	1,759

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BV=เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU= ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามเฒ่าและภรรยา Stat2= พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.2 การประมาณการเบื้องต้นของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายประเภท

ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i-1}$	-0.73*** -0.79***	-0.68*** -0.68***	-0.81*** -0.74***	-0.80*** -0.80***	-0.83*** -0.81***	-0.95*** -0.88***	-0.83*** -0.73***	-0.90*** -0.98***	-0.74*** -0.79***	-0.79*** -0.81***
$\Delta \ln C_{i-2}$	-0.48** -0.55***	-0.37*** -0.40***	-0.62*** -0.47***	-0.62*** -0.52***	-0.68*** -0.56***	-0.70*** -0.67***	-0.64*** -0.62***	-0.94*** -0.86***	-0.50*** -0.53***	-0.59*** -0.58***
$\Delta \ln C_{i-3}$	-0.34*** -0.40***	-0.03 -0.21***	-0.37*** -0.31***	-0.57*** -0.38***	-0.44*** -0.52***	-0.48*** -0.46***	-0.4*** -0.46***	-0.75*** -0.70***	-0.32*** -0.32***	-0.60*** -0.50***
$\Delta \ln C_{i-4}$	-0.20*** -0.23***	-0.10*** -0.13***	-0.21*** -0.18***	-0.42*** -0.41***	-0.28*** -0.33***	-0.32*** -0.29***	-0.27*** -0.28***	-0.64*** -0.44***	-0.27*** -0.24***	-0.36*** -0.29***
$\Delta \ln C_{i-5}$	-0.09*** -0.09***	-0.05* -0.02	-0.11*** -0.09***	-0.28*** -0.19***	-0.09** -0.13***	-0.17*** -0.10***	-0.11*** -0.09***	-0.27 -0.16**	-0.18*** -0.03	-0.26*** -0.15***
R	0.42* -0.14	1.40*** 2.06***	1.47 -2.00	4.59** 0.49	2.39*** 3.19*	4.34*** 6.19***	1.21 0.21	4.97 5.74	6.24*** 5.25***	-4.05*** -6.35***
Age	-0.03*** -0.01	-0.03*** -0.03***	-0.03 0.04	-0.01 0.06	-0.04 -0.05	-0.10** 0.01	-0.05 -0.02	-0.29 0.22	-0.35*** -0.33***	-0.08 0.04
Age ²	0.00** 0.00	0.00*** 0.00***	0.00 -0.00	-0.00 -0.00	0.00 0.00	0.00 -0.00	0.00 0.00	0.00 -0.00	0.00*** 0.00***	0.00 -0.00
Primary	0.62*** 0.22***	0.45*** 0.16***	0.31 0.38***		-0.54* -0.78***	2.46 0.32***			1.55** 0.35***	0.64 0.15
Secondary	0.47*** 0.11**	0.27 0.02	0.13 0.18			2.28 0.00			1.86* 0.05	0.73 0.95***
Non Municipal	-0.12*** -0.12***	-0.08*** -0.09***	-0.07 -0.01	-0.06 0.01	-0.00 -0.37***	-0.19** 0.05	-0.11 -0.13*	-0.10 -0.13	-0.15* -0.26***	-0.05 -0.23***
North	-0.09** 0.00	-0.05 -0.06**	0.32** 0.40***	0.12 0.12	-0.04 0.06	-0.17 -0.34***	-0.34** -0.46***	-0.18 1.44**	0.31** 0.04	0.56*** 0.77***

ตารางที่ ผ.2 การประมาณการเบื้องต้นของพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายประเภท
ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย (ต่อ)

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
North- East	-0.02 -0.02	0.01 -0.03	0.11 -0.11	0.34** 0.48***	-0.07 -0.11	0.02 -0.19*	-0.36** -0.66***	-0.76 0.70	0.38*** 0.16*	0.47*** 0.62***
Central	-0.09** -0.06**	-0.07* -0.08***	-0.60*** -0.74***		-0.15 0.11	-0.13 -0.19**	-0.39** -0.58***	1.59*	0.06 0.15	0.17 0.23**
Bangkok	-0.16** -0.09**	-0.06 -0.04	-0.28 -0.45***		0.93* 0.21	-0.35 -0.06	-0.34 -0.52**	-0.05	0.65* 0.29*	-0.31 -0.53***
Male	-0.06 0.04	-0.02 -0.01	-0.42** 0.01	-0.28		0.23 -0.02	-0.01 0.51*		0.23 0.16	1.02*** 0.65***
Farm	0.38*** 0.13***	0.22*** 0.04	1.19*** 0.54***	0.85 0.01	0.34 0.08	-0.11 -0.16	-0.32* -0.32***	0.38 0.53	0.48*** 0.16	-0.04 0.01
Employee	0.33*** 0.15***	0.22*** 0.07***	0.67*** 0.25***	0.63 0.29	-0.02 0.04	0.01 0.14	0.10 -0.18*	-1.93 -0.64	0.35** 0.16	-0.17 0.08
Status1	0.13** -0.04	0.05*** 0.01	-0.23 -0.62***	0.13 -0.05	0.26 0.15	-0.15 0.37*	-0.11 -0.87***		0.36 1.69**	-1.15*** -0.36
Status2	0.16*** 0.01	0.06 0.07**	0.21 -0.26*		0.14 0.15	-0.54* 0.16	-0.35 -1.05***	0.70	-0.65* -0.79***	-0.91*** -0.35
Status3	0.17** -0.08	0.12 0.02	0.66* 0.66*		0.54 0.28	-0.13 0.34	-0.27 -1.46		-0.45 -0.91***	-0.46 1.15
Status4	0.04 (1.25)	-0.10 (2.09)			0.68 (-0.43)					
Adj. R ²	0.30 0.26	0.24 0.21	0.60 0.43	0.38 0.44	0.29 0.30	0.33 0.32	0.37 0.36	0.49 0.51	0.23 0.24	0.38 0.37
Obs.	2,213 3,327	2,208 3,324	395 1,068	336 365	1,016 932	905 1,526	856 1,005	71 172	972 1,462	630 1,129

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD= อาหาร BV=เครื่องคั้นนมไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นนมที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิงกีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามัญและภรรยา Stat2= พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา ทั้งนี้ตัวบาง เป็นของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ตัวหนา เป็นของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก

ตารางที่ ผ.3 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่มครัวเรือน
ที่มีและไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง กรณีที่มีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้คือ

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i-1}$	-0.76*** -0.77***	-0.66*** -0.66***	-0.81 -0.75***	-0.80*** -0.80***	-0.83*** -0.81***	-0.95*** -0.88***	-0.83*** -0.73***	-0.90*** -0.95***	-0.74*** -0.79***	-0.80*** -0.81***
$\Delta \ln C_{i-2}$	-0.49*** -0.55***	-0.37*** -0.40***	-0.62 -0.47***	-0.62*** -0.52***	-0.67*** -0.56***	-0.70*** -0.67***	-0.64*** -0.61***	-0.92*** -0.88***	-0.49*** -0.52***	-0.60*** -0.58***
$\Delta \ln C_{i-3}$	-0.34*** -0.40***	-0.03 -0.22***	-0.37 -0.31***	-0.57*** -0.38***	-0.43*** -0.52***	-0.48*** -0.46***	-0.44*** -0.46***	-0.75*** -0.72***	-0.31*** -0.32***	-0.58*** -0.50***

ตารางที่ ผ.3 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่มครัวเรือนที่มีและไม่มีข้อจำกัดสภาพคล่อง กรณีที่มีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้คือดี

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i,t-4}$	-0.20*** -0.24***	-0.10*** -0.14***	-0.21 -0.18***	-0.41*** -0.41***	-0.28*** -0.33***	-0.32*** -0.29***	-0.27*** -0.28***	-0.63** -0.47***	-0.26*** -0.24***	-0.36*** -0.29***
$\Delta \ln C_{i,t-5}$	-0.09*** -0.09***	-0.05** -0.03	-0.11 -0.09***	-0.28*** -0.20***	-0.09** -0.13***	-0.17*** -0.10***	-0.11*** -0.09***	-0.25 -0.18***	-0.18*** -0.03	-0.24*** -0.15***
R	0.44* -0.15	1.38*** 2.04***	1.48 -1.98	4.40* 0.38	2.36*** 3.17*	4.33*** 6.21***	1.20 0.23	4.15 4.35	6.19*** 5.21***	-4.01*** -6.32***
Y_{t-1}	0.04* -0.03	-0.03** -0.04***	0.03 0.02	0.11 -0.10	0.06 -0.02	-0.03 0.01	0.03 0.08	-0.24 -0.50**	0.15** -0.01	0.32*** 0.02
Age	-0.03*** -0.01	-0.03*** -0.03***	-0.03 0.04	-0.01 0.07	-0.03 -0.05	-0.10** 0.01	-0.05 -0.02	-0.32 0.22	-0.34*** -0.33***	-0.08 0.04
Age ²	0.00** 0.00	0.00*** 0.00***	0.00 -0.00	-0.00 -0.00	0.00 0.00	0.00 -0.00	0.00 0.00	0.00 -0.00	0.00*** 0.00***	0.00 -0.00
Primary	0.63*** 0.22***	0.44*** 0.16***	0.31 0.38***		-0.55* -0.78***	2.46 0.32***			1.58** 0.35***	0.69 0.16
Secondary	0.48*** 0.11**	0.26 0.03	0.13 0.18			2.28 0.00			1.86* 0.05	0.84 0.945***
Non Municipal	-0.12*** -0.12**	-0.08*** -0.09***	-0.07 -0.01	-0.05 0.01	-0.00 -0.37***	-0.19** 0.05	-0.10 -0.13*	-0.11 -0.08	-0.15* -0.26***	-0.04 -0.23***
North	-0.09** 0.00	-0.05 -0.06**	0.32 0.40***	0.12 0.11	-0.04 0.06	-0.17 -0.34***	-0.34** -0.46***	-0.15 1.50**	0.32** 0.04	0.59*** 0.77***
North-East	-0.02 -0.02	0.01 -0.03	0.11 -0.11	0.33** 0.48***	-0.08 -0.11	0.03 -0.19*	-0.36** -0.66***	-0.70 0.77*	0.37** 0.16*	0.49*** 0.62***
Central	-0.10** -0.06**	-0.07* -0.08***	-0.60 -0.74***		-0.15 0.11	-0.13 -0.20**	-0.39** -0.59***		0.06 0.15	0.15 0.22**
Bangkok	-0.15** -0.09**	-0.07 -0.04	-0.27 -0.45***		0.95* 0.22	-0.36 -0.06	-0.34 -0.52**		0.76* 0.29*	-0.25 -0.53***
Male	-0.06 0.04	-0.02 -0.01	-0.41 0.01			0.24 -0.02	-0.01 0.51*		0.24 0.16	1.03*** 0.65***
Farm	0.38*** 0.13***	0.22*** 0.04*	1.20 0.53***	0.81 0.08	0.32 0.09	-0.12 -0.16	-0.32* -0.33***	0.54 0.30	0.48*** 0.16	-0.19 0.01
Employee	0.34*** 0.15***	0.22** 0.07***	0.67 0.25***	0.59 0.35	-0.03 0.04	0.00 0.14	0.10 -0.18*	-1.86 -0.94*	0.35** 0.16	-0.30 0.08
Status1	0.12** -0.04	0.05 0.00	-0.23 -0.62***	0.13 -0.05	0.26 0.14	-0.16 0.37*	-0.11 -0.86***		0.35 1.68**	-1.17*** -0.36
Status2	0.15*** 0.01	0.06 0.06*	0.20 -0.26*		0.14 0.14	-0.54* 0.16	-0.34 -1.05***		-0.69* 0.66	-0.93*** -0.35
Status3	0.16* -0.08	0.12 0.02			0.54 0.28	-0.14 0.34	-0.26 -1.45		-0.48 -0.91***	-0.44 1.15
Status4	0.04 0.22	-0.10 0.23**			0.66 -0.32					
Adj. R. ²	0.30 0.26	0.24 0.21	0.59 0.43	0.38 0.44	0.29 0.30	0.32 0.32	0.37 0.37	0.48 0.52	0.23 0.24	0.39 0.37
Obs.	2,213 3,327	2,208 3,324	395 1,068	336 365	1,016 932	905 1,526	856 1,005	71 172	972 1,462	630 1,129

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BV=เครื่องเค็มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องเค็มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามปีและภรรยา Stat2= พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และStat4= คนชรา ทั้งนี้ตัวบาง เป็นของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ตัวหนา เป็นของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก

ตารางที่ ๔.4 การประมาณการพฤติกรรมเคชชีนในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด กรณีที่มีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i,t-1}$	-0.78*** (-33.20)	-0.67*** (-33.45)	-0.77*** (-28.63)	-0.80*** (-18.91)	-0.82*** (-24.20)	-0.89*** (-33.18)	-0.77*** (-31.69)	-0.95*** (-12.35)	-0.75*** (-24.35)	-0.80*** (-27.38)
$\Delta \ln C_{i,t-2}$	-0.55*** (-23.68)	-0.41*** (-17.79)	-0.51*** (-19.23)	-0.54*** (-10.76)	-0.61*** (-15.71)	-0.67*** (-18.61)	-0.62*** (-20.30)	-0.89*** (-9.10)	-0.51*** (-13.61)	-0.58*** (-15.87)
$\Delta \ln C_{i,t-3}$	-0.39*** (-17.43)	-0.16*** (-7.58)	-0.33*** (-12.19)	-0.44*** (-8.93)	-0.49*** (-11.20)	-0.47*** (-12.01)	-0.45*** (-13.45)	-0.72*** (-6.65)	-0.32*** (-7.80)	-0.50** (-13.32)
$\Delta \ln C_{i,t-4}$	-0.24*** (-11.52)	-0.13*** (-6.08)	-0.19*** (-7.13)	-0.41*** (-8.33)	-0.33*** (-8.15)	-0.30*** (-8.20)	-0.27*** (-8.78)	-0.49*** (-5.75)	-0.23*** (-6.37)	-0.29*** (-9.05)
$\Delta \ln C_{i,t-5}$	-0.11*** (-7.09)	-0.05*** (-2.96)	-0.10*** (-5.33)	-0.22*** (-6.84)	-0.12*** (-4.35)	-0.13*** (-4.58)	-0.10*** (-4.26)	-0.19*** (-3.28)	-0.06** (-2.08)	-0.16*** (-6.66)
R	-0.20 (-0.88)	1.44*** (7.50)	-1.50 (-1.42)	1.03 (0.72)	2.29*** (2.70)	4.21*** (4.50)	0.35 (0.39)	4.63 (1.57)	4.87*** (4.47)	-6.18*** (-6.56)
Y _{t-1}	0.01 (0.34)	-0.03*** (-3.22)	0.01 (0.26)	-0.01 (-0.07)	0.04 (0.85)	0.00 (0.08)	0.05 (1.24)	-0.44** (-2.19)	0.04 (1.04)	0.12*** (2.20)
Age	0.00 (0.14)	-0.02*** (-2.83)	0.02 (0.47)	0.03 (0.61)	-0.03 (-1.17)	0.00 (0.02)	-0.03 (-1.08)	0.14 (0.71)	-0.32*** (-7.51)	0.02 (0.62)
Age ²	-0.00 (-1.11)	0.00* (1.95)	0.00 (-0.11)	-0.00 (-0.66)	0.00 (0.97)	-0.00 (-0.37)	0.00 (1.04)	-0.0 (-0.94)	0.00*** (7.14)	-0.00 (-0.88)
Primary	0.00 (0.11)	0.04* (1.79)	0.31*** (4.13)	0.19 (1.23)	-1.10*** (-5.97)	0.16* (1.76)	-1.04*** (-6.46)	-0.99** (-2.27)	0.16* (1.76)	-0.06 (-0.64)
Secondary	0.04 (0.83)	-0.01 (-0.29)	0.17 (1.61)	-0.11 (-0.34)	-0.32 (-1.31)	0.00 (0.02)	-0.20 (-0.60)	-2.38** (-2.18)	0.10 (0.64)	0.69*** (3.11)
Non-Municipal	-0.12*** (-7.16)	-0.08*** (-5.84)	-0.02 (-0.47)	-0.03 (-0.33)	-0.19*** (-3.54)	-0.05 (-0.80)	-0.12** (-2.22)	-0.11 (-0.56)	-0.22*** (-4.12)	-0.18*** (-2.92)
North	-0.12*** (-4.68)	-0.12*** (-4.93)	0.34*** (3.81)	0.10 (0.95)	-0.07 (-0.81)	-0.40*** (-4.74)	-0.51*** (-6.32)	1.39** (2.46)	0.05 (0.64)	0.60*** (6.23)
North-East	-0.11*** (-4.23)	-0.07*** (-3.26)	-0.08 (-1.03)	0.37*** (3.54)	-0.14* (-1.82)	-0.24*** (-3.04)	-0.65*** (-8.34)	0.66 (1.40)	0.14* (1.89)	0.44*** (5.30)
Central	-0.09*** (-3.69)	-0.10*** (-4.26)	-0.71*** (-10.91)		-0.03 (-0.34)	-0.21*** (-2.59)	-0.57*** (-7.00)	1.68** (2.38)	0.07 (0.96)	0.13 (1.41)
Bangkok	-0.16** (-2.58)	-0.05 (-1.26)	-0.39*** (-3.74)		0.49 (1.56)	-0.13 (-0.74)	-0.49*** (-2.74)	-0.05 (-0.08)	0.34** (2.27)	-0.50*** (-4.00)
Male	0.03 (0.81)	0.00 (0.17)	-0.05 (-0.47)	-0.26 (-0.45)		0.05 (0.37)	0.39** (2.00)		0.16 (1.14)	0.71*** (4.05)
Farm	0.07*** (3.05)	0.01 (0.52)	0.64*** (9.44)	0.17 (0.49)	0.11 (0.85)	-0.29*** (-3.49)	-0.45*** (-6.04)	0.38 (0.83)	0.12 (1.49)	-0.21 (-1.59)
Employee	0.07*** (3.26)	0.03 (1.43)	0.26*** (3.83)	0.29 (0.78)	-0.09 (-0.68)	-0.04 (-0.44)	-0.18** (-2.26)	-1.11** (-2.01)	0.07 (0.85)	-0.11 (-0.79)

ตารางที่ ๗.4 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด กรณีที่มีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ในอดีต (ต่อ)

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Status1	0.03 (0.75)	0.02 (0.80)	-0.54*** (-4.04)	0.03 (0.19)	0.19 (0.64)	0.23 (1.33)	-0.63*** (-3.04)		0.96*** (2.60)	-0.56*** (-2.69)
Status2	0.09*** (2.65)	0.08*** (2.82)	-0.16 (-1.33)		0.12 (0.43)	-0.05 (-0.29)	-0.82*** (-3.99)	0.90 (1.11)	-0.65*** (-3.73)	-0.43** (-2.34)
Status3	0.04 (0.51)	0.07 (1.24)	0.76* (2.20)		0.40 (1.22)	0.26 (1.00)	-0.88*** (-2.73)		-0.55** (-2.54)	0.26 (0.80)
Status4	0.09 (0.79)	-0.01 (-0.14)			0.20 (0.44)					
Adj. R. ²	0.23	0.20	0.46	0.40	0.29	0.31	0.37	0.53	0.21	0.34
Obs.	5,540	5,532	1,463	702	1,949	2,431	1,862	243	2,434	1,759

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด

FD=อาหาร BV=เครื่องมือที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องมือที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU= ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามปีและภรรยา Stat2= พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ๗.5 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมดกรณีที่มีอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{it-1}$	-0.77*** (-38.44)	-0.70*** (-35.86)	-0.77*** (-29.63)	-0.81*** (-18.83)	-0.82*** (-24.24)	-0.89*** (-33.53)	-0.77*** (-31.70)	-0.97*** (-12.76)	-0.74*** (-24.13)	-0.80*** (-27.32)
$\Delta \ln C_{it-2}$	-0.55*** (-23.72)	-0.40*** (-17.68)	-0.50*** (-19.30)	-0.55*** (-10.70)	-0.62*** (-15.80)	-0.67*** (-18.46)	-0.63*** (-20.61)	-0.90*** (-8.94)	-0.50*** (-13.52)	-0.58*** (-15.90)
$\Delta \ln C_{it-3}$	-0.40*** (-17.63)	-0.16*** (-7.47)	-0.34*** (-12.25)	-0.45*** (-9.04)	-0.49*** (-11.32)	-0.47*** (-11.93)	-0.45*** (-13.50)	-0.69*** (-6.45)	-0.31*** (-7.66)	-0.51*** (-13.64)
$\Delta \ln C_{it-4}$	-0.25*** (-11.72)	-0.13*** (-6.19)	-0.20*** (-7.24)	-0.41*** (-8.56)	-0.33*** (-8.30)	-0.30*** (-8.06)	-0.27*** (-8.74)	-0.47*** (-5.41)	-0.23*** (-6.31)	-0.29*** (-9.01)
$\Delta \ln C_{it-5}$	-0.11*** (-7.24)	-0.04*** (-2.76)	-0.10*** (-5.38)	-0.22*** (-6.88)	-0.12*** (-4.45)	-0.13*** (-4.58)	-0.10*** (-4.26)	-0.19*** (-3.21)	-0.06** (-1.99)	-0.17*** (-6.98)
R	-0.22 (-0.96)	1.45** (7.63)	-1.57 (-1.50)	1.25 (0.89)	2.28*** (2.69)	4.14*** (4.44)	0.35 (0.38)	5.09* (1.77)	4.70*** (4.35)	-6.35*** (-6.72)
Debt growth	0.00*** (28.07)	0.00*** (11.34)	0.00** (2.15)	0.02** (2.40)	0.00 (0.53)	0.00*** (3.06)	0.00 (0.67)	0.02 (1.13)	0.00*** (3.41)	0.00 (0.67)
Age	0.00 (0.16)	-0.02*** (-2.96)	0.02 (0.48)	0.03 (0.65)	-0.03 (-1.16)	0.00 (0.02)	-0.03 (-1.09)	0.13 (0.67)	-0.32*** (-7.52)	0.03 (0.77)
Age ²	-0.00 (-1.17)	0.00** (2.09)	0.00 (-0.13)	-0.00 (-0.72)	0.00 (0.94)	-0.00 (-0.38)	0.00 (1.04)	-0.00 (-0.89)	0.00*** (7.15)	-0.00 (-1.05)
Primary	0.00 (0.03)	0.04* (1.79)	0.30*** (4.12)	0.18 (1.20)	-1.10*** (-5.96)	0.15* (1.67)	-1.05*** (-6.53)	-0.83** (-2.01)	0.16* (1.76)	-0.07 (-0.74)
Secondary	0.03*** (0.71)	-0.02 (-0.36)	0.16 (1.53)	-0.28 (-0.89)	-0.32 (-1.32)	-0.01 (-0.07)	-0.21 (-0.63)	-2.31** (-2.10)	0.10 (0.62)	0.69*** (3.13)

ตารางที่ ๕.5 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทใน
กลุ่มครัวเรือนทั้งหมดกรณีที่มีอัตราส่วนข้อจำกัดสภาพคล่อง (ต่อ)

	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Non-Municipal	-0.11*** (-7.02)	-0.08*** (-5.65)	-0.02 (-0.41)	-0.02 (-0.27)	-0.19*** (-3.53)	-0.04 (-0.70)	-0.12** (-2.22)	-0.12 (-0.63)	-0.21*** (-4.02)	-0.18*** (-2.93)
North	-0.12*** (-4.71)	-0.12*** (-4.88)	0.35*** (3.88)	0.11 (1.01)	-0.07 (-0.83)	-0.39*** (-4.70)	-0.51*** (-6.30)	1.34** (2.26)	0.06 (0.71)	0.60*** (6.18)
North-East	-0.10*** (-4.19)	-0.07*** (-3.14)	-0.08 (-1.10)	0.38*** (3.61)	-0.14* (-1.83)	-0.24*** (-3.04)	-0.65*** (-8.28)	0.60 (1.21)	0.14* (1.95)	0.44*** (5.22)
Central	-0.09*** (-3.62)	-0.10*** (-4.26)	-0.71*** (-11.00)		-0.02 (-0.29)	-0.21** (-2.56)	-0.56*** (-6.88)	1.59** (2.19)	0.08 (1.11)	0.14 (1.60)
Bangkok	-0.10** (-2.54)	-0.04 (-1.17)	-0.39*** (-3.74)		0.49 (1.57)	-0.13 (-0.73)	-0.50*** (-2.78)	-0.14 (-0.22)	0.35** (2.31)	-0.51*** (-4.05)
Male	0.04 (1.12)	0.01 (0.33)	-0.06 (-0.50)	-0.28 (-0.49)		0.06 (0.43)	0.39** (1.99)		0.14 (1.01)	0.72*** (4.09)
Farm	0.08*** (3.52)	0.01 (0.61)	0.65*** (9.70)	0.18 (0.53)	0.13 (1.03)	-0.27*** (-3.20)	-0.44*** (-5.94)	0.50 (0.95)	0.14* (1.83)	-0.16 (-1.21)
Employee	0.08*** (3.61)	0.03 (1.63)	0.27*** (4.00)	0.29 (0.81)	-0.07 (-0.51)	-0.02 (-0.24)	-0.17** (-2.19)	-0.89 (-1.53)	0.09 (1.18)	-0.07 (-0.50)
Status1	0.02 (0.58)	0.02 (0.79)	-0.53*** (-4.00)	0.04 (0.24)	0.19 (0.65)	0.23 (1.33)	-0.63*** (-3.03)		0.96** (2.57)	-0.56*** (-2.69)
Status2	0.08** (2.34)	0.07*** (2.69)	-0.16 (-1.32)		0.12 (0.44)	-0.05 (-0.33)	-0.82*** (-3.98)	0.97 (1.19)	-0.62*** (-3.57)	-0.44** (-2.35)
Status3	0.03 (0.39)	0.07 (1.19)	0.76** (2.22)		0.40 (1.23)	0.25 (1.00)	-0.89*** (-2.76)		-0.54** (-2.46)	0.25 (0.78)
Status4	0.09 (0.81)	-0.00 (-0.03)			0.22 (0.48)					
Adj. R. ²	0.23	0.20	0.46	0.40	0.29	0.32	0.37	0.53	0.22	0.34
Obs.	5,540	5,532	1,463	702	1,949	2,431	1,862	243	2,434	1,759

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิงกีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามัญและภรรยา
Stat2= พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และStat4= คนชรา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ผ.6 การประมาณการพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย (ภาค)

	Region	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{it-1}$	North	0.70 ***	-0.55 ***	-1.01 ***	-0.70 ***	-0.83 ***	-0.87 ***	-0.85 ***	-0.33	-0.65 ***	-1.01 ***
	N.E.	-0.77 ***	-0.78 ***	-0.74 ***	-0.86 ***	-0.83 ***	-0.96 ***	-0.83 ***	-1.08 ***	-0.73 ***	-0.82 ***
	South	-0.81 ***	-0.69 ***	-0.82 ***	-0.77 ***	-0.93 ***	-0.88 ***	-0.66 ***		-0.81 ***	-0.80 ***
	Central	-0.76 ***	-0.73 ***	-0.72 ***		-0.81 ***	-0.93 ***	-0.86 ***		-0.62 ***	-0.85 ***
	Bangkok	-1.00 ***	-0.76 ***	-0.71 ***		-0.42	-0.88 ***	-0.72 **		-0.56	-0.92 ***
$\Delta \ln C_{it-2}$	North	-0.56 ***	-0.33 ***	-1.00 ***	-0.47 ***	-0.78 ***	-0.59 ***	-0.69 ***	-0.02	-0.24 **	-0.62 ***
	N.E.	-0.51 ***	-0.39 ***	-0.58 ***	-0.61 ***	-0.60 ***	-0.84 ***	-0.80 ***	-1.20 ***	-0.61 ***	-0.55 ***
	South	-0.53 ***	-0.44 ***	-0.47 ***	-0.53 ***	-0.59 ***	-0.64 ***	-0.38 ***		-0.63 ***	-0.91 ***
	Central	-0.55 ***	-0.47 ***	-0.39 ***		-0.59 ***	-0.68 ***	-0.72 ***		-0.28 **	-0.58 ***
	Bangkok	-1.04 ***	-0.64 ***	-0.62 ***		-0.67	-0.58 ***	-0.45		-0.14	-0.80 ***
$\Delta \ln C_{it-3}$	North	-0.51 ***	-0.16 ***	-0.84 ***	-0.49 ***	-0.64 ***	-0.45 ***	-0.55 ***	-0.15	0.03	-0.33
	N.E.	-0.32 ***	-0.05	-0.36 ***	-0.39 ***	-0.45 ***	-0.47 ***	-0.59 ***	-0.95 ***	-0.40 ***	-0.51 ***
	South	-0.37 ***	-0.25 ***	-0.36 ***	-0.30 **	-0.50 ***	-0.45 ***	-0.22 ***		-0.54 ***	-0.72 ***
	Central	-0.54 ***	-0.28 ***	-0.23 ***		-0.59 ***	-0.52 ***	-0.43 ***		-0.17	-0.53 ***
	Bangkok	-0.69 ***	-0.40 ***	-0.52 ***		0.03	-0.54 ***	-0.40		0.29	-0.85 ***
$\Delta \ln C_{it-4}$	North	-0.41 ***	-0.27 ***	-0.79 ***	-0.43 ***	-0.45 ***	-0.37 ***	-0.36 ***	-0.53	-0.03	-0.02
	N.E.	-0.19 ***	-0.07 *	-0.22 **	-0.35 ***	-0.38 ***	-0.31 ***	-0.26 ***	-0.57 ***	-0.32 ***	-0.36 ***
	South	-0.18 ***	-0.15 ***	-0.23 ***	-0.22 *	-0.22 *	-0.22 **	-0.23 ***		-0.42 ***	-0.42 ***
	Central	-0.33 ***	-0.13 *	-0.14 **		-0.32 **	-0.37 ***	-0.30 ***		0.07	-0.39 ***
	Bangkok	-0.30 **	-0.10	-0.33 ***		-0.16	-0.42 **	-0.05		-0.15	-0.65 ***
$\Delta \ln C_{it-5}$	North	-0.24 ***	-0.21 ***	-0.31 *	-0.25 ***	-0.27 ***	-0.14 *	-0.15 ***	-0.63	0.05	-0.11
	N.E.	-0.08 ***	-0.01	-0.06	-0.28 ***	-0.10 **	-0.09	-0.08	-0.24 ***	-0.11 ***	-0.18 ***
	South	-0.08 **	0.00	-0.13 ***	-0.02	-0.01	-0.16 ***	-0.07		-0.13 *	-0.24 ***
	Central	-0.13 **	-0.09 *	-0.07		-0.16	-0.10	-0.14 **		0.08	-0.14 ***
	Bangkok	-0.07	-0.05	-0.13 **		-0.03	-0.38 **	-0.01		0.21	-0.43 ***
R	North	-1.10 **	0.14	-2.27	2.94	5.27	5.37 *	-1.40	0.86	2.87	-13.21 ***
	N.E.	-0.43	1.33 ***	0.40	-1.39	1.06	2.54 **	2.04 *	9.23 **	4.63 ***	-6.87 ***
	South	-0.61	1.16	-5.08 **	0.93	9.85 **	6.82 *	-9.03 ***		11.45 **	-7.02 *
	Central	0.65	2.93 ***	-11.90		-0.89	7.52 **	1.48		4.29	-3.97
	Bangkok	6.46 **	7.62 ***	5.31 *		-3.22	8.67	19.26		12.04	-12.94 **
Age	North	-0.00	-0.01	-1.45 *	-0.12	0.03	-0.05	-0.14 **	-4.13	-0.20 **	-0.12
	N.E.	0.01	-0.01	-0.08	-0.18 *	-0.09 *	0.03	-0.01	0.23	-0.34 ***	-0.11
	South	0.00	-0.01	0.07 *	0.13	-0.03	-0.05	0.03		-0.51 ***	-0.27 ***
	Central	-0.03	-0.05 **	-0.29		-0.11	0.01	-0.02		-0.16	0.11
	Bangkok	0.01	-0.01	0.17		0.23	0.03	-0.06		0.56	0.02

ตารางที่ ๘.6 การประมาณการพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย (ภาค) (ต่อ)

	Region	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Age ²	North	-0.00	0.00	0.01 *	0.00	0.00	0.00	0.00 **	0.04	0.00 ***	0.00
	N.E.	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00 ***	0.00
	South	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00 ***	0.00 ***
	Central	0.00	0.00 **	0.00		0.00	0.00	0.00		0.00	0.00
	Bangkok	-0.00	0.00	-0.00		-0.00	0.00	0.00		-0.01	0.00
Primary	North	-0.03	0.07		0.17	-1.43 ***	0.10			0.25	0.52
	N.E.	0.04	0.17 ***		0.87 ***	-0.94 ***	0.39 **	-1.86 ***	-1.01 **	0.13	-0.34 *
	South	0.03	0.03	0.26 ***	0.42		0.03	-1.10 **		0.08	-0.52 *
	Central	0.05	-0.08	0.37		-0.69	-0.42			0.34	0.27
	Bangkok	0.01	0.00	-0.02		0.29	0.51	-0.20		-0.40	0.38 *
Secondary	North	0.17	0.01			-0.71	0.00				
	N.E.	0.09	0.11	1.79 ***		-0.18	-0.38	-1.28		-0.30	
	South	0.14	0.01	-0.02			0.08	-0.32		0.27	
	Central	-0.10	-0.20 **	-0.09		-0.33	-0.34			0.24	1.07 ***
	Bangkok	-0.25	-0.14	0.20		-0.03	0.60	0.40		0.13	0.53
Non Municipal	North	-0.09 ***	-0.03	0.06	-0.18		0.01	-0.15	-0.17	-0.15	-0.01
	N.E.	-0.11 ***	-0.10 ***	-0.10	0.06	-0.02	-0.01	-0.06	-0.11	-0.23 ***	-0.20 *
	South	-0.11 ***	-0.08 ***	-0.01	0.01	-0.31 **	-0.13	-0.10		-0.11	-0.07
	Central	-0.25 ***		-0.09		-0.43 ***	-0.12	-0.24		-0.53 ***	-0.40 ***
	Bangkok										
Male	North	-0.03	0.06				-0.61	0.35		0.27	
	N.E.	-0.04			-0.20		0.22	1.70 ***		0.08	1.21 ***
	South	0.05	0.04	0.06			0.07	-0.67 ***		0.04	1.42 ***
	Central	0.07	0.09				0.01			0.00	0.29
	Bangkok	0.02	0.05	-0.34 *			0.16	0.33			-0.20
Farm	North	0.10 **	-0.02	0.64 ***	-0.26	-0.10	0.03	-0.75 ***		-0.09	-0.64
	N.E.	0.09 **	-0.02	0.64 ***	-0.03	-0.07	-0.39 ***	-0.44 ***	0.65	0.13	-0.33
	South	0.02	0.01	0.64 ***	0.02	-0.01	-0.28	-0.10		0.01	-0.01
	Central	0.17 ***	-0.03	0.27		0.35	-0.27	-0.03		0.20	0.13
	Bangkok										
Employ	North	0.16 ***	0.06	1.21 **			0.41 **	-0.36 **		0.23	-0.09
	N.E.	0.10 **	0.08 **	-0.44 ***	0.59	-0.09	0.09	-0.09	-0.60	-0.04	-0.10
	South	0.04	0.04	0.29 ***		-0.53	-0.10	-0.08		-0.03	0.06
	Central	0.05	-0.02	0.05		0.02	-0.35 *	-0.07		0.22	0.09
	Bangkok	0.18	0.11	0.34			0.33			-0.21	0.18

ตารางที่ ผ.6 การประมาณการพฤติกรรมเคซินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่มครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย (ภาค) (ต่อ)

	Region	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Stat 1	North	0.05	-0.04		-0.24	0.46	0.53	-0.38			0.31
	N.E.	0.00	-0.08 **	-1.28 ***	0.54	-0.41 **	0.28	-1.68 ***			-1.34 ***
	South	0.17 **	0.25 ***	-0.55 ***	-0.11	0.44	-0.23	-0.23		1.15 *	-2.41 ***
	Central	0.07	-0.01	0.07		0.84	1.82	0.44			-0.06
	Bangkok	-0.13	-0.08	-0.15		-0.25	-0.90 **	-0.77			0.01
Stat 2	North	0.09	0.02			0.61	0.08	-0.77		-1.69 ***	0.86 **
	N.E.	0.11 *	0.00	-0.84 ***		-0.53 ***	-0.05	-1.95 ***		-0.52 *	-1.28 ***
	South	0.14 **	0.15 ***	-0.17		0.24	-0.21			-0.45	-0.49
	Central	0.15	0.08			0.98	1.22	0.66		-0.20	
	Bangkok	-0.03	-0.01	0.29						-1.61	0.08
Stat 3	North	-0.03	0.04			0.32	0.79	-0.93		-2.10 ***	
	N.E.	0.02	0.00				-0.11	-1.95 ***		-0.19	-0.46
	South	0.27 *	0.19	0.68		-0.69				-0.31	
	Central	-0.02	-0.25				1.58				
	Bangkok										
Stat 4	North	-0.34	-0.35			-1.43					
	N.E.										
	South	0.09	0.05			1.15					
	Central	0.48	0.13								
	Bangkok										
Adj. R. ²	North	0.22	0.14	0.64	0.26	0.31	0.32	0.34	0.43	0.22	0.29
	N.E.	0.19	0.24	0.34	0.54	0.29	0.36	0.38	0.50	0.22	0.36
	South	0.22	0.21	0.41	0.36	0.28	0.27	0.32		0.25	0.25
	Central	0.26	0.21	0.37		0.27	0.28	0.49		0.13	0.33
	Bangkok	0.54	0.32	0.42		0.53	0.45	0.37		0.41	0.33
Obs.	North	1,264	1,261	115	230	414	505	454	29	532	279
	N.E.	1,907	1,906	328	257	818	890	652	139	891	610
	South	1,438	1,435	673	215	394	589	472	39	509	387
	Central	705	704	208	0	296	362	243	19	417	318
	Bangkok	226	226	139	0	27	85	41	17	85	165

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD= อาหาร BV=เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามีและภรรยา Stat2= พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.7 การประมาณการพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามการศึกษา

	Educate	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{it-1}$	Primary	-0.75 ***	-0.69 ***	-0.78 ***	-0.79 ***	-0.83 ***	-0.91 ***	-0.79 ***	-0.91 ***	-0.71 ***	-0.84 ***
	Secondary	-1.05 ***	-0.79 ***	-0.92 ***		-1.01 ***	-1.24 ***			-1.39 ***	-0.73 ***
	Bachelor	-0.88 ***	-0.74 ***	-0.66 ***	-0.76 ***	-0.51 ***	-0.79 ***	-0.49	-0.98 ***	-0.96 ***	-0.74 ***
$\Delta \ln C_{it-2}$	Primary	-0.52 ***	-0.39 ***	-0.54 ***	-0.54 ***	-0.62 ***	-0.70 ***	-0.65 ***	-1.00 ***	-0.50 ***	-0.63 ***
	Secondary	-0.79 ***	-0.47 ***	-0.92 ***		-0.69 **	-1.29 ***			-1.30 *	-0.59
	Bachelor	-0.73 ***	-0.52 ***	-0.21 **	-0.42 *	-0.49 ***	-0.43 ***	0.03	-0.57 **	-0.58 ***	-0.52 ***
$\Delta \ln C_{it-3}$	Primary	-0.38 ***	-0.11 ***	-0.33 ***	-0.45 ***	-0.47 ***	-0.53 ***	-0.49 ***	-0.84 ***	-0.32 ***	-0.59 ***
	Secondary	-0.63 ***	-0.23 **	-0.35		-0.95 ***	-0.67 **			-0.82	-0.43
	Bachelor	-0.51 ***	-0.41 ***	-0.28 ***	-0.43	-0.29	-0.23 **	0.10	-0.76 ***	-0.31 **	-0.36 ***
$\Delta \ln C_{it-4}$	Primary	-0.23 ***	-0.13 ***	-0.20 ***	-0.39 ***	-0.32 ***	-0.34 ***	-0.31 ***	-0.69 ***	-0.25 ***	-0.37 ***
	Secondary	-0.38 ***	-0.13	0.09		-0.87 **	-0.64 *			-0.40	-0.20
	Bachelor	-0.29 ***	-0.19 ***	-0.10	-0.67 ***	-0.21	-0.12	0.06	-0.40 ***	-0.20 *	-0.16 **
$\Delta \ln C_{it-5}$	Primary	-0.11 ***	-0.04 *	-0.10 ***	-0.19 ***	-0.11 ***	-0.15 ***	-0.13 ***	-0.23 **	-0.07 **	-0.21 ***
	Secondary	-0.11	0.01	0.12		-0.52 *	-0.21			0.01	0.02
	Bachelor	-0.14 ***	-0.09 **	-0.03	-0.56 ***	-5.44	-0.06	0.03	-0.19 **	-0.04	-0.15 **
R	Primary	-0.31	1.26 ***	-1.50	0.87	2.32 ***	4.23 ***	0.52	-0.19	4.03 ***	-6.36 ***
	Secondary	0.40	5.27	-13.83		1.01	-7.94			36.90 **	-16.04
	Bachelor	2.78 *	4.13 ***	-2.77	-2.06	0.21	3.05	-1.19	27.49 ***	14.22 ***	-3.68
Age	Primary	-0.00	-0.02 **	0.01	0.02	-0.04	-0.02	-0.04	-0.20	-0.33 ***	-0.01
	Secondary	-0.11	-0.03	-0.49		-2.00	-0.33			1.14	-0.92
	Bachelor	0.01	-0.14 ***	-0.16	-4.54 **	-0.00	-0.08	0.65	1.11	-0.29	-0.29
Age ²	Primary	-0.00	0.00	-0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00 ***	-0.00
	Secondary	0.00	0.00	0.01		0.02	0.00			-0.01	0.01
	Bachelor	-0.00	0.00 ***	0.00	0.05 **	-0.26	0.00	-0.01	-0.01	0.00	0.00
Non Municipal	Primary	-0.13 ***	-0.08 ***	-0.02	-0.05	-0.19 ***	-0.05	-0.11 **	-0.11	-0.24 ***	-0.14 **
	Secondary	-0.08	-0.10	-0.05		-0.71	0.28			-0.07	-0.17
	Bachelor	-0.07	-0.08 *	-0.09	0.35	0.50	-0.07	-0.91	0.17	0.06	-0.33
North	Primary	-0.15 ***	-0.12 ***	0.33 ***	0.08	-0.12	-0.43 ***	-0.53 ***	0.16	0.05	0.71 ***
	Secondary	0.16	-0.05			-0.13	-0.04				
	Bachelor	0.05	-0.13 *		-0.71	0.20	-0.47			-0.05	0.33
North East	Primary	-0.13 ***	-0.07 ***	-0.07	0.37 ***	-0.18 **	-0.26 ***	-0.68 ***	-0.69	0.17 **	0.35 ***
	Secondary	0.13	0.15 *	1.76 ***		0.04	-0.63			-1.47	
	Bachelor	0.00	-0.08	0.14			-0.07	0.55	0.57	0.26	1.05 ***

ตารางที่ ผ.7 การประมาณการพฤติกรรมเคซินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามการศึกษา (ต่อ)

	Educate	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Central	Primary	-0.11 ***	-0.10 ***	-0.72 ***		-0.06	-0.26 ***	-0.56 ***		0.07	0.18 *
	Secondary	0.16	0.05	-0.31			0.07			-0.48	
	Bachelor	-0.09	-0.18 **	-0.32		0.21	-0.08	2.19		-0.07	0.00
Bangkok	Primary	-0.17 ***	-0.10 **	-0.55 ***		0.49	0.12	-0.28		0.04	-0.32 **
	Secondary	-0.22	0.07	1.85		0.60	-0.35			0.25	-2.18 **
	Bachelor	0.09	0.01	-0.07			0.11	0.71	-0.42	1.04 ***	-0.23
Male	Primary	0.01	-0.01	0.05			0.00	0.27		0.30 *	0.91 ***
	Secondary	0.41	0.17	-1.69 **							2.10
	Bachelor	0.04	0.04	0.17	-0.30		0.21	1.71		0.02	0.69 *
Farm	Primary	0.07 ***	0.00	0.62 ***	0.16	0.11	-0.30 ***	-0.44 ***	0.33	0.07	-0.18
	Secondary										
	Bachelor										
Employ	Primary	0.06 ***	0.03	0.26 ***	0.26	-0.10	-0.08	-0.19 **	-1.31 **	0.03	-0.13
	Secondary	0.36 **	0.26 ***			-0.79	0.12			-0.40	
	Bachelor										
Stat 1	Primary	0.07 *	0.07 **	-0.52 ***	0.04	0.18	0.20	-0.55 **		0.77 **	-0.70 ***
	Secondary	-0.04	0.29	0.17							0.43
	Bachelor	-0.17 *	-0.27 ***	-0.92			-1.12 *	-3.33			-1.38 **
Stat 2	Primary	0.12 ***	0.10 ***	-0.17		0.11	-0.13	-0.75 ***		-0.81 ***	-0.57 **
	Secondary	-0.08	0.35	4.17 **							-1.98
	Bachelor	0.00	0.04	-0.45			-0.07	-0.59	0.09	0.40	-0.68 *
Stat 3	Primary	0.07	0.10			0.39	0.18	-0.82 **		-0.71 ***	0.16
	Secondary										
	Bachelor	0.13	0.17	0.50							
Stat 4	Primary	0.11	0.02			0.22					
	Secondary										
	Bachelor										
Adj. R. ²	Primary	0.21	0.19	0.48	0.35	0.26	0.32	0.38	0.50	0.20	0.37
	Secondary	0.39	0.29	0.56		0.40	0.50			0.31	0.62
	Bachelor	0.28	0.25	0.34	0.57	0.05	0.27	-0.09	0.65	0.31	0.29
Obs.	Primary	4,557	4,550	1,126	635	1,846	2,047	1,811	159	2,104	1,445
	Secondary	214	214	61	7	45	95	17	2	80	37
	Bachelor	769	768	276	60	58	289	34	82	250	277

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามีและภรรยา Stat2=
พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ๘.8 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามลักษณะการประกอบอาชีพ

	Socio	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i,t-1}$	Farm	-0.72 ***	-0.65 ***	-0.70 ***	-0.79 ***	-0.84 ***	-0.98 ***	-0.84 ***	-0.78 ***	-0.63 ***	-0.96 ***
	Non-farm	-0.86 ***	-0.81 ***	-0.88 ***		-0.98 ***	-0.84 ***	-0.76 ***		-0.74 ***	-0.73 ***
	Employ	-0.81 ***	-0.68 ***	-0.80 ***	-0.85 ***	-0.86 ***	-0.88	-0.72 ***	-1.09 ***	-0.82 ***	-0.69 ***
$\Delta \ln C_{i,t-2}$	Farm	-0.50 ***	-0.32 ***	-0.54 ***	-0.66 ***	-0.63 ***	-0.76 ***	-0.74 ***	-0.82 ***	-0.39 ***	-0.72 ***
	Non-farm	-0.66 ***	-0.57 ***	-0.61 ***		-0.81 ***	-0.69 ***	-0.69 ***		-0.60 ***	-0.73 ***
	Employ	-0.60 ***	-0.41 ***	-0.50 ***	-0.54 ***	-0.61 ***	-0.66	-0.53 ***	-0.85 ***	-0.58 ***	-0.56 ***
$\Delta \ln C_{i,t-3}$	Farm	-0.38 ***	0.09 **	-0.24 ***	-0.58 ***	-0.40 ***	-0.60 ***	-0.51 ***	-0.81 ***	-0.26 ***	-0.70 ***
	Non-farm	-0.47 ***	-0.28 ***	-0.30 ***		-0.79 **	-0.54 ***	-0.59 ***		-0.37 ***	-0.57 **
	Employ	-0.44 ***	-0.28 ***	-0.43 ***	-0.45 ***	-0.58 ***	-0.40 **	-0.41 ***	-0.65 ***	-0.39 ***	-0.47 ***
$\Delta \ln C_{i,t-4}$	Farm	-0.23 ***	-0.01	-0.15 ***	-0.46 ***	-0.18 ***	-0.43 ***	-0.28 ***	-0.77 ***	-0.18 ***	-0.42 ***
	Non-farm	-0.33 ***	-0.26 ***	-0.18 **		-0.54 **	-0.37 ***	-0.50 ***		-0.33 ***	-0.39 *
	Employ	-0.23 ***	-0.15 ***	-0.27 ***	-0.45 ***	-0.48 ***	-0.24	-0.25 ***	-0.34 ***	-0.26 ***	-0.26 ***
$\Delta \ln C_{i,t-5}$	Farm	-0.08 ***	0.02	-0.02	-0.30 ***	-0.03	-0.14 ***	-0.06	-0.33 **	-0.02	-0.23 ***
	Non-farm	-0.09 **	-0.04	-0.14 ***		-0.02	-0.17 **	-0.26 ***		-0.13	0.00
	Employ	-0.15 ***	-0.09 ***	-0.13 ***	-0.23 ***	-0.19 ***	-0.12 *	-0.08 **	-0.18 **	-0.07	-0.18 ***
R	Farm	-0.44 *	0.63 ***	-2.78 **	0.95	1.74 **	3.54 ***	0.92	0.37	2.44 **	-7.09 ***
	Non-farm	1.53	5.50 ***	10.45 *		26.52	19.99 **	12.95 *		-3.98	-9.88
	Employ	0.45	2.10 ***	-0.86	4.67	6.84 *	4.50	-4.65	15.25 ***	14.81 ***	-7.40 ***
Age	Farm	-0.03 **	-0.02 *	-0.18 ***	-0.37 ***	-0.10 ***	-0.07	-0.03	-0.55	-0.31 ***	-0.09 *
	Non-farm	-0.03	-0.02	0.32 **		0.55	-0.08	0.11		-0.29	0.96
	Employ	-0.01	-0.05 ***	0.11 *	0.11	-0.17 **	-0.08 *	-0.13 *	0.74	-0.37 ***	-0.07
Age ²	Farm	0.00	0.00	0.00 ***	0.00 ***	0.00 **	0.00	0.00	0.00	0.00 ***	0.00
	Non-farm	0.00	0.00	-0.00 *		-0.01	0.00	-0.00		0.00	-0.01
	Employ	0.00	0.00 ***	-0.00 *	-0.00	0.00 **	0.00 *	0.00 *	-0.01	0.00 ***	0.00
Primary	Farm										
	Non-farm	-0.21	0.26 **				0.80			0.49	
	Employ	0.00	0.03	0.34 ***	0.32 *	-1.05 ***	0.14	-0.98 ***	-0.81 **	0.02	-0.12
Secondary	Farm										
	Non-farm										
	Employ	0.08 *	0.01	0.13	-0.20	-0.36	0.04	-0.16	-2.44 ***	0.04	0.68 ***
Non Municipal	Farm	-0.09 ***	-0.05 **	-0.04	0.16	-0.12 *	0.01	-0.03	0.02	-0.18 **	-0.13
	Non-farm	-0.16 ***	-0.14 ***	-0.09		-0.11	-0.07	-0.01		-0.38	-0.33
	Employ	-0.13 ***	-0.09 ***	0.02	-0.16	-0.35 ***	-0.10 ***	-0.29 ***	-0.07	-0.20 **	-0.18 **

ตารางที่ ผ.8 การประมาณการพฤติกรรมเคซินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามลักษณะการประกอบอาชีพ (ต่อ)

	Socio	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
North	Farm	-0.21 ***	-0.11 ***	0.63 ***	-0.12	-0.15	-0.52 ***	-0.75 ***	0.65	-0.03	0.74 ***
	Non-farm	-0.20 **	-0.16 **	0.08			-0.74 ***	-0.19 **		0.08	1.38 **
	Employ	-0.01	-0.08 **	0.26	0.28 **	0.09	-0.11	-0.46 ***		0.21	0.21
North East	Farm	-0.16 ***	-0.10 ***	0.10	0.21	-0.17 *	-0.40 ***	-0.80 ***		0.18 *	0.26 **
	Non-farm	-0.15 **	-0.06	-0.40 *		0.20	-0.21	-0.59		0.24	0.89 *
	Employ	-0.03	-0.03	-0.12	0.48 ***	0.00	-0.04	-0.44 ***	0.85 *	0.04	0.55 ***
Central	Farm	-0.12 ***	-0.02	-0.48 ***		0.03	-0.35 **	-0.70 ***		0.06	0.55 ***
	Non-farm	-0.05	-0.08	-0.77 ***		-0.05	-0.31	-0.33		0.28	0.51
	Employ	-0.06	-0.12 ***	-0.72 ***		-0.11	-0.05	-0.55 ***	2.51 ***	0.14	0.09
Bangkok	Farm										
	Non-farm	-0.18	-0.17	-0.72 *			-0.12			0.06	-0.11
	Employ	-0.03	0.01	-0.39 ***		0.50	0.00	-0.60 ***	0.00	0.52 **	-0.55 ***
Male	Farm	0.08	-0.22								
	Non-farm	0.04	0.03	0.35			-0.21	0.30		0.51 **	
	Employ	0.01	0.02	-0.33 *	-0.26		0.29	0.32		-0.01	0.65 ***
Stat 1	Farm	-0.01	0.15	-0.25 *	0.19	0.06	0.21	0.13		1.08 ***	-0.05
	Non-farm	0.09	0.11	-1.03 ***			0.31	-0.86 *			
	Employ	-0.01	-0.07	-0.31		0.07	0.40	-0.85 ***			-0.40
Stat 2	Farm	0.04	0.17				-0.19	-0.07		-0.55 ***	0.02
	Non-farm	0.07	0.14 **	-0.62			-0.25	-0.32		-0.88 **	-0.95
	Employ	0.07	0.07 **	0.08		0.15	-0.15 **	-1.10 ***	0.29	-0.11	-0.42 **
Stat 3	Farm	-0.04	0.18				0.11	-0.16		-0.54 ***	0.78 ***
	Non-farm										
	Employ	0.18	0.23	0.95 ***		0.81				0.64	
Stat 4	Farm	0.02	-0.20 *								
	Non-farm										
	Employ	0.15	0.13								
Adj. R. ²	Farm	0.17	0.19	0.48	0.42	0.27	0.30	0.35	0.47	0.16	0.40
	Non-farm	0.26	0.28	0.50		0.26	0.35	0.43		0.23	0.40
	Employ	0.27	0.21	0.35	0.49	0.33	0.33	0.37	0.52	0.27	0.29
Obs.	Farm	2,310	2,309	443	407	1,171	1,130	1,025	90	1,148	805
	Non-farm	875	874	256	7	82	327	279	11	354	93
	Employ	2,355	2,349	764	288	696	974	558	142	932	861

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD= อาหาร BV=เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ชักรักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามเษและภรรยา Stat2= พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.9 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามเพศ

	Sex	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i,t-1}$	Male	-0.76 ***	-0.66 ***	-0.78 ***	-0.80 ***	-0.82 ***	-0.89 ***	-0.80 ***	-0.96 ***	-0.74 ***	-0.83 ***
	Female	-0.83 ***	-0.82 ***	-0.77 ***			-0.89 ***	-0.80 ***		-0.83 ***	-0.63 ***
$\Delta \ln C_{i,t-2}$	Male	-0.53 ***	-0.36 ***	-0.54 ***	-0.54 ***	-0.62 ***	-0.70 ***	-0.66 ***	-0.91 ***	-0.49 ***	-0.62 ***
	Female	-0.63 ***	-0.58 ***	-0.52 ***			-0.56 ***	-0.60 ***		-0.70 ***	-0.31 *
$\Delta \ln C_{i,t-3}$	Male	-0.42 ***	-0.13 ***	-0.33 ***	-0.44 ***	-0.49 ***	-0.51 ***	-0.47 ***	-0.70 ***	-0.30 ***	-0.54 ***
	Female	-0.35 ***	-0.29 ***	-0.58 ***			-0.29 ***	-0.43 **		-0.56 ***	-0.20
$\Delta \ln C_{i,t-4}$	Male	-0.27 ***	-0.14 ***	-0.20 ***	-0.40 ***	-0.33 ***	-0.33 ***	-0.31 ***	-0.47 ***	-0.23 ***	-0.32 ***
	Female	-0.21 ***	-0.13 ***	-0.42 ***			-0.18 *	-0.15		-0.34 **	-0.07
$\Delta \ln C_{i,t-5}$	Male	-0.13 ***	-0.06 ***	-0.09 ***	-0.22 ***	-0.12 ***	-0.13 ***	-0.12 ***	-0.18 ***	-0.06 **	-0.18 ***
	Female	-0.08 **	-0.01	-0.21 ***			-0.07	-0.03		-0.08	-0.03
R	Male	-0.24	1.27 ***	-1.46	1.02	2.29 ***	4.43 ***	1.02	4.76	4.72 ***	-6.15 ***
	Female	-0.08	2.20 **	-2.44			-0.33	-10.20 **		2.03	-10.48 **
Age	Male	0.00	-0.02 ***	0.01	0.03	-0.03	-0.03	-0.01	0.02	-0.33 ***	-0.02
	Female	0.00	-0.01	-0.11			0.02	-0.32		-0.30	-0.16
Age ²	Male	-0.00	0.00 **	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	-0.00	0.00 ***	0.00
	Female	-0.00	-0.00	0.00			0.00	0.00		0.00	0.00
Primary	Male	0.01	0.04 *	0.35 ***	0.19	-1.10 ***	0.07	-1.33 ***	-0.87 **	0.16 *	-0.09
	Female	0.03	0.01	0.26			-0.03	1.08		0.86	0.44
Secondary	Male	0.05	-0.01	0.17	-0.12	-0.32	-0.07	-0.38	-2.46 **	0.12	0.84 ***
	Female	-0.27	-0.36	0.56							-0.40
Non Municipal	Male	-0.12 ***	-0.08 ***	-0.01	-0.03	-0.19 ***	-0.01	-0.09 *	-0.17	-0.20 ***	-0.19 ***
	Female	-0.10 **	-0.09 **	-0.16			-0.35 *	-0.26		-0.48 *	-0.16
North	Male	-0.13 ***	-0.11 ***	0.34 ***	0.10	-0.07	-0.43 ***	-0.53 ***	1.28 **	0.04	0.68 ***
	Female	-0.05	-0.15				0.24	0.06		0.42	0.00
North East	Male	-0.12 ***	-0.08 ***	-0.10	0.37 ***	-0.14 *	-0.25 ***	-0.66 ***	0.52	0.13 *	0.42 ***
	Female	0.02	-0.06				-0.39	0.57		0.18	1.04
Central	Male	-0.08 ***	-0.07 ***	-0.68 ***		-0.02	-0.24 ***	-0.59 ***	1.33 *	0.07	0.23 **
	Female	-0.12	-0.18 *	-1.44 ***			0.25	-0.43		0.53	-0.37
Bangkok	Male	-0.14 ***	-0.06	-0.37 ***		0.50	-0.06	-0.29	-0.10	0.38 **	-0.59 ***
	Female	0.10	0.03	-1.04 ***			-0.10			0.32	-0.28
Farm	Male	0.07 ***	0.00	0.63 ***	0.17	0.11	-0.28 ***	-0.45 ***	0.58	0.08	-0.19
	Female	0.01	0.09				0.67	-1.24 ***		0.85	-2.03
Employ	Male	0.06 **	0.03	0.25 ***	0.28	-0.08	-0.02	-0.24 ***	-0.99	0.03	-0.11
	Female	0.18 ***	0.02	0.27			0.11	-0.16		1.24	-0.67

ตารางที่ ผ.9 การประมาณการพฤติกรรมเคซินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามเพศ (ต่อ)

	Sex	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Stat 1	Male	0.09	0.09 **	-0.27	0.03	0.18	0.31	0.41		1.52 ***	0.03
	Female	0.01	0.10	-0.76 ***				-0.01			0.10
Stat 2	Male	0.14 ***	0.14 ***	0.08		0.12	-0.01	0.23		-0.09	0.13
	Female	0.10 *	0.03	-0.17			0.20	-0.15		-0.12	-0.51 *
Stat 3	Male	0.09	0.15 **	1.01 ***		0.40	0.30	0.13			0.83
	Female										
Stat 4	Male	0.10	0.06			0.21					
	Female	0.08	0.03								
Adj. R. ²	Male	0.22	0.19	0.46	0.38	0.29	0.29	0.38	0.53	0.19	0.35
	Female	0.27	0.25	0.49			0.52	0.40		0.37	0.38
Obs.	Male	4,495	4,488	1,276	695	1,949	2,186	1,720	236	2,277	1,560
	Female	1,045	1,044	187	7	0	245	142	7	157	199

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD= อาหาร BV=เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามเษกและภรรยา Stat2= พ่อแม่และเด็ก Stat3= พ่อแม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.10 การประมาณการพฤติกรรมเคซินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามลักษณะครัวเรือน

	Status	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i,t-1}$	stat0	-0.85 ***	-0.85 ***	-0.71 ***			-0.93 ***	-0.85 ***		-0.80 *	-0.75 ***
	stat1	-0.77 ***	-0.64 ***	-0.84 ***	-0.48 **	-0.91 ***	-0.97 ***	-0.89 ***			-1.02 ***
	stat2	-0.76 ***	-0.69 ***	-0.78 ***	-0.81 ***	-0.78 ***	-0.85 ***	-0.77 ***	-0.96 ***	-0.74 ***	-0.80 ***
	stat3	-0.78 ***	-0.92 ***			-0.79 **	-1.09 ***	-0.67 ***		-1.24 ***	-1.59
$\Delta \ln C_{i,t-2}$	stat0	-0.62 ***	-0.57 ***	-0.48 ***			-0.61 ***	-0.67 ***		-0.48	-0.52 **
	stat1	-0.50 ***	-0.38 ***	-0.81 ***	-0.73 **	-0.80 ***	-0.81 ***	-0.61 ***			-0.78 ***
	stat2	-0.54 ***	-0.39 ***	-0.53 ***	-0.54 ***	-0.55 ***	-0.66 ***	-0.67 ***	-0.91 ***	-0.50 ***	-0.62 ***
	stat3	-0.65 ***	-0.66 ***			-0.30	-0.82 **	-1.05 *		-0.87 ***	-1.50
$\Delta \ln C_{i,t-3}$	stat0	-0.40 ***	-0.34 ***	-0.57 ***			-0.36 ***	-0.46 **		-0.61 **	-0.38
	stat1	-0.37 ***	-0.11 **	-0.76 ***	-0.56	-0.48 ***	-0.60 ***	-0.45 ***			-0.88 ***
	stat2	-0.42 ***	-0.15 ***	-0.30 ***	-0.43 ***	-0.48 ***	-0.45 ***	-0.48 ***	-0.70 ***	-0.31 ***	-0.49 ***
	stat3	-0.39 ***	-0.31			-0.24	-0.88 *	-0.97		-0.25	-1.85
$\Delta \ln C_{i,t-4}$	stat0	-0.22 ***	-0.16 ***	-0.42 ***			-0.18	-0.15		-0.31	-0.18
	stat1	-0.15 ***	-0.12 *	-0.12	-0.54 *	-0.14	-0.27 **	-0.26 ***			-0.76 ***
	stat2	-0.30 ***	-0.12 ***	-0.34 ***	-0.40 ***	-0.35 ***	-0.29 ***	-0.32 ***	-0.47 ***	-0.21 ***	-0.30 ***
	stat3	-0.34 ***	-0.29 *			-0.27	-0.74	-0.81		-0.23	-1.61
$\Delta \ln C_{i,t-5}$	stat0	-0.11 ***	-0.05	-0.20 ***			-0.06	-0.12		-0.14	-0.06
	stat1	-0.04	-0.02	-0.20	-0.31	0.04	-0.05	0.00			-0.48 ***
	stat2	-0.13 ***	-0.02	-0.08 ***	-0.22 ***	-0.11 ***	-0.12 ***	-0.15 ***	-0.18 ***	-0.05 *	-0.15 ***
	stat3	-0.26 **	-0.27 **			-0.19	-0.26	-0.07		-0.16	-1.56

ตารางที่ ผ.10 การประมาณการพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามลักษณะครัวเรือน (ต่อ)

	Status	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
R	stat0	0.54	2.61 *	-2.36			0.97	-10.91 **		4.52	-10.39 **
	stat1	-0.02	1.19 ***	-0.82	-7.14	2.12 **	6.27 ***	0.14			2.09
	stat2	-0.65	1.52 ***	-1.87	0.76	3.56 ***	3.49 ***	1.88	4.76	4.79 ***	-7.26 ***
	stat3	-0.51	2.09			-6.63	1.99	0.79		19.13	-92.02
Age	stat0	-0.02	-0.04	-0.09			-0.05	-0.55 **		0.42	-0.14
	stat1	-0.02	-0.04 **	-0.09	-2.28	-0.17 *	0.07	-0.03			0.10
	stat2	0.01	-0.02	0.01	0.02	0.02	-0.03	0.02	0.02	-0.33 ***	-0.06
	stat3	-0.01	-0.03			-0.06	-0.29	0.35		-0.66	-0.66
Age ²	stat0	0.00	0.00	0.00			0.00	0.00 **		-0.00	0.00
	stat1	0.00	0.00 *	0.00	0.02	0.00 **	-0.00	0.00			-0.00
	stat2	-0.00	0.00	0.00	-0.00	-0.00	0.00	-0.00	-0.00	0.00 ***	0.00
	stat3	-0.00	0.00			0.00	0.00	0.00		0.01	0.01
Primary	stat0	-0.01	-0.02	0.26			-0.15	0.99		-0.44	0.40
	stat1	0.16 **	0.20 **	0.53			2.97	-0.28			0.46
	stat2	0.02	0.05 *	0.39 ***	0.18	-1.08 ***	0.04	-1.30 ***	-0.87 **	0.12	-0.19 *
	stat3	1.05 **	0.53								
Secondary	stat0	-0.15	-0.42	-0.14				-0.14			-0.02
	stat1	-0.05	-0.03	1.42							0.90
	stat2	0.07	-0.01	0.25 **	-0.10	-0.32	-0.08	-0.35	-2.46 **	0.09	0.70 ***
	stat3										
Non Municipal	stat0	-0.13 ***	-0.08 *	-0.22 *			-0.23	-0.27		-0.35	-0.21
	stat1	-0.16 ***	-0.08 **	0.19	-0.31	-0.06	-0.09	-0.14			0.10
	stat2	-0.10 ***	-0.09 ***	-0.01	-0.02	-0.23 ***	0.00	-0.08	-0.17	-0.21 ***	-0.19 ***
	stat3	-0.04	0.00			-0.55 *	-0.76	-0.50		-0.06	-0.65
North	stat0	0.12	-0.03				0.85	0.42			0.40
	stat1	-0.21 ***	-0.17 ***		-0.07	-0.05	-0.41	-0.25 *			0.61
	stat2	-0.12 ***	-0.11 ***	0.38 ***	0.14	-0.04	-0.45 ***	-0.60 ***	1.28 **	0.06	0.63 ***
	stat3	-0.15	0.10			0.49	-1.10	-0.38		-1.46	
North East	stat0	0.13	0.04	1.02 ***			0.03	0.90			1.61 ***
	stat1	-0.19 ***	-0.15 ***	0.14	0.80 *	-0.06	-0.43	-0.36 **			0.33 *
	stat2	-0.09 ***	-0.06 **	-0.05	0.38 ***	-0.16	-0.24 ***	-0.70 ***	0.52	0.12 *	0.36 ***
	stat3	0.03	0.27			1.00	-0.34	-0.62		0.27	
Central	stat0	0.00	-0.11	-0.40 **			0.73	-0.53			-0.09
	stat1	0.00	0.05	-0.37		0.10	-0.52	-0.45			0.54
	stat2	-0.08 ***	-0.09 ***	-0.65 ***		-0.04	-0.23 **	-0.60 ***	1.33 *	0.08	0.17 *
	stat3	0.48 **	0.22			0.48				-0.29	

ตารางที่ ผ.10 การประมาณการพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนทั้งหมด ที่จำแนกตามลักษณะครัวเรือน (ต่อ)

	Status	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Bangkok	stat0	0.20	0.15				0.24				
	stat1	-0.21 **	-0.10	-0.29		0.29	0.46	-0.82			-0.48
	stat2	-0.16 ***	-0.08 *	-0.28 **		0.58 *	0.01	-0.06	-0.10	0.37 **	-0.70 ***
	stat3										
Male	stat0	-0.08	-0.07	-0.15			0.40	-0.82			0.45
	stat1	0.06	-0.07	0.71 ***				-0.30			-0.26
	stat2	0.06	0.07 **	0.11	-0.29		0.05	0.58 **		0.15	0.98 ***
	stat3										
Farm	stat0	0.12	0.17 **				1.01	-1.27 ***		0.74	-2.05
	stat1	0.10	0.08			-0.09	0.01	0.31			-1.17
	stat2	0.06 **	-0.02	0.62 ***	0.17	0.12	-0.32 ***	-0.48 ***	0.58	0.11	-0.22
	stat3	-0.64	-0.60 **							-2.94 ***	
Employ	stat0	0.26 ***	0.12 *	0.23			0.58	-0.19		1.75	-0.47
	stat1	0.22 **	0.14 *				1.02	1.04 *			
	stat2	0.05 *	0.02	0.26 ***	0.29	-0.09	-0.08	-0.31 ***	-0.99	0.04	-0.17
	stat3										
Adj. R. ²	stat0	0.27	0.27	0.39			0.60	0.42		0.35	0.42
	stat1	0.25	0.19	0.59	0.26	0.44	0.28	0.36			0.60
	stat2	0.21	0.18	0.46	0.41	0.24	0.26	0.38	0.53	0.18	0.32
	stat3	0.46	0.52			0.38	0.60	0.74		0.52	0.56
Obs.	stat0	930	926	174	0	14	200	124	7	79	163
	stat1	997	997	92	60	388	255	340	0	9	179
	stat2	3,469	3,465	1,188	642	1,475	1,943	1,367	236	2,282	1,397
	stat3	126	126	9	0	68	33	31	0	64	20

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Loca= นอกเทศบาล Stat1= สามีและภรรยาStat2=
พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และStat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.11 การประมาณการพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ที่จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย (ภาค) (ต่อ)

	Region	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Stat 1	North	0.07	-0.15		-0.13	0.48	-1.18	-0.79			-0.44
	N.E.	0.11	0.15	-0.63	-0.04	-0.31	1.02	0.02			-0.22
	Central	0.30 ***	0.23 **	-0.14	-0.04	0.58	-0.84	-0.76		2.19 **	-4.28 ***
	South	-0.38	-0.11	0.08		-0.98	0.84	-1.34 ***			-0.07
	Bangkok	0.15	0.08								0.31
Stat 2	North	0.09	-0.15			0.43	-1.57	-1.28		-1.53	
	N.E.	0.18	0.20 *			-0.36	0.57	-0.22		-0.50	-0.05
	Central	0.24 ***	0.15 **	0.17		0.11	-0.94	-1.00 *		0.96	-1.02
	South	-0.28	-0.01								
	Bangkok	-0.11	-0.17								0.39
Stat 3	North	0.14	0.00			0.19	-0.93	-1.14		-1.80 **	
	N.E.	0.10	0.21			0.07	1.01	-0.20		-0.36	0.50
	Central	0.50 ***	0.29			-1.10				2.16	
	South										
	Bangkok										
Stat 4	North	-0.24	-0.37			-1.81					
	N.E.										
	Central	0.04	-0.16			2.91					
	South										
	Bangkok										
Adj. R. ²	North	0.29	0.19	0.73	0.23	0.39	0.30	0.42		0.27	0.23
	N.E.	0.26	0.30	0.26	0.55	0.29	0.37	0.33	0.39	0.16	0.39
	Central	0.34	0.24	0.50	0.26	0.23	0.28	0.35		0.37	0.19
	South	0.42	0.33	0.48		0.16	0.42	0.52		0.06	0.41
	Bangkok	0.62	0.37								0.50
Obs.	North	637	635	47	117	248	245	248	10	287	110
	N.E.	888	887	108	129	499	404	377	42	416	303
	Central	475	473	169	90	174	166	156	19	160	124
	South	178	178	53	0	88	84	63	0	99	72
	Bangkok	35	35	18	0	7	6	12	0	10	21

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BV=เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU= ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1=สามีและภรรยา Stat2= พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.12 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ที่จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่อ)

	Educate	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Central	Primary	-0.09 **	-0.07	-0.57 ***		-0.17	-0.11	-0.39 **		0.09	0.20
	Secondary	-0.12	-0.42								
	Bachelor										
Bangkok	Primary	-0.19 **	-0.10	-0.33		0.92 *	-0.43	-0.34		0.42	-0.18
	Secondary	-0.65	0.96								
	Bachelor										
Male	Primary	-0.05	-0.01	-0.39 *			0.23	-0.01		0.24	1.05 ***
	Secondary										
	Bachelor										
Farm	Primary	0.38 ***	0.22 ***	1.17 ***	0.85	0.31	-0.11	-0.32 *	0.38	0.47 ***	-0.04
	Secondary										
	Bachelor										
Employ	Primary	0.34 ***	0.22 ***	0.66 ***	0.63	-0.05	0.03	0.10	-1.95	0.35 **	-0.19
	Secondary	-0.80									
	Bachelor										
Stat 1	Primary	0.12 **	0.05	-0.21	0.13	0.25	-0.15	-0.11		0.39	-1.20 ***
	Secondary										
	Bachelor										
Stat 2	Primary	0.16 ***	0.06	0.21		0.13	-0.53	-0.35		-0.63 *	-0.94 ***
	Secondary										
	Bachelor										
Stat 3	Primary	0.16 *	0.12			0.52	-0.13	-0.27		-0.43	-0.48
	Secondary										
	Bachelor										
Stat 4	Primary	0.04	-0.10			0.67					
	Secondary										
	Bachelor										
Adj. R. ²	Primary	0.28	0.24	0.60	0.38	0.29	0.32	0.37	0.49	0.22	0.37
	Secondary	0.69	0.57								
	Bachelor										
Obs.	Primary	2,172	2,167	379	336	1,007	893	856	71	963	620
	Secondary	22	22	4	0	9	10	0	0	5	7
	Bachelor	19	19	12	0	0	2	0	0	4	3

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามีและภรรยา Stat2=
พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.13 การประมาณการพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ที่จำแนกตามลักษณะการประกอบอาชีพ

	Socio	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i,t-1}$	Farm	-0.70 ***	-0.61 ***	-0.81 ***	-0.77 ***	-0.85 ***	-0.97 ***	-0.89 ***	-0.80 ***	-0.60 ***	-0.88 ***
	Non-farm	-0.88 ***	-0.81 ***	-0.72 **		-0.93	-1.00 ***	-0.81 ***		-0.71 ***	
	Employ	-0.77 ***	-0.71 ***	-0.76 ***	-0.85 ***	-0.82 ***	-1.03 ***	-0.88 ***	-1.00	-0.74 ***	-0.66 ***
$\Delta \ln C_{i,t-2}$	Farm	-0.40 ***	-0.21 ***	-0.67 ***	-0.63 ***	-0.67 ***	-0.72 ***	-0.73 ***	-0.86 ***	-0.33 ***	-0.65 ***
	Non-farm	-0.64 ***	-0.56 ***	-0.63 **		-0.94	-0.79 **	-0.66 ***		-0.65 ***	
	Employ	-0.60 ***	-0.46 ***	-0.55 ***	-0.72 ***	-0.66 ***	-0.83 ***	-0.67 ***	-1.33	-0.52 ***	-0.54 ***
$\Delta \ln C_{i,t-3}$	Farm	-0.34 ***	0.21 ***	-0.40 ***	-0.65 ***	-0.35 ***	-0.59 ***	-0.49 ***	-0.78 ***	-0.11	-0.66 ***
	Non-farm	-0.45 ***	-0.28 *	-0.26		-0.65	-0.66 *	-0.23		-0.55 **	
	Employ	-0.36 ***	-0.22 ***	-0.40 ***	-0.62 ***	-0.57 ***	-0.35 **	-0.55 ***	-0.56	-0.42 ***	-0.59 ***
$\Delta \ln C_{i,t-4}$	Farm	-0.22 ***	0.04	-0.20 **	-0.49 ***	-0.17 **	-0.45 ***	-0.31 ***	-0.73 **	-0.09	-0.42 ***
	Non-farm	-0.26 ***	-0.21	-0.13		-0.56	-0.52	-0.19		-0.24	
	Employ	-0.19 ***	-0.19 ***	-0.29 ***	-0.44 **	-0.42 ***	-0.12	-0.30 ***	-0.57	-0.29 *	-0.34 ***
$\Delta \ln C_{i,t-5}$	Farm	-0.08 **	0.01	-0.03	-0.37 ***	-0.04	-0.14 **	-0.07	-0.36	-0.01	-0.25 ***
	Non-farm	-0.11	-0.04	-0.17		-0.34	-0.42	-0.01		-0.36	
	Employ	-0.11 ***	-0.12 ***	-0.21 ***	-0.26 ***	-0.11	-0.15 *	-0.18 ***	0.57	-0.23 **	-0.34 ***
R	Farm	0.31	0.73 ***	1.85	3.71	2.01 **	3.48 ***	1.46	5.85	4.18 **	-5.13 ***
	Non-farm	0.78	8.85 ***	19.98		25.81	22.89	-65.80		21.94	
	Employ	0.17	1.06	-6.08	3.48	10.73	7.34	-2.41	-7.30	7.31	-2.23
Age	Farm	-0.04 **	-0.02	-0.11	-0.29 **	-0.10 **	-0.12 *	-0.12 ***	-0.09	-0.25 ***	-0.09
	Non-farm	0.02	0.03	-0.18		-0.81	0.12	0.19		-0.56	
	Employ	-0.06 ***	-0.08 ***	0.00	0.38	-0.20 *	-0.28 *	-0.27 **	-2.96	-0.45 ***	-0.40 ***
Age ²	Farm	0.00 **	0.00	0.00	-0.00 **	0.00 **	0.00	0.00 ***	0.00	0.00 ***	0.00
	Non-farm	-0.00	-0.00	0.00		0.01	-0.00	-0.00		0.01	
	Employ	0.00 ***	0.00 ***	0.00	-0.00	0.00 *	0.00 *	0.00 **	0.04	0.00 ***	0.00 ***
Primary	Farm										
	Non-farm	0.27	0.33			-0.36					
	Employ	0.59 ***	0.39 ***	-0.40		-0.50	2.25			1.21	0.49
Secondary	Farm										
	Non-farm										
	Employ	0.50 ***	0.28	-0.24			2.36			1.46	0.70
Municipal	Farm	-0.10 ***	-0.08 ***	0.07	0.27 **	0.03	-0.03	-0.03	0.31	-0.12	-0.04
	Non-farm	-0.12	-0.11	-0.65		0.09	-0.16	0.39		-0.73 *	
	Employ	-0.16 ***	-0.09 **	-0.18 *	-0.52 ***	-0.15	-0.55 ***	-0.26 *	-0.42	-0.14	-0.01

ตารางที่ ผ.13 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ที่จำแนกตามลักษณะการประกอบอาชีพ (ต่อ)

	Socio	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
North	Farm	-0.10 *	0.03	0.32	-0.17	-0.03	-0.34	-0.56 ***	0.60	0.26	0.67 **
	Non-farm	-0.29 **	-0.18	0.95			-0.21	-0.29		0.46	
	Employ	-0.05	-0.05	0.44 *	0.38 *	0.07	-0.21	-0.23		0.41 **	0.27
North East	Farm	0.03	0.08	0.04	0.23	-0.01	-0.18	-0.46 **		0.45 **	0.46 *
	Non-farm	-0.26 *	-0.07	0.76		-0.02	0.54	-0.64		0.39	
	Employ	-0.11	-0.03	0.27	0.06	-0.02	0.41	-0.29		-0.17	0.73 **
Central	Farm	-0.05	0.08	-0.65		-0.03	-0.33	-0.53 **		-0.04	0.44
	Non-farm	-0.27 **	-0.22	0.08		0.88	-0.27	-0.45		0.13	
	Employ	-0.13 **	-0.13 *	-0.55 ***		-0.33 *	-0.14	-0.32		0.12	0.15
Bangkok	Farm										
	Non-farm	0.32	-0.17	0.55						1.35	
	Employ	-0.24 **	-0.09	-0.28		0.69	-0.62	-0.38		0.23	-0.45
Male	Farm	0.14	-0.22								
	Non-farm	-0.04	0.08	0.30			-0.25	0.90		0.33	
	Employ	-0.13 **	0.01	-0.61 *			0.41	-1.92			0.91 ***
Stat 1	Farm	0.04	0.22	-0.28	0.18	-0.38	0.34	0.17		0.76	-0.07
	Non-farm	0.10	-0.07	-0.91				-1.23			
	Employ	0.12	0.04	-0.05		0.34	-0.06	1.37			-0.77
Stat 2	Farm	0.08	0.23			-0.48	-0.05	-0.07		-0.42 **	0.03
	Non-farm	0.11	-0.04	-1.01			-0.76	-1.25		0.34	
	Employ	0.13 **	0.08	0.40		0.28	-1.15 **	1.03		-1.54 **	-0.69
Stat 3	Farm	0.04	0.28			-0.15	0.33	-0.03		-0.32	0.52
	Non-farm										
	Employ	0.56	0.81								
Stat 4	Farm	0.22	-0.08			-2.10					
	Non-farm										
	Employ	0.03	-0.01			2.89					
Adj. R. ²	Farm	0.21	0.22	0.55	0.47	0.30	0.30	0.35	0.44	0.12	0.38
	Non-farm	0.37	0.27	0.35		0.35	0.49	0.44		0.33	
	Employ	0.38	0.27	0.33	0.34	0.28	0.40	0.42	0.34	0.38	0.30
Obs.	Farm	1,317	1,316	191	234	685	610	577	44	643	412
	Non-farm	193	193	38	2	22	46	46	1	62	16
	Employ	703	699	166	100	309	249	233	26	267	202

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องคั่วที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั่วที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามีและภรรยา Stat2=
พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และStat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.14 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ที่จำแนกตามเพศ

	Sex	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i,t-1}$	Male	-0.71 ***	-0.64 ***	-0.83 ***	-0.80 ***	-0.83 ***	-0.94 ***	-0.84 ***	-0.90 ***	-0.71 ***	-0.80 ***
	Female	-0.83 ***	-0.86 ***	-1.19 ***			-1.00 ***	-1.06 ***		-1.63 **	-1.13 ***
$\Delta \ln C_{i,t-2}$	Male	-0.48 ***	-0.33 ***	-0.66 ***	-0.62 ***	-0.68 ***	-0.69 ***	-0.67 ***	-0.94 ***	-0.48 ***	-0.58 ***
	Female	-0.60 ***	-0.55 ***	-1.56 ***			-0.94 ***	-0.93 ***		-0.79	-1.26 *
$\Delta \ln C_{i,t-3}$	Male	-0.38 ***	-0.01	-0.39 ***	-0.57 ***	-0.44 ***	-0.49 ***	-0.48 ***	-0.75 ***	-0.30 ***	-0.59 ***
	Female	-0.30 ***	-0.15	-1.37 ***			-0.64 **	-0.65 **		-0.75 **	-0.97
$\Delta \ln C_{i,t-4}$	Male	-0.24 ***	-0.14 ***	-0.23 ***	-0.42 ***	-0.28 ***	-0.32 ***	-0.30 ***	-0.64 ***	-0.27 ***	-0.36 ***
	Female	-0.13 *	-0.02	-0.83 ***			-0.62 ***	-0.33		-0.07	-0.40
$\Delta \ln C_{i,t-5}$	Male	-0.13 ***	-0.10 ***	-0.10 ***	-0.28 ***	-0.09 **	-0.18 ***	-0.13 ***	-0.27	-0.18 ***	-0.28 ***
	Female	0.02	0.05	-0.45 **			-0.36 ***	-0.02		-0.12	0.12
R	Male	0.51 **	1.29 ***	1.41	4.59 **	2.39 ***	4.72 ***	1.58	4.97	5.92 ***	-3.68 ***
	Female	-0.05	2.18 *	-13.93			0.70	-3.70		21.78	-5.00
Age	Male	-0.03 ***	-0.03 ***	-0.05	-0.01	-0.04	-0.08	-0.03	-0.29	-0.35 ***	-0.08
	Female	-0.08	-0.06	-1.76 ***			-0.86 *	-0.20		-1.55	0.58
Age ²	Male	0.00 *	0.00 **	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00 ***	0.00
	Female	0.00	0.00	0.02 ***			0.01 *	0.00		0.02	-0.01
Primary	Male	-0.83 ***	0.49 ***	0.34		-0.54 *	2.42			1.88 **	0.89
	Female	-0.30	0.31 *	-0.11						-2.43	-0.71
Secondary	Male	-0.65 ***	0.30	-0.04			2.26			2.17 *	1.16
	Female	-0.22	0.06	-0.90							-0.21
Non Municipal	Male	-0.10 ***	-0.06 ***	-0.04	-0.06	-0.00	-0.17 *	-0.07	-0.10	-0.11	-0.08
	Female	-0.20 ***	-0.18 **	-0.50			-0.45	-0.08		-0.69 *	0.46
North	Male	-0.11 ***	-0.04	0.34 **	0.12	-0.04	-0.21	-0.36 **	-0.18	0.27 **	0.58 ***
	Female	-0.02	-0.20				0.63	0.48		2.50	
North East	Male	-0.03	0.01	0.13	0.34 **	-0.07	0.01	-0.38 ***	-0.76	0.35 ***	0.48 ***
	Female	0.06	-0.01				0.80	1.04		1.77	
Central	Male	-0.09 **	-0.04	-0.58 ***		-0.15	-0.18	-0.38 **		0.06	0.18
	Female	-0.20	-0.30	-1.04 **				-0.14		2.16	0.41
Bangkok	Male	-0.17 *	-0.05	-0.33		0.93 *	-0.33	-0.23		0.55	-0.37
	Female	-0.16	-0.22								-0.62
Farm	Male	0.40 ***	0.24 ***	1.20 ***	0.85	0.34	-0.03	-0.42 **	0.38	0.39 **	0.06
	Female	0.31 **	0.21				-1.28	-0.90		2.67	-0.16
Employ	Male	0.32 ***	0.24 ***	0.68 ***	0.63	-0.02	0.05	-0.03	-1.93	0.24	-0.06
	Female	0.54 ***	0.25 **	2.08 *			-1.00	0.65		1.26	

ตารางที่ ผ.14 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ที่จำแนกตามเพศ (ต่อ)

	Sex	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Stat 1	Male	0.15 **	0.09	0.23	0.13	0.26	-1.35	1.33		0.79	-0.65 *
	Female	0.25	-0.01	-0.25				0.09			
Stat 2	Male	0.18 **	0.10	0.62 **		0.14	-1.72	1.09		-0.20	-0.43
	Female	0.16	0.05	-0.50			-0.46	-0.57		0.91	-0.96
Stat 3	Male	0.17 *	0.16 *			0.54	-1.33	1.15			
	Female										
Stat 4	Male	-0.09	-0.09			0.68					
	Female	-0.36	-0.36								
Adj. R. ²	Male	0.29	0.23	0.59	0.38	0.29	0.28	0.36	0.49	0.18	0.38
	Female	0.37	0.31	-0.00			0.56	0.53		0.54	0.30
Obs.	Male	1,869	1,865	363	336	1,016	833	790	71	919	582
	Female	344	343	32	0	0	72	66	0	53	48

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Sat1= สามัญและกรรยา Sat2=
พ่อ แม่ และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.15 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ที่จำแนกตามลักษณะครัวเรือน

	Status	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i,t-1}$	stat0	-0.82 ***	-0.85 ***	-0.66 ***			-1.13 ***	-1.15 ***		-1.11	-0.56
	stat1	-0.80 ***	-0.62 ***	-0.92	-0.04	-0.88 ***	-1.09 ***	-0.91 ***			-1.03 ***
	stat2	-0.67 ***	-0.69 ***	-0.83 ***	-0.82 ***	-0.80 ***	-0.91 ***	-0.83 ***	-0.90 ***	-0.73 ***	-0.72 ***
	stat3	-0.62 ***	-0.73 ***			-0.86 *	-0.87 ***	-0.72 **		-0.71 *	
$\Delta \ln C_{i,t-2}$	stat0	-0.54 ***	-0.47 ***	-0.45			-1.00 ***	-1.05 ***		-0.59	0.26
	stat1	-0.49 ***	-0.39 ***	-0.67	-1.17	-0.86 ***	-0.85 ***	-0.59 ***			-0.70 ***
	stat2	-0.50 ***	-0.36 ***	-0.68 ***	-0.62 ***	-0.64 ***	-0.67 ***	-0.72 ***	-0.94 ***	-0.50 ***	-0.62 ***
	stat3	-0.38	-0.41			-0.38	-0.52	-1.27		-0.45	
$\Delta \ln C_{i,t-3}$	stat0	-0.27 ***	-0.13	-0.55			-0.92 ***	-0.88 **		-0.43	1.74
	stat1	-0.35 ***	0.00	-0.74	-0.98	-0.51 ***	-0.61 ***	-0.44 ***			-0.82 ***
	stat2	-0.40 ***	0.00	-0.37 ***	-0.57 ***	-0.44 ***	-0.34 ***	-0.48 ***	-0.75 ***	-0.35 ***	-0.51 ***
	stat3	-0.13	-0.14			-0.27	-0.83	-1.15		0.19	
$\Delta \ln C_{i,t-4}$	stat0	-0.13 *	-0.04	-0.47 *			-0.87 ***	-0.42		0.32	1.99
	stat1	-0.16 **	-0.07	-0.24	-0.70	-0.13	-0.31 *	-0.31 **			-0.71 ***
	stat2	-0.28 ***	-0.14 **	-0.24 ***	-0.44 ***	-0.33 ***	-0.19 **	-0.27 ***	-0.64 ***	-0.24 ***	-0.29 ***
	stat3	-0.21	-0.23			-0.31	-0.86 *	-0.38		0.13	
$\Delta \ln C_{i,t-5}$	stat0	-0.02	0.01	-0.26 **			-0.28	-0.19		0.12	1.78
	stat1	-0.07	-0.09	-0.28	-0.46	0.03	-0.04	0.01			-0.51 ***
	stat2	-0.14 ***	-0.04	-0.09 **	-0.29 ***	-0.09	-0.18 ***	-0.19 ***	-0.27	-0.18 ***	-0.20 ***
	stat3	-0.08	-0.21			-0.34	0.00	-0.36		0.11	

ตารางที่ ผ.15 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ที่จำแนกตามลักษณะครัวเรือน (ต่อ)

	Status	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Bangkok	stat0										
	stat1	-0.20	-0.14	0.23		0.91	-0.21	-0.46			-0.07
	stat2	-0.18	-0.03	-0.23		1.16	-0.49	0.10		0.51	-0.50
	stat3										
Male	stat0	-0.16	-0.04	-0.32				-2.52			
	stat1	-0.14	0.05								
	stat2	-0.01	0.00	0.10			0.09	0.52		0.31	1.00 ***
	stat3										
Farm	stat0	0.30 **	0.18				-1.93	-0.86		3.58 ***	
	stat1	0.40 ***	0.29 ***	0.64		0.20	-1.42	0.77			0.13
	stat2	0.41 ***	0.24 ***	1.18 ***	0.90	0.40	-0.10	-0.45	0.38	0.41 **	-0.05
	stat3	-0.52	-0.78								
Employ	stat0	0.57 ***	0.24 **	0.67			-1.23	0.50		4.65	
	stat1	0.44 ***	0.36 ***		0.69			1.72			
	stat2	0.33 ***	0.24 ***	0.72 ***		0.02	-0.02	-0.11	-1.93	0.25	-0.19
	stat3										
Adj. R. ²	stat0	0.37	0.34	0.45			0.68	0.52		0.55	0.55
	stat1	0.29	0.20	0.60	0.17	0.45	0.33	0.40			0.73
	stat2	0.28	0.23	0.60	0.39	0.22	0.24	0.35	0.49	0.18	0.29
	stat3	0.41	0.39				0.35	0.57	0.69		0.23
Obs.	stat0	322	318	33	0	8	56	64	0	42	34
	stat1	500	500	30	32	237	130	188	0	5	81
	stat2	1,305	1,304	332	304	724	696	579	71	885	499
	stat3	75	75	0	0	45	23	25	0	40	16

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องคั่วที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั่วที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1=สามีและภรรยา Stat2=
พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ผ.16 การประมาณการพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย (ภาค)

	Region	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{it-1}$	North	-0.63 ***	-0.52 ***	-1.22 ***	-0.62 **	-0.83 ***	-0.87 ***	-0.74 ***		-0.66 ***	-0.83 ***
	N.E.	-0.81 ***	-0.74 ***	-0.71 ***	-0.91 **	-0.77 ***	-0.93 ***	-0.82 ***	-1.13 ***	-0.81 ***	-0.80 ***
	Central	-0.81 ***	-0.69 ***	-0.81 ***	-0.79 **	-0.92 ***	-0.88 ***	-0.62 ***		-0.85 ***	-0.95 ***
	South	-0.73 ***	-0.66 ***	-0.65 ***		-0.77 ***	-0.92 ***	-0.88 ***		-0.78 ***	-0.86 ***
	Bangkok	-1.01 ***	-0.79 ***	-0.74 ***		5.33	-0.85 ***	-0.67 ***		-0.67 **	-0.94 ***
$\Delta \ln C_{it-2}$	North	-0.44 ***	-0.26 ***	-1.24 ***	-0.44 **	-0.76 ***	-0.62 ***	-0.47 ***		-0.18	-0.49 **
	N.E.	-0.57 ***	-0.41 ***	-0.54 ***	-0.60 **	-0.50 ***	-0.78 ***	-0.86 ***	-1.22 ***	-0.68 ***	-0.51 ***
	Central	-0.54 ***	-0.49 ***	-0.43 ***	-0.70 **	-0.54 ***	-0.62 ***	-0.41 ***		-0.65 ***	-0.97 ***
	South	-0.53 ***	-0.32 ***	-0.46 ***		-0.57 ***	-0.71 ***	-0.76 ***		-0.38 ***	-0.58 ***
	Bangkok	-0.95 ***	-0.55 ***	-0.62 ***		13.42 **	-0.70 ***	-0.60		-0.27	-0.76 ***
$\Delta \ln C_{it-3}$	North	-0.46 ***	-0.18 **	-1.46 ***	-0.53 **	-0.60 **	-0.46 ***	-0.40 ***		0.01	-0.23
	N.E.	-0.37 ***	-0.17 ***	-0.36 ***	-0.31 **	-0.51 ***	-0.39 ***	-0.67 ***	-1.03 ***	-0.49 ***	-0.39 ***
	Central	-0.37 ***	-0.28 ***	-0.30 ***	-0.33 **	-0.51 ***	-0.47 ***	-0.29 ***		-0.50 ***	-0.77 ***
	South	-0.44 ***	-0.16 **	-0.22 ***		-0.59 ***	-0.54 ***	-0.50 ***		-0.18	-0.53 ***
	Bangkok	-0.66 ***	-0.36 ***	-0.52 ***		6.61	-0.66 ***	-0.39		0.20	-0.80 ***
$\Delta \ln C_{it-4}$	North	-0.34 ***	-0.25 ***	-1.30 ***	-0.43 **	-0.47 **	-0.44 ***	-0.28 **		-0.05	0.20
	N.E.	-0.24 ***	-0.12 **	-0.21 *	-0.31 **	-0.44 ***	-0.26 ***	-0.30 ***	-0.57 ***	-0.39 ***	-0.27 ***
	Central	-0.17 ***	-0.18 ***	-0.19 ***	-0.29 **	-0.21	-0.24 **	-0.30 ***		-0.39 ***	-0.50 ***
	South	-0.23 ***	-0.05	-0.15 **		-0.27 *	-0.35 ***	-0.35 ***		0.06	-0.39 ***
	Bangkok	-0.33 **	-0.07	-0.34 ***		13.16	-0.52 **	-0.32		-0.19	-0.66 ***
$\Delta \ln C_{it-5}$	North	-0.21 ***	-0.13 *	-0.61 **	-0.27 **	-0.34 ***	-0.14	-0.09		0.06	0.05
	N.E.	-0.08 **	-0.02	-0.10	-0.22 **	-0.15 **	-0.09	-0.09	-0.24 ***	-0.13 **	-0.15 **
	Central	-0.05	0.03	-0.10 ***	0.09	0.04	-0.13 *	-0.09		-0.06	-0.23 ***
	South	-0.06	-0.04	-0.06		-0.13	-0.02	-0.18 **		0.11	-0.12 **
	Bangkok	-0.15	-0.04	-0.13 *		7.41 **	-0.40 **	-0.06		0.13	-0.46 ***
R	North	-1.71	0.07	2.62	2.45	9.62	8.15 *	-5.67		2.80	-5.78
	N.E.	-0.43	2.01 ***	-0.19	-2.31	0.77	4.50 **	2.67	9.52 *	4.85 ***	-5.84 ***
	Central	0.92	2.82 ***	-5.16 **	3.46	10.57	10.02 **	-6.15		15.28 ***	-9.70 **
	South	0.02	1.46	-17.15 *		1.57	9.47 ***	7.17		8.81	-9.75 **
	Bangkok	7.93 ***	8.33 ***	6.71 *		-45.89	5.85	7.95		13.47	-10.66 *
Age	North	-0.01	-0.03	-2.55 *	-0.07	-0.05	0.00	-0.10		-0.24 **	-0.01
	N.E.	-0.01	-0.04 *	-0.03	-0.06	-0.03	0.07	-0.01	0.21	-0.36 ***	0.06
	Central	0.00	0.00	0.11 **	-0.02	-0.08	0.03	0.05		-0.47 ***	-0.21 *
	South	-0.02	-0.05 **	-0.37		-0.02	-0.06	0.03		-0.35 *	0.06
	Bangkok	0.05	-0.02	0.11		15.51 ***	-0.34	0.04		0.47	0.01

ตารางที่ ผ.16 การประมาณการพฤติกรรมเศรษฐกิจในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย (ภาค) (ต่อ)

	Region	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Age ²	North	0.00	0.00	0.02 *	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00 **	0.00
	N.E.	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-0.00	0.00	-0.00	0.00 ***	0.00
	Central	-0.00	-0.00	-0.00 *	0.00	0.00	-0.00	-0.00		0.00 ***	0.00 *
	South	-0.00	0.00 **	0.00		0.00	0.00	-0.00		0.00 *	0.00
	Bangkok	-0.00	0.00	0.00			-0.18 ***	0.00	-0.00		-0.01
Primary	North	0.31 ***	0.25 ***		0.43	-0.89	0.48			0.46	1.30 ***
	N.E.	0.29 ***	0.30 ***	0.56 ***	1.13 **	-0.70 ***	0.55 ***	-1.91 ***	-0.89 *	0.38 **	-0.21
	Central	0.21 ***	0.16 ***	0.29 **	0.45		0.24	-0.90 *		0.28	-0.45
	South	0.28 ***	0.13 *	0.49		-0.44	-0.17	-1.22		0.64 ***	0.52 **
	Bangkok	0.15	0.09	-0.03		-6.44	0.37	-0.15		-0.36	0.43 *
Secondary	North	0.38 ***	0.10			-0.54	0.53				
	N.E.	0.14 *	0.13 *	1.83 ***		-0.33	-0.35	-1.43		-0.43	
	Central	0.15	0.03	-0.02			-0.02	0.05		0.35	
	South	0.03	-0.11	-0.12		0.13	-0.25			0.25	1.22 ***
	Bangkok	-0.21	-0.13	0.11		1.47	0.43	1.01		0.02	0.62 *
Non Municipal	North	-0.08 *	-0.03	0.06	-0.26	-0.62 ***	0.21	-0.13		-0.28	
	N.E.	-0.15 ***	-0.12 ***	-0.22	0.05	-0.22 *	0.01	-0.06	-0.09	-0.32 **	-0.34 **
	Central	-0.09 **	-0.07 **	0.05	0.13	-0.38 *	-0.05	-0.05		-0.02	-0.13
	South	-0.25 ***	-0.16 ***	0.00		-0.43 **	0.11	-0.27		-0.60 ***	-0.37 **
	Bangkok										
Male	North	0.10	0.06	0.47			-0.85 *	0.19		0.44	
	N.E.	-0.03	-0.01		-0.22		0.24	1.78 ***		0.18	1.07 ***
	Central	0.05	-0.05	0.15			-0.09	0.13		0.04	1.21
	South	-0.01	0.02				0.24			-0.13	0.26
	Bangkok	0.00	0.05	-0.35 *				0.64			-0.18
Farm	North	0.17 **	0.06	1.75 **		-0.19	0.13	-0.31		-0.07	-0.54
	N.E.	0.15 **	0.02	0.60 **	-0.09	-0.44 *	-0.03	-0.51 ***	0.63	0.12	-0.04
	Central	0.04	0.04	0.54 ***		0.19	-0.12	-0.19		0.21	0.18
	South	0.16 **	0.00	0.15		0.32	-0.45 **	0.02		0.11	0.34
	Bangkok										
Employ	North	0.23 ***	0.11 *		0.35		0.69 ***	-0.24		0.37	0.32
	N.E.	0.16 ***	0.11 **		0.65	-0.22	0.21	-0.09	-0.37	0.04	0.09
	Central	0.12 **	0.09 **	0.28 ***	0.20	-0.16	0.22	-0.31 *		0.00	0.20
	South	0.16 **	0.07	0.20		0.20	-0.23	0.00		0.31	0.54
	Bangkok	0.36 **	0.15	0.35			0.28			0.01	0.41

ตารางที่ ผ.16 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย (ภาค) (ต่อ)

	Region	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Stat 1	North	-0.13	-0.14			0.01	1.07 *	-0.44			-0.02
	N.E.	-0.08	-0.10	-0.95	0.73	-0.55	0.22	-1.81 ***			-0.89
	Central	0.10	0.26 ***	-0.67 ***	-0.29	0.69	0.09	-1.51 ***		1.17	-0.75
	South	0.10	0.04	0.06		1.44	1.19	0.96			0.05
	Bangkok	-0.17	-0.15	-0.13		20.87 *	-0.61	-0.49			-0.01
Stat 2	North	-0.12	-0.03			0.43	0.37	-0.79		0.82 **	0.68
	N.E.	0.02	-0.01	-0.83 ***		-0.76 **	0.06	-2.18 ***		-0.73 **	-1.38 ***
	Central	0.10	0.19 ***	-0.30		0.59	0.17	-1.34 ***		-1.15 **	0.11
	South	0.17	0.08			1.11	0.86	0.75		-0.34	
	Bangkok	-0.07	-0.08	0.33			0.53 *	-0.25		-1.31	0.07
Stat 3	North	-0.36	-0.14				0.76	-1.60			
	N.E.	-0.10	0.00				-0.47	-2.00		-0.53	0.38
	Central	0.19	0.21	0.54		-0.22				-1.75	
	South	-0.11	-0.26				1.19				
	Bangkok										
Stat 4	North										
	N.E.										
	Central	0.21	0.38 ***			0.50					
	South	0.70	0.51								
	Bangkok										
Adj. R. ²	North	0.23	0.13	0.60	0.21	0.25	0.36	0.27		0.17	0.37
	N.E.	0.23	0.23	0.36	0.60	0.31	0.35	0.41	0.50	0.28	0.38
	Central	0.23	0.24	0.39	0.48	0.34	0.29	0.32		0.26	0.30
	South	0.26	0.23	0.36		0.29	0.28	0.50		0.19	0.34
	Bangkok	0.56	0.34	0.36		-21.20	0.47	0.19		0.37	0.34
Obs.	North	627	626	68	113	166	260	206	19	245	169
	N.E.	1,019	1,019	220	127	318	486	275	97	475	307
	Central	963	962	504	125	220	423	315	20	349	263
	South	527	526	155	0	208	278	180	19	318	246
	Bangkok	191	191	121	0	20	79	29	17	75	144

หมายเหตุ: ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด FD=อาหาร BVเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU= ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามเมีและภรรยา Stat2= พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ๑๗.17 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามระดับการศึกษา

	Educate	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{it-1}$	Primary	-0.74 ***	-0.67 ***	-0.75 ***	-0.77 ***	-0.82 ***	-0.91 ***	-0.77 ***	-0.94 ***	-0.74 ***	-0.88 ***
	Secondary	-1.07 ***	-0.76 ***	-0.90 ***		-0.89 *	-1.19 ***			-1.42 ***	-0.75 ***
	Bachelor	-0.86 ***	-0.73 ***	-0.64 ***	-0.77 ***	-0.77 ***	-0.79 ***	-0.49	-0.98 ***	-0.99 ***	-0.75 ***
$\Delta \ln C_{it-2}$	Primary	-0.49 ***	-0.38 ***	-0.50 ***	-0.51 ***	-0.55 ***	-0.72 ***	-0.66 ***	-1.10 ***	-0.51 ***	-0.66 ***
	Secondary	-0.80 ***	-0.42 ***	-0.86 ***		-0.02	-1.22 ***			-1.29 *	-0.58
	Bachelor	-0.74 ***	-0.52 ***	-0.19 **	-0.43 *	-0.49 ***	-0.45 ***	0.03	-0.57 **	-0.62 ***	-0.53 ***
$\Delta \ln C_{it-3}$	Primary	-0.36 ***	-0.16 ***	-0.30 ***	-0.37 ***	-0.50 ***	-0.54 ***	-0.52 ***	-0.95 ***	-0.34 ***	-0.61 ***
	Secondary	-0.64 ***	-0.20 **	-0.26		0.42	-0.66 **			-0.82	-0.45 *
	Bachelor	-0.50 ***	-0.39 ***	-0.26 ***	-0.43	-0.57 **	-0.24 **	0.10	-0.76 ***	-0.33 **	-0.36 ***
$\Delta \ln C_{it-4}$	Primary	-0.20 ***	-0.13 ***	-0.19 ***	-0.39 ***	-0.33 ***	-0.33 ***	-0.34 ***	-0.77 ***	-0.25 ***	-0.38 ***
	Secondary	-0.42 ***	-0.13	0.21		1.26	-0.60 *			-0.41	-0.19
	Bachelor	-0.28 ***	-0.17 ***	-0.07	-0.65 ***	-0.24	-0.13	0.06	-0.40 ***	-0.22 **	-0.17 **
$\Delta \ln C_{it-5}$	Primary	-0.07 ***	0.00	-0.10 ***	-0.13 **	-0.11 ***	-0.12 ***	-0.13 ***	-0.28 *	-0.03	-0.19 ***
	Secondary	-0.12	-0.03	0.13		0.60	-0.18			-0.02	0.03
	Bachelor	-0.13 ***	-0.08 **	-0.02	-0.55 ***	-0.06	-0.06	0.03	-0.19 **	-0.04	-0.16 ***
R	Primary	-0.50	1.66 ***	-2.01	0.25	3.13 *	6.35 ***	0.53	-4.59	3.91 **	-6.57 ***
	Secondary	2.33	5.29	-12.07		31.61	-2.67			36.75	-2.91
	Bachelor	3.14 *	4.30 ***	-2.94	-1.88	19.46	3.02	-1.19	27.49 ***	14.73 ***	-3.51
Age	Primary	-0.02	-0.03 ***	0.04	0.01	-0.06	-0.01	-0.04	-0.16	-0.35 ***	-0.00
	Secondary	-0.18	-0.06	-0.45		15.81 ***	-0.16			1.03	-0.93
	Bachelor	0.02	-0.13 **	-0.18	-4.32 *	0.86	-0.08	0.65	1.11	-0.34	-0.28
Age ²	Primary	0.00	0.00 **	-0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00 ***	-0.00
	Secondary	0.00	0.00	0.00		-0.19 ***	0.00			-0.01	-0.01
	Bachelor	-0.00	0.00 **	0.00	0.05 *	-0.01	0.00	-0.01	-0.01	0.00	-0.00
Non Municipal	Primary	-0.14 ***	-0.08 ***	-0.01	-0.04	-0.40 ***	0.09	-0.11	-0.16	-0.31 ***	-0.20 **
	Secondary	-0.07	-0.11	0.04		1.54	0.25			-0.09	0.13
	Bachelor	-0.09	-0.10 **	-0.08	0.34	-0.23	-0.09	-0.91	0.17	0.03	-0.33 *
North	Primary	-0.01	-0.06 *	0.37 ***	0.06	-0.01	-0.40 ***	-0.48 ***	0.37	0.02	1.02 ***
	Secondary	0.24 *	-0.02			2.97 *	0.09				
	Bachelor	0.06	-0.12		-0.67	0.42	-0.46			-0.05	0.33
North East	Primary	-0.03	-0.02	-0.09	0.47 ***	-0.14	-0.17	-0.72 ***	-0.52	0.20 *	0.52 ***
	Secondary	0.07	0.10	1.86 ***		0.78	-0.60			-1.38	
	Bachelor	0.02	-0.07	0.10		0.59	-0.09	0.55	0.57	0.30	1.06 ***

ตารางที่ ผ.17 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่อ)

	Educate	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Central	Primary	-0.08 **	-0.08 ***	-0.77 ***		0.07	-0.26 **	-0.59 ***		0.12	0.27 **
	Secondary	0.14	0.03	-0.15			0.04			-0.31	
	Bachelor	-0.05	-0.15	-0.33			-0.05	2.19		-0.03	0.03
Bangkok	Primary	-0.21 ***	-0.12 **	-0.68 ***		0.17	0.14	-0.15		-0.10	-0.47 ***
	Secondary	-0.32	0.01	1.94 *		-0.93	-0.34			0.38	-2.20 **
	Bachelor	0.12	0.02 **	-0.11		0.81	0.15	0.71	-0.42	1.05 ***	-0.20
Male	Primary	0.02	-0.03	0.15		0.10	-0.18	0.38		0.30	0.40
	Secondary	0.43	0.18	-1.79 *							1.64
	Bachelor	0.06	0.04	0.19	-0.33		0.22	1.71		0.08	0.71 **
Farm	Primary	0.12 ***	0.03	0.51 ***	0.00	0.05	-0.17 *	-0.32 ***	0.32	0.10	-0.03
	Secondary										
	Bachelor										
Employ	Primary	0.14 ***	0.07 ***	0.28 ***	0.25	0.20	0.11	-0.21 **	-0.95	0.13	0.05
	Secondary	0.38 ***	0.23 **			2.85	0.18			-0.41	
	Bachelor										
Stat 1	Primary	-0.02	0.06	-0.62 ***	-0.05	0.19	0.46 *	-0.84 **		1.45 *	0.22
	Secondary	-0.03	0.32	0.17							0.08
	Bachelor	-0.15	-0.25 ***	-0.91			-1.17 *	-3.33			-1.39 **
Stat 2	Primary	0.01	0.08 *	-0.30		0.33	0.17	-1.02 ***		-1.02 ***	0.14
	Secondary	0.00	0.42	4.20 **							-1.95
	Bachelor	0.01	0.05	-0.46			-0.04	-0.59	0.09	0.58	-0.66 *
Stat 3	Primary	-0.12	0.02			-0.25	0.32	-1.41		-1.12 ***	1.75
	Secondary										
	Bachelor	0.09	0.15	0.47							
Stat 4	Primary	0.20	0.24 **								
	Secondary										
	Bachelor										
Adj. R. ²	Primary	0.23	0.19	0.44	0.36	0.27	0.33	0.38	0.45	0.22	0.43
	Secondary	0.40	0.28	0.58		-1.34	0.48			0.29	0.51
	Bachelor	0.28	0.25	0.34	0.57	0.24	0.28	-0.09	0.65	0.32	0.29
Obs.	Primary	2,385	2,383	747	299	839	1,154	955	88	1,141	825
	Secondary	192	192	57	7	36	85	16	2	75	30
	Bachelor	750	749	264	59	57	287	34	82	246	274

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิงกีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Loca= นอกเทศบาล Stat1= สามีและภรรยา Stat2=
พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ๘.18 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามลักษณะการประกอบอาชีพ

	Socio	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{it-1}$	Farm	-0.69 ***	-0.65 ***	-0.67 ***	-0.82 ***	-0.85 ***	-1.02 ***	-0.80 ***	-0.85 ***	-0.66 ***	-1.03 ***
	Non-farm	-0.83 ***	-0.76 ***	-0.90 ***		-0.96 ***	-0.84 ***	-0.77 ***		-0.78 ***	-0.56 **
	Employ	-0.84 ***	-0.68 ***	-0.78 ***	-0.83 ***	-0.89 ***	-0.84 ***	-0.66 ***	-1.01 ***	-0.85 ***	-0.74 ***
$\Delta \ln C_{it-2}$	Farm	-0.50 ***	-0.34 ***	-0.52 ***	-0.74 ***	-0.60 ***	-0.78 ***	-0.73 ***	-0.85 ***	-0.36 ***	-0.76 ***
	Non-farm	-0.64 ***	-0.53 ***	-0.64 ***		-0.71 **	-0.70 ***	-0.70 ***		-0.65 ***	-0.68 **
	Employ	-0.60 ***	-0.40 ***	-0.47 ***	-0.49 ***	-0.59 ***	-0.61 ***	-0.50 ***	-0.69 ***	-0.61 ***	-0.58 ***
$\Delta \ln C_{it-3}$	Farm	-0.33 ***	0.05	-0.22 ***	-0.48 ***	-0.51 ***	-0.60 ***	-0.52 ***	-0.87 **	-0.27 **	-0.76 ***
	Non-farm	-0.45 ***	-0.25 ***	-0.29 ***		-0.85 **	-0.53 ***	-0.62 ***		-0.37 ***	-0.52
	Employ	-0.46 ***	-0.31 ***	-0.41 ***	-0.45 ***	-0.54 ***	-0.37 ***	-0.40 ***	-0.69 ***	-0.40 ***	-0.47 ***
$\Delta \ln C_{it-4}$	Farm	-0.18 ***	0.00	-0.15 ***	-0.42 ***	-0.20 **	-0.41 ***	-0.27 ***	-0.83 ***	-0.18 *	-0.39 ***
	Non-farm	-0.29 ***	-0.23 ***	-0.14		-0.53	-0.34 ***	-0.52 ***		-0.35 ***	-0.32
	Employ	-0.23 ***	-0.13 ***	-0.24 ***	-0.48 ***	-0.46 ***	-0.24 ***	-0.27 ***	-0.33 ***	-0.24 ***	-0.28 ***
$\Delta \ln C_{it-5}$	Farm	-0.05	0.08	-0.04	-0.20 **	0.00	-0.13 *	-0.06	-0.45	0.00	-0.19 **
	Non-farm	-0.05	0.00	-0.12 **		0.01	-0.12	-0.27 ***		-0.11	-0.08
	Employ	-0.13 ***	-0.07 ***	-0.09 **	-0.24 ***	-0.23 ***	-0.09 *	-0.03	-0.16 **	-0.02	-0.17 ***
R	Farm	-1.31 ***	0.46	-4.88 ***	0.57	1.56	5.68 ***	0.64	-5.20	1.63	-6.93 ***
	Non-farm	3.59	5.34 ***	14.23 **		27.25	19.52 *	16.13 *		-1.25	-2.23
	Employ	2.59 ***	4.00 ***	0.08	4.87	9.62 **	5.40 *	-5.73	22.85 ***	17.72 ***	-7.53 ***
Age	Farm	-0.04 **	-0.04 **	-0.27 ***	-0.51 ***	-0.09	-0.07	0.09	-1.48	-0.33 ***	-0.17 **
	Non-farm	-0.07 *	-0.05	0.48 ***		1.06 *	-0.05	0.09		-0.22	0.71
	Employ	0.00	-0.03 *	0.14 **	0.12	-0.13	-0.01	-0.13	1.72 ***	-0.44 ***	0.05
Age ²	Farm	0.00 *	0.00 **	0.00 ***	0.00 ***	0.00	0.00	-0.00	0.01	0.00 ***	-0.00 *
	Non-farm	0.00	0.00	-0.00 ***		-0.01 *	0.00	-0.00		0.00	-0.01
	Employ	0.00	0.00 *	-0.00 *	-0.00	0.00	0.00	0.00	-0.02 **	0.00 ***	-0.00
Primary	Farm										
	Non-farm	0.30 **	0.30 ***				0.79			0.70	
	Employ	0.2 ***	0.15 ***	0.39 ***	0.54 **	-0.73 ***	0.22 **	-0.96 ***	-0.85 **	0.26 **	0.08
Secondary	Farm										
	Non-farm										
	Employ	0.12 **	0.03	0.11	-0.17	-0.27	-0.05	-0.20	-2.35 ***	0.05	0.87 ***
Non Municipal	Farm	-0.13 ***	-0.05 *	-0.16	-0.01	-0.30 **	0.08	-0.03	-0.28	-0.31 **	-0.29 **
	Non-farm	-0.13 **	-0.13 ***	-0.05		-0.34	-0.06	-0.05		-0.30 *	-0.15
	Employ	-0.10 ***	-0.09 ***	0.09	0.09	-0.45 ***	0.09	-0.32 ***	0.26	-0.23 **	-0.18 *

ตารางที่ ผ.18 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามลักษณะการประกอบอาชีพ (ต่อ)

	Socio	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
North	Farm	0.01	0.00	0.81 ***	-0.12	-0.11	-0.36 **	-0.59 ***	0.67	-0.03	1.15 ***
	Non-farm	-0.14	-0.13 *	0.30			-0.80 ***	-0.18		0.06	2.45 ***
	Employ	0.07	-0.05	0.13	0.32	0.33 *	-0.09	-0.51 **		0.18	0.20
North East	Farm	-0.04	-0.05	0.04	0.28	-0.23	-0.19	-0.82 ***		0.25	0.55 ***
	Non-farm	-0.06	-0.03	-0.32		0.36	-0.31	-0.52 **		0.32	1.41 **
	Employ	0.00	-0.02	-0.18	0.63 ***	0.03	-0.17	-0.47 **	0.75	0.09	0.54 ***
Central	Farm	-0.07	0.00	-0.39 **		0.15	-0.29 *	-0.70 ***		0.32 *	0.78 ***
	Non-farm	-0.04	-0.08	-0.58 **		-0.34	-0.36	-0.31		0.28	0.89
	Employ	-0.04	-0.10 ***	-0.76 ***		0.10	-0.12	-0.65 ***	2.72	0.12	0.10
Bangkok	Farm										
	Non-farm	-0.27 *	-0.18	-0.69 *			-0.21			-0.08	0.23
	Employ	-0.01	0.01	-0.45 ***		0.30	0.02	-0.71 ***	-0.21 ***	0.53 **	-0.60 ***
Male	Farm										
	Non-farm	0.06	0.01	0.49			-0.19	0.14		0.52 **	
	Employ	0.05	0.00	-0.28	-0.39		0.24	1.13 ***		0.08	0.62 ***
Stat 1	Farm	-0.16 **	-0.18 ***	-0.33 *	0.12		-0.08	-0.04		1.60 **	-0.14
	Non-farm	-0.07	0.08	-1.13 ***			0.29	-0.75			
	Employ	-0.06	-0.11 *	-0.34		-0.03	0.36	-1.69 ***			-0.41
Stat 2	Farm	-0.11	-0.16 ***			-0.03	-0.42	-0.20		-0.73 ***	-0.27
	Non-farm	-0.09	0.09	-0.70 *			-0.17	-0.21		-1.41 ***	
	Employ	0.02	0.07	-0.01		0.21	0.05	-1.95 ***	-0.60	0.60	-0.37
Stat 3	Farm	-0.26 **	-0.22 ***				-0.26	-0.64		-1.04 ***	1.33 *
	Non-farm										
	Employ	0.04	0.13	0.86 **						1.26	
Stat 4	Farm	-0.12	-0.07								
	Non-farm										
	Employ	0.28	0.30 **			-0.26					
Adj. R. ²	Farm	0.19	0.17	0.43	0.41	0.27	0.30	0.35	0.41	0.21	0.48
	Non-farm	0.27	0.28	0.53		0.17	0.33	0.42		0.24	0.40
	Employ	0.30	0.22	0.36	0.57	0.35	0.34	0.33	0.58	0.27	0.30
Obs.	Farm	993	993	252	173	486	520	448	46	505	393
	Non-farm	682	681	218	5	60	281	233	10	292	77
	Employ	1,652	1,650	598	187	386	725	324	116	665	659

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องมือที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องมือที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิงกีฬา และTRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามีและภรรยา Stat2=
พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.19 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามเพศ

	Sex	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{it-1}$	Male	-0.79 ***	-0.66 ***	-0.75 ***	-0.80 ***	-0.81 ***	-0.88 ***	-0.78 ***	-0.98 ***	-0.79 ***	-0.87 ***
	Female	-0.80 ***	-0.79 ***	-0.78 ***			-0.88 ***	-0.54 **		-0.91 ***	-0.63 ***
$\Delta \ln C_{it-2}$	Male	-0.54 ***	-0.35 ***	-0.50 ***	-0.52 ***	-0.56 ***	-0.71 ***	-0.65 ***	-0.88 ***	-0.52 ***	-0.64 ***
	Female	-0.60 ***	-0.57 ***	-0.54 ***			-0.39 ***	-0.25		-0.87 ***	-0.37 *
$\Delta \ln C_{it-3}$	Male	-0.42 ***	-0.17 ***	-0.30 ***	-0.38 ***	-0.52 ***	-0.52 ***	-0.47 ***	-0.72 ***	-0.32 ***	-0.54 ***
	Female	-0.35 ***	-0.34 ***	-0.60 ***			-0.10	-0.18		-0.75 ***	-0.24
$\Delta \ln C_{it-4}$	Male	-0.25 ***	-0.12 ***	-0.18 ***	-0.41 ***	-0.33 ***	-0.32 ***	-0.32 ***	-0.45 ***	-0.24 ***	-0.33 ***
	Female	-0.20 ***	-0.17 ***	-0.43 ***			0.08	0.11		-0.55 **	-0.09
$\Delta \ln C_{it-5}$	Male	-0.08 ***	-0.02	-0.08 ***	-0.19 ***	-0.13 ***	-0.10 ***	-0.11 ***	-0.17 **	-0.03	-0.15 ***
	Female	-0.10 **	-0.03	-0.20 ***			0.04	0.01		-0.17	-0.08
R	Male	-0.39	1.74 ***	-2.11	0.47	3.19 *	6.27 ***	1.28	4.71	5.31 ***	-6.02 ***
	Female	1.56	3.72 **	-0.89			-5.86	-13.12		0.88	-13.68 **
Age	Male	-0.02 *	-0.05 ***	0.03	0.06	-0.05	-0.04	0.00	0.07	-0.37 ***	-0.02
	Female	0.00	-0.00	-0.07			0.29	-0.70		-0.18	-0.46 *
Age ²	Male	0.00	0.00 ***	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00 ***	0.00
	Female	0.00	-0.00	0.00			-0.00	0.01		0.00	0.01 *
Primary	Male	-0.21 ***	0.15 ***	0.42 ***	0.46 **	-0.78 ***	0.26 **	-1.27 ***	-0.70	0.36 ***	0.14
	Female	-0.25 ***	0.15 **	0.35 *			-0.15	0.57			0.65
Secondary	Male	-0.10 **	0.02	0.16	-0.07	-0.20	-0.05	-0.36	-2.38 **	0.08	1.11 ***
	Female	-0.16	-0.33	0.64 *							-0.04
Non Municipal	Male	-0.13 ***	-0.10 ***	-0.01	0.01	-0.37 ***	0.10	-0.12	-0.16	-0.26 ***	-0.22 ***
	Female	-0.06	-0.04	-0.05			-0.40 *	-0.24		-0.28	-0.39
North	Male	0.01	-0.05 *	0.40 ***	0.12	0.06	-0.39 ***	-0.46 ***	1.36 **	0.07	0.91 ***
	Female	-0.02	-0.10				0.65	0.26		0.31	-0.03
North East	Male	-0.04	-0.04	-0.14	0.48 ***	-0.11	-0.19 *	-0.66 ***	0.59	0.15	0.60 ***
	Female	0.05	-0.02				-0.66	0.45		0.21	0.88
Central	Male	-0.05	-0.07 ***	-0.71 ***		0.11	-0.22 **	-0.63 ***	1.27	0.13	0.34 ***
	Female	-0.10	-0.12	-1.50 ***			0.46	-0.61		0.57	-0.72
Bangkok	Male	-0.16 ***	-0.08 *	-0.44 ***		0.21	-0.01	-0.29	-0.09	0.33 *	-0.66 ***
	Female	0.18	0.11	-1.05 ***			0.05			-0.13	-0.47
Farm	Male	0.12 ***	0.02	0.53 ***	0.01	0.08	-0.18 *	-0.32 ***	0.59	0.14	-0.04
	Female	0.22 **	0.19 **				2.22 ***	-0.76		0.28	-1.07
Employ	Male	0.15 ***	0.07 ***	0.26 ***	0.28	0.04	0.15	-0.24 **	-0.78	0.14	0.05
	Female	0.25 ***	0.07	0.23			0.60	-0.26		0.13	

ตารางที่ ผ.19 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามเพศ (ต่อ)

	Sex	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Stat 1	Male	0.07	0.10 *	-0.44 *	-0.05	0.15	0.57 *	-0.46		2.63 ***	0.12
	Female	-0.15	0.07	-0.83 ***				0.00			-0.29
Stat 2	Male	0.10	0.15 ***	-0.10		0.15	0.30	-0.62		0.11	0.05
	Female	0.05	0.02	-0.30			0.69 **	-0.13		-0.64	-0.51
Stat 3	Male	0.01	0.11	0.81 **		0.28	0.46	-1.04			1.56
	Female										
Stat 4	Male	0.36 *	0.31 **			-0.32					
	Female	-0.43	0.14								
Adj. R. ²	Male	0.25	0.20	0.42	0.40	0.30	0.31	0.38	0.51	0.23	0.39
	Female	0.31	0.25	0.47			0.54	0.19		0.32	0.41
Obs.	Male	2,626	2,623	913	358	932	1,353	929	165	1,358	978
	Female	701	701	155	7	0	173	76	7	104	151

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องคั้นที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=ยารักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิง-กีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Sat1= สามเวิ้งและกรวย Sat2=
พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

ตารางที่ ผ.20 การประมาณการพฤติกรรมเคยชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามลักษณะครัวเรือน

	Status	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
$\Delta \ln C_{i,t-1}$	stat0	-0.82 ***	-0.80 ***	-0.76 ***			-0.85 ***	-0.50 **		-0.74	-0.80 ***
	stat1	-0.73 ***	-0.66 ***	-0.96 ***	-0.30	-0.94 ***	-0.90 ***	-0.90 ***			-0.93 ***
	stat2	-0.81 ***	-0.68 ***	-0.76 ***	-0.81 ***	-0.77 ***	-0.86 ***	-0.75 ***	-0.98 ***	-0.78 ***	-0.86 ***
	stat3	-0.85 ***	-1.22 ***			-0.43				-1.83 ***	
$\Delta \ln C_{i,t-2}$	stat0	-0.61 ***	-0.54 ***	-0.51 ***			-0.39 ***	-0.16		-0.58	-0.69 **
	stat1	-0.46 ***	-0.36 ***	-1.11 ***	-0.51	-0.71 ***	-0.80 ***	-0.63 ***			-0.73 ***
	stat2	-0.56 ***	-0.40 ***	-0.48 ***	-0.51 ***	-0.48 ***	-0.68 ***	-0.67 ***	-0.88 ***	-0.52 ***	-0.63 ***
	stat3	-0.81 **	-1.08 ***			-0.04				-1.97 ***	
$\Delta \ln C_{i,t-3}$	stat0	-0.46 ***	-0.40 ***	-0.60 ***			-0.07	0.05		-1.13 **	-0.53 *
	stat1	-0.36 ***	-0.16 **	-0.92 **	-0.04	-0.37 *	-0.77 ***	-0.47 ***			-0.75 ***
	stat2	-0.39 ***	-0.19 ***	-0.27 ***	-0.38 ***	-0.49 ***	-0.47 ***	-0.48 ***	-0.72 ***	-0.31 ***	-0.50 ***
	stat3	-0.45 *	-0.64 *			-0.53				-1.44 *	
$\Delta \ln C_{i,t-4}$	stat0	-0.23 ***	-0.18 ***	-0.43 ***			0.17	0.28		-0.84 **	-0.28
	stat1	-0.12 *	-0.10	-0.51	-0.09	-0.04	-0.44 *	-0.19			-0.57 ***
	stat2	-0.27 ***	-0.10 **	-0.16 ***	-0.40 **	-0.32 ***	-0.31 ***	-0.34 ***	-0.45 ***	-0.22 ***	-0.32 ***
	stat3	-0.26	-0.41			-0.47				-0.91	
$\Delta \ln C_{i,t-5}$	stat0	-0.12 ***	-0.05	-0.18 **			0.08	-0.02		-0.43	-0.18
	stat1	0.02	0.03	-0.14	-0.85	0.16	-0.15	0.03			-0.37 **
	stat2	-0.09 ***	-0.00	-0.07 ***	-0.19 ***	-0.12 ***	-0.08 **	-0.13 ***	-0.17 **	-0.02	-0.13 ***
	stat3	-0.31	-0.40 *			-0.18				-0.28	

ตารางที่ ผ.20 การประมาณการพฤติกรรมเคชชินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามลักษณะครัวเรือน (ต่อ)

	Status	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
R	stat0	2.54	4.34 **	-0.59			-5.59	-18.82		8.25	-14.79 ***
	stat1	-1.40 **	1.18 **	3.03	15.67	2.92	12.11 ***	-2.15			0.97
	stat2	0.01	2.31 ***	-2.70 *	-0.14	3.94 **	4.71 ***	2.63	4.71	5.34 ***	-6.48 ***
	stat3	0.75	6.18			1.24				24.74	
Age	stat0	-0.03	-0.05	-0.05			0.09	-1.14 **		0.62	-0.40
	stat1	-0.03	-0.06 **	-0.07	10.60 **	0.08	-0.14	0.03			0.09
	stat2	-0.01	-0.02 *	0.05	0.06	0.01	-0.03	-0.03	0.07	-0.35 ***	-0.02
	stat3	0.06	-0.18			-0.45				-1.47	
Age ²	stat0	0.00	0.00	0.00			-0.00	0.01 *		-0.01	0.01
	stat1	0.00	0.00 **	0.00	-0.09 **	-0.00	0.00	0.00			-0.00
	stat2	-0.00	0.00	-0.00	-0.00	-0.00	0.00	-0.00	-0.00	-0.00 ***	0.00
	stat3	-0.00	0.00			0.00				0.01	
Primary	stat0	0.22 ***	0.11 *	0.36 *			-0.18	-0.02			0.63
	stat1	0.29 ***	0.25 ***	0.16			4.27	-0.24			0.53
	stat2	0.21 ***	0.16 ***	0.45 ***	0.45 **	-0.78 ***	0.25 **	-1.28 ***	-0.70	0.32 ***	0.08
	stat3	1.52 ***	0.79								
Secondary	stat0	-0.11	-0.43	-0.29				-4.52			0.46
	stat1	-0.02	-0.04	1.17							0.88
	stat2	0.11 **	0.02	0.23 *	-0.06	-0.20	-0.04	-0.29	-2.38 **	0.06	0.98 ***
	stat3										
Non Municipal	stat0	-0.09	-0.04	-0.07			-0.38	-0.49		-0.00	-0.48 *
	stat1	-0.23 ***	-0.10 **	0.16	-0.30	-0.48 ***	0.18	-0.13			0.10
	stat2	-0.11 ***	-0.09 ***	0.00	0.03	-0.36 ***	0.08	-0.11	-0.16	-0.25 ***	-0.23 **
	stat3	0.08	0.04			-0.32				-0.70	
North	stat0	0.14	-0.02				1.16	1.32			0.55 **
	stat1	0.02	-0.14 **		0.60	-0.54	0.18	-0.48			0.92
	stat2	-0.01	-0.04	0.45 ***	0.16	0.14	-0.43 ***	-0.47 ***	1.36 **	0.06	0.86 ***
	stat3	-0.17	-0.10 *			-0.46				-1.80	
North East	stat0	0.13	0.05	1.03 ***			-0.26	1.03			1.56 ***
	stat1	-0.08	-0.13 *	-0.57	-0.13	-0.53	-0.18	-0.59 *			1.04 ***
	stat2	-0.03	-0.02	-0.08	0.48 **	-0.09	-0.21 *	-0.72 ***	0.59	0.15	0.51 ***
	stat3	0.29	0.30			0.38				1.64	
Central	stat0	-0.03	-0.10	-0.47 **			0.50				-0.29
	stat1	0.01	-0.01	-1.13		-0.23	-0.33	-0.94 ***			0.70
	stat2	-0.05	-0.07 **	-0.66 ***		0.14	-0.20 *	-0.59 ***	1.27	0.16	0.29 ***
	stat3	0.72 **	0.23			0.09				-0.43	

ตารางที่ ผ.20 การประมาณการพฤติกรรมเคซินในการบริโภคของค่าใช้จ่ายทุกประเภทในกลุ่ม
ครัวเรือนที่มีรายได้มาก ที่จำแนกตามลักษณะครัวเรือน (ต่อ)

	Status	EX	FD	BV	AL	TOB	CTH	MED	REC	EDU	TRN
Bangkok	stat0	0.25 *	0.20				0.22				
	stat1	-0.26 **	-0.11	-0.54		-0.82	1.91	-0.94			-1.02
	stat2	-0.17 ***	-0.10 *	-0.32 **		0.26	0.05	-0.06	-0.09	0.34 **	-0.70 ***
	stat3										
Male	stat0	0.00	-0.07	-0.09			0.47	2.26			0.33
	stat1	0.13	-0.08	0.46				-0.37			-0.23
	stat2	0.05	0.06	0.09	-0.33		0.01	0.66 **		0.16	0.87 ***
	stat3										
Farm	stat0	0.30 ***	0.28 **				2.75 ***	-0.36		0.24	-1.28 *
	stat1	0.09	0.05			-0.63	-0.46	0.24			-1.75
	stat2	0.13 ***	0.02	0.51 ***	-0.02	0.04	-0.21 **	-0.37 ***	0.59	0.16	-0.04
	stat3	-0.95 *	-0.85							-4.74	
Employ	stat0	0.31 ***	0.19 *	0.20			1.57 **	-0.51		1.13	
	stat1	0.26 *	0.08				-0.07	0.67			
	stat2	0.15 ***	0.07 ***	0.27 ***	0.26	0.00	0.10	-0.33 ***	-0.78	0.15	0.01
	stat3										
Adj. R. ²	stat0	0.31	0.26	0.37			0.61	0.19		0.22	0.48
	stat1	0.28	0.21	0.54	-0.52	0.43	0.26	0.34			0.52
	stat2	0.25	0.19	0.43	0.44	0.26	0.29	0.38	0.51	0.21	0.36
	stat3	0.50	0.58			0.23				0.75	
Obs.	stat0	608	608	141	0	6	144	60	7	37	129
	stat1	497	497	62	28	151	125	152	0	4	98
	stat2	2,164	2,161	856	337	750	1,247	787	165	1,397	898
	stat3	51	51	9	0	23	10	6	0	24	4

หมายเหตุ : ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 *มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 และเลขในวงเล็บเป็นค่า Z-statistic ส่วน EX= ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
FD=อาหาร BV=เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ AL=เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ TOB=สิ่งเสพติด CTH=เครื่องแต่งกาย MED=การรักษาโรค EDU=
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา REC=อุปกรณ์การบันเทิงกีฬา และ TRN=ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยที่ Local= นอกเทศบาล Stat1= สามีและภรรยา Stat2=
พ่อ แม่และเด็ก Stat3= พ่อ แม่ เด็ก และคนชรา และ Stat4= คนชรา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว นิรัติศัย ทูมวงษา เกิดวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2525 ภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดลพบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปีการศึกษา 2547 หลังจากนั้นระหว่างปี พ.ศ. 2547-2548 ได้เข้าทำงานที่ธนาคารกรุงเทพ สำนักธุรกิจพลับพลาไชย ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ โดยมีหน้าที่ดูแลด้านสินเชื่อธุรกิจรายย่อย เป็นระยะเวลา 1 ปี 3 เดือน และได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับรางวัลการประกวดเสนอผลงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 12 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระดับดีมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย